POLIROM

Dan Alexe

Pantere parfumate

virtual-project.eu

EGO
proză

Pantere parfumate
Dan Alexe
POLIROM

Dan Alexe

Pantere parfumate

roman

POLIROM
Editura POLIROM
- 2017 -

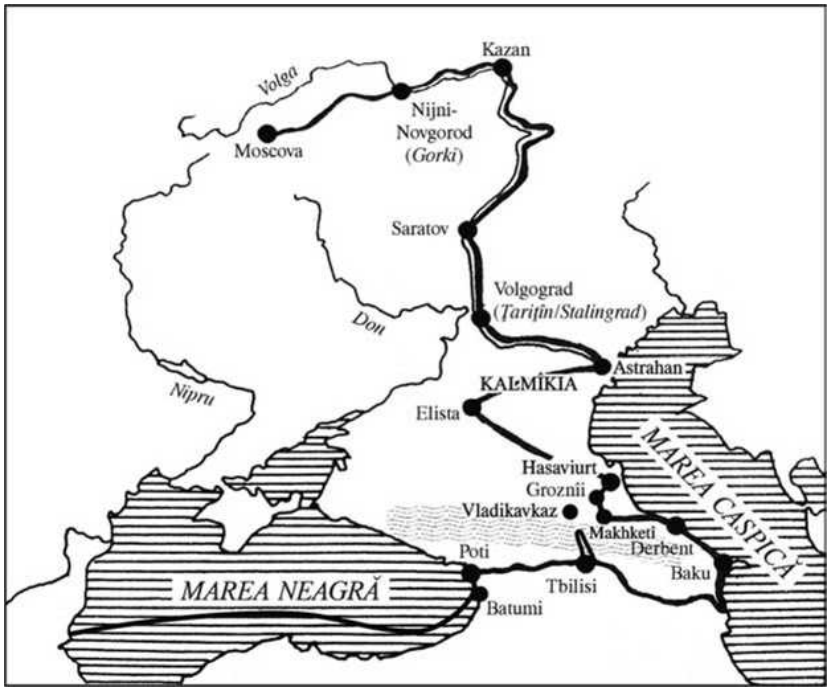
Kazan
Volga
Nijni-
Novgorod
(Gorki)
Moscova
Saratov
Volgograd
(Ţarişîn/Stalingrad)
Don
Astrahan
KALMÎKIA
Nipru
Elista
MAREA CASPICĂ
Hasaviurt
Groznii
Vladikavkaz
Makhketi
Derbent
Poti
Baku
Tbilisi
MAREA NEAGRĂ
Batumi

Capitolul I

În care naratorul se încârligă cu Fiara

> „Este visul unui spirit bolnav întruchipat de un arhitect dement. Întreaga biserică [Saint-Basile-le-Bienheureux], pe care stau cocoţate nu știu câte cupole bulboase, e pictată în cele mai ţipătoare culori, printre care domină verdele tandru și roșul violent. Toate bisericile rusești sunt construite la fel: au întotdeauna cinci cupole, patru mici și una mare; unele sunt mai mici, altele mai mari, mai aurite sau mai scorojite; acolo e toată diferenţa.”
>
> Alexandre Dumas, *En Russie*

Iar eu... Gloată febrilă și colcăitoare și sporadic chicotitoare, iar eu o cercetam cu inima strânsă și maţele încâlcite de angoasă, mirat cum de atâta poporet se prelinge disciplinat în faţa bisericii Vasili Blajenîi, coadă șerpuitoare până hăt în spate, care spate se freca de dosul altor pioși și gravi și disciplinaţi plătitori de bilete, lent pășitori spre borta de granit a cavernei lui Lemn, lipită de zidul Kremlinului.

Alexandre Dumas se ţinuse ţanţoș ca mine în Piaţa Roșie, poate chiar cu mâinile în șolduri, dubitativ, defel admirativ faţă de ce vedea.

Despre ruși Dumas a scris lucruri odioase. Violenţa din monstruosul lui jurnal de călătorie prin Moscovia și Caucaz cu care s-a întors la Paris, după aproape un an prin Rusia, arăta cât de muncit de spaime fără număr trebuie să fi fost el atunci. Dumas fugea de sorocul datoriilor uitate, de mulţii, nenumăraţii lui creditori, și miza ca într-un cazino pe ce-avea s-aducă din lunga lui călătorie prin Rusia și Caucaz: o bombă literară exotică și, în

mod surprinzător, venind de la el, deloc mincinoasă.

Amanetase totul Dumas ca să-și plătească voiajul, rugându-se neîncrezător la Heruvimi, Tronuri și Dominaţiuni și alte ierarhii angelice pentru succesul viitoarei lui cărţi: *En Russie* și *Le Caucase,* două uriașe tomuri de jurnal. Ca să o asezoneze spre picanteria fezandată, a trebuit să exagereze permanent în vehemenţă și să scrie, de pildă, despre ruși: „oare ce se poate face cu ei? Va trebui ca cineva, cu fierul și focul în mână, să pună ordine în păturile acestea suprapuse de sclavi, movilite una peste alta”.

Dar ce să înţeleagă din metaistoria literară cuplul ăsta de nemţi căloși care tropăie pe loc la coadă de un ceas ca să viziteze biserica Vasili Blajenîi? Alunec pe lângă ei trăgând cu urechea: *Toll! Prima!* – se extaziază femeia. Iar el completează: *Prima, ja! Super.* Iată. El e însă un bărbat arătos. Îi știu din vedere, și ei stau tot la hotelul Metropol, la câteva sute de metri de Piaţa Roșie, doar că par să aibă bani adevăraţi, nu vin niște ceceni să le plătească odaia. Chiar li se citește pe chip prostia inocentă; ei n-au văzut niciodată vacuitatea din ochii lui Salman, ei n-au auzit orori despre băut *cifir* la ocnă. Mulţime de toate neamurile și culorile adastă la coada asta, cu toţii mimând inteligenţă și entuziasm și interes. Câţi dintre ei vor fi citit însă jurnalul lui Dumas prin Rusia?

Carevasăzică, în 1858, Alexandre Dumas, aflat în culmea gloriei, dar strivit sub datorii, decide din disperare să părăsească Parisul și să pornească un lung voiaj prin Rusia și posesiunile sale coloniale din Caucaz, unde muscalii duceau un genocidar război de cucerire împotriva muntenilor musulmani, război care nu s-a încheiat de altfel nici astăzi. Dumas spera să câștige o sumă importantă publicându-și la întoarcere jurnalul de călătorie, abordând genul acela de literatură care

anticipa reportajele cultural-turistice de azi. Aproape sexagenar, pleacă într-o călătorie de un an prin Rusia și Caucaz, prin acel Orient „riche, pittoresque et sale”, ca să respire, cum o spune el elegant, „stătutele și mefiticele miresme ale Asiei”.

Deși cam abuza de termenul *pittoresque,* pe atunci un nesuferit neologism italian abia intrat în franceză, jurnalul lui s-a dovedit un uriaș succes, prin care Dumas s-a salvat financiar, dar oare documentarul meu mă va scoate din dezastru? Eu, vânat de albanezii din Bruxelles ca să le restitui datoria cu care tocmai plătisem ultimele rate ale creditului ipotecar pentru o casă căreia, cum mă ameninţau zilnic, aveau să-i dea în cele din urmă foc. Mizasem totul pe documentarul meu ficţionalizat (*docu-fiction*) prin Rusia și Caucaz, pe urmele lui Alexandre Dumas. Da, aveam să cobor cu Eva, iubit de minunata Eva, supt și de Eva adorat, pe firul Volgăi, până la sturionii din Marea Caspică, iar de acolo, ajutat de cecenii mei, în zigzag prin munţii Caucazului până la cealaltă mare, cea impropriu numită Neagră. O magică, o impecabilă structură narativă, o-ho-ho cum aveam să izbândesc!

Dar cum să-i explic asta lui Ylber Mysafiri, care mă pândea de după colţul casei mele din Bruxelles, unde ţin un cuplu de pitici de grădină în curticica din spate, care pitici îi figurează pe Iason și Medeea înlănţuiţi? Ylber, împreună cu Xhaferi Besniku și Pandeli Şehu, albanezii care de la o vreme nici nu mă mai sunau insistent la telefon, lămurindu-se că, într-adevăr, am fugit în Rusia, departe de mâinile lor păroase și falangele tatuate cu stupide simboluri oculte.

Uite, cecenii nu se tatuează, poftim, chiar după zece ani de ocnă, cum a făcut Salman. Nici eu nu port tatuaje, dar Eva... Ah, Eva cu frunza ei de marijuana perforată colorat pe delicioasa bucă stângă, vârful frunzei deplasând atenţia privitorului către receptaculul ferm, spre inelul modulabil

dintre fesele ei în formă de pară! Când le-am povestit ce are iubita mea pe spate, cecenii au izbucnit în râs, da, au chicotit, ei, care nu încetează să pufăie cânepă de la trezire până la culcare.

Tot învârtind gânduri negre, am intrat în bălţata biserică Vasili Blajenîi, fofilându-mă fără să plătesc în spatele cuplului de nemţi. Nu pentru preţul biletului; e drept că-mi rămăseseră bani puţini, iar cecenii îmi plătiseră anticipat camera de la Metropol, dar nu doream să stau ceasuri întregi la coadă. Îmi impuneam disciplină, trebuia să filmez, timpul se contracta, se strângea, se condensa. Planul: să filmez tot ce văzuse și notase atunci Alexandre Dumas, întreg traseul urmat de el, dar așa cum a rămas azi, iar comentariul filmului avea să fie împletit din fragmente extrase din textul lui Dumas. Aceleași locuri văzute de el, aceleași situaţii, abia un pic modificate, dovedind aceeași nepăsare pentru umanitate, pentru viaţă, pentru cei umili. Violenţa dementă a Rusiei în Caucaz rămasă și azi intactă, același despotism, același dispreţ fără limită acum ca și atunci, ca întotdeauna, pentru caucazieni, pe care rușii îi numesc „negri” sau „funduri negre”, de la *чёрная жопа,* „cur negru”.

Cei doi nemţi au remarcat că mă strecurasem în spatele lor în biserică fără să plătesc, iar arătosul bărbat mi-a aruncat o privire severă. Blond, înalt, îi stătea bine maxilarul pătrat, cu barbă de trei zile. Cum fac oare unii bărbaţi frumoși și în mod natural proști să aibă în permanenţă o barbă de trei zile?

În biserică m-am blocat creativ. Am scos din husă camera de filmat, trăgând elegant fermoarul, am pus-o pe umăr, am aprins-o; am băgat ochiul în vizor, am consumat baterie; nimic însă nu m-a inspirat. Indicatorul electronic îmi arăta că mai aveam baterie pentru încă două ore, ceea ce m-a descurajat. Aș fi vrut să fie descărcată, moartă, să am o scuză pentru necreativitate. Dar de unde să

încep cu necreativitatea? Ce dramatism vizual să furnizeze niște icoane? Nici măcar nu știu dacă-s vechi. Poate nu pe-astea le-a văzut Dumas, a mai trecut și Stalin pe aici, cu mustaţa lui, au mai fost și unele războaie. M-am holbat un pic împrejur, apoi am filmat fără să cadrez, ba chiar am sfârșit prin a mă preface că filmez, numai pentru folosul meu. Unde e oare Eva? De ce nu-i acum aici să mă privească cum mânuiesc camera, elegant, graţios, calm, inconștient, dar asumat?

— Te iau cu mine, îi aruncasem triumfător Evei, adorabilei, diafanei, mamei tuturor curvelor, vii cu mine, îi spusesem într-una din puţinele și ciudatele nopţi pe care le petrecusem cu ea la București, în cămăruţa de deasupra galeriei de artă unde trăia și care îi forma tot universul. Te iau cu mine într-o călătorie de vis prin Rusia și Caucaz. Ai să vezi vârful Elbrus și muntele Kazbek, piscul lui Prometeu, și o să bem ceai kalmîc sărat, fiert cu mult seu de oaie.

— Scutește-mă de seul de oaie și vin cu tine.

Cât îi explicam proiectul, mă cerceta ezitând, cu delicioasa ei gură un pic întredeschisă. Senzualitatea aceea de copil care se descoperă, curioasă de toate, gata să încerce orice, cu o baltă permanentă în chiloţi, mă înspăimânta. În Eva mă izbisem de un fenomen natural pe care simţeam că n-am să-l pot domina vreodată, dar pe care pofteam să-l contemplu, să mă las învăluit de el, supt și consumat. Odată, într-o lungă noapte de sex violent, urinasem pe faţa ei, ea căzută în genunchi în baie, și aproape că leșinaserăm amândoi de voluptate.

— Urina mea are proprietăţi tămăduitoare, i-am spus, liniștind-o, sărutând-o tandru, gustându-mi moleculele sărate împroșcate pe faţa ei. Ca aceea a vacilor caucaziene.

Îmi plăcea să-i povestesc despre cum scriau autorii vechi că acolo, în Daghestan și Cecenia, în miezul Caucazului, ar fi trăit, furișându-se elegant,

panterele parfumate ale lui Apollonios din Tyana, pardoșii balsamici pe care El pretindea că-i văzuse și adulmecase prin munţii ce se prăbușesc spre Derbent, în Marea Caspică. Da, El, acel Apollonios care ar fi trebuit să devină un Hristos al neopăgânismului și care a urmat prin Caucaz o bună parte din traseul pe care avea să-l repete, șaptesprezece secole mai târziu, Alexandre Dumas. Apollonios, da, din Tyana, adevărat, urcat pe o cămilă albă deosebit de stupidă și nemirându-se de nimic din ce vedea: păroșii oameni-maimuţă care se hrănesc cu hălci de carne de leu; păsările-șopârlă fără pene, tăvălite prin mlaștinile Caspicei, lighioane cu degete la aripi, prinse de coaste printr-o membrană roșiatică, ori dragonii cu spinarea zimţuită ca dinţii unui fierăstrău, dintre care unii (cei de câmpie, spune Apollonios, cei mai primejdioși) ating mărimea unui elefant. Pe aceștia îi ucid magii lui Zarathustra în somn pentru a extrage din capul lor o piatră cu virtuţi miraculoase.

— Poate că Apollonios văzuse ultimii dinozauri, chicotise enervant și adorabil Eva.

Cercetasem lent tot traseul, de-a lungul anilor, înainte să cad în mizeria actuală. De la Moscova aveam să pornim cu trenul spre Kazan, în Tatarstan, pentru a coborî apoi pe Volga cu un vaporaș, în una din acele curse turistice ale căror prospecte imprimate luxos nu-ţi spun dinainte că vei dormi o săptămână într-un dulap, alunecând pe apă până la Astrahan, până la nisetrii din Marea Caspică, unde îi promisesem Evei că am s-o frec cu caviar de contrabandă și c-am s-o mănânc până va hăuli în agonie, doritor fiind eu să aud, mereu și mereu, urletele ei care îi crispau pe vecinii din imobilul galeriei din București.

Acolo, la Marea Caspică, se oprise un timp Dumas în stepa kalmîkă, la mongolii aceia budiști hăpăitori de carne crudă, al căror han îl ospătase uriește; eu aveam în schimb să-i ofer Evei

ospitalitatea micului dictator de azi al Kalmîkiei, ţicnitul Tiumen, obsedatul de șah care a transformat arhitectura mizerabilei sale capitale, Elista, în imaginea unei table de joc, șahul fiind acum disciplină predată obligatoriu în școlile kalmîce și pe care miniștrii guvernului local sunt forţaţi s-o practice zilnic.

Ajutaţi de Tiumen, aveam s-ajungem apoi în Cecenia răzvrătită împotriva Rusiei, acolo unde Dumas căutase să se întâlnească cu Imamul Şamil, profetul luptei Muntelui împotriva Moscovei, eternul munte Daghestan, Caucazul, iar eu aveam să i-o prezint pe Eva noului Şamil, șeful rezistenţei islamiste cecene, cel mai vânat terorist din lume, dar care întreţinea în mod previzibil relaţii subterane cu serviciile secrete rusești FSB. După aceea, dincolo de munte, aveam să ne întâlnim cu urmașii lui Gamsahurdia, președintele georgian fugar și asasinat, cel prin care mă iniţiasem odinioară în tainele caucaziene. Vreo câteva luni avea să ne ia toată călătoria. Eu aveam să filmez esenţialul, oprindu-ne în toate etapele importante și folosind drept comentariu la montaj doar textul lui Dumas lipit peste imaginile filmate, text violent, grosolan, rasist, însă înfiorător de actual. Aveam să ne îmbogăţim cu documentarul ăsta original, Cannes, Tribeca și dineuri cu staruri.

— Vând galeria și vin cu tine, mi-a răspuns simplu Eva.

— Am eu bani, am minţit cu maţele strânse, gândindu-mă la albanezii din Bruxelles, la Xhaferi Besniku și Pandeli Şehu, dar mai ales la Ylber Mysafiri, cel cu pomeţi de șarpe, bărbie ascuţită și mâna dreaptă ţinută mereu sub braţul stâng.

Aaah, zidul mort al băncii care deodată nu îţi mai dă nimic, ba chiar îţi înghite și mâna când vâri cardul. Nu existenţa creditorilor albanezi și asaltul portăreilor fusese explicaţia pe care i-o furnizasem de mai multe ori când Eva tot insista să vină la Bruxelles ca să se mute la mine, nemaisuportând

Bucureștiul și fiindu-i mereu poftă de felul sporadic în care ne împerecheam: animalic, lipicios, grotesc, ludic. Îi explicam doar, răbdător și repetitiv, ascunzându-i adevărul, că deocamdată casa mea e de nelocuit din pricina unor reparaţii urgente. Ah, cât aș fi dorit să vină la mine, în Bruxelles, dar eșuasem în toate încercările de-a strânge bani pentru proiectul de documentar *Dumas în Rusia,* refuzat de toate organismele și instituţiile care distribuie bani pentru asemenea filme. Mă traumatizase mai ales prezentarea proiectului în faţa acelei comisii de cinematografie din Paris.

Mă așteptasem ca ei să se precipite hulpav asupra unui proiect despre Alexandre Dumas, un documentar pe urmele marelui mulatru literar francez, crezusem naiv că vor accepta de îndată. Desigur că ador Parisul, acolo studiasem Islamul la EHESS și limbile caucaziene la INALCO, numai că isteria lui mă obosește. Prefer Bruxelles, provincie exotică. Eu vin de la ţară, din Rămăieni, copil fiind, am avut talpa groasă, umblam desculţ, fragil, dușmănit de capre și de câinii vecinilor. Chiar și acum, decenii mai târziu, tot nu simt decât ostilitate pentru aroganţa marilor capitale, fie ele Paris, București sau Moscova. Bruxelles e minunat pentru mine, mi se potrivește... de n-ar fi creditorii albanezi, cei care controlează prostituţia în cartierul roșu de la Gara de Nord. Iar Eva, Eva e împotriva prostituţiei.

Comisia care aprobă proiectele de film documentar, așadar: într-un asemenea grup trebuie să identifici de la început persoana importantă, cea care va lua decizia finală, indiferent de argumentele celorlalţi. Spre oroarea mea, se nimerise să fie una din acele franţuzoaice slabe și arogante, o cvadragenară cu pistrui (ah, câtă dreptate avusese Ali cu obsesia lui pentru pistruii pariziencelor!), ba chiar avea și dinţi ascuţiţi, păr tăiat drept, breton lins de vacă. Cum era vară, își

scosese sandalele și i-am văzut, pe sub masa la care se trântiseră toţi cu autosuficienţă, inelele de argint pe degetele de la picioare cu unghii neîngrijite. Ostilitatea era reciprocă, am simţit-o din start, iar ea nu și-a ascuns-o.

Ferestrele se căscau larg, Parisul ne trimitea un ciclon de isterie de afară, mirosuri arogante și valsuri de muște hirsute care bâzâiau împrejurul căpăţânii mele cu multe sertare de angoasă, însă muștele păreau să-i ocolească pe membrii comisiei, de parcă baletul lor aerian, desantul acela bâzâitor, fusese ceva programat de ei pentru a mă pune pe mine la caznă. Unul dintre călăi, singurul care zâmbea un pic, semăna cu răposatul Bourdieu, ceea ce m-a descurajat pe loc și mai mult.

Şedeam răzleţ pe un scaun incomod în faţa mesei lor, în vreme ce slăbănoaga desculţă frunzărea încruntată dosarul pentru care plătisem să fie legat, ba chiar și protejat de o folie transparentă, dură. A examinat neglijent câteva fotografii colorate, hărţile Rusiei și Caucazului. A recitit, pronunţând aproape inaudibil, câteva rânduri. M-a cercetat sever. A întrebat, strângându-și buzele într-o linie albă:

— Aţi redat foarte multe dialoguri precise în proiect, frază după frază. De unde știţi că personajele documentarului au să pronunţe exact aceste cuvinte? o să-i puneţi să joace, să recite schimburi de replici? Căutaţi să-i plătiţi? Sau cum?

M-am prefăcut, politicos, extrem de surprins.

— Cum să-i plătesc? Doamne ferește. E un film documentar, nu? N-ar fi etic. Aveţi acolo pur și simplu transcrierea câtorva din conversaţiile care au avut loc între mine și viitoarele personaje, toate reale. Am precizat asta în nota de intenţie și în sinopsis. Am parcurs deja tot traseul lui Dumas, am prospectat mult pe cheltuiala mea, dar acum, desigur, aș avea nevoie de un sprijin instituţional.

— Structura documentarului e solidă și convingătoare, într-adevăr, mi-a spus ea nemulţumită. Nu găsesc însă nicăieri vreo lămurire a abordării artistice, dar mai ales a celei morale.

— Ce vreţi să spuneţi cu „morale”? am întrebat, sincer nedumerit.

A trântit dosarul pe masă și a lovit cu palma în el. Ceilalţi trei membri ai comisiei tăceau, fixându-mă fără expresie.

— De pildă, când ajungeţi în Kalmîkia, în vizită la dictatorul acela...

A pocnit din degete, căutând numele.

— Tiumen, am ajutat-o eu.

— Tiumen, perfect. Ei bine, scrieţi că el va organiza o uriașă petrecere pentru dumneavoastră, pentru echipa de filmare.

— E ceea ce a făcut pentru Dumas, am încercat s-o îmblânzesc. Mă rog, nu el, nu cel de azi, ci prinţul kalmîk de atunci, din vremea lui Dumas, cel care l-a ospătat vreme de multe zile, prin nenumărate ceremonii și zeci de feluri de mâncare. Așa e obiceiul la kalmîci pentru oaspeţii de marcă. Un festin kalmîk este un eveniment tradiţional foarte important, bine descris etnografic de Dumas și care s-ar insera perfect în tonul comentariului și în estetica filmului.

— Oaspeţi de marcă? Echipa de turnaj a unui film documentar este presupusă a fi neutră, nu a interfera cu obiceiurile locale. Sau să primească daruri în natură.

A tăcut, iar eu i-am zâmbit suav.

— Așa, apoi acolo vreţi să folosiţi, peste imaginile petrecerii, ca *voice over,* următorul fragment extras din jurnalul lui Dumas: „Aspectul kalmîcilor făcea să se perinde sub ochii mei acele două tipuri cele mai incontestabile ale urâţeniei umane: piele galbenă, ochi mici și închiși, nasul lăbărţat sau aproape lipsind, barbă cu floci rari, păr nepieptănat, murdărie proverbială; iată ce ne desfăta privirea”.

S-a oprit din citit, și-a lipit palmele ca pentru rugăciune și m-a fixat sever. A pronunţat încă o dată, apăsat:

— „Les deux types les plus incontestés de la laideur humaine”!

— Da, acestea sunt cuvintele lui Dumas, am murmurat. „Acele două tipuri cele mai incontestabile ale urâţeniei umane.” E un fragment din jurnalul lui. Așa îi descrie el pe kalmîci. Sunt mongoli, ştiţi?

Şi, cum tăcea, am adăugat, simţindu-mă jalnic și abandonat:

— Singura populaţie budistă din Europa.

— Ţineţi acolo un discurs fascist, a scrâșnit ea sever.

Ah, drace, asta chiar a studiat cu Bourdieu, am blestemat în gând. Sau mai degrabă toţi membrii instanţei de judecată au trecut pe acolo, iar cel care zâmbește permanent spre mine a ajuns să se transforme într-un Bourdieu tânăr și incomplet, prin mimetism servil.

— Acum, să ştiţi, nici kalmîcii nu sunt cei mai frumuși oameni din lume, am îndrăznit.

— A-ha! a exclamat, satisfăcută că îi oferisem confirmarea.

— Însă pentru spectator convenţia va fi clară de la început, am argumentat. Folosirea fragmentelor din Dumas ca singur comentariu al filmului...

— ...va furniza spectatorului un discurs fascistoid, rasist și eurocentric, m-a întrerupt ea. Oricum, un lucru fundamental nu e deloc clar în proiectul dumneavoastră. Fun-da-men-tal, a despicat ea silabele, nimicindu-mă din priviri.

M-am uitat la toţi ceilalţi, care au aprobat tăcut, știind dinainte ce avea să spună.

— Nu expuneţi nicăieri, nu explicaţi niciunde acest element esenţial al întregii construcţii: cum vă veţi filma dușmanul?

— Care dușman? am bolborosit.

— Tiranul kalmîk...

A pocnit iar din degete.

— Tiumen, i-am amintit.

— Tiumen, da, a făcut agasată. Puţin contează numele lui, cum îl veţi filma? Cum îţi filmezi inamicul? Care e dispozitivul prevăzut?

Ceilalţi trei prinseseră deodată viaţă, iar Bourdieu a cules un pix, gata să ia note.

— Cum am să-l filmez? Adică să pun camera fixă pe un trepied sau dacă filmez de la umăr sau ce?

Au oftat exasperaţi și s-au înţeles scurt din priviri. Ca și cum totul le era deodată limpede, eu confirmându-le ceea ce știau deja înainte de-a mă trage în capcană.

— Cine a vorbit de estetica imaginii? Cine a pomenit vreun trepied? Puteţi să filmaţi și *trash,* cu telefonul, dacă doriţi. Şi chiar cu mâna tremurândă, cum văd că vă bâţâie acum. Puţin contează estetica vizuală, câtă vreme ea e coerentă cu ideologia filmului. Nu cadrul, dreptunghiul cinematografic al ecranului în care se înscrie documentarul dumneavoastră ne interesează, ci dispozitivul ideologic și narativ. Eu vă întreb: cum vă veţi filma dușmanul? Că doar n-o să ne spuneţi că un dictator kalmîk budist, răpit de extratereștri și obsedat de șah, care își asasinează opozanţii, cum aţi precizat în dosar, vă va fi prieten sau că el trebuie făcut simpatic pentru spectator. Mai ales după ce va oferi ospeţe în onoarea dumneavoastră...

Au tăcut, lăsând impresia mincinoasă că mi-ar acorda o ultimă șansă, deși decizia lor se arăta definitivă.

Cel care semăna cu Bourdieu și-a dres vocea și mi-a gâfâit sentenţios:

— Să știţi că până acum eu fusesem un pic în dezacord cu colega mea, în sensul în care dispozitivul narativ și vizual propus de dumneavoastră ne oferă într-adevăr o paradigmă

nouă prin care noi, spectatorii, putem depăși orientalismul de salon și complezenţa culturală occidentală. Dar mă așteptam la mai multă rigoare structurală din partea dumneavoastră, mai ales că demersul este atât de ambiţios... și costisitor. Ca să nu mai vorbim de extremul pericol la care v-am expune finanţând un astfel de proiect pentru care turnajul trebuie să aibă loc în câteva din cele mai primejdioase locuri de pe planetă: Cecenia, Daghestan și altele ale căror nume îmi scapă. Nimeni nu va accepta să vă asigure pentru o asemenea călătorie.

— Nu-mi trebuie asigurare, am fost dansator pe sârmă în multe vieţi anterioare, le-am spus, ceea ce mi-a atras noi fulgere tăcute de reprobare.

Dansator pe sârmă în acele vieţi în care n-am fost târfă de lux. Auzi la ei, locuri primejdioase... Cum să le zic că eu nici în Bruxelles, locul acela unde se pun bombe în metrou, nu am asigurare medicală, ba chiar n-am avut niciodată? Nu puteam să le spun nici că mă bazam, în acea călătorie, pe protecţia prietenilor mei ceceni și, la fel, nici cât de mult contam pe banii și sprijinul kalmîkului Tiumen. Nu puteam să pomenesc nici suma împrumutată de la albanezi, cu semnătură, pe care n-aveam cum s-o înapoiez. Le priveam picioarele pe sub masa în faţa căreia mă instalaseră ca la judecată. Toţi aveau sandale scumpe și elegante, Bourdieu chiar purta unele cu un fel de intaglio scitic, cu animăluţe mitologice gravate în piele, cred că și le pusese doar ca să mă exaspereze, iar tartoriţa șefă și desculţă își freca tălpile, cercetându-mă; opinia ei era definitiv închegată. Îi fixam inelele de pe degetele de la picioare și mă întrebam dacă m-aș putea culca vreodată cu o așa încarnare a răutăţii bourdeliene, sau bourdivine, dacă făcând amor i-aș vârî, de pildă, două degete în anus, sau ea mie, și, pe când învârteam așa gânduri, Parisul îmi mirosea de-afară a gaze de eșapament și șofran pronunţat

graseiat, muștele îmi bâzâiau în jurul capului, așa că am făcut cu ambele mâini gestul de-a le alunga. Mi-am dres vocea, căutând să câștig timp pentru a le spune ceva convingător, un punct final care să-i amuţească, să-i facă să descopere brusc în mine un adept al lui Bourdieu, un structuralist barthesian, un om care știe că limba e fascistă și care-ar fi gata să se abandoneze în braţele lui Foucault. Ah, Foucault, *oui,* să mă înlănţuie Foucault pe la spate, mângâindu-mi sfârcurile, și să mi-o împlânte... cum altfel? Foucaldian.

Au revenit atunci muștele și iar am scuturat din mâini în jurul capului.

— Alungaţi muște? m-a întrebat torţionara șefă.

— Nu. Dirijez o orchestră de pitici invizibili.

Bourdieu a izbucnit în hohote, aproape admirativ, însă o privire scurtă, rece, șerpească a ticăloasei desculţe i-a sugușat râsul.

Asta a fost experienţa pariziană, urmată fiind de o comisie similară în Bruxelles, la care m-am dus dimineaţa beat, știind că n-am nimic de pierdut, anticipând că nu voi primi nici un sfanţ pentru proiect, frânt, rupt după o lungă noapte de *videochat* erotic cu Eva.

Nu am vrut însă să-mi vând ultimele cărţi de valoare pentru a face filmul ăsta documentar. În afară de ediţia princeps a jurnalului lui Dumas prin Rusia, mai posedam dicţionare vechi ale tuturor limbilor din Caucaz, precum și un in-folio al cărţii acelui om extraordinar, părintele iezuit Athanasius Kircher, precursor, în secolul al XVII-lea, al tuturor ştiinţelor moderne, de la studiul limbii chineze până la tehnicile de spionaj, trecând prin cea mai dezastruoasă tentativă de descifrare a hieroglifelor egiptene. Volumul, în latină, legat în piele de viţel caucazian, se intitulează *Arca Noe,* e din 1675 și acolo bunul părinte interpretează istoria Potopului, căutându-i cele mai logice

ramificaţii și implicaţii. Athanasius Kircher calculează dimensiunile corabiei lui Noe, cea care avea să eșueze în sudul Caucazului, în Armenia, pe muntele Ararat, astfel încât ea să poată transporta câte o pereche din toate speciile animale, și desenează nenumărate planuri și diagrame și scheme, pune problema dacă nu cumva pe Arcă a fost îmbarcat și un șeptel de vite domestice suplimentare, ca hrană pentru animalele de pradă, pantere parfumate, lei și șacali, ba chiar caută o soluţie tehnică pentru recuperarea și evacuarea tuturor soiurilor de găinaţ, balegă și alte categorii de excremente.

Dar mai ales... fantasticul Padre duce povestea până la extremele ei logice; e primul exeget din istorie care a priceput că în cazul unui Potop planetar ar muri sufocate și toate soiurile de pești și animale marine, din pricina lipsei de oxigen pe apele acelea noroioase și otrăvite care încă mai zac pe fundul Mării Caspice. Gravurile lui, pline de vietăţi acvatice moarte, sunt cele mai sinistre imaginate vreodată în legătură cu Potopul. Mai întâi nu ne dăm seama de ce sunt tulburătoare... până când vedem toţi peștii, balenele și coralii umflaţi de gazele morţii.

N-am vrut, așadar, să-mi vând cărţile, cu toate că, fără bani, din disperare, ajunsesem la tentativa extremă de-a merge, într-o luni dimineaţă, după ce mă abţinusem să beau în weekend, sperând să-mi reîmprospătez tenul, la un birou de casting pentru actori porno.

— Nu mai producem filme *vintage,* m-au gonit ei pe un ton ferm, examinându-mi părul încărunţit.

Iată-mă, așadar, singur la Moscova, cărând în permanenţă, chiar și la restaurant, o cameră de filmat încă funcţională, cu toate că microfonul se dovedea capricios, iar bateria dădea semne de fază terminală. Eva nu-mi mai răspundea la telefon de două zile, de când mă anunţase că e nevoită să rămână încă o săptămână în București pentru nu știu ce formalităţi și hârtii legate de vânzarea galeriei ei de artă. La spaima mea de cuţitul albanezilor din Bruxelles se adăugau palpitaţiile pe care mi le stârnea gândul că Eva se terfelește noapte de noapte cu tot felul de artiști, snobi tineri și cretini. Eva avea o sexualitate total dezinhibată, o poftă de mădular cum nu mai aflasem decât la eroinele marchizului de Sade, combinată cu o candoare copleșitoare în a recunoaște că se culcă cu alţii în lungile perioade în care nu ne vedeam.

Asta atunci când nu inventa pretexte și istorii inutile, ca și cum nu i-ar fi păsat defel de caracterul neverosimil al scuzelor. De mai multe ori mă minţise, pe când eu mă aflam în Bruxelles, ba că a fugit cu mașina până la Vama Veche, cu chef de Marea Neagră și nisip nocturn, că avusese telefonul descărcat și că a dormit acolo un weekend întreg, izolată, fără Internet, sau că altă dată s-a întors obosită noaptea târziu la chilioara ei din București și c-a dormit apoi vreo douăzeci de ore cu telefonul din nou stins. Însă, când o întrebam dacă nu cumva s-a culcat cu altul, îmi răspundea, în cele din urmă, că da, desigur.

— Sunt curioasă, îmi spusese odată cu un zâmbet care mă făcuse să mă topesc.

La început mă excita să mi-o închipui mototolită și terfelită de alţii pe toate părţile, ea răcnind tulburător și fără efort, însă acum, pierdut într-o biserică din Moscova, cu ochiul stins și degetul mort pe butonul camerei de filmat, tremuram nervos la gândul că poate n-o să mai vină deloc, că e mai lesne să te îndrăgostești de un stupid, dar vânjos coleg pictor, să te amorezezi de

vreun tânăr în ascensiune, cu toate că prost, cu situaţie stabilă și asigurare medicală, decât să te teleportezi pe coclauri în Daghestan cu mine, care aveam de două ori vârsta ei și mă îngrășasem, precum Dumas, din aceleași motive: stres, prea mult alcool și îndopat compulsiv pe fond de angoasă.

Mă holbam așadar la icoanele aurite din catedrală, întrebându-mă ce-aveam să fac atâtea zile fără ea în Moscova, forţat să beau zilnic cu Ali și ceilalţi ceceni care trebuiau apoi să ne regăsească în Caucaz, odată încheiată etapa kalmîkă, după ce eu și Eva vom fi coborât turistic, filmând pe Volga. De la Groznîi, cecenii mei aveau să ne conducă la implacabilul Şamil, sus în Caucaz, pe piscuri înzăpezite. Ali mă asigurase că Şamil mă va lăsa să filmez o decapitare sau măcar o amputare, tăierea mâinii unui hoţ, pedeapsă prevăzută în *șaria,* legea islamică, scenă pentru care, la montaj, plănuiam să folosesc acel fragment de text din Dumas în care, după ce merge noaptea împreună cu niște cazaci și ofiţeri ruși la „vânătoare de ceceni", într-un adevărat safari uman, Dumas împușcă un călăreţ cecen (faptul că acela târa, legate de cal, două ostatice este irelevant: l-au împușcat în miez de noapte, fără avertisment, ca pe-un urs). Dacă nu-mi ieșea de-un documentar artistic, măcar aveam să produc un *snuff movie.* Când îi spusesem Evei despre asta, în loc să se arate șocată sau înspăimântată, a făcut doar:

— Pfff... E plin Internetul de *snuff movies.* N-ai cum să concurezi cu Statul Islamic.

M-am învârtit aiurea prin biserică, întărâtându-mă, mustrându-mă, supărat pe mine. Icoane, aurituri și rame acoperite cu argint. Reprezentări de ierarhi opulenţi. Înaltele feţe bisericești ale ortodoxiei au avut dintotdeauna o obsesie nesănătoasă cu arginţii, un complex Midas concretizat în șireturile de aur care le atârnă ostentativ de-o parte și de alta a sternului, pe patrafir. Fastul bizantin prelungit până astăzi.

Apoi, pe lângă aur și brocarturi, ortodoxia homofobă mai e obsedată și de sex. Mintea înfierbântată a fundamentaliștilor ortodocși vede prin jaluzelele cuplurilor nonhetero numai malahie și sex-sex-sex. Fibra lor afectivă se nutrește din viziuni de orgii, împerecheri și torturi, ea nu concepe afectivitate reală, citit împreună, camaraderie și plimbat prin parc pentru a admira veveriţele. Creierul lor e traversat de viziuni de cravașe, latex și accesorii sado-maso. Mintea lor neagă dimensiunea umană a cuplurilor gay și vede numai sex.

Ortodocșii fac așadar, precum fundamentaliștii musulmani, dovada unei obsesii pentru sex. Islamiștii își înfășă și închid femeile, închipuindu-și că, lăsată singură, femeia se va împerechea animalic cu primul venit. La fel, fundamentaliștii ortodocși nu văd într-o relaţie, ba chiar în nici un contact uman, decât sex-sex-sex, iar acela trebuie să se petreacă după canoanele Bibliei (unde totuși unul, precum Lot, acel model de pioșenie, s-a împerecheat cu fiicele lui).

Şi mai vor și aur, aur peste tot, șireturi de aur peste patrafir, aur în icoane, aur în cur. Dar și Ali al meu are dinţi de aur. Ali, pe care-l poreclisem de la început *Golden Teeth.* Îl cunoscusem în momentul istoriei cu Gamsahurdia, înainte de primul război cecen, două decenii au trecut de atunci. Iarna aia a fost tare ciudată. Zăpada cădea flasc, în pachete murdare, și nu se mai găsea alcool în tot nordul Caucazului, ceea ce-i făcuse pe

localnici foarte nervoși și puși pe rugăciuni chircite. Cecenia tocmai se declarase independentă de Rusia, interpretând literalmente îndemnul aruncat la beţie de Elţîn republicilor sovietice: „Luaţi cât de multă suveranitate puteţi”.

Eram atunci primul străin ajuns în munţii Ceceniei, după ce vreme de aproape un veac regiunea fusese considerată strategică și accesul la ea era interzis de sovietici. Am ajuns acolo cu un coșciug pe roţi închiriat în Daghestanul vecin, deoarece nici un avion nu zbura atunci spre Groznîi, capitala independentistă.

După primul contact petrecut foarte natural, cecenii m-au lăsat să filmez tot ce pofteam, inclusiv exerciţiile lor mistice, acele *zikr,* ceremoniile sufi de transă colectivă. Am încasat atunci prima doză de misticism autentic, popular, am învăţat tehnici de hiperventilaţie, am aflat despre respiraţia circulară și despre Kunta-haji, sfântul derviș al cecenilor, care va reveni la Judecata de Apoi, suflând sufletele oamenilor ca pe niște candele.

În jurul Ceceniei musulmane, devenită independentă, haosul era total. În Georgia vecină și creștină, primul președinte necomunist, Zviad Gamsahurdia, tocmai fusese răsturnat de o neverosimilă coaliţie de gangsteri, bandiţi mistici *(Mhedrioni,* „Cavalerii”) și structuri ale KGB-ului controlate local de Moscova. Georgia căzuse deodată din nou sub controlul Rusiei, lăsând Cecenia captivă între Rusia și munte.

Gonit de la putere prin uneltiri moscovite, georgianul Gamsahurdia dispăruse cu totul, însă eram convins că se pitea în Groznîi, ascuns de președintele cecen de atunci, Djohar Dudaiev, care îl ţinea acolo pentru a-l folosi ca pe-un *joker* politic. Aveam mare nevoie de un *scoop* jurnalistic. Tare bine mi-ar fi prins un interviu cu unul din oamenii cei mai căutaţi de pe planetă, cum era Gamsahurdia... însă cecenii îi tot dădeau

înainte că nu știau unde dispăruse dementul scriitor-cavaler, precum avea el să mi se definească.

Dar, după câteva săptămâni de dansat mistic ceremonii sufi în piaţa mare din Groznîi, până și scepticii din guvernul independentist cecen al lui Dudaiev au priceput c-ar fi poate mai bine dacă fugarul Gamsahurdia ar da un interviu jurnalistului străin, altfel risca să fie uitat, așa că brusc mi-au zis: „Ia-ţi camera de filmat și în noaptea asta te trecem graniţa în Gruzia ca să-l intervievezi pe Gamsahurdia în ascunzătoarea lui de acolo”.

Scoop-ul total, visul aproape împlinit. Un bandit cecen avea să mă conducă și să mă treacă în Gruzia controlată de ruși, noaptea, peste Caucaz. Ne aflam însă prin ianuarie sau februarie. Munţii Caucazului sunt mai înalţi decât Alpii, greu de trecut chiar și vara, darămite iarna, pe o singură șosea controlată de ruși, drumul Moscova-Vladikavkaz-Tbilisi... Şoseaua pe care – dar să nu anticipăm – avea să coboare odată spre Tbilisi, traversând muntele, o camionetă încărcată cu păpuși Matrioșka, printre care una vie și prea mult și prea nepotrivit iubită: Eva.

Când a venit să mă ia, Ali, călăuza și supraveghetorul meu, arăta ca o caricatură de asasin cu simbrie dintr-un coșmar exotic. Doar că el era real: cu mustaţă și borsalino, ca în filmele cu gangsteri interbelici, exhiba un zâmbet profesional pe care-l efectua fără a-și mișca mușchii feţei, înspăimântător prin faptul că dinţii lui din faţă fuseseră înlocuiţi cu o bară masivă de aur. Își agăţase un Kalașnikov neglijent pe umăr, iar câteva grenade îi atârnau cochet la brâu. Conducea o mașină Lada cu frâne capricioase în care m-a pus să mă întind pe scaunul din spate, după ce m-a legat la ochi și mi-a susurat că, dacă încerc să mă uit la drum, va fi încântat să mă împuște în cap și

să-mi consume ficaţii, chit că-i bănuia avariaţi, judecând după respiraţia mea grea de alcool.

Întinzându-mă, legat la ochi, pe scaunul din spate, Ali Golden Teeth m-a bălăngănit vreo șase ore prin noaptea de iarnă, depănându-și obsesiv ideile din altă lume despre parizience. Era convins că femeile acelea sunt o rasă aparte, produsă într-un laborator secret, poate chiar de extratereștri, ca aceia despre care kalmîkul Tiumen pretindea că fusese răpit, fiindcă altfel Ali nu-și explica cum de au pariziencele pistrui atât de eleganţi și aura aceea diafană. I-am dat dreptate, laș, lucru de care aveam să-mi amintesc în momentul experienţei traumatice cu ticăloasa aceea cu inele pe degetele de la picioare.

În drum spre ascunzătoarea lui Gamsahurdia a trebuit să-i ascult răbdător lungile elucubraţii despre perfecţiunea mașinilor Lada, precum cea pe care o conducea el, din acelea calificate drept „dogite” în literatura de calitate. Ali m-a informat sentenţios că Lada a fost dintotdeauna o licenţă Fiat, implantată în URSS-ul lui Brejnev de suavul comunist italian Togliatti, al cărui nume a fost substituit celui de Saratov-pe-Volga, cum se numise anterior târgul unde se află și azi instalată uzina, informaţii necerute și nedorite de mine, dar pe care n-am mai putut ulterior să mi le smulg din creier.

Atunci am gustat și desfătarea iresponsabilă a unei astfel de captivităţi mobile, unde, știind că destinul nu-ţi mai aparţine, te lași bălăngănit și regăsești în prizonierat senzaţia aceea din copilărie, când dormeai pe scaunul din spate, desculţ, acoperit cu hainele părinţilor, zgâlţâit liniștitor, iar când mijeai ochii în semiîntuneric le vedeai umerii gigantici pe scaunele din faţă și-i auzeai sporovăind cu voce coborâtă, conversaţii fără noimă, filtrate de bârâitul motorului, și tu adormeai la loc, știind că lumea bine rânduită e

asta: smucituri prin somn și certuri reţinute printr-un motor nocturn.

Ascultând în beznă hurducată, cu ochii legaţi, delirul lui Ali fără să-i urmez șirul, ducând de la pistruii femeilor la Alexandre Dumas (atunci am aflat prima oară de călătoria acestuia prin Rusia și am descoperit că este scriitorul preferat al caucazienilor, imediat după Pușkin) și trecând prin mândria lui Ali că bunicu-său luptase în Armata Roșie și apărase orașul Togliatti de nemţi, ba chiar ajunsese după aceea până la Berlin, am înţeles deodată că noi de fapt nu traversam muntele.

Nu simţeam deloc înclinarea mașinii care ar urca pante și serpentine alpine în miez de iarnă. Ali conducea de fapt pe drumuri de câmpie, făcând ocoluri largi cu mașina în jurul orașului.

Nici nu bănuiam cât de grotescă era realitatea, căci iată cum în miez de noapte Lada lui Ali s-a oprit în curtea de ciment a unei case înconjurate de ziduri înalte. Când Ali m-a dezlegat la ochi, am avut senzaţia aceea de orbire, de fotofobie dată de becul gol care ţi se înfige în pupila dilatată, senzaţie agravată de ameţeală, pentru că, anticipând frica, băusem prea mult înainte.

Ne-a deschis un gras în trening cu care Ali s-a îmbrăţișat, așa cum fac bărbaţii caucazieni, gras asudat despre care n-aveam atunci cum să știu că era vărul lui, Baisengur, numit așa după un erou cecen din vremea legendarului Şamil, Baisengur, care tocmai se întorsese de la Mecca și care duhnea a parfum dulce și vodcă ieftină.

Am făcut câţiva pași pe covoare groase, de prost-gust, cum e moda în Orient, ușa unei odăi s-a deschis scârţâind, iar înăuntru, într-o cămăruţă cu perdele de plastic, trase strâns peste obloanele închise, și cu tapet de hârtie pe pereţi, aștepta fugarul Gamsahurdia, decăzutul și mototolitul președinte georgian!.

Din prag m-a izbit privirea hăituită din faţa-i trasă, scobită, cu ochii holbaţi sub părul vâlvoi,

albit prematur. Costumul lui vișiniu era rău croit, cravata galbenă scâlcită într-o parte, cu nodul prea mare. Lumina lustrei din tavan îl ofilea și mai mult.

L-am salutat în engleză, nedorind să-i aduc insulta de a-l intervieva în rusă, deși rusa era limba pe care o folosea zilnic în interacţiunea cu paznicii lui ceceni. Ştiam că vorbește engleză, tatăl lui fusese traducătorul lui Shakespeare în georgiană.

După ce ne-am strâns mâinile, ne-am așezat pe patul cu arcuri de sub fereastra cu obloanele trase. Mă fixa înghiţind în sec și forţându-se să zâmbească. Mâinile îi tremurau. Când a deschis gura să vorbească, i-au tremurat și buzele și m-a cuprins o nesfârșită milă. Din impuls, i-am pus mâna pe un genunchi și l-am mângâiat ușor, consolator, iar gestul meu i-a adus deodată lacrimi în ochii înroșiţi de nesomn, stres, ciudă și frică de moarte, lepădat de ai lui, prizonier în partea cealaltă a Caucazului.

— Iertaţi-mă, a murmurat, scoţându-și o batistă cu care și-a șters ochii și evitând să privească spre Ali, care se făcea că nu-i vede plânsul nebărbătesc, pretextând un brusc interes pentru copiile de tablouri cu corăbii sub furtună și naufragii.

De pe noptiera de lângă canapea, Gamsahurdia a cules o carte, pe care mi-a întins-o cu mâna deodată fermă.

— Înainte ca trădătorii și ticăloșii lui Elţîn să mă gonească din Tbilisi, tocmai publicasem acest studiu, mi-a spus, deodată mândru. *Misiunea spirituală a Georgiei,* mi-a zis, traducându-mi titlul. Aveţi acolo și un autograf. Sper că v-am ortografiat bine numele.

Mi-a citit titlul în georgiană:

— *Sakartvelos sulieri missia,* საქართველოს სულიერი მისია*, Misiunea spirituală a Georgiei,* da. Vedeţi dumneavoastră, termenul *sulieri,* „spiritual”, vine de la *suli,* „suflet” în

georgiană. *Sul,* în limba veche. De aici, de la *suli* al nostru, provine și englezescul *soul*.

Priveam nedumerit la păianjenii eleganţi ai alfabetului georgian de pe copertă și nu m-am putut abţine:

— Dar nu-i posibil. Engleza este o limbă indo-europeană care n-a avut niciodată vreun contact cu Caucazul.

Mi-a zâmbit îngăduitor și deodată s-a animat:

— Ştim, știm, așa ne spune istoria oficială, dar înainte de invadarea de către colonizatorii indo-europeni, adică voi, sau slavii, întreaga Europă era populată de strămoșii noștri, de georgieni, de mingrelieni, de proto-kartvelieni. Contactele au continuat de-a lungul veacurilor și așa se face că bună parte din legendele și moștenirea culturală a popoarelor europene provine de la noi, georgienii și mingrelienii.

Începusem să instalez cu gesturi mecanice trepiedul, înșurubând pe el camera de filmat, în vreme ce decăzutul președinte georgian își urma monologul mistic:

— De aceea limba bască e înrudită strâns cu georgiana, ca și cu etrusca, de altfel, dar am să vă spun mai multe. Chiar și Roma a fost fondată, în realitate, de strămoșii noștri, troienii, tot niște kartvelieni.

— Adică troienii erau georgieni?

— Mingrelieni, mai degrabă. Noi, mingrelii, am locuit întotdeauna pe malul Mării Negre, iar georgienii mai spre interior. Georgienii sunt înrudiţi direct cu sumerienii, iar mingrelii îi au ca fraţi pe troieni, pelasgi și etrusci. Dat fiind că strămoșii noștri populau tot bazinul mediteraneean, este evident că ei erau troienii, iar distrugerea Ilionului de către greci nu e altceva decât un episod din conflictul etern dintre indo-europeni și mediteraneeni, adică noi, kartvelii. Troienii fiind georgieni așadar, troianul Enea care a scăpat de

acolo a traversat Mediterana pentru a fonda Roma, care este astfel o ctitorie georgiană, kartvelă.

Ştiam dinainte că Gamsahurdia era de fapt mingrel (tot un fel de kartvelieni), din Mingrelia, pe litoralul Mării Negre, acolo unde au aruncat ancora argonauţii veniţi după Lâna de Aur, la Poti sau Batumi, de unde se îmbarcase și Dumas atunci când a părăsit Caucazul.

— Acea Lână de Aur, a urmat Gamsahurdia, avea să devină milenii mai târziu Graalul cavalerilor Mesei Rotunde, iar întreaga cavalerie occidentală își trage rădăcinile din cea georgiană, așa cum a fost ea cântată de Rustaveli în epopeea noastră *Viteazul cu blană de leopard, Vephis tqaosani,* scrisă în vremea reginei Tamara cea bărbată, pe care poporul o numea cu respect „regele Tamara”. Ciclul legendelor Graalului își are astfel rădăcinile în cercul de savanţi ai Georgiei medievale cunoscuţi sub numele de Academia din Gelati... Însă filiaţia e firească, dat fiind că Graalul nu e altceva decât Lâna de Aur a argonauţilor. Cât despre mine, eu mă consider un scriitor-cavaler, descendent al acelora.

Şi a continuat să înșire despre misiunea adamică, cosmică, a Georgiei; despre Caucaz ca centru iniţial și iniţiatic al civilizaţiei planetare; despre Prometeu și Eva și amazoane. L-am întrerupt:

— Dar ce ziceţi de panterele parfumate ale lui Apollonios? Sau de oile mâncătoare de pește – *ichtyphagoi* – pe care Apollonios le-a văzut și adulmecat când a traversat Caucazul? Erau și acelea reale?

A tăcut, și-a căutat cuvintele.

— Acestea sunt simboluri cristice. Întreaga mistică creștină își are rădăcinile în Georgia. Dacă am avea vreme, v-aș expune în detaliu simbolica arhitecturală și soteriologică a catedralei

Svetiţhoveli din Mţheta, unde e îngropată mantaua lui Isus.

— Aș zice să începem interviul, i-am spus, întrerupându-l.

— Nu vreau să facem nici un interviu, m-a anunţat.

L-am privit surprins.

— Nu, nu dau un interviu. Am să vă citesc doar un comunicat foarte important pe care l-am redactat astăzi și pe care aș dori să-l distribuiţi mai-marilor planetei.

A scos din buzunarul interior al hainei un pachet de foi împăturite în patru, le-a desfăcut pe genunchi, și-a proptit ochelarii pe nas și și-a dres vocea.

A început să citească, pe un ton plat, fără pauze, un lung și dezesperant comunicat despre Georgia și Rusia, comparându-l pe Elţîn cu Hitler și pe Şevardnadze, șeful noii puteri din ţara lui, cu genocidarul Pol Pot, cerând ajutorul NATO și al SUA ca să se poată reîntoarce la Tbilisi și insistând pe aceea că leagănul civilizaţiei și al omenirii care este Georgia nu poate fi lăsat în labele păroase ale unor sub-oameni moscoviţi.

Deodată, un pârâit de mitraliere a izbucnit afară, în jurul casei. Gamsahurdia a tresărit, foile i-au căzut de pe genunchi. Și-a scos ochelarii, s-a îndreptat demn, fixându-mă.

— Au aflat unde sunt. Mi-au dibuit ascunzătoarea.

Pronunţase asta pe un ton egal, în vreme ce eu făceam preparative pentru a leșina.

Ali Golden Teeth a ieșit din camera răcnind, armându-și mitraliera. În prag i-a lătrat grasului în trening să mă ducă înapoi la hotel.

Cu un chiștoc moale în gură, vărul burtos și beat Baisengur, care n-avea o opinie personală despre parizience, s-a trântit la volan, mi-a făcut semn să mă așez lângă el și a demarat în trombă, însă asta doar pentru că nu știa să conducă altfel.

Gonind prin noapte, mi-a explicat că ne aflam în afara oricărui pericol și că realitatea era cu totul alta: casa aceea unde era ţinut închis Gamsahurdia se afla aproape de barăcile ultimei garnizoane rusești din Groznîi, cea de la aeroport, care garnizoană fusese chiar atunci atacată de un grup de ceceni aparţinând altei grupări decât celei a președintelui Dudaiev, așa încât noi nu eram vizaţi direct.

Am priceput de îndată că treceam printr-o mahala, iar în vreo cinci minute eram la hotelul meu din Groznîi, unde am descoperit că mai aveam o sticlă de vin în frigider... și că Ali Golden Teeth mă trambalase, legat la ochi, multe ore, făcând cercuri în câmpie împrejurul orașului.

A doua zi, precum amanţii mincinoși care s-au înșelat unul pe altul și care se prefac, fiecare, că într-adevăr cred aiurelile celuilalt, altfel zis, cu acea candoare nici măcar forţată pe care o are în mod natural Eva cu mine, și eu, și Golden Teeth, și ceilalţi oficiali ceceni am pretins în cor că expediţia georgiană fusese un mare succes, iar eu le-am mulţumit pentru efortul de-a mă fi ajutat să trec muntele în condiţii atât de grele, în plină iarnă, pentru un minunat interviu cu eroicul Gamsahurdia. Câteva zile mai târziu, lipăind prin noroiul din mahala, am recunoscut de departe casa în care se ascundea cavalerul Graalului, misionarul creștin ţinut ostatic de salvatorii săi musulmani.

Gamsahurdia avea să dispară la puţin după aceea, versiunea oficială fiind că a murit în luptă, încercând să se întoarcă în Georgia cu un mic contingent pentru a recuceri puterea. S-a sugerat chiar că s-ar fi sinucis în urma eșecului, gest străin caucazienilor. Am fost întotdeauna convins că a fost lichidat de salvatorii săi ceceni, poate chiar de Ali Golden Teeth, cu care n-am mai abordat niciodată subiectul, chiar și după ce am ajuns prieteni, pentru că, perdant definitiv, Gamsahurdia devenise în mod limpede un stânjenitor politic, cu

panterele lui parfumate cu tot. L-au stins ca pe o candelă.

Am ieșit din Vasili Blajenîi și am aruncat o privire circulară prin Piaţa Roșie, tot mai neagră de soare tomnatic și pestriță de lume. Uite colo mormântul lui Lenin, momâia sacră pe care o visez noapte de noapte. Altă coadă, la fel de lungă și răbdătoare. Ah, n-am să pot filma înăuntru, cu toate permisele mele obţinute de la kalmîkul Tiumen, cel convins că e un descendent al lui Lenin și care ar dori să-i mute mumia în trista lui capitală, Elista, dacă Putin ar decide cumva să închidă și să demoleze mausoleul din Piaţa Roșie.

Filmam coada de turiști când a venit din spate severa patrulă de poliţiști:

— Ce faceţi, cetăţene? Cine v-a permis să filmaţi? Am scos, mimând plictisul, autorizaţiile plastificate. Graţie lui Tiumen, puteam filma peste tot în Rusia, mai puţin în Cecenia. Acolo însă n-aveam de gând, oricum, să filmez în Groznîi, ci doar amputarea aceea de la munte promisă de Şamil, după o scurtă oprire în satul lui Ali și al clanului lui. Am scos și pașaportul, cu toate vizele, și acelea plastificate, etapă cu etapă.

Îi obţinusem și Evei invitaţii pentru toate episoadele călătoriei, iarăși cu sprijinul lui Tiumen. Cel mai greu fusese, din nou, să primesc ștampila pentru Cecenia, dar, datorită relaţiilor lui Ali Golden Teeth cu unii membri din guvernul psihopatului președinte cecen și protejat al lui Putin, Ramzan Kadîrov, reușisem să obţin vize și pentru acolo. Ali întreţinea relaţii în același timp cu guvernul lui Kadîrov, fidelul aliat al lui Putin,

dar și cu rezistenţa islamistă a lui Şamil, acesta menţinând la rândul lui subterane legături cu FSB, serviciile secrete rusești succesoare ale KGB-ului, totul explicându-se prin complicatele structuri clanice ale societăţii cecene, pe care ei înșiși, cel mai adesea, nu le înţeleg, oricât s-ar scărpina sub căciulile lor din miel de Astrahan, din cel cu coada lungă și grasă.

Ali, Ali... După episodul Gamsahurdia mă tot întorsesem periodic în Cecenia, observând cum se erodează lent ţesutul social al societăţii lor clanice și modul inexorabil în care două războaie nimicitoare cu Rusia le demolaseră cecenilor toate certitudinile. Așa învăţasem, treptat, cum în contactul dintre două culturi opuse eșecul se poate strecura la fel de insidios ca în amor: fără să vrei, se înfiripează ucigătoarea dezamăgire. Prin Ali și Salman și Baisengur am descoperit cât de greu e uneori să te impui ca bărbat, mai ales când urăști sportul, mașinile, motocicletele, armele etc. și ajungi într-o cultură unde tocmai astea sunt cele mai importante treburi bărbătești.

După episodul Gamsahurdia, împrietenindu-ne noi, Ali mi-a fost totul în Cecenia, de la bodyguard la partener de poker și șofer, conducând acea Lada fără suspensie de parcă era o mașină de curse. Numai de mâncare nu făcea, ocupaţie nedemnă de-un bărbat.

Am trecut cu brio toate testele într-ale bărbăţiei, de la băut vodcă cu cana la sorbit, din aceeași cană, supă din seu de oaie. Ali nu izbutea însă să mă aprecieze total, pentru că nu-i ascunsesem aversiunea mea faţă de fotbal și de holbatul la competiţii sportive în general. Îl irita și nu reușea să-și explice faptul că nu voiam să stau lângă el în faţa televizorului, ca să urmărim cutare sau cutare campionat.

Când a aflat că se apropie ziua mea, s-a luminat la faţă și m-a anunţat că-mi pregătește ceva extraordinar, rar. M-am gândit că vrea să-mi

ofere vreo armă și mă temeam de cadou, mai ales după ce trebuisem odată să car pe avion pistolul lui Salman până la Moscova.

Ali era tot mai febril pe măsură ce se apropia ziua mea și până la urmă l-am forţat să-mi spună ce-mi va oferi. Mi-a șoptit, cu un zâmbet fericit de copil care nu se îndoiește de bucuria pe care o va provoca darul: „O să mergem să vânăm urși cu grenada”!

După prima mea surpriză mută, a încercat să mă liniștească, asigurându-mă că, dacă nu nimeresc din prima și ursul se repede la mine, el o să fie acolo ca să-l secere cu Kalașnikovul și că nu-i mare chestie să-i arunci ursului grenada, că-i animal prost. Când s-a lămurit că nu vreau și nu doresc deloc asta, prietenia noastră a rămas cam știrbită. Ne-a luat ani ca să ne revedem și să ne reparăm.

Nemaisuportând mulţimea și Piaţa Roșie, am scos telefonul și am sunat-o iar pe Eva, care deodată a răspuns.

— Unde-ai fost în astea două zile și două nopţi?! i-am ţipat.

A tăcut câteva secunde.

— Sunt curioasă, ţi-am zis, mi-a susurat ea în telefon.

În noaptea aceea, la hotelul Metropol, unde camera fusese plătită de Ali, am descoperit pe mesageria Facebook că Eva îmi trimisese un nou filmuleţ în care, goală, își introducea tot felul de jucărele în sexul desfăcut larg pentru mine, doar pentru mine, așa că m-am masturbat convulsiv, privind clipul în buclă și ascultându-i gemetele.

Eva, mama târfelor, curva cea mare, iubita mea cea pură, prostituata Apocalipsei... Mă încârligasem cu Fiara.

Mă temusem că ar putea fi supărată, după neînţelegerea din noaptea aceea în care, cu mintea înfierbântată, îi scrisesem că aș da-o unei echipe de rugby sau unui cor alcătuit din gunoieri, eu dirijând împerecherea colectivă ca acel corifeu sau heghemon care conducea corul în teatrul antic, lucru care, îi explicasem, s-ar fi potrivit minunat cu natura ei orgiastică, însă ea se supărase teribil și pentru prima oară îmi scrisese cu indignare vehementă și neglijentă ortografic, sărind litere și făcând dezacorduri mânioase, ocărându-mă scriptural și explicându-mi că ea mă iubește. Cu toate astea în cap, am gâfâit și am mai pus o dată clipul ei, apreciindu-i tehnica de a ajunge la orgasm fără cine știe ce expresie pe faţă.

Sub mine se auzeau arii de jazz printre lambriurile, plușurile și candelabrele hotelului Metropol, cu vitraliile acelea Art Nouveau, iar la un moment dat pianistul a imitat stângace *Place de Brouckère,* piesa lui Django dedicată pieţei din Bruxelles unde se află somptuosul hotel Metropole, identic cu cel din Moscova.

Ali îmi plătise camera anticipat, neuitându-se la cheltuială, știind cât aveau ei să recupereze de la acel rău-platnic pe urmele căruia veniseră toţi trei în misiune la Moscova.

Istovit de sex solitar, am trecut la băut la fel de solitar, învârtindu-mă prin cameră până hăt-târziu, fără să pot dormi, știind că Eva avea să sosească în două zile. Ah, candoare febrilă, starea aceea în care, trecut bine de miezul nopţii, te uiţi trist, nervos și îngrijorat la ultima sticlă pe jumătate goală, pricepând cât de neadevărată e înţelepciunea populară care te minte că ea ar fi de fapt pe jumătate plină, ca să descoperi deodată ușurat că pe lângă sticla de pe masă mai ai și un pahar plin și neatins în mână.

Capitolul II

Unde naratorul se ascunde sub un acoperiș la Moscova, așteptând venirea Fiarei

„Dispari de-aici, tu nu-mi ești fiu,
Nu ești cecen, tu ești o babă,
Un laș, un rob sau un armean!”

„Поди ты прочь – ты мне не сын,
Ты не чеченец – ты старуха,
Ты трус, ты раб, ты армянин!”

(Pușkin, *Tazit)*

— Azi mergem să recuperăm banii de la ăla, mi-a aruncat serios Ali când ne-am întâlnit jos în holul hotelului Metropol, unde ei trei au așteptat ca eu să-mi termin micul dejun.

M-a năpădit deodată un fior rece la gândul că voi însoţi gangsteri ceceni la recuperare de datorii, pe fundal de smuls unghii, genunchi explodaţi sau poate și mai rău. Realizam visul lui Dumas, care-și dorise atât de mult să se întâlnească cu ferocele Şamil, imamul caucazian care se opunea Moscovei din sărăcia demnă a muntelui lui, și sperase că acesta îl va lăsa să doarmă în cortul său, ceea ce nu avea de fapt să se întâmple.

Krîșa, „acoperiș”, se numește meseria cecenilor mei. Altfel zis: neputând ei să rămână în complexitatea clanică a Ceceniei, în satul lor Makhketî, unde schimbările de alianţe sunt imprevizibile, prietenii mei s-au pornit să asigure (ori mai degrabă să impună) „protecţie” de-a lungul și de-a latul Rusiei și în Kazahstan și

Georgia, recuperând datorii sau împingând clienţii nebănuitori și imprudenţi să facă datorii. Ca albanezii mei din Bruxelles. Adevărul este însă că cine dispune în Moscova de o *krîșa*, protecţie oferită de ceceni, e mai în siguranţă decât dacă ar sta sub acoperiș cu ucrainenii, ingușii, georgienii, rușii din Solnţevo sau, Doamne ferește, armenii.

Mafiile se dispreţuiesc între ele, iar comicăreala e că toate au dreptate să se dispreţuiască, mai puţin însă când vine vorba de ceceni. Chiar și în Bruxelles, de pildă, cecenii sunt singurii oameni de care se tem albanezii. Am fost odinioară martorul unei răfuieli, la două străzi de mine, între ceceni și kosovari. Toţi albanezii au ajuns la spital, afară de unul care a fugit în Kosovo. Probabil pe jos.

Cecenii, la rândul lor, îi respectă cumva doar pe georgieni. Înţelesesem asta nu doar din episodul cu Gamsahurdia, căci o știam și de la Ali, care multă vreme asigurase „protecţie" în Georgia, la Tbilisi și Batumi, pe malul Mării Negre. Ali era singurul din grup cu care puteam practica rudimentele mele de limbă georgiană, ba chiar el și Baisengur aveau și rude în Georgia, în valea Pankisi, la cecenii kistini, în satele de deasupra singurului drum care traversează muntele, acolo unde Apollonios căutase să verifice dacă localnicii încă mai închid trecătoarea Darialului cu porţile de fier turnate de Machedon pentru a împinge în partea cealaltă haitele semiumane năpădite din nord, războinici cu ochi migdalaţi care se hrănesc cu lapte de iapă și beau sângele menstrual al femelelor lor cu ţâţe de lupoaice.

Satul rudelor lui Ali e situat exact deasupra șoselei Vladikavkaz-Tbilisi, singura șosea care traversează Caucazul, de multe ori blocată de zăpezi o bună jumătate de iarnă, cum o constatase și Dumas, care fusese nevoit să se întoarcă din drum la Tbilisi atunci când încercase să treacă pe acolo, deși luase cu el o solidă echipă de munteni

și săpători. Prin acei munţi ar fi vrut Ali să vânăm urși cu grenada, acolo colcăie pădurile de urși mormăitori. Cel mai bine, spunea el, este când vânezi cu grenada o ursoaică cu pui, pentru că, dorind să-i apere, ea își pierde minţile și atacă atunci fără nici o prudenţă, întreg bâlciul devenind foarte comic. Pe acolo avea să vină și o camionetă cu păpuși Matrioșka, dintre care una umplută cu ceva din mine, însă pe atunci nu puteam anticipa asta.

— Azi recuperăm banii de la ăla, mi-a spus așadar Ali.

— Am să pot să filmez? am întrebat.

A izbucnit în râs și m-a amenințat cu degetul.

— Dar nu feţele noastre, bine?

— Evident, am făcut, puţin înţepat.

Pentru recuperarea datoriei, Ali sosise la Moscova însoţit de grasul Baisengur și de Salman, discretul și impresionantul și înspăimântătorul Salman. Baisengur, cu eternul lui chiștoc de marijuana, cel care mă condusese la hotel după vizita la Gamsahurdia în urmă cu două decenii, era vărul lui Ali, membru al aceluiași *teip,* cum se numește un clan cecen, din vârf de munte, o parte din clan trăind în valea Pankisi din Georgia, ceilalţi în satul Makhketî, în Cecenia, sat în care orice rus știe că se petrece prima parte a înfiorătorului roman al lui Tolstoi *Hagi-Murad.* Salman era un foarte bun prieten al lor din același sat, văr de departe, însă dintr-un clan minor.

Îl cunoscusem pe Salman tot în urmă cu două decenii, la sfârșitul primei mele aventuri în Groznîi, cea încheiată cu vizita nocturnă la palidul fugar Gamsahurdia. Mă aflam atunci pe aeroportul redeschis al capitalei cecene, unde tocmai fusese lichidată ultima garnizoană rusă, așteptând să-mi vină rândul la vamă pentru primul zbor spre Moscova, paradox politic pe care nu căutam să mi-l explic, când Salman s-a apropiat de mine, tânăr,

zvelt, zâmbitor și plesnind de anticiparea unei prietenii radioase.

Salman era pe atunci blond, cu păr lung, ca Lâna de Aur a argonauţilor. Un cecen blond, da, și îmi zâmbea larg, însă ce m-a surprins au fost ochii lui înfundaţi, plini de vacuitate, goi de orice morală.

— Stimate domn cu nobilă alură străină, m-a abordat el pe un ton coborât, în rusă, simt că ne vom îmbarca împreună în același avion.

Cum căutam să protestez, nedumerit, m-a oprit cu un gest.

— Avem un singur zbor azi, cel de Moscova. Sunt chemat acolo ca să repar un acoperiș.

N-am înţeles atunci aluzia la *acoperiş,* dar l-am îndemnat să continue.

— A mă îmbarca aici nu e o problemă pentru mine, vameșii sunt cu toţii tovarăși de joacă din sat, *al-hamdu-l-Illah,* dar în Moscova, pe urât-numitul aeroport Şeremetevo, vom găsi foarte mulţi dușmănoși în uniformă. Cum Creatorul nu mi-a lăsat un ten delicat ca al dumneavoastră, ci m-a înzestrat, deși blond, cu o epidermă de culoarea măslinei trecute, aș paria că voi fi oprit fără menajamente și maltratat rectal în căutare de presupuse medicamente psihotrope, pe care de altfel nu le consum, sau pentru ipotetice fișicuri de monedă forte. Ştiţi probabil că eu sunt doar un „cur negru” pentru ei. Dumneavoastră însă veţi trece cu fruntea sus, nestingherit de secăturile de vameși moscoviţi, și nădăjduiesc că mă veţi aștepta la chioșcul de *samagon* și alcool de contrabandă din faţa aeroportului. Vă recomand să consumaţi vodca Stalin înainte de a-mi înapoia această preţioasă unealtă a călătorului.

Privindu-mă în ochi, mi-a depus între mâinile pe care mi le frângeam de angoasă ceea ce am simţit de îndată că e un pistol masiv, greu și doar parţial rece, întrucât cel pe care aveam să aflu că îl cheamă Salman îl strânsese până atunci cu tandreţe

sub haină, în ascunzătoarea naturală a subsuorii stângi.

Acum, iubite cititor, cum ar fi spus Alexandre Dumas, în acele vremuri nu se inventaseră și nu se instalaseră încă peste tot perfidele porticuri electrice de azi, în stare să sune și de la un banal *piercing* sau de la metalele grele conţinute în somonul contaminat mâncat de tine în ajun, așa încât nu anticiparea vreunui piuit metalic mă paralizase, ci faptul că, sigur de sine, Salman mă bătuse ușor și drăgălaș peste obraz, cu tandreţe frăţească, piruetase și se pornise spre punctul de control, prin care a trecut fără să arate nimic, făcând cu mâna spre vameșii și miliţienii ceceni ce încă mai purtau uniforme sovietice și care și-au fluturat la rândul lor mâinile spre el, strigându-l pe nume.

În avion nu mai erau locuri, așa că mulţi călători stăteau în picioare, agăţaţi de cutiile pentru bagaje de deasupra celor așezaţi, cutii fără capac.

Pe sub scaune fugeau isteric, piuind și cotcodăcind, multe găini cu pene de culori extravagante. Salman a rugat foarte politicos, în cecenă, limbă pe care atunci o ignoram cu desăvârșire, un bărbat relativ tânăr să se ridice pentru a ceda locul domnului străin, ceea ce vlăjganul a făcut pe loc, aparent scuzându-se, deși Salman era minuscul și vorbea blând.

Salman a repetat apoi manevra, obţinând și el un loc cu câteva rânduri mai în spate, unde s-a așezat cu o socotitoare lată cât o foaie A4 pe care a început să bată rapid tot felul de daraveri cifrate, neoprindu-se nici măcar atunci când un grup de miliţieni ceceni a intrat în avion și a început să-i smulgă metodic afară pe toţi cei care stăteau în picioare.

— Dar ce vină avem c-au vândut mai multe bilete decât locuri? a răcnit, ţinându-se de scaune,

o bătrână rusoaică.

— Ai alt avion mâine, i-a aruncat calm, netulburat, unul din miliţieni, în vreme ce-o trăgea afară.

A urcat apoi înapoi fără chipiu, întrebând împrejur care-s găinile bătrânei și le-a cules pe cele indicate de pilot, care se clătina, cam stacojiu.

Scaunul meu nu avea centură. Am șezut înţepenit în cele aproape trei ore cât a durat zborul, în vreme ce avionul pârâia și se scutura, trosnind din toate șuruburile, iar eu abia îndrăzneam să privesc în jos spre piscurile Caucazului, care arătau ca un morman de sticle sparte și îmbrumate. Am șezut înfofolit tot drumul, ţeapăn, încălzind greul pistol Makarov în buzunarul interior al hainei.

La Moscova am căutat să ies strategic printre primii, dezinvolt și tremurând, implorând în cap să nu fiu întrebat la punctul de control de unde am sosit.

Am trecut de vamă fără să fiu controlat, dar, întorcând capul, am văzut cum atunci când Salman s-a apropiat de cabină zâmbind calm, cu pașaportul în mână, trei militari au ţâșnit din neant și i-au făcut semn să-i urmeze.

În faţa aeroportului m-am oprit la ghereta de alcool și am cerut tremurând o vodcă. Femeia mi-a pus în faţă o sticlă cu eticheta „Stalin” și mi-a explicat că se vinde la centimetru.

Am băut păhărel după păhărel, căutând să-mi rezum în cap complexa relaţie dintre ruși și ceceni. În *Hagi-Murad* al lui Tolstoi (de la numele unui locotenent al lui Şamil, Hagi-Murad, și el un avar din Daghestan, în vreme ce miticul Baisengur, un alt răzvrătit, venea de pe lângă Makhketî, fiind azi în mitologia cecenă mai important chiar și decât Şamil însuși), în scurtul roman *Hagi-Murad* așadar sunt condamnate dementele distrugeri la care se dedau rușii sub comanda psihopatului vicerege al Caucazului Iermolov, crime la care Tolstoi a asistat

și care l-au dezgustat profund. Acolo, personajul Sado se întoarce în satul său, acel *aul,* „cătun”, Makhketî, satul lui Ali, Salman și Baisengur, pe care îl găsește distrus în totalitate. Cu precizie jurnalistică, Tolstoi descrie ruinele, morţii mutilaţi (propriul fiu al lui Sado) și cum rușii întinaseră fântâna și moscheea, pentru a nu mai putea fi folosite (aici pudicul Tolstoi nu dă detalii, spune doar: Фонтан был загажен)...

După care vine această tulburătoare imagine:

„Nimeni nu pomenea vreo ură pentru ruși. Ceea ce simţeau cecenii, de la cel mai tânăr la cei bătrâni, era mai puternic decât ura. Nu putea fi ură, pentru că ei nu priveau la javrele de ruși ca la niște oameni, ci era un amestec de scârbă, dispreţ și nedumerire în faţa smintitei violenţe a acelor făpturi, așa încât dorinţa de a le extermina, precum dorinţa de a extermina șobolani, păianjeni veninoși sau lupi, le venea cecenilor natural, precum instinctul de conservare...”.

După vreun ceas, coborâsem la jumătatea sticlei și mă mai calmasem, când în sfârșit a reapărut Salman. Mi s-a părut că se ţinea de o coastă, dar deodată și-a îndreptat spatele și a venit întins spre mine, zvelt, cu gesturi unduite, mirosind a parfum bun, dulce-amar, amestecat cu transpiraţie virilă. Ușurat, am vârât mâna în haină și i-am înapoiat pistolul.

L-a înhăţat dezinvolt și, cu un gest scurt, a scos încărcătorul, verificând dintr-o singură privire că toate gloanţele sunt la locul lor. Abia atunci am priceput că pistolul mai era și încărcat.

M-a privit fără să-și schimbe zâmbetul:

— Altă dată să fii atent în buzunar. Ai făcut tot zborul cu siguranţa scoasă.

Iar în vreme ce ne îndreptam spre parking, mi-a mai spus:

— *Maladeţ.* De acum înainte am să fiu eu *acoperișul* tău. Suntem prieteni pe viaţă.

Aveam acum două „acoperișuri”, și pe Ali, și pe Salman, iar când ambele streșini pornesc în expediţia pentru care veniseră special la Moscova și te invită să te duci cu ei ca să observi cum se recuperează o datorie, o așa generoasă invitaţie nu se refuză, mai ales când tu însuţi ai datorii la albanezii din Bruxelles. Salman, acum, la patruzeci de ani trecuţi bine, încă avea un aer feciorelnic. Printre meșele blonde, lungi, îi apăruseră șuviţe cenușii. Fusesem uimit prima oară să văd un cecen blond, cum am precizat sumar, dar și Baisengur, grasul clefăitor de văr al lui Ali, era, la rândul lui, roșcat. Roșcat cu pete pe faţă, ca unele triburi de la munte, clanuri de ceceni care pretind că ar descinde din cruciaţi.

Salman nu vorbea niciodată despre anii petrecuţi la ocnă în Kazahstan, în timpul URSS-ului, unde supravieţuise bând *cifir* și distrugând pe oricine i se opunea. Intrase acolo adolescent, iniţial condamnat pe viaţă, într-atât fuseseră de șocaţi judecătorii de duritatea lui implacabilă în reglarea unui conflict de vecinătate cu clanul vecin. În dezastrul destrămării URSS-ului, Ali plătise suficient pentru a-l scoate de acolo, atât printr-un certificat medical de tuberculoză, cât și prin organizarea unei evadări, garanţie dublă, pentru mai multă siguranţă, iar acum Kazahstanul devenise un alt stat și o altă dictatură, în care nimănui nu-i mai păsa de dosarul zdrenţuit al unui evadat cecen tuberculos.

Era dulce și cald și prietenos Salman, doar ochii îi avea înfundaţi, goi, cum am menţionat, nearătând nimic deasupra permanentului zâmbet blând. Nu vorbea niciodată despre acel deceniu de

ocnă, însă ochii i se mijeau uneori imperceptibil când împrejur se făceau glume licenţioase despre homosexuali. Ali mă avertizase să nu-i pun vreo întrebare despre perioada aceea. Vorbește orice cu Salman, dar nu-l întreba despre anii de pușcărie.

Mă așteptau în faţa hotelului și am fost surprins să văd cât de eleganţi erau. Atunci când merg la recuperat datorii, cecenii se îmbracă în costum, cu cravată, pălării negre, ba chiar Salman purta și niște mănuși din piele fină. Se parfumaseră insuportabil, până și grasul Baisengur.

Ali fuma iarbă, calm, făcând cercuri împletite. M-a cercetat critic și mi-a zis sever:

— Vezi că mai e un sacou în mașină.

Ne-am îndreptat spre masiva Lada, iar Salman a deschis portbagajul unde, peste câteva lădiţe cu grenade grijuliu ambalate în paie, odihnea un sacou împăturit. Mi-am pus sacoul, cam lat în umeri, dar care din fericire se potrivea cu pantalonii mei. Ali m-a examinat satisfăcut. Peste costum purta o geantă militară din al Doilea Război Mondial, din piele groasă, lustruită, cu urme de impact de schije, geantă moștenită de la bunicul lui care luptase în Armata Roșie și apărase orașul numit azi Togliatti, unde se fabrică acele mașini Lada, la origine licenţă Fiat, lucru de care Ali era nemăsurat de mândru, ca întreg satul Makhketî de altfel.

— Ai să vezi că omul la care mergem acum seamănă leit cu Tătucul, a ricanat Ali, indicându-mi cu degetul capul lui Stalin care orna geanta, figura nesurâzătoare a tiranului genocidar gravată în piele și colorată apoi succesiv, generaţie după generaţie, de mânuţele puse să lăcuiască grijuliu și temeinic turbinca, talismanul clanului.

Figura lui Stalin, da, cel care îi deportase pe ceceni în Siberia și Kazahstan, Stalin care, deși georgian, reprezenta pentru ceceni chintesenţa răului rus. Încă un paradox cecen, ca și pasiunea

lor generalizată și fără nuanţe pentru Pușkin și Tolstoi. Şi, desigur, pentru Alexandre Dumas.

— Tu ai să suni la ușă, mi-a spus ferm Ali, aruncându-și cu un bobârnac chiștocul de iarbă odorantă din care trăsese până atunci. Pe tine nu te cunoaște, iar la cât e de prost o să deschidă.

A pescuit din geantă o fiolă și m-a parfumat și pe mine.

— E mirosul nostru când mergem la vânătoare, mi-a zis. Parfum adus de Baisengur de la Mecca.

Grasul Baisengur era singurul *hagiu* din sat, unicul membru al clanului care zburase în pelerinaj la Mecca, deși aveau cu toţii o bănuială destul de întemeiată că el nici măcar nu ajunsese până acolo și că rămăsese de fapt în tranzit în Dubai, unde băuse o săptămână întreagă, pitit într-un hotel-cazino de la aeroport, cufundat într-o stupoare alcoolică permanentă, altfel nu se explica eticheta de *duty free* de pe sticluţa cu apă sfântă de la puţul Zemzem adusă de el, apă trasă din fântâna Zemzem, acel izvor ţâșnit miraculos în deșert pentru ca biata fugară Hagar să-i poată potoli setea istovitului ei copilaș Ismail.

Din acea călătorie Baisengur rămăsese cu ceea ce credea el că sunt cuvinte arabe, pe care îi plăcea să le tot repete, însă presupusele arăbisme erau în realitate vocabule persane deprinse de Baisengur în săptămâna aceea în Dubai, persana fiind a doua limbă vorbită acolo, mai ales în mediul sălilor de joc clandestine, ţinute de transfugi din Iran, dintre care unii sunt falși opozanţi, ba chiar adevăraţi agenţi ai serviciilor secrete Pasdaran ale încruntaţilor mollahi șiiţi.

Despre toate acestea însă naivul Baisengur n-avea idee, după cum nu știa nici că, dacă aprobă apăsat *accha!* la fiecare frază, nu dovedește cunoștinţe de arabă, ci doar se trădează că a frecventat prostituate indiene printr-unul din multele bordeluri ilegale din Dubai, unde fetele vin

din sudul tamil al Indiei și au pielea mai neagră decât cea mai întunecată vrăjitorie africană, femele cu suflet nocturn, ca gaura de beznă prin care se scursese pe vecie sufletul lui Salman, acolo la ocnă, în Kazahstan. Dolofanul Baisengur suspina de fiecare dată când era întrebat despre Mecca, ceea ce sătenii din Makhketî puneau pe seama unei religiozităţi excesive, datorate tinereţii, dar care avea în cele din urmă să-i treacă.

Sau poate că în realitate Baisengur chiar credea că el ajunsese la Mecca și că se pătrunsese de toate parfumurile Arabiei și ale sfinţeniei și că uitase totul pentru că băuse apoi excesiv, de emoţie, căci importantă este naraţiunea ulterioară, cea prin care ne refacem trecutul parfumat, acel trecut reconstruit și consolidat în care credem mai mult decât în prezentul confuz și dezamăgitor.

Amestecul acela de miresme de apă de roze și iz de marijuana e ceea ce ar fi trebuit să anunţe apropierea cecenilor, tăcuţi și înmiresmaţi precum panterele prădătoare ale lui Apollonios, despre care se spune că celelalte jivine le adulmecau din depărtare fără să le audă, până când era prea târziu.

După o oră de condus printre hâde bulevarde și înlănţuiri de faţade din beton ce îmi produceau transa hipnotică a unui joc video, Lada noastră a ajuns la picioarele blocului datornicului, în cartierul industrial Solnţevo din marginea Moscovei. Am ieșit cu toţii din mașină, fără vreo tehnică particulară. În faţa blocului, Salman s-a aplecat deodată și a cules de pe jos, de pe trotuar, un coltuc de pâine strivit. L-a ridicat cu precauţie, a suflat pe el, l-a șters cu mâneca hainei și l-a depus pe pervazul unei ferestre de la parter.

— Au să-l ciugulească păsărelele, a spus grijuliu. Hrana nu se lasă pe jos. Nu poţi să calci pe pâine. E mare păcat.

Mi-am reprimat impulsul de a-l îmbrăţișa.

La etajul opt, pierit, cu umerii strânși în faţa ușii blindate, fixam vizorul supradimensionat care

se iţea în mijlocul unei guri de leu din bronz aurit. Ali, Salman și Baisengur se lipiseră de perete, de-o parte și de alta a ușii. Am sunat scurt, fără să insist. S-a auzit lipăit de papuci și ceva foșnet și au urmat momente de tăcere ţiuitoare, timp în care un ochi pitit, pe care-l ghiceam mărit de vizor, îmi examina figura inocentă de străin cu haină de costum prea mare. Ușa s-a întredeschis pe o mutră de brută ostilă și stacojie, în halat de pluș imitaţie de Astrahan sub o groasă mustaţă de Stalin și ochi porcini de alcoolic violent, așa cum actorii oficiali caută să evite în reprezentările oficiale ale dictatorului.

— *A vî kto?* a mormăit nedumerit, moment în care Salman a trântit un picior puternic în ușă, făcând-o să-l izbească pe gealat în plină frunte.

Sosia lui Stalin s-a tras înapoi, ameţit, scuturându-se, moment în care noi, cvartetul de costume, am alunecat înăuntru, pășind calmi și plasându-ne în puncte strategice.

Stalin a rămas un moment paralizat, cu braţele căzute, fixându-ne mut.

După câteva clipe de tăcere, Ali a întrebat politicos:

— Putem discuta undeva?

I-a zâmbit, arătându-i bara de aur din gură.

Tremurând, bruta în halat a făcut semn spre niște fotolii noi, imitaţie de Empire, cu spătare mozaicate.

Ali s-a așezat, indicându-i monstrului tremurător și mustăcios scaunul din faţa lui. Înainte să se așeze, Ali a făcut gestul de a mătura cu dosul palmei un fir de praf imaginar de pe fotoliu. Nu te așezi oricum atunci când ai demnitate.

Animalul rău-platnic tremura necontrolat, noi ceilalţi trei ţinându-ne în picioare și fixându-l cu severitate mustrătoare.

Am examinat loftul. Hoţul cumpărase toate cele patru apartamente ale etajului, spărsese

zidurile dintre ele și trăia acum într-un apartament circular, cu splendidă priveliște spre marea de blocuri comuniste din Solnţevo, unde se puteau ghici miile de vieţi irosite.

A vorbi de prost-gust în amenajarea apartamentului ar fi inutil. Ajunge să spunem că instalase un bar american cu scaune foarte înalte și că, atunci când am încercat să mă cocoţ pe unul din scaune, am izbit cu capul în tavan. Blocurile comuniste nu prevăzuseră construirea unui bar american.

Prin ferestrele apartamentului circular am examinat pocitul peisaj de blocuri îngrămădite precum piscurile Caucazului atunci când sunt văzute panoramic din avion, mormane de sticle sparte, ca după beţia unor dumnezei, arhitecţi cosmici care ar fi turnat în ei fără măsură, bând animalic și înfruntându-se pentru a vedea cine azvârle și sparge și chiftește cel mai inestetic, care va izbuti să clădească la întâmplare cel mai hidos amestec de beton ciobit, antene strâmbe și rufe agăţate la uscat. Privind dezastrul de afară, m-a năpădit brusc tristeţea, amintindu-mi că și eu vin dintr-un loc asemănător, imaginându-mi blocul Evei, ba chiar mai rău, că eu sunt de fapt de la ţară, din Rămăieni, așa că m-am scuturat și am întors o privire de nesfârșită milă spre Stalin, prada noastră.

Am surprins însă găvanele goale ale ochilor lui Salman și mila mi-a dispărut pe loc. Am coborât de pe taburetul incomod, am aprins camera și am pornit să filmez scena, plasându-mă în spatele cecenilor și filmând doar captivul și ceafa lui Ali.

Cererea precaută de a nu le filma feţele fusese de altfel inutilă, pentru că Ali a început de îndată prezentările:

— Eu sunt Ali Turpalov. Din Makhketî, a precizat, insistând în pronunţarea numelui oribil al

satului lor pe asprul sunet frecat din gât pe care convenţional îl transcriem *kh-*.

Cecena posedă mai multe feluri de *h*, pe care și fetiţele le pronunţă pe o scară ascendentă a monstruozităţii sonore.

— Acesta este vărul meu Baisengur Turpalov, a urmat Ali. Tot din Makhketî, a adăugat hârâind.

Baisengur s-a înclinat tăcut, cu braţele la piept.

— *Accha!* a râgâit, ceea ce a avut darul de a pune o nuanţă suplimentară de gri pe obrajii deja cenușii ai lui Stalin.

— Iar dincoace îl avem pe Salman Murad... din Makhketî.

Salman i-a zâmbit suav omului, iar zâmbetul său blând sub ochii goi de orice sentiment avea ceva atât de insuportabil, încât nenorocitul a început să se bâţâie pe scaun.

Pe mine Ali m-a exclus de la prezentări. Privind fix spre captiv, a urmat:

— Îi datoraţi lui (aici n-am priceput numele creditorului ofensat, căci fusese pronunţat aglutinat) douăzeci de milioane de ruble.

— Plătesc mâine! a izbucnit, scuipând de frică, cu ceva bale, nenorocitul al cărui halat se desfăcuse.

Ali s-a ridicat demn și și-a tras în jos, întinzându-le, scuturându-le, poalele sacoului bine croit.

— Plătiţi mâine, așadar. Vă mulţumim, a pronunţat grav. Vă doresc o zi bună și să aveţi grijă de dumneavoastră.

În vreme ce ieșeam, Salman s-a oprit o clipă și i-a dat lui Stalin o pălmuţă blândă, aproape o mângâiere, cum îmi făcuse și mie odinioară la aeroport după ce îi transportasem pistolul în avion, gest care l-a făcut pe nefericit să-și dea drumul și să înceapă să bocească în hohote, zgâlţâindu-se, cu halatul deschis, fără să caute să se șteargă la gură de bale.

— Morţii mă-tii n-au demnitate și ţin genunchii suciţi spre interior, i-a susurat Salman.

Jos în stradă, Ali mi-a zis:

— Vezi? În 90% din cazuri asta e tot ce avem de făcut.

Am decis să nu întreb ce se întâmplă în zecimea de cazuri rămase.

Capitolul III

În care naratorul își redeapănă schimbul epistolar cu Fiara, pe fundal de beţie colectivă

> „Vodca aceea a lor este un abominabil rachiu din grâne cu care n-am putut să mă obișnuiesc. În Rusia, beţia e încurajată de guvern; producţia vinului și a tuturor băuturilor cu care, sub treizeci de nume diferite, se adapă poporul rus este arendată unor speculatori, iar cu cât poporul bea mai mult, cu atât arenda e mai profitabilă.”
>
> Alexandre Dumas, *En Russie*

Eva, Eva. Iar eu zăceam între Salman și Baisengur, pe scaunul din spate al mașinii, strâns în mijloc, pe locul oaspeţilor de onoare sau al prizonierilor și ostaticilor.

Ali conducea făcând pe șoferul de taxi, locul din faţă de lângă el fiind ocupat de un turn de lăzi de vodcă. Trebuia să bem, pentru a sărbători recuperarea iminentă a banilor. Vodcă, desigur, băutură bărbătească, vinul și altele fiind date de Cel de Sus doar pentru sete.

Aceeași Lada dogită în care Ali mă culcase prima oară cu ochii legaţi, pe același scaun din spate, în noaptea în care aveam să-l întâlnesc pe Gamsahurdia în Groznîi. Îl întrebasem odată, examinând pe dinafară aspectul muribund al îmbătrânitei mașini, tabla ruginită, zgârieturile adânci, de ce, după una din loviturile bănoase pe care le dădeau ei, nu își cumpără o mașină mai arătoasă.

— Asta are motorul modificat, îmi explicase răbdător, părând că se miră că pun întrebări așa stupide. În câteva secunde atinge 200 km la oră. Plus că nu trebuie să atragem atenţia. În Moscova, mai ales, poliţiștii se răzbună sistematic pe cei cu mașini de bogătani.

Altă gafă culturală, altă lipsă de intuiţie elementară, ca și atunci cu vânătoarea de urși cu grenada. La prima mea beţie ritualică cu cecenii comisesem un întreg lanţ de gafe. Salman fusese decretat *tamada* (maestrul de ceremonii la orice petrecere caucaziană), iar eu, care invitam și aveam să plătesc, greșisem deja ordonându-i chelneriţei să lase pe masă sticla de vodcă deschisă după ce ne-a turnat prima oară, ceea ce a avut darul de a stârni o consternare generală, inclusiv pe faţa bietei femei.

— Lăsaţi sticla pe masă, am insistat. Poate o terminăm.

Ea se oprise deodată din turnat în pahare și mă fixa la fel de nedumerită ca și cei trei prieteni ai mei. Evident că urma să bem toată sticla de vodcă, plus încă altele. O sticlă deschisă trebuie isprăvită. O ladă întreagă de sticle de vodcă aștepta lângă masă.

Pe scaunul din faţă al mașinii, între lăzile de vodcă și tabloul de bord, am mai remarcat înfipt vertical un sac de piele luxos, de culoarea mustului, cu sigla YSL, Yves Saint-Laurent, din care ieșea un snop de beţe de golf din lemn lăcuit și lustruit. Văzând în oglindă că fixez nedumerit sacul, Ali a rânjit satisfăcut:

— La Makhketî am să te rog să mă înveţi golf. Am pus să se cureţe o poiană întreagă, am un vârf de deal retezat special pentru asta.

— Nu știu să joc golf, i-am spus, surprins de idee.

— Nu știi să joci golf?

Mi-a aruncat în oglindă o privire de reproș, sincer dezamăgit, aproape rănit.

— Ce fel de prieten occidental am eu?

A tăcut, apoi a smucit volanul.

— Ah, uitasem că ești român.

A condus mai departe bodogănind că el a dat o avere pe sac, pe bilele și beţele alea, plus că bilele or fi poate din fildeș, iar el știe că elefanţii sunt o specie pe cale de dispariţie și se simte acum vinovat că a făcut asta, ca deodată să frâneze brusc, evitând un accident, moment în care a scos capul pe fereastră înjurând copios, cu o mână vârâtă adânc în buzunarul în care ţinea pistolul, descărcându-se astfel de nervii pe care i-i produsesem.

Salman m-a împins cu cotul, rânjind sarcastic și indicându-mi-l pe Ali din spate, cu bărbia. Părea că îl amuză snobismul dezamăgit al vărului și șefului său de clan și bandă. Mă simţeam ciudat în spate între el și grasul de Baisengur. Eram strânși unul în altul. În dreapta, coapsa lată a lui Baisengur cu eternul lui trening mă dezgusta. În schimb, coapsa fină și dură a lui Salman, în stânga, mi-o amintea pe cea a Evei.

Eva, Eva... Ea fusese cea care îmi scrisese prima, din senin, pe mesageria Facebook, cu o vară înainte. Tocmai publicasem în România, deși trăiam precar în Bruxelles, un volumaș de povestiri care nu se prea vindea, dar care-mi adusese o notorietate de nișă. Pe Facebook atinsesem numărul maxim de prieteni, așa că ea mi-a trimis un mesaj, acolo unde se aprinde beculeţul acela roșu, în susul paginii:

EVA:

E greu să devină cineva prieten cu dumneavoastră! Tot timpul mă gândeam: las' că vă supăraţi pe vreunii din listă, îi ştergeţi şi aşa poate-mi vine şi mie rândul. Dar văd că n-am şansa asta. Poate acum? Nu ştiu de ce ţin neapărat la asta, oricum vă citesc postările şi aşa, spuneţi că toate sunt publice. Cred doar că it's a matter of pride.

M-am uitat imediat la poza ei de profil cât un timbru, la mutra obraznică. Avea ceva atât de proaspăt, cu obrajii un pic umflaţi, chip de fetiţă cu umor și ortografie impecabilă. Se vede că-i din familie bună, mi-am spus, ba se ghicesc și sâni apetisanţi, așa că am intrat în lista mea de prieteni Facebook și am șters două nume la întâmplare. Bărbaţi, desigur. I-am răspuns:

EU:

Iată, e loc. Haideţi, intraţi acum, repede-repede.

Mi-a trimis o cerere de împrietenire, am acceptat-o pe loc, iar ea mi-a scris:

EVA:

Finally! Mulţumesc! Ah, ce se mai bucură ego-ul meu. Se simte foarte important acum.

btw, chiar sunt eu la profil! ☺ *Nu sunt un trol!*

EU:

N-aveam mari neliniști. Sunt imun la hărţuială.

EVA:

Ştiu, dar am realizat că intru puţin în tiparul trolului: poză drăguţă (zic eu) la profil, doar una singură, în rest diverse (pisici, fluturei, căţei etc).

Acum că am lămurit-o și pe asta, când veniţi prin București? Eu la Bruxelles nu prea curând.

EU:

Ha-ha-ha... Trolul dorește acum căldură umană.

EVA:

Mulţumesc că mi-aţi şi acordat atâtea minute din timpul dumneavoastră preţios

Nu încerc să vă flatez.

EU:

Sper. Sunt un sociopat autentic. Urăsc să mi se aducă laude.

EVA:

Nu sunteţi un artist înseamnă! Eu ador să fiu flatată. Motivul care m-a împins să vă scriu este, cred, acela că tânjesc după discuţii inteligente (iarăşi nu caut să vă flatez, sunt doar sinceră). Şi să înţeleg unele lucruri, mecanismele vieţii, bărbaţii, femeile, oamenii în general. Ştiu, aş putea să merg la psiholog pentru asta, dar m-am gândit să abordez altă tactică, să caut eu oameni de la care cred că aş putea obţine răspunsuri... pe gratis. Puţin egoist.

EU:

Fericirea fără întrebări şi îndoieli e un semn de prostie.

EVA:

Io sunt proastă. Nu înșel. Mai ales un dumnezeu cum eşti tu.

EU:

Iar io-s timid. Vezi? Ne completăm, fiecare are ce-i lipseşte celuilalt.

EVA:

Hahhahaha. Exact.

A dispărut apoi un număr de luni, iar când mi-a scris iarăși, din senin, uitasem cine e. Mi-a cerut, pe ocolite, opinia despre nu știu ce afacere sentimentală prin care trecea ea, *chagrin d'amour,* manevră care mi-a stârnit un amuzament duios.

Căuta să știe, chipurile, dacă un cuplu se poate repara.

EU:

Cuplurile nu se repară... Terapia de cuplu e una din cele mai mari minciuni și imposturi socioculturale.

Când eram mai tânăr și mai laș, am mers de mai multe ori, cu diferite femei, la terapie de cuplu când nu mai funcţiona între noi. Aici, în Belgia, da, m-am tot dus, dar și în Franţa, însă, prin iscoade benevole, aflu că așa e (logic și previzibil) și prin alte părţi.

Cine-s terapeuţii de cuplu? În general niște psihologi rataţi, complexaţi, care n-au făcut niciodată sex în grup.

Nu prea știu ei limbi străine (afară de ceva engleză bazică), n-au umor (altfel nu s-ar lua în serios în așa misiune) și nu pricep cum e cu oamenii.

Prin definiţie, meseria lor este o impostură, pentru că, dacă ei ar avea cheia comportamentului în cuplu, n-ar sta cu tine, să te repare la cap pe câţiva euro la jumătatea de oră, ci ar fonda o nouă religie a înţelegerii amoroase, unde și-ar distribui sfaturile și parabolele gratis, rezolvând problemele planetare.

Eu, de pildă, aș putea deveni așa un guru, doar că nu mă interesează banii și nu-mi plac oamenii.

Minţeam, evident. Cum să nu mă intereseze banii, când Ylber Mysafiri pândea în colţul casei cu pitici din Bruxelles, motiv pentru care nu răspund niciodată dacă sună cineva la ușa de la stradă și ţin obloanele mereu trase, ca să pară o casă nelocuită.

Eva mi-a mulţumit cam prea politicos pentru sfaturile mele, iar eu i-am răspuns că am să beau un pahar pentru ea. Am deschis o sticlă și i-am scris:

EU:

Ciocneşti cu mine? Ha-ha. Aș vrea să te văd beată.

EVA:

N-ai nimerit! Nici alcoolul nu-mi place! Trebuia să spun asta?

EU:

Atunci poate nişte iarbă. Puteai să nu bei vin, dar să-ţi placă vreun alcool tare.

EVA:

OK, mint! Îmi plac vinul, şampania, cidrul. Tăriile nu le suport! Uite ăsta e adevărul! Doar că... mă feresc de alcool în general pentru că are ceea ce se cheamă „calorii goale”. Prefer să mănânc o ciocolată sau o friptură decât să beau ceva ce nu-mi aduce mare lucru (cel puţin mie).

Iarbă n-am fumat prea des. Dar îmi place. Şi aş fuma cu tine... Dar stai! Tu nu fumezi!

EU:

Nu-i nimic, eu am să beau vodcă Stalin şi am să mestec. Tu fumezi, iar eu rumeg răşina aia, ca o vacă.

EVA:

Ai vrut să fii amuzant. Ţi-a ieşit un pic.

EU:

Pupă-mi ochiul pineal.

EVA:

Dacă ţi-l pup, ţi-l deschid. Eşti sigur că vrei iluminarea azi?

EU:

Dacă îl iei în gură, te voi ilumina pe dinăuntru, iar tu vei iradia universul, ca un lampion mistic cu pomeţii ăia de clovn ce eşti.

EVA:

Ce-aş putea dori mai mult! Şi dacă îl înghit?

EU:

Atunci o parte din mine va fi în tine şi mă voi iubi în oglindă cu adevărat, nu ca acum.

EVA:

Şi dacă se dizolvă? În stomac sunt sucuri gastrice tari...

EU:

Îmi dai să beau din tine și mă repar. Un plisc de apă vie, unul de apă moarta.

Cum băusem iarăși prea mult în ultimele zile, abia mă ţineam pe picioare, iar a doua zi aveam încă o întâlnire pe care o credeam importantă pentru prezentarea proiectului Dumas:

EU:

Mai beau ceva și mă culc devreme în seara asta, să știi, în caz că vezi că dispar.

EVA:

De ce îmi spui că te culci devreme? Ai să mă faci să cred că mergi la cineva. Apropo, cu câte femei comunici acum, în același timp cu mine?

Retrospectiv, cu toate infidelităţile ei, răbufnirea de bănuială și gelozie reprimată ar părea comică, deși pe loc mai mult m-a îngrijorat.

EU:

Hei, ce-i cu tine?

EVA:

Așa, simt că ceva nu e în regulă. Ai pe cineva. Eu sunt foarte geloasă. De altfel, chiar nu e în regulă ce faci. Ai scris pe blog un text despre gleznele femeilor. Ştii că eu am glezne groase? Dacă n-ai să mă iubești?

EU:

Așa. Glezne groase cum?

EVA:

Am glezne groase, ba chiar și coapsele, deși sunt ferme și bine modelate, sunt un pic late. Nu le am fine. Asta ca să știi, să nu-ţi imaginezi altceva. Dar am carnea fermă, celulită

aproape deloc, talia nu foarte subţire, puţină grăsime pe burtă. Stai să vezi.

EU:

Stau.

EVA:

Tu pui majusculă și punct final chiar și la monosilabe?

Am stat.

Am stat, m-am învârtit prin cameră, bând, ochii pe jumătate închiși. Trebuie să arăt bine în faţa comisiei de cinema. Ah, oare cum își păstra Dumas calmul în faţa creditorilor? Mi-am mai turnat o cană. Beam cu cana, cum mă învăţase Ali, de când reușisem să sparg toate paharele din casă, unul după altul, de multe ori vărsând vin pe tastatura computerului.

Reparând computer după computer, am priceput până la urmă că e mai ieftin să-mi cumpăr pahare din carton sau plastic, acelea vârâte unul în altul ca un trunchi de palmier, 30 de potire din plastic la doi euro. Palmieri ca în Abhazia, pe malul Mării Negre, de unde se îmbarcaseră, părăsind definitiv Caucazul, și Dumas, și antica malefică otrăvitoare Medeea, cea care și-a ucis copiii și și-a ciopârţit fratele, trădând pentru ca Iason să poată fura Lâna de Aur, Medeea azvârlind în urmă bucăţile de carne astfel încât tătânele său să se oprească să le adune, și o vedeam ca pe o femeie mingreliană sau abhază, cu mâini mari și mult păr pe antebraţ și cu perciuni, cu unghiile de la picioare pictate în mov. Îmi găsisem o cană vârtoasă, metalică. Chiar și când cădeam beat uneori, a doua zi găseam cana intactă, trunchiul de palmier din potire de plastic zăcând abandonat pe jos într-un colţ al camerei.

Când mi-a sosit fotografia Evei pe mesageria FB, am văzut niște picioare lungi și subţiri, cu gleznele și coapsele fine, ba chiar, cum se fotografiase goală, i se vedea și un început de sex

în josul pozei cadrate foarte artistic, apărea acolo tivul fin al labiilor. Unghiile degetelor de la picioare erau într-adevăr pictate cu mov, ceea ce m-a făcut de îndată să mă gândesc la Medeea mitologică, otrăvuri și sexualitate antică, corpuri îmbucătăţite, tendoane secţionate și oale fine, din lutul acela numit *bucchero,* paharele arse ale etruscilor, care dau și azi impresia că ar fi din metal.

Am avut pe loc o erecţie monstruoasă. Am depus cana cu grija cu care aș fi depus o cupă din *bucchero,* am înhăţat telefonul, mi-am lăsat pantalonii să cadă și am cadrat imaginea astfel încât sexul meu dilatat să se insereze perfect deasupra fotografiei picioarelor Evei de pe ecranul computerului depus pe dușumea. M-am masturbat ușor, dar, strângându-l tare în pumn, sexul mi s-a umflat prodigios, în vârf a apărut o picătură din lipiciul acela care servește la fricţionare înainte de prima penetrare. Am filmat, lăsând picătura să se prelingă, lung firicel... Era atât de liniște în casă, încât s-a auzit limpede un plici în clipa în care picătura a căzut pe ecran exact între picioarele ei.

Vizasem bine, îmi fusese teamă să nu cadă lichidul pe tastatură și să pierd și computerul ăsta. I-am trimis pe loc acel filmuleţ de un minut.

Ajunși la blocul cecenilor, am cărat lăzile sus în apartament, iar Salman, care avea să fie iarăși *tamada,* maestrul de ceremonii, cel care animă și conduce un ospăţ sau o petrecere, fără de care nici o beţie ritualică nu e posibilă în tradiţia caucaziană, a aranjat pe masă, indicând locul fiecăruia din noi, sticlele, paharele, castraveciorii

muraţi, peștele afumat. Se anunţa o beţie serioasă, autentică, lungă, structurată solemn.

Salman a umplut ochi paharele cu vodcă și s-a ridicat să ţină primul toast.

— Să fim întotdeauna la fel de prieteni, nedespărţiţi ca mușchetarii, a enunţat ritos. Toţi pentru unul, unul pentru toţi!

— *Gamarjobat!* am răcnit în georgiană, „Noroc!”, știind că e singurul cuvânt din această limbă cunoscut lui Salman și lui Baisengur.

EVA:

M-am masturbat şi am juisat de trei ori uitându-mă la picătura ta. De fiecare dată aş fi vrut să o primesc în gură.

EU:

Iar eu aş vrea să ţi-o dau chiar acum între sâni.

EVA:

Sânii mei sunt mici, n-ai să poţi. Nasul l-ai văzut deja. Şi urechile. Ochii albaștri. Mă machiez doar când am vernisaje. Pielea e albă-roz. Fină atât cât trebuie. Părul e blond peste tot. Buricul... aş spune că e sexy. Nu am şolduri late, arăt mai degrabă a fetiţă, dar fundul, deşi mic, e destul de bombat. Picioarele sunt lungi, dar nu-s subţiri, ai văzut. Nu am coșuri, pe spate pielea e netedă. Am părul des. Cândva l-am avut foarte lung, dar l-am tuns, nu-mi pare rău. Îmi place să fiu trasă de păr. Şi să fiu pălmuită în plină faţă pe neașteptate. Şi mușcată de fund. Dar cel mai magic loc al meu e între picioare. Acolo e povestea. De acolo îmi vine magia, deşi ador și anal. Cred că natural miros a bomboane. Așa mi s-a spus și nu eram dată cu cremă sau parfum. Când fac dragoste, mă dau toată.

Şi a repetat:

Pălmuită în plină față. Strânsă de gât. Şi mușcată de fund.

EU:

Ești o panteră înmiresmată. Scriindu-ți, mi s-a sculat deodată atât de abrupt, că mă doare. Păi tu ești femeie adevărată, măi, femeie-femeie. Doamne, mi-ai scos în sfârșit una în cale așa cum o doream!

EVA:

Ce să spun? Adică în loc să mă pălmuiești, o să ne ținem de mână? Atunci am să mă joc cu degetele tale de parcă aș descoperi alfabetul Braille.

Cu o discuție despre georgiană, cecenă și limbi caucaziene îmi sucise apoi definitiv capul Eva, făcându-mă să simt că între noi va fi mai mult decât o simplă aventură sexuală prin videochat.

EVA:

De ce spune Trubetzkoy că limbile caucaziene de sud nu sunt înrudite cu cele din nord?

Am rămas câteva clipe înmărmurit, după care am scris febril:

EU:

Nu sunt absolut deloc înrudite. În realitate e vorba de trei familii de limbi total distincte. Asta fără a-i socoti pe cei care nu sunt caucazieni propriu-ziși: oseți, armeni, azeri, ruși etc. Mai întâi, pe malurile Mării Negre au trăit, din cele mai vechi timpuri, populațiile cercheze. Cerchezii, abhazii, kabarzii sunt unul dintre neamurile etnice și lingvistice autohtone din Caucaz și de pe litoralul Mării Negre care vorbesc un grup aparte de limbi indigene. Georgienii, mingrelienii și micile națiii kartveliene înrudite formează un al doilea grup. Fostul președinte georgian Gamsahurdia era mingrel, de pildă. Cecenii, ingușii și daghestanezii formează un al treilea grup de limbi. Celebrul șef al revoltei din Caucaz, imamul Şamil, aparținea grupului etnic al avarilor din Daghestan. Ceilalți, oseții, armenii, turcofonii, sunt mai

nou-veniţi, nu sunt caucazieni propriu-zişi... Diversitatea etnică şi lingvistică a Caucazului e mai mare decât a întregii Europe şi Asii de Nord reunite. Numai în Daghestan se vorbesc 26 de limbi, fiecare cu dialectele ei care nu sunt mutual comprehensibile.

M-am oprit din scris, simţind că deveneam pedant. După care am adăugat, mai mult decât intrigat:

Dar de unde ştii tu de prinţul şi lingvistul Trubetzkoy?

EVA:
Citesc acum. Vreau să înţeleg originea limbilor.

M-am oprit din scris și m-am uitat iar la unul din filmuleţele trimise de ea, în care îmi arăta sexul larg deschis, și-l căsca, își vâra obiecte în el, aparent la întâmplare, și își lingea buzele privind spre obiectiv, fără vorbe, impregnată de un Logos mut și mustitor. Fata asta citea așadar impenetrabilele studii ale lui Trubetzkoy, unul din cei mai mari și eruditi lingviști din istorie, iar eu mă gândisem până atunci doar că într-o zi aș putea s-o terfelesc oleacă, poate chiar fără mult chef. Şi filmasem pentru ea o picătură de spermă.

Beat, amintindu-mi toate astea, am mai schimbat câteva fraze în georgiană aproximativă cu Ali, ceea ce uneori îl irita. Cum am precizat, pe când Salman era încă la ocnă, Ali și Baisengur practicau *krîșa,* „acoperișul”, la Tbilisi și Batumi, în Georgia. Ali învăţase binișor gruzina, folosind deseori multe turcisme, din cele cu care e împănat dialectul din Batumi, în Adjaria, pe malul Mării Negre, unde georgienii sunt musulmani și de unde

se îmbarcase la plecare Dumas, părăsind definitiv Caucazul. Vorbe turcești de neînţeles în Tbilisi, deși limba e practic aceeași în toată Georgia. De altfel, Ali nu ascundea că se simţise mai bine la Batumi decât la Tbilisi.

— Mă enerva absolut tot când trăiam în Tbilisi, mi-a zis. Băteau clopotele mereu, mai ales dimineaţa. Dormeam prost, mă trezeam prea devreme, mă scoteau din minţi tălăngile alea.

— Şi ce, în Batumi nu ţipă muezinul din minaret dimineaţa? l-am întrebat.

A ridicat din umeri.

— Aia e altceva. Ce-are una cu alta?

Când, după clipul meu cu picătura lipicioasă care produsese un asemenea plici sonor, Eva mi-a trimis primul ei video autoerotic și am clickat pe fișier, mai întâi am împietrit, nepricepând ce se întâmplă și ce primisem.

Goală, în genunchi în vârful patului, peste cearșafuri decorate cu personaje din Disney (am identificat un Dumbo), Eva privea fără expresie spre cameră sau computer, direct în ochii mei. Avea sânii mici și distanţaţi, așa cum îi descrisese, cu sfârcurile rigide ca niște degete, iar deasupra sexului mic și neted își lăsase un triunghi de păr fin, mai mult o umbră decupată cu grijă.

Lent, și-a mângâiat sânii, împingându-și bazinul înainte, spre computerul care filma, și desfăcându-și larg labiile, care acum atârnau puţin. Şi-a vârât arătătorul și degetul mijlociu de la mâna dreaptă în gură și le-a lins și supt îndelung, gemând ușor, după care și-a înfipt în sex, lăsându-se pe spate, degetele cu unghii prea lungi, apoi le-a scos împerlate de cheaguri albe pe care și le-a întins pe buze.

A supt și lins îndelung acele cheaguri, având acum buzele lipicioase, sclipitoare și, gemând din ce în ce mai sacadat, s-a lăsat iar pe spate și și-a vârât de data asta toată mâna, tot pumnul, adânc, împingând, icnind, până când a cutremurat-o

orgasmul și a răcnit, a hăulit așa cum aveam s-o aud de nenumărate ori, însă atunci, prima oară, spectacolul m-a răscolit. Am stins computerul și am rămas îndelung cu ochii în gol. Mi-am spus că asta doresc de acum înainte, să o văd iar și mereu într-un orgasm permanent, și că alt scop în viaţă ar fi neinteresant. Afară de reconstituirea voiajului lui Dumas.

EU:

Frumoasă și comică arătare ești, Eva. Faci ceva în viaţa asta? Ești ocupată?

EVA:

Visez. Asta fac în general. Mai mult decât respir aproape.

EU:

Ai ales esenţialul. Ce noroc pe mine că am dat în sfârşit de o persoană reală!

I-am returnat imediat cadoul. M-am filmat la rândul meu masturbându-mă și horcăind și nu mi-a ieșit deloc, așa că a trebuit să reiau. Mă tot filmam cu tableta pe care o ţineam în echilibru precar cu o mână, tremurând, gemând.

Am ejaculat pe tabletă și acum, cu membrul flasc în mână, căutam ceva să mă excit, până mi-a sărit în ochi evidenţa – m-am uitat iar la clipul ei și m-am excitat la loc, stârnit de contrastul dintre mutrișoara copilărească și gemetele acelea, cheagurile de pe degete, pofta de sex, o poftă de vulpe lascivă.

I-am trimis fișierul meu video și a urmat vreo jumătate de oră de tăcere. Apoi:

EVA:

Iar am juisat de trei ori,

mi-a scris ea. Şi a adăugat:

Mă tulbură cum gemi.

D-apoi eu, îmi învârteam în cap, însă nu mai știam cum să pun asta în cuvinte.

EU:

Am să mă uit la tine în buclă. Şi eu ador cum suspini. Păcat că mi-ai dat un film aşa scurt. M-am îndrăgostit de vintrea universului. Aş vrea să intru întreg acolo.

Şi ne-am filmat apoi iar, separat, și ne-am tot trimis clipuri și gemete. O vreme am corespondat aproape numai prin video, clipuri din ce în ce mai înfierbântate, ea tot mai desfăcută, eu tot mai cabrat.

Preferatul meu era clipul în care apăruse deodată cu sfârcurile sânilor prinse cu câte doi cleşti de rufe fiecare și se ridicase lent, teatral, arătându-mi și mulţii cleşti cu care își prinsese labiile. A tras lent de doi cleşti într-o parte și în alta, desfăcându-și faldurile sexului ca pe o cortină de teatru, dezvăluind multă umezeală înăuntru. Gâfâia fixându-mă prin ecran, gura ei uscată contrastând cu lipiciul împerlat care îi picura din sexul căscat.

După două duzini de clipuri se epuizaseră toate posturile și instrumentele imaginabile, dar reușea totuși să mă excite în permanenţă... în vreme ce insista să vină la mine la Bruxelles, iar eu nu mai știam cum să mă păzesc de albanezi și portărei, negăsind bani pentru București.

Pierdusem orice gust pentru pornografia accesibilă pe Internet, mă excita de acum doar Eva, ea devenise singura femeie reală, deși trăitoare pe un ecran.

Aveam însă și certuri, deveniserăm un adevărat cuplu virtual, dispute care se rezolvau metodic prin zeci de schimburi de mesaje, până în zori, precum în noaptea în care, epuizat, am auzit gunoierii încărcând tomberoanele din strada mea, deși era încă întuneric. I-am scris cum aș vrea să facem orgii împreună, cum aș pofti s-o văd

posedată animalic de alţii, iar ea m-a întrebat ce se aude afară.

EU:

Gunoierii. Un cor de gunoieri. Să ne imaginăm o operetă cu noi doi pe scenă și un cor de gunoieri. Ai suge niște gunoieri în vreme ce eu ți-o dau pe la spate cântând?

EVA:

Ha-hah, ţi s-a sculat iar. Da, e visul meu, pula de gunoier. Ah-ah-a-ha!

Apoi a devenit brusc severă.

EVA:

Uite, eu nu vreau sex în grup. Nici măcar în trei. Te rog să renunţi definitiv la ideea asta. Sunt mai convenţională decât crezi. De pildă, sunt șocată că mi-ai spus că mergi la prostituate. Eu aș interzice prostituţia.

EU:

Atunci de ce nu interzici și sportul profesionist? Tot folosire a corpului pe bani se numește.

EVA:

Serios? E o falsă echivalenţă.

EU:

Ba nu este. Sau la fel concursurile de Miss.

EVA:

Bun, lasă asta. Sunt tristă că nu pot veni la tine,

mi-a scris, căutând să pună capăt neînţelegerii.

EU:

Nu mă învinui că nu pot acum,

i-am răspuns, căutând explicaţii plauzibile.

EVA:

Nu te învinuiesc. Nu totul se învârte în jurul tău. Ce, nu pot să spun că sunt tristă dacă sunt? Trebuie să știu că sunt eu când vorbesc cu tine, nu să mă reţin. Ăsta e marele meu defect.

EU:

Speram eu să ai și defecte. Dacă erai perfectă, cred că o luam la fugă urlând.

EVA:

Poate am și altele, dar nu le știi tu.

EU:

Sper să ai, dar vreau să știu numai ce dorești tu să-mi spui. Numai ce simţi tu nevoie să zici e real. Oricum, ce ţi-aș mai da niște palme între picioare! Dacă stai crăcănată, și sunetul plescăiturii e interesant. Poate îl și înregistrăm. Ştii, când eram adolescent, credeam că fanta femeilor e orizontală și mă întrebam dacă se aude o plescăitură când ele urcă scările. Ca și când ar vorbi într-o limbă băloasă, înţelegi? Te doresc în toate felurile. Şi să stau cu tine în parc citind, și să te tratez ca pe o cârpă, și să te văd futută de alţii, și să râdem cu părinţii tăi și să-i întreb: voi aveţi poze cu fata asta mică, cu coroniţă de la școală, când recită?

EVA:

Nu-mi spune cârpă. Nu mă transforma în obiect, când eu de fapt te iubesc. Noapte bună, te sărut unde vrei tu.

EU:

În căușul mâinii. Acolo unde îl pot păstra.

EVA:

Doar că eu nu vreau cu gunoieri. Of, de unde ai scos asta cu gunoaiele?

EU:

Era o glumă.

EVA:

Urâtă glumă. Nu mai fă de-astea și sunt a ta.

EU:

Era vorba de un cor de gunoieri, ţi-am zis, ca la operă. Ei nu participau. Ne ajutau să trecem vămile cereşti cântând polifonii caucaziene în timp ce noi făceam amor în mijlocul lor. Tu doar le arătai frunza de marijuana de pe fesă. Ca un fel de paşaport.

EVA:

Nu vreau să o arăt nimănui. Aia e doar pentru tine.

Când în sfârșit am mai cerut ceva bani de la Ylber Mysafiri ca să pot merge în România, știind că mă folosesc de un ultim bluf faţă de el, prima întâlnire și prima noapte în garsoniera Evei au fost un nebănuit amestec de familiar înspăimântător și imprevizibil liniștitor. Aterizat în București, am sunat-o și m-am topit când mi-a zis cu vocea ei copilăroasă:

— Vai, tremur toată, nici nu știu cum să mă îmbrac.

I-am spus:

— Ca o curvă.

Nici eu nu știam cum să mă îmbrac, cum nu prea știu în general. Am puţine haine, oricum. Port aceleași tricouri gri și blugi vechi, cumpăr sistematic aceeași marcă. Marcă scumpă, însă eu tai etichetele, nu doresc să fac reclamă gratuită. Problema rămâne însă cu chiloţii. De la o vreme se fabrică doar chiloţi pe care trebuie să se vadă marca pe o bandă împrejur: Cerruti, Dolce & Gabbana etc. Nici nu mai știi ce să pui pe tine când mergi la prima întâlnire, ajungi să regreţi chiloţii ăia comuniști, tetra gri, anonimi, pufoși și egalitari.

Am dat șoferului de taxi adresa ei, într-un cartier din București pe care-l știam plin de blocuri muncitorești din era comunistă – un fel de Solnţevo din Moscova, dar mai puţin violent. Galeria ei de artă era la parter. Eva își ducea viaţa în blocul ăla.

Când mi-a deschis, am văzut-o în realitate pentru prima oară, m-a surprins cât era de înaltă, de parcă asta ar fi fost ceva nepotrivit cu faţa ei copilărească și obrajii rotunzi, plini, cu pomeţii ascuţiţi. În lumina crudă a becului din hol, i-am văzut de aproape părul de animal pe antebraţ când și-a ridicat mâinile să mi le pună pe umeri și să fie sărutată. Gura imensă, bărbia mare, întreaga ei fiinţă copilăroasă, fină, înaltă cât mine. Își dăduse cu un parfum care mirosea exact a zahăr vanilat, precum prăjiturile copilăriei. Ba chiar cu o undă discretă de scorţișoară ieftină, cum se presăra pe orezul cu lapte.

Sărutându-mă, îmbrăţișându-mă, mi-a cerut ferm din prag să mă descalţ, ceea ce a fost primul moment de surpriză destabilizatoare. O femeie cu care ai să te terfelești în puţine minute, prilej cu care te vei dezbrăca oricum, îţi cere să te descalţi în prag. Ea se îmbrăcase provocator, însă era în papuci. Ah, i-am zis în cap, cât de glamoroasă te-ai crede, papucul tot emană napalm afectiv. Privitorul e hăpăit imediat în sufocanta nebuloasă a lui „păpică”, „iubi” și „pornache”. În realitate, nebunia romantică începe cu aruncatul papucilor de la balcon, dar cum era să-i spun asta din prima noapte?

În pat am căzut foarte natural, după ce am vorbit un pic, ea sporovăind fără oprire, ciripind, uneori cotcodăcind adorabil, de parcă ar fi vrut să-și ascundă tulburarea, eu făcând pe intelectualul dur și cinic, dar bun la suflet și răbdător. S-a dus să se schimbe în ţinută de noapte, am auzit-o trebăluind în baie și a venit înapoi foarte calmă, surâzând, desculţă și cu o cămășuţă de noapte prin care i se vedeau sânii mici, așa cum o văzusem de atâtea ori în tulburătoarele clipuri de pe mesageria FB, cu fesele ei în formă de pară pe care ţi le imaginezi desfăcute prin gangbanguri cu miros de sulf ars și minereuri. Şi-o pusese degeaba sau doar ca să aţâţe, pentru că și-a scos-o lent, fixându-mă,

după care s-a aplecat și mai lent și m-a luat în gură.

După sex și înainte de sex și iar după sex, am vorbit numai despre sex. I-am spus de obsesia lui Alexandre Dumas cu orgiile, Dumas pe ale cărui urme aveam să o duc pe ea în Moscova și în Caucaz.

— De fapt, și mie mi-ar plăcea o orgie, mi-a susurat. Mă uit numai la gangbanguri violente, mă excită mult să văd femei delicate umilite de grași. Dar tot sunt împotriva prostituţiei.

— Păi, cu actriţele porno ce faci atunci? Nu e tot prostituţie?

— Nu, alea pot să aleagă cu cine fac.

— A-ha...

O tot priveam, căutând argumente.

— Ai făcut vreodată în trei, cu doi bărbaţi?

— Nu, dar, dacă tu vrei, aș încerca până la urmă, mi-a zis pe un ton natural. Când eram mai aventuroasă, am trăit odată cu unul căruia i-am propus, dar s-a supărat, prostul. N-a priceput că tocmai atunci când iubești pe cineva ești gata să încerci orice. E un cadou pe care i-l faci, ca să te iubească și mai mult. Așa că, dacă vrei... Dar nu cu prostituate. Trebuie să-mi găsești tu pe cineva care să-mi placă.

Asta a declanșat iarăși sex. Am urmat instrucţiunile pe care mi le detaliase anterior, în mai multe rânduri. Strânsul de gât și palmele ar fi fost banale. Mult scuipat în ochi, umilire, tras de păr. Da, și palme. Apoi luată din nou pe la spate din picioare, izbită cu fruntea în perete. Nu prea violent, fără vânătăi și bleuri, are expoziţie peste trei zile în galeria ei de artă de la parterul blocului. Mi-a spus apoi că de multe ori, în singurătate, își imaginase că opera ei de artă finală ar fi ca ea să fie găsită într-o dimineaţă chiftită pe trotuar în faţa galeriei. Spartă pe trotuar, membre dislocate, zidurile din jur date cu cârmâz. Am pălmuit-o atunci, în plin orgasm.

Noaptea, când m-am trezit lângă ea, am auzit că sforăia ușurel. Şi a scrâșnit din dinţi. Mai întâi m-am înduioșat, apoi am simţit un început de iritare. Scrâșnea din dinţi, în somn, de parcă o furnică gigantică își freca mandibulele sau labele din faţă sau cum le zice, poate nu labe, ci uscăciunile alea articulate cu care își înhaţă prada.

Acea primă noapte de împerechere mă zguduise pe dinăuntru. Mi-am spus că asta doream, că avea să fie mereu așa, fără plan. M-am înspăimântat când am înţeles că o iubesc așa cum era, minunat de împrăștiată, maleabilă, dar dură în același timp și sigură de sine. Am să te iubesc toată viaţa, curvă astrală, i-am șoptit pe când scrâșnea din dinţi. Am zăcut lângă ea ascultând-o cum horăie.

— Te iubesc, a fost primul lucru pe care i l-am spus pe un ton voit neutru dimineaţa.

— Nu-mi mai spune că mă iubești, mi-a răspuns mohorâtă. Sunt cuvinte mari, greu de dus, care mă sperie.

După sexul matinal a bâţâit din funduţ spre aragaz cu ibricul de cafea în mână, iar pe când discutam goi în bucătăria ei de o curăţenie impecabilă, bând în picioare, s-a repezit să șteargă pe jos atunci când, gesticulând, am făcut să zboare câţiva stropi din șampania răsuflată rămasă din seara precedentă.

— Şampania nu pătează dalele, i-am zis mirat, inspectându-i, așa cum freca în patru labe, cu spatele la mine, vulva ușor dilatată de la sexul prelungit și frunza de canabis tatuată pe fesa stângă.

Apoi, când am ieșit din baie, unde mă dusesem să fac duș primul, ca să-i las ei timp mai mult după aceea, m-a întrebat cu ce prosop mă ștersesem.

— Cu ăla care e ud acum, i-am spus, ascunzând un început de iritare. Ne-am futut toată

noaptea, am schimbat lichide, iar tu vrei să știi ce prosop să nu atingi?

Când, trebuind să mă întorc la Bruxelles pentru prezentarea proiectului de documentar pe urmele lui Alexandre Dumas, m-a condus la aeroport cu mașina ei a cărei marcă mi-era indiferentă, dar care m-a făcut nostalgic după Lada lui Ali, eu am făcut gestul de a-mi pune centura de siguranţă și ea deodată a hohotit:

— Ce faci? Marele aventurier se leagă cu centura?

Ea nu-și pusese centura și nici nu-i piuia semnalul acela iritant și culpabilizant pe care îl difuzează ritmic și continuu tabloul de bord al mașinilor noi atunci când nu te legi pe scaunul din faţă. E drept, nici Ali sau Salman nu și-ar pune centura, lucru nedemn de un bărbat. M-am rușinat și am renunţat să mi-o mai pun, după care a urmat o oră de slalom dement și depășiri pe dreapta, Eva flecărind despre haine, artă și preferinţe sexuale și întrebându-mă despre originea limbilor și despre popoarele caucaziene.

Dăţile următoare, în care m-am ruinat în bilete de avion cumpărate mereu în ultima clipă, căci nu se potrivea niciodată momentul – ba se întâmpla câte un *summit* european la Bruxelles, ba venea Putin la NATO –, Eva a fost mai puţin fierbinte și în cele din urmă mi-a mărturisit că în timpul dintre vizitele mele se mai culca și cu alţii.

— Dar m-am culcat cu ei numai pentru sex, să știi. N-a fost nici o tandreţe acolo. Oricum, doar cu tine vreau. Ești singurul om de la care învăţ ceva.

Aceea a fost noaptea în care mi-a spus pe neașteptate că o excită grașii.

— Ăla cu care am fost ieri era un gras, un gras cu mustaţă și barbă, în afară de tine mă stârnesc doar dolofanii asudaţi și cu mulţi mușchi.

Mă privea fix, în puţina lumină din zori ce intra de afară, cu ochi reci, inteligenţi, dar deodată parcă neprietenoși. Părea amuzată de ce-mi spunea, deși nu zâmbea. Făcuserăm amor neconvingător, chiar dacă mult și lung. Era parcă mai degrabă achitarea unei datorii.

Arăta deodată o frumuseţe respingătoare, isprăvită în tot, buze, păr, picioare, degete, bărbie, dinţi... Fără bijuterii, fără pretenţii, mă strângea în braţe adevărat, nesimulat, simţeam că-i place, deși nu se căznea s-o arate sau să mă flateze. O singură dată s-a lăsat dusă, s-a-nmuiat, s-a topit, a renunţat să se mai controleze și am auzit-o șoptind, într-o parte, nu mie, ci așa, în întuneric:

— *Oh, oui, oh, oui...*

Sau poate era:

— Ah-iii...

Gemea atât de natural, că m-am înduioșat și m-am oprit. Atunci n-a mai zis nimic și n-a mai mișcat, doar mă mângâia ușor pe faţă cu dosul palmei. Tăcea, nu era absentă – aștepta.

— Doar grașii, a repetat calmă.

— Iar pe mine doar bluzele pe gât, i-am zis la întâmplare, obișnuit cu dialogurile astea absurde făcute din fraze isteţe, cu cinism îmbuibat.

Şi-a întins spre mine faţa vărgată fin prin jaluzele de becul de-afară.

— Cum adică bluze pe gât?

— Da, am un fetiș, o obsesie: când văd o femeie, o fată cu bluză pe gât, știi tu, cu guler din ăla cum ţi se lipește la spital când ţi-ai rupt o vertebră, mi se scoală pe loc, dureros.

— A-ha, nu ca acum, mi-a zis înţelegătoare, și nici măcar nu era sarcastică. De ce n-ai zis? Am o bluză de-asta, dacă vrei, mi-o pun imediat.

A tăcut, iar eu n-am insistat să-mi arate bluza, pe care mi-o imaginam din material sintetic și total neerotică.

Brusc mi-a venit un val de iritare:

— Cum adică te excită doar grașii?

Mă privea în întuneric. Mi-a luat faţa între mâini și și-a apropiat-o pe-a ei. Mi-a șoptit:

— N-ai priceput. Am niște fantasme pe care nu le-aș recunoaște nici măcar pe divan la psihanalist... Poate nici la Judecata de Apoi.

Pentru că tăceam, neștiind ce să zic, căutând să decriptez ce auzisem, a aprins veioza.

Lumina ne-a izbit violent, fără umbre, ca la morgă, faţa ei avea urma strivită pe care o lasă luxura tristă. Buze umflate, ochi holbaţi, cearcăne, păr cleios după ce terminasem pe faţa ei. Asta-i punea și mai mult în evidenţă frumuseţea. De la gât în jos, cum zăcea într-un cot, cercetându-mă de-aproape, totul, curba sânului, granulaţia coapsei, genunchiul neted, ba chiar și faptul că al doilea deget de la picior (echivalentul arătătorului de la mână) era mai lung decât cel mare, totul era de-o frumuseţe respingătoare, din cele care te pun pe fugă.

— Când vreau să mă excit în cap sau chiar în viaţa reală, îmi imaginez că sunt violată de niște grași – grași oribili, cu ţâţe de femeie, coapse enorme, gâfâitori, mirositori. Unul are un maiou din plastic, cu găurele prin care iese mult păr. Sunt transpiraţi și mă posedă violent. Unul mă pălmuiește. Altul mă scuipă.

Am tăcut, plin de ciudă pentru efortul meu de dinainte și acrobaţiile neapreciate.

— Te-am întristat? m-a întrebat, mângâindu-mă iar. Ştiam că n-ar fi trebuit să-ţi spun lucruri de-astea.

— Şi-ai încercat cu mulţi grași?

Şi-a luat mâna de pe mine și s-a retras puţin într-un colţ de umbră, lăsându-mă în violenţa veiozei.

— Nu. Ce prost ești! Am inventat.

Brusc m-a enervat atâta pretenţie aruncată cu avantajul luminii puternice în ochii mei.

— Şi în general, când îmi spui că te culci cu alţii, inventezi?

— Păi, tu ai zis că asta vrei: sex în grup. Că te excită.

M-a examinat calmă, trăgându-și lent o pernă spre sâni:

— Fantasmele nu se realizează, altfel ești pierdut.

— Deci până la urmă nu vrei cu grași?

— Idiotule! Chiar aștepţi un răspuns la întrebarea asta?

— Da, aștept. Îmi povestești orori, eu sunt gata să te accept și așa, indiferent cum ești și ce faci, ba chiar mă gândesc unde putem să găsim grași, iar tu deodată îmi zici că nu e important. Ce să mai înţeleg?

Arăta milă în ochi, ceea ce m-a enervat și mai tare. Cât încă ezitam între enervare și mărinimie, s-a ridicat, recompunându-se în toată splendoarea ei, cu șolduri granulate și sâni mici fără aureole.

— Mă duc să caut bluza pe gât.

Am tras-o de mână înapoi în pat.

— Lasă bluza. Am inventat și eu. N-am nevoie de bluză. Vino aici. Te ador. Mai zi-mi de grași. Vreau să-ţi iubesc și fantasmele. Vreau să ţi le realizezi prin mine. Spune-mi de grași.

Mă cerceta cu milă fără margini.

— Ai inventat, nu vrei bluze pe gât? Bine, o să-ţi descriu fantasmele mele cu grași. Stinge lumina.

Apartamentul în care beam cu cecenii era iluminat de un singur bec violent atârnând din plafon, care îmi amintea veioza din dormitorul Evei. Ei dormeau cu toţii acolo, în vreme ce mie îmi plăteau camera de la Metropol.

Ali îmi vorbea bălos despre datornicul cu mustaţă de Stalin, răsucindu-mi un nasture de la cămașă și insistând că de fapt recuperarea aceea de datorii nu se efectuase după toate regulile, nu fusese canonică.

De nasture învârtind, mi-a spus că există un mare risc ca omul să dispară, pentru că ei se arătaseră prea blânzi și i-au lăsat mult timp: douăzeci și patru de ore. Ticălosul se întinsese mult cu neplata, reputaţia lor se afla acum în joc, iar dacă cumva mustaţa de Stalin o să dispară, ei vor putea deja să-și ia gândul de la alte misiuni de încredere. Nu-i făcuseră nimic hoţului, nu-i rupseseră măcar niște falange sau tibia ori dinţii din faţă, și asta doar pentru că eu filmam, așa că ar trebui să fiu veșnic conștient de cât de neprofesionali s-au arătat doar pentru a-mi face mie pe plac, a continuat Ali tot trăgându-mă de cămașă.

Ekagrata se numește în yoga concentrarea întregii conștiinţe într-un singur punct.

E ceea ce fac beţivii când, cu demnitate austeră, te prind de-un nasture și te întreabă, învârtindu-l și fixându-l intens, inexpresiv, dacă în această existenţă tu ești de acord că e așa.

Tocmai asta făcea Ali acum, cu buzele umede, ochii injectaţi și un pahar de vodcă în mână, care prin miracol se arăta mereu plin. Sunt școli prin Himalaya în care ajungi la asemenea stare de concentrare într-un singur punct abia după decenii de practică intensă. Şi mai vine apoi și respectul, tot o obsesie de alcoolici. Beţivii, în vreme ce le vorbești raţional, te prind de un nasture și ţi-l învârt, fixându-te umed: „Mă, tu mă respecţi?”. La ruși și caucazieni, când cineva te întreabă „Ты меня уважаешь?”, „Tu mă respecţi?”, omul e clar beat și potenţial periculos. I-am spus lui Ali că am pentru el un respect gigantic și că ar trebui s-o știe, mai ales după ce

căutase să mă înveţe să arunc cu grenada în urși, iar ochii i s-au umezit.

Cunosc bine efectul de sfârșeală al beţiei cu vodcă. Vodca, dacă e de calitate, nu dă durere de cap, ci doar o stare de epuizare. Nimic de-a face cu atrocele absint sau cu whisky-ul prost. Cum bine o spune Dumas, a fi considerat un beţiv de prima mâna este o mare onoare pentru un caucazian. Dumnezeu, care măsoară asprimea vântului după goliciunea mielului tuns, le-a dat muntenilor din Caucaz burdufuri în loc de stomac – burdufuri din cele cu blana întoarsă spre interior.

În acel moment, fiind deja după a treia sticlă de vodcă, m-am repezit la bucătărie, unde am vomat convulsiv în chiuvetă, scârbit de imaginea unui stomac arătând ca un burduf cu blana întoarsă. Mi-am spălat faţa, am văzut că împroșcasem nișteдejecţii pe dalele de pe jos și m-am aplecat să le șterg, amintindu-mi de Eva goală în patru labe în bucătărie, frecând pe jos, și că aveam să mă duc s-o aștept pe aeroportul Şeremetevo a doua zi.

M-am întors rușinat în salon, iar Salman a venit la mine, sobru și nebeat, și mi-a zis, strângându-mă în braţe si pupându-mă pe gură:

— Măi, tu ești nimic.

„Ești un nimeni”, îmi spusese (А ты ничего, sau: ничего себе). Am fost surprins, însă, dat fiind că mi se făcuse rău de la băut, nu am protestat. L-am privit umed și i-am zis:

— Ştiu.

Cu o expresie incredulă, s-a întors spre ceilalţi și a gemut surprins: „Ce vanitos e!”... Şi, spre mine: „Cum adică știi?”

„Păi da, știu”, i-am zis. „Sunt un nimic.”

Mai târziu aveam sa realizez enorma neînţelegere, căci în rusa colocvială „ești un om extraordinar” se spune „ești un nimic”. Protectorii mei ceceni îmi transmiseseră drăgăstos că sunt un nimic, ceea ce, indiferent dacă se potrivește sau nu

cu ideea mea despre mine, arată că nimicnicia poate fi plină de sens și afecţiune. Am decis atunci că, dacă vreodată mă mai tratează cineva de „neica nimeni”, nu voi face decât să zâmbesc cunoscător.

Capitolul IV

În care naratorul aproape că deschide o raclă, dar se trezește între vicioase păpuși Matrioșka

„Există ceva profund emoţionant în felul în care rușii păstrează tot ce le amintește geniul fondatorului imperiului lor. Această religie a trecutului are un mare viitor.”

Alexandre Dumas, *En Russie*

Beat, rupt de oboseală, dormisem prost în noaptea aceea, în care am visat iar că mă strecurasem, după ce înșelasem vigilenţa gardienilor, în Mausoleul lui Lenin din Piaţa Roșie, acolo unde nu puteam filma. Pătrunsesem tiptil în sala sarcofagului, trăgând grijuliu în spate masiva ușă blindată. Mai întâi am stat un timp îndelungat în faţa lui Lenin, examinându-i ochii kalmîci închiși pe vecie, trăind spaimele de împrumut ale celor care odinioară venerau mumia lui Faraon.

Mă simţeam în același timp năpădit de o silă de dincolo de lume, însă știam că ea face parte din ambiguitatea sacrului. Faptul că doream să violez leșul inodor și artificial al Fondatorului nu era decât o hierogamie, încercarea supremă, uniunea contrariilor.

Ceea ce îmi păruse a fi o încercare de readucere la viaţă a genocidarului ctitor era de fapt o nouă ucidere ritualică, o crimă definitivă, fără întoarcere, lipsită de nume. I-am scos mai întâi pantofii lipsiţi de eleganţă și i-am tras șosetele de

nailon. M-am aplecat să-i sărut, palpitând, unghiile degetelor de la picioare (care erau de culoare mov), în vreme ce ale mele (degetele mele, da) se strângeau într-un spasm dureros.

A-i trage pantalonii a fost un chin cu năduşeală. Când am izbutit, am căutat, gâfâind greu, Fundul Legislator în care urma să-mi vâr degetul mijlociu, cum mi-l vârâse şi mie mai întâi vecinul acela din sat în copilărie, însă era prea mult pentru o singură încercare, aşa că am horcăit şi m-am trezit convenţional la viaţa reală.

M-am dezmeticit lent, mustind de ruşine. Holbându-mă la lambriurile Art Nouveau din plafonul camerei de hotel, am realizat că decenii la rând reuşisem să îngrop amintirea acelui viol din copilărie, căci, cu toate că omul nu mă penetrase decât o singură dată şi nici nu-mi ejaculase pe faţă şi durase doar câteva secunde, cât mi-o vârâse în gură, ca el deodată să-şi tragă fermoarul şi să fugă, amintirea senzaţiei de plăcere curioasă, urmată simultan de oroare atunci când i-am simţit cu limba pielea mătăsoasă, satinul de pe capul mădularului, toate acestea m-au urmărit ani întregi, cu mult peste vârsta adultă.

Sau pretindeam eu faţă de mine, faţă de cel din oglindă, când mă priveam întrebându-mă cine sunt, că nu mă penetrase mult, violent, gâfâind, era versiunea mea alternativă, realitatea fiind însă că multă vreme după aceea continuasem să mă simt dilatat în spate... Ah, lungile zile şi luni în care continuasem să i-o simt în mine! Mai târziu, când aveam să învăţ despre sindromul membrului lipsă la amputaţi, aveam să-mi explic şi plăcerea mea vinovată. Dar şi ruşinea... De ce, oh, de ce am acceptat atunci bomboanele şi am tăcut?

N-am putut dormi cu nopţile, săptămâni şi luni în şir. Mătasea aceea de pe mădularul cabrat în gura mea mă obseda, ruşinea mă zguduia, m-am îmbolnăvit de câteva ori, prins de fierbinţi

convulsii care lăsau perplecși doctorii aduși de părinţi.

Unii prescriau băi, alţii tot felul de filtre și decocţiuni, ba chiar unul m-a întrebat în taină dacă mă masturbez. Nu, i-am răspuns, ce rușine, cum puteţi întreba asta, am s-o chem pe mama să-i spun că aveţi intenţii vicioase, iar el a scuturat dojenitor din cap, nţţţ, nţţţ, examinând micul meu mădular mereu întărit și cu prepuţul iritat și fisurat de la atâta frecat.

Un ţăran, da, vecinul nostru. Tristă e viaţa la ţară, fără nici un soi de educaţie sexuală, sordidă e promiscuitatea satelor, frumuseţea ei presupusă este doar un mit de orășean. De copil remarcasem absenţa sufocantă de intimitate, sexualitatea reprimată și poftele îngropate, dar care produc dezastre de nereparat la nivelul afectivităţii, al încrederii de sine și al afirmării persoanei ca adult responsabil în faţa obștii. Elucubraţiile orășeanului despre frumuseţea satului se arată doar ca un mit cu iz de sectă.

După acea primă experienţă sexuală neconsimţită, mă excitasem o dată violent privind în curte, lângă o baracă cu unelte, cum un păianjen mare cât pumnul meu de copil, care își ţesuse pânza acolo – frumuseţe arhitecturală hexagonală în straturi cu picături de rouă –, se apropia lent de o muscă enormă, de culoarea topazului, încâlcită în pânză și care presimţea ce avea să i se întâmple.

Musca bâzâia fără oprire zbătându-se, iar când păianjenul a prins-o între lungile-i labe segmentate ca niște firave trunchiuri de palmieri minusculi și a învârtit-o un pic, învelind-o într-un cocon alb, am avut un orgasm violent fără să mă ating, chiar atunci, în momentul precis în care, bâzâitul încetând, am știut că păianjenul îi injectase doza mortală de venin. Gâfâind, am mai ejaculat o dată, fricţionându-mi de data asta nemilos membrul și imaginându-mi cum, dacă păianjenul ar fi avut dimensiunile unei capre, cum

era cea legată și care mă privea cu ură din colţul celălalt al curţii, l-aș fi posedat și eu mult și lung, pe la spate, prin cloaca-i imundă, în vreme ce el își devora molfăind infecta pradă.

Capra apoi, da... Întotdeauna am detestat caprele, motiv pentru care le savurez carnea cu poftă erotică. Capra aceea a bunicilor mă ura fără rezerve. După ce mă atacase pe neașteptate de câteva ori, bunicii o legaseră cu un lanţ de fier, ca pe dulăii haini, doar că lanţul ajungea până la cărarea din curte, așa că, atunci când apăream, drăcească arătare se repezea tropotind spre mine, pufnind și împroșcând bale.

Ştia că o s-o doară, și totuși ţâșnea să mă chiftească cu căpăţâna. În momentul în care ajungea la limita lanţului, cu un bufnet și scrâșnituri din vertebrele gâtului, se ridica pe picioarele din spate, cu lanţul întins la maximum și ochii sticloși, și făcea rapide mișcări de înot cu copitele din faţă spre mine, mârâind a ură neputincioasă.

De obicei rămâneam o secundă terorizat înainte s-o iau la fugă, însă în ziua aia am scuipat-o între ochi și i-am tras un picior în burta seacă și întinsă.

S-a potolit abia când, la câtăva vreme, profitând de faptul că-mi expunea iar pântecul, învârtind ca o morișcă din copite, i-am făcut sec o injecţie în piept, cu o seringă furată din trusa de insulină a bunicului.

A fugit în ţarc cu seringa înfiptă în ea. Acul n-a fost găsit niciodată.

Adult, în scurta mea perioadă înstărită, aveam să mă întorc în sat pentru un petic de teren și l-am văzut pe violator, tartorul copilăriei mele, cum ieșea din bufet, crâșma instalată dintotdeauna la câţiva pași de biserică. Era bătrân acum, coșcovit, violaceu și cam șchiopătа. M-a recunoscut imediat și, cuprins de o panică animalică, a fugit greoi, ca o raţă, dând din târtiţă prin praful uliţei.

Am fost zdruncinat de o milă fără margini amestecată și cu rușine, simţind că avea să creadă definitiv că m-am întors pentru el, să îl ucid, să-l schingiuiesc în piaţa satului.

Așteptând, cu capul încă pulsând de la beţia din ajun, aterizarea zborului dinspre București, cu coatele pe o măsuţă de plastic, în barul de la etajul sosirilor, pe aeroportul Şeremetevo, șezând între mohorâţii Salman și Ali, priveam forfota tâmpă a pasagerilor, cu urechile găurite de mesajele pârâite, de neînţeles, din difuzoare.

Ali și Salman erau supăraţi, nervoși, sumbri, privind în gol, aruncându-și din când în când fraze rapide în cecenă din care nu pricepeam mare lucru. Datornicul cu mustaţă de Stalin nu plătise suma uriașă și dispăruse din apartament, cum tocmai aflaseră dimineaţa, anchetând prin bloc. Fugise exact cum făcusem eu cu albanezii din Bruxelles.

— Trebuia să-l fi luat atunci cu noi, blestemă Ali. În portbagaj.

— Da, confirmă Salman sumbru. Am făcut o treabă total neserioasă.

Blestemau pentru că suma era enormă, iar ei se angajaseră s-o recupereze punându-și în joc reputaţia, primiseră și un avans important, iar acum... Toate astea doar ca eu să pot filma o scenă frumoasă, elegantă, fără genunchi sparţi și sânge pe barul american din apartamentul hoţului.

Nu-mi reproșau mie nimic direct, iar eu, ca să evit discuţia, am început să mă prefac că filmez ușile culisante prin care avea să iasă Eva, după care am privit la forfotă: arabi cu șlapi de plastic și polonezi deja beţi și americani care nazalizează

enervant-metalic toate vocalele și evrei cu tichiuţă care au pierdut charterul de Verona și câte o bătrână cu picioarele umflate care nu știe sa zică „m-am rătăcit” în nici o limbă și băieţi cu părul lung și gras, dat pe spate, cu bentiţă de plastic și geacă de fâș, și fete cu figura ofensată și prea multe bijuterii și câte un cuplu absorbit în contemplarea copilului care târâie un ursuleţ pe podeaua cu linoleum dubios de uns.

Când îmi scrisese în ajun, făcându-și bagajele, explicându-mi ce emoţii are că vine și ne regăsim la Moscova, îi spusesem Evei să nu poarte chiloţi sub fustă.

EU:

Fără chiloţi, bine? Să miroasă tot avionul a vânătoare de vulpi.

EVA:

Ha-ha. Da, să mă fuţi repede în baie la aeroport.

EU:

Da-da-da, la câte bale o să ai în tine de poftă, cred că au să te cântărească separat ăia la îmbarcare.

M-am scuturat, am privit împrejur și le-am spus lui Ali și lui Salman, căutând să-i deturnez de la fantoma fugarului Stalin, că, dacă am urât ceva la bărbaţi (pe lângă tot restul), acelea sunt mănușile fără degete. Le-am indicat discret animalul afectat și mustăcios cu unghii lungi, care ședea crăcănat la masa de alături. Când văd în jurul meu bărbaţi cu unghii efilate, din cele cu jumătate de centimetru de dungă albă îngrijită, îmi vin porniri de Ginghis-Han hohotitor.

— Aduceţi-i la mine, unul câte unul... Unde-s cleștii? Nu ăștia am zis. Ăia ruginiţi, ca după ce le smulg să facă și gangrenă.

Cum? Cleștii pot fi înroșiţi în foc, da, însă îi doresc mai ales ruginiţi. Mai vreau și bara aia de fier pentru spart falange. Iar ofensa olfactivă

supremă este *patchouli* pentru bărbaţi, licoarea scârboasă cu care pare să-și fi dat ăsta de la masa de alături. Prăvălit crăcănat, bodogănește ostentativ într-o engleză proastă, gesticulează. Are bani și sacou scump, dar semnul că se vrea mascul alfa este că se lăfăie desfăcut și râde artificial de tare. În avion, când din nefericire nimerești lângă unul ca ăsta, trebuie să ceri stewardesei să te mute, pentru că vita umană își proptește coatele pe ambele braţe ale scaunului din mijloc și se lăţește în spaţiul vital și al tău, și al celui din dreapta.

Specia lui suferă de acea perturbare a personalităţii care se numește *curvăsărie atenţională.* Curvăsăria atenţională este împărtășită egal de bărbaţi și femei. Sunt cei și cele care într-un spaţiu public își scot pe loc telefonul, cum face ăsta. Urmează lungi minute de cotcodăcit, râs exagerat cu capul dat pe spate, ton ridicat deasupra celui al unei conversaţii normale, umor crud și forţat, ordine lătrate, secrete date în vileag, paradă, toate venind de la o singură persoană.

Au de obicei o sonerie stupidă la telefon, *Cavalleria rusticana* să zicem, dată la maximum. De câte ori se declanșează oroarea, monstrul cu chip uman cercetează îndelung ecranul cărămizii electronice, mimând exasperare și mormăind singur: „Acuma ce mai vor?” sau: „Hm, nu recunosc numărul” ori: „Pfff, să vezi că iar insistă asta”. După care se-ntoarce în direcţia ta și vorbește dinadins tare, vibrând din piept și gât, depănând platitudini afectate. Cum pune jos o secundă drăcească unealtă, victima agresiunii, în speţă eu, trebuie să comande o carafă cu apă care, la primul moment de neatenţie din partea satanei, se răstoarnă din greșeală peste instrumentul de tortură sonoră.

Odată cu oferirea scuzelor, se va da vina pe avariţia patronului barului, care-a pus mesele așa apropiate. Iar dacă se pot recupera imaginile

camerei de supraveghere, aceea va fi o felie de viaţă, de văzut și revăzut în buclă.

Are apoi eșarfă scumpă, animalul, care petrece în mod vizibil nenumărate ore la sală, e plin de mușchi și tocmai și-a băgat degetul mic, cu jumătatea de centimetru albă, delicat în ureche. Are eșarfă, moroiul, învârtită în jurul gâtului cu beregată hidoasă. Dac-aș fi om invizibil, aș achiziţiona mai întâi și mai întâi o forfecuţă nevăzută și aș deveni teroarea tâmpiţilor cu eșarfe somptuoase, cei care le aranjează faldurile grijuliu, să aibă eticheta de pe franjurii cârpei pe dinafară, mereu la vedere, ca ăsta. Din neantul minţii lor ar ţâșni deodată forfecuţa justiţiară: harrrșșș, a căzut eticheta Kenzo. Hrrrșșș, ţi-am tăiat bretelele. Deocamdată am cumpărat o lupă, din aia mare, de medic legist, și când văd unul, mă apropii și cer voie, în puţine cuvinte, să examinez eticheta. Simt deseori reticenţă.

Când ușile culoarului de la ieșirea din avion au alunecat teatral, dreapta-stânga, precum o cortină de teatru, am sărit în picioare și m-am repezit spre Eva, simţind cu coada ochiului că și odiosul mustăcios cu eșarfă face același lucru. Am înaintat spre ea amândoi cu braţele deschise simetric, pașii încetinindu-ni-se, din ce în ce mai nedumeriţi, ca deodată să ne oprim amândoi și să ne întoarcem unul spre altul.

Eva a început să râdă, cristalin, pășind natural spre noi.

— Oh, aţi venit amândoi! a făcut.

Şi-a depus valiza și mi-a sărit în braţe.

— El e Pavel, mi-a spus entuziasmată. Îl mai ţii minte? Are o expoziţie aici. Un fel de *eveniment-performance,* mai degrabă.

Ah, un român. Şi deodată mi-am amintit unde îl mai văzusem pe nesuferit – în galeria ei de la București, unde escrocul de „artist conceptual”, care în seara aceea purta joben și ceas de buzunar cu lanţ, făcuse o „instalaţie”: închiriase pentru o zi și o noapte magazinul de pălării din faţă și mutase toate șepcile și bășțile și tichiile în galeria Evei, împodobind cu ele sumedenie de manechine din plastic, schiloade și altminteri goale. Afișul mincinos al evenimentului spunea ceva despre „alienare”.

Ba chiar mă certasem cu Eva apoi pe tema asta și nu făcuserăm amor atunci, în noaptea aceea, ea fiind îmbufnată, deși venisem la București doar pentru o noapte și o zi, și am luat avionul înapoi spre Bruxelles în zori. Era supărată că nu apreciasem instalaţia „artistului” ei.

Pavel mi-a strâns mâna, rânjind fals. Pe Eva a strâns-o în braţe, sărutând-o repetat pe ambii obraji, ba chiar a strâns-o enervant de mult și lung.

— Are un eveniment la Moscova și unul la Tbilisi, mi-a explicat satisfăcută Eva. Mâine mergem să-i vedem pregătirile în sală.

— Bine ai venit. Poimâine plecăm, i-am amintit. Avem tren în zori, poimâine, trebuie să ajungem la timp la Kazan ca să prindem vaporul de croazieră. Altfel riscăm să pierdem o săptămână. Iar mâine în timpul zilei aș vrea să filmăm împreună prin Moscova.

— Dar până acum ce-ai făcut?

— Te-am așteptat. Ai zis că vrei să vezi cum filmez. Şi am studiat moravurile cecenilor. Vino să ţi-i prezint.

Ali s-a închinat sobru în faţa Evei, iar Salman i-a sărutat mâna. Intrusului numit Pavel abia de i-au aruncat o privire, amândoi pricepând o situaţie

neprevăzută, ceea ce în general nu prevestește nimic bun.

Pe când coboram cu toţii spre parkingul subteran, Eva mi-a strâns mâna: „Mi-ai lipsit mult de tot”, mi-a șoptit la ureche.

În parking, împăunatul Pavel s-a îndreptat spre o luxoasă camionetă nouă, cu plăcuţe rusești, albă și pictată împrejur ca un mapamond cu hărţile tuturor continentelor, pe care continente se iţeau înfipte fel de fel de păpuși de tip Matrioșka, zugrăvite în stil de bandă desenată.

— E nevoie să conduc pe cineva în târg? a strigat, deschizând larg ușa camionetei.

Cum toţi patru am scuturat din cap vehement, a urcat la volan și a dispărut, ieșind mai întâi cu spatele, conducând elegant.

— Ce rahat de camionetă e aia? a înjurat Ali. Spune, vrei să ţi-l regulăm noi pe-ăsta?

Am râs și am mulţumit, cu o stingherealã pe care încă nu mi-o explicam, mulţumit că Eva nu pricepe o boabă rusește.

— Ca la o vânătoare de urși, i-am răspuns râzând. Că tot mi-ai oferit una odinioară.

Ali blestema la volan despre datornicul fugar, Salman tăcea, așezat lângă el în faţă, iar Eva îmi strânse mâna, simţind că nu se cade să mă sărute când ei sunt în preajmă. I-am strecurat în mână cadoul de bun venit: un clește de rufe, cu care am și pișcat-o de un sfârc, ceea ce a făcut-o să chicotească, anticipând voluptatea caznelor ludice și lipsite de risc ce vor veni.

Deodată m-am posomorât.

— Adică vita asta are o expoziţie aici și una la Tbilisi, în Georgia? am întrebat-o, căutând să-mi ascund nemulţumirea. Vrei să spui că o să se ţină după noi?

— Oh, nu, nu. Pavel are circuitul lui, plătit de un milionar din ăla cu petrol, sau oţel, sau nu știu ce. Un miliardar georgian băgat cu ai lui Putin. Unul care l-a protejat și pe Ţereteli.

Aaah, Ţereteli! Sculptorul georgian vârât cu Elţîn și cu Lujkov, fostul primar al Moscovei, cel care a sluţit Moscova prin ororile lui pompoase, cum e gigantica statuie kitsch a lui Petru cel Mare, cel admirat de Dumas, mușchetar din bronz proţăpit pe o corabie în mijlocul râului, 100 de metri înălţime, una din cele mai înalte statui din lume, lucru care o face și cea mai hâdă.

La hotel am văzut de îndată, așa cum anticipasem, că Eva apreciază luxul, fotoliile tapisate cu catifea roșie, vitraliile, pianistul din bar, însă m-am abţinut să-i spun că totul e plătit de ceceni.

În cameră a lăsat să-i cadă bagajele. Limbile ni s-au împletit cu violenţă. Am luat-o în picioare, ea gâfâind cu spatele lipit de la ușă, întărâtată de lux și pluș și muzică de pian filtrată de la parter. Apoi am tras-o spre pervazul ferestrei deschise, care dă spre intrarea în Piaţa Roșie, spre Kremlin. Acolo am posedat-o anal îndelung, ea întinsă pe largul pervaz, cu capul și părul atârnându-i în vidul de afară, primind pe faţă mica ploaie ce începuse să cadă. Eram la etajul doi și am văzut cum unele mașini frânau, șoferii remarcându-ne.

Am stat după aceea până târziu în noapte, șușotind.

— Nici nu mai știu cum era sexul înainte de tine, i-am suflat. Ah, cât te-am așteptat! Aș vrea să te văd cu o întreagă echipă de rugby.

— De ce visezi așa de mult să mă dai altora? m-a întrebat. Eu n-aș vrea să te văd făcând amor cu altă femeie. Sunt foarte posesivă și geloasă.

— Dar tu cum poţi să-mi povestești toate ororile pe care le-ai făcut cu alţii?

— Pentru că tu îmi permiţi. Mă încurajezi, de fapt.

Am simţit pe loc cât de mult și iremediabil o iubeam. M-am lăsat deodată pe mâna ei, am vrut s-o liniștesc, să-i spun că poate să facă cu mine ce vrea.

— Ai să-mi spui întotdeauna tot? am întrebat-o.

— Evident.

— Când o să trăim împreună, nu va fi nevoie să-mi ascunzi nimic, i-am spus. Eu aș fi incapabil să caut în computerul tău, în carnet, jurnal sau în geantă. Dar tu, când o să fim împreună, ai să-mi umbli prin sertare?

A început să bată din palme:

— Da, da, da, am să caut și am să verific tot. Daaaaa. Şi am să-ţi caut în telefooon. Pe furiș. Şi am să le răspund amantelor tale în numele tău.

— Ha-ha-hah, am râs. Şi ai să mă ierţi?

— Pentru ce? Ce ai tu prin sertare așa dubios?

— Nimic. Pentru amante întrebam. Ai să mă ierţi?

S-a îmbufnat:

— Nu, n-am să te iert.

A tăcut o clipă.

— Eu nu vreau să te văd făcând amor cu alta, înţelege asta. Şi nu pricep de ce nu te întrebi cum de nu mă simt tratată de tine ca un obiect. Ar trebui să fiu cel mai preţios lucru al tău.

— Asta și ești, i-am șoptit, sărutând-o tandru.

Începusem să-i povestesc despre fuga lui Stalin, datornicul mustăcios, și de ce erau cecenii mei atât de cătrăniţi, mai ales dată fiind importanţa sumei datorate de acela, dar ea adormise deja, zâmbind prostește. Gaura ei părea ruptă de oboseală, îi priveam duios sexul întredeschis, cel pe care îl sărutasem mai întâi de sute de ori pe ecranul videourilor trimise de ea, întrebându-mă câţi intraseră acolo până la mine.

— Îi spun curva cea mare, zeiţa amorului, iar când colo, ea a adormit în pulă, ca o ţărancă obosită după câmp. Am arat-o, iar ea acum doarme.

În noaptea aceea, zorii veniră fără ca eu să fi putut să-l răstorn pe Lenin și să-l întorc pe burtă.

M-am luptat cu el toată noaptea, trăgându-l de haine, dar El m-a epuizat prin pasivitate.

Când m-am aplecat să-l sărut, mi s-a umplut gura de o vată acră și prăfuită și am simţit în somn că mumia lui zăcea acolo de-o eternitate, ca Frumoasa din Pădurea Adormită. Ca Eva lângă mine. Dar, dacă am lua-o coerent, cum citisem prin Georges Bataille, chiar și după logica internă a poveștii, semicadavrul prinţesei Frumoase din Pădurea Adormită, întins acolo vreme de o sută de ani, până când vine salvatorul să o pupe pe buze, acel trup adormit ar trebui sa fie o masă inertă și dezgustătoare, acoperită de praf și pânze de păianjen. De ce naratorul și înţelepciunea populară n-au ţinut cont de faptul că pe faţa aceea se va acumula multă mizerie arheologică de nepupat?

Sau poate că Frumoasa din Pădurea Adormită nu e altceva decât o parabolă a iubirii pierdute? Povestitorii succesivi, Charles Perrault și fraţii Grimm, n-au făcut decât să prelucreze mituri populare, peste care au adăugat pături inutile de naraţiune, fără să vadă că e vorba în mit doar de regretul etern pentru femeia pierdută, în mod ideal moartă și gata să fie înviată de tine printr-un pupat salutar când dai din nou peste ea, sau că o iubești chiar și după moarte, prăfuită, uscată și mâncată de viermi...

Doar că povestitorii nu s-au mai gândit la acumularea de straturi geologice de mizerie și pânze de păianjen de pe stârvul ei inert. Că doar de-aia e poveste, să te facă să visezi aiurea. Şi am visat aiurea.

Nu l-am putut nici atunci poseda pe Lenin. Să intru în el prin faţă, așa cum zăcea pe spate, cu ochii întredeschiși privind spre tavan, n-aș fi putut. Ştiam că n-aș supravieţui dacă ar deschide încet ochii, pironindu-i într-ai mei. I-am smuls o meșă de păr, dar la trezire, când am deschis pumnul în care o strânsesem, dispăruse.

Dimineaţă, în mirosul de omletă și cafea bună care se strecura de la parter pe sub ușă din somptuosul restaurant al Metropolului, i-am zis Evei că îl visez des pe Lenin, fără să-i dau detalii, iar ea mi-a spus că ar vrea să-l vadă. Să examineze mumia dătătoare de frisoane, să-i cerceteze smocul de păr din bărbie, chelia lustruită și pantofii neeleganţi.

Am ieșit din Metropol, din saloanele Art Deco și Art Nouveau și pian matinal, eu vorbindu-i despre cum concepeam folosirea sunetului în documentarul pe care aveam să-l fac. De pildă, n-aveam să folosesc nici un fel de muzică în montajul final, nu, deloc. Doar sunetul ceremoniilor pe care aveam să le filmez, în Kalmîkia și Cecenia, ceremonii budiste și un *zikr* de transă, un exerciţiu sufi colectiv. Privind un film, mulţi nici nu se gândesc la importanţa sunetului. Oamenii ăia au lucrat nu doar la scenariu și imagine, ci și la sunet, care trebuie ascultat în colectiv, spectatorul trăind emoţiile odată cu cei lipiţi pe fotoliu, în beznă, împrejur. Pe deasupra, ceea ce îmi e mai odios în vizionările private, acasă, este când gazda oprește filmul și spune: „Hai sa facem o pauza. Vedem sfârșitul după o ţigară”... O lipsă de respect pentru film care îmi provoacă accese de ură.

Odată, la una acasă, sunetul era așa de slab, că m-am aplecat să iau telecomanda, iar arătarea mi-a zis: „Ce-ţi trebuie sunet tare, doar ai subtitrare pe ecran...”.

Cum era foarte devreme, nimeriserăm un moment fără coadă de turiști și ne găseam deodată singuri în mausoleul lui Lenin, lângă racla lui de

cleștar, examinaţi de cele două santinele nemișcate, cu arma la umăr, care păreau manechine înţepenite în Pădurea Adormită.

— Poate dacă te-ai duce să le-o iei sus, să-i sugi pe amândoi odată, aș putea filma rapid momâia lui Lenin în timpul ăsta. Altfel nu e permis.

M-a privit fără expresie.

— Ai vrea? Of, obsesia ta cu sexul în grup...

— Tu nu?

— Ţi-am spus că la mine e mai mult o fantasmă. Tu insiști de parcă chiar ai vrea s-o facem.

— Da, i-am spus râzând, pe când ieșeam din mausoleu. Cu gunoierii.

Nu a râs.

Am filmat toată ziua prin oraș, Piaţa Roșie, schimbarea gărzii la Kremlin, biserica Vasili Blajenîi în sfârșit, alături de Eva, căutând s-o fac să-mi admire dexteritatea, apoi mănăstirea Novodevici.

Spre seară, după ce ne-am plictisit definitiv de bisericile Moscovei și totul devenise monoton, căci, cum spunea Dumas, când ai văzut o biserică ortodoxă, le-ai văzut pe toate, căutam din priviri o terasă sau o cafenea, când Eva a zis deodată:

— Aș vrea să mă plimb singură vreo oră, două.

— Prin Moscova? am făcut surprins.

— Păi, unde, pe lună?

S-a apropiat și m-a sărutat.

— Nu-mi arăta figura asta. Uneori am nevoie de puţin timp singură cu gândurile mele, asta nu înseamnă că nu te iubesc. Pentru tine am venit. Ne întâlnim la hotel și mergem după aia să vedem cum avansează expoziţia lui Pavel.

Cu toate reticenţele mele, căci nu doream să-l revăd pe impostorul cu mușchi și eșarfă, ea insistase ferm: trebuia să-i vizităm expoziţia, încă închisă deocamdată și la care el mai lucra, căci

vernisajul era programat peste vreo două săptămâni, când noi aveam să fim în Kalmîkia sau poate deja în Cecenia. Ba chiar trebuia să luăm în acea seară masa împreună cu Pavel și cu milionarul georgian care îl finanţa.

Nu i-am mai spus că mă plictisesc abisal la expoziţii, darămite la cea a unui dușman-impostor-necreativ. Înainte de Eva mă dusese o singură dată o pretenţioasă la un vernisaj și i-am făcut așa comentarii, că mă ceruse de bărbat. Atunci mi-am dat seama că sinceritatea nu e de mine.

Când Eva s-a întors la hotel, radiind calm a poftă amânată de sex, am luat împreună metroul spre locul expoziţiei, iar jos în staţie i-am arătat statuile eroice din bronz, întregul fast moscovit de pe peronul metroului, somptuoasa succesiune de kitsch sovietic în care generalul cecen Dudaiev amenințase odinioară că va pune bombe.

Amenințase cu asta efectiv, Dudaiev, la propriu, pe faţă, râdea în timpul unui interviu pe care i-l luam în Groznîi, hohotea când îmi spunea că va pune bombe în metroul din Moscova, iar mie mi se părea atunci o atitudine eroică și originală, eram departe de a-mi închipui că într-o zi aveam să văd atentate islamiste în metroul din Bruxelles, hieroglife explodate, măruntaie și viscere împrăștiate pe peron.

Da, mi se păruse romantic atunci când Dudaiev amenințase că va pune bombe în metroul din Moscova dacă Cecenia nu își capătă independenţa... Sau oare chiar așa a spus? Şi mai fusese citat Dudaiev avertizând că ar putea ataca

centralele nucleare rusești. Nu așa am zis, m-a corectat el nemulţumit, pentru că militarul din el dorea exactitate. Am spus doar că e periculos să te joci cu atomul.

Cât așteptam, i-am arătat Evei pe peronul de dedesubt un cuplu tulburător. După ce au coborât din vagon, tăcuţi, cu figurile închise, au rămas un timp faţă în faţă, privind oblic în direcţii opuse.

Aceeași vârstă, ceva sub 30 de ani. El – pistruiat, cu o barbă lungă, aproape roșiatică. Ea – fină, subţire, elegantă, cu fustă și ciorapi negri sfâșiaţi, cu cearcăne și părul încă un pic încâlcit de la o noapte de tăvăleală tristă și icnită, cum e amorul prelungit fără chef înainte de despărţire.

Ea l-a mângâiat pe obraz și i-a șoptit ceva, aproape matern, inaudibil de departe.

Şi-au întors spatele și au pornit în direcţii opuse, iar din punctul nostru de observaţie din vârful rampei i-am putut urmări o vreme, alternativ. El se îndepărta cu ochii în pământ, buzele strânse, pași din ce în ce mai rapizi și umeri căzuţi care păreau că se strâng înăuntru. Nu i-am văzut lacrimile.

Ea mergea mai întâi rigid, nenatural, însă în câteva clipe s-a petrecut o transformare aproape imperceptibilă, dar radicală. Faţa a părut să i se lumineze deodată din interior, spatele i s-a îndreptat, mersul i-a devenit zvelt și calm. A scuturat ușor din umeri. Era o altă persoană.

Fără nici un regret.

Expoziţia consta din câteva rânduri de păpuși Matrioșka largi și înalte aproape cât un om, pictate cu costume feminine din toate ţările în care

prospectul imprimat pe un carton lucios ne anunţa că intervenţiile militare occidentale, fie direct militare, fie indirect, prin dictatori locali, au produs nenumărate victime: Afganistan, Irak, Libia, Siria, ţări africane. Orori comise de America și Occident împotriva unor ţărișoare sărace. În burta manechinelor grase din ghips, pe care vizitatorii erau invitaţi să le deșurubeze, se găseau vârâte una în alta succesive păpuși Matrioșka din ce în ce mai mici, pictate grosolan, sângeriu, date cu cârmâz și care erau presupuse a reprezenta copiii morţi și generaţiile stinse.

La unele, escrocul încă lucra, în genunchi, într-o salopetă pătată în toate culorile, care îi strângea curul bombat și plin de mușchi, în care mi-a venit să-i trag un șut uriețesc, deși dușmănesc fotbalul, să-i trag un picior așa cum trăsesem odată în burta caprei ticăloase din copilărie.

Paznici cu mine patibulare se plimbau printre stupidele păpuși, examinându-ne și mimând siguranţa de sine. Ăștia-s gangsteri din Solnţevo, mi-am spus, milionarul gruzin îi asigură protecţie idiotului, dar Ali și Salman i-ar face surcele pe amatorii ăștia buni numai să asigure protecţie în talcioc.

Eva era entuziasmată, se fâţâia de la o păpușă gigantică la alta, le atingea, le mângâia, cu fluturări din mâini senzuale. S-a oprit în faţa uneia:

— Asta din ce ţară e?

Arăta spre oroarea pictată, având pe faţă expresia de transă care îi venea uneori involuntar în momentul orgasmului.

— Habar n-am, a răspuns animalul, care clefăia gumă cu gura întredeschisă. De nicăieri. Am combinat așa, mai multe elemente.

— Frumos costum, bravo! Ai simţul proporţiilor. Ce cromatică!

Am întors spatele, exasperat, admirând ostentativ lambriurile din tavan și camerele de supraveghere.

Restaurantul magnatului georgian era așa cum anticipasem: catifea, neoane roz, chelneriţe deghizate în amazoane, dar care aduceau mai degrabă a prostituate, meniu legat în piele. Am detestat locul încă de la intrarea încadrată de palmieri înfipţi în ghivece uriașe. În prag, imbecilul de Pavel s-a precipitat să deschidă ușa și s-o lase pe Eva să intre prima. Ea a călcat înăuntru mândră, tacticoasă, eu am urmat cu capul sus. Dar nu așa se face, nuuu. Un bărbat adevărat intră el primul în restaurant, cu graţie calmă, ca într-un *saloon* de western, și verifică să nu fie acolo cuţitari sau orgii neestetice; el e cel care merge lângă ea pe partea dinspre stradă a trotuarului, ca s-o protejeze de improbabile trăsuri, e cel care-i spune calm ţiganului agresiv să dispară, „că, dacă nu, *mon ami...”,* deși știe că riscă s-o ia în plină figură. Bărbatul adevărat îi arată ei veveriţe în parc, după ce le-a dresat anterior, vreme de multe zile, ca să fie sigur că sunt din acelea care, când ei doi se vor așeza la terasă, au să coboare alunecând bâţâit pe trunchiul pomului, cu capul în jos și holbându-se cu ochi sticlos, după care, când văd ce-ai în farfurie, ţâșnesc înapoi între crengi. Şi tot el e și cel care plătește la restaurant fără să verifice nota. Dacă examinează chitanţa în faţa ta – leapădă-l, femeie.

Pereţii restaurantului erau decoraţi cu scene din istoria georgiană și din mitul argonauţilor, cu amazoane și Prometeu în succesiune, de parcă decoratorul ar fi fost chiar răposatul Gamsahurdia.

La masă, am făcut gestul de-a chema pe cineva pentru a comanda, însă Pavel a avut o atitudine atât de natural autoritară, încât s-au

precipitat chelnerii spre el de îndată ce a făcut un semn mic cu bărbia și din sprâncene.

M-a enervat la culme să-l aud comandând în rusește.

— E normal, sunt lipovean, mi-a zis, ca și cum ar fi fost lucrul cel mai firesc din lume.

Neputând parada cu cunoașterea limbii, m-am posomorât, în vreme ce el perora, cunoscând în mod evident pe toată lumea din restaurant.

Ca să-l destabilizez, am pufnit indicând palmierii.

— Ce naiba, palmieri în Rusia?

— Sunt palmieri în Abhazia, știai? a susurat Pavel, zâmbind fin, cât răsfoia meniul. În partea aia a Mării Negre e un climat subtropical. Credeam că știi, că doar o s-ajungeţi acolo, din câte am înţeles, *dude.*

Aaah, ce urât îmi e de americanofilii est-europeni ca el, cu ticuri verbale care punctează prin *dude* și OK (pronunţat afectat, nazal și gâjâit „ogay") orice răspuns dai la întrebările lor tâmpite.

— Şi, spune, chiar te simţi belgian? m-a întrebat, cu ochii în meniu.

— De adopţie.

— Ogay. Dar ce te simţi de fapt?

— Român.

— Ogay. De cât timp stai în Bruxelles?

— De 30 de ani.

— Ogay. Şi îţi place Belgia?

— Da.

— Ogay, ogay. Dar ploaia...

Jdufff!... Acolo ar fi trebuit să plece atunci palma, *jduf* și *slap*, ca apărare legitimă de *ogay,* însă chiar atunci l-a sunat magnatul, iar faţa i s-a schimbat și tonul i-a devenit servil. După care a închis telefonul și ne-a spus că stăpânul lui se scuză că întârzie.

— La Tbilisi, ne-a spus, mimând plictisul, expoziţia mea va fi găzduită în sediul Partidului Comunist georgian.

Eva a întrebat perplexă:

— De ce în sediul Partidului Comunist?

Iar el, privind-o insistent:

— De ce nu?

Răspunsul ăsta i s-a părut Evei atât de criptic și inteligent, încât l-a privit iar cu admiraţie.

Pavel a comandat, ca aperitiv, câte o cană de vin roșu, de casă, din Kahetia, regiune georgiană. M-am abţinut să-i spun ce credea Dumas despre unele vinuri georgiene și cum îl prefera pe cel de Kizliar, în Daghestan.

Când a venit vinul în căni de lut, el a ridicat-o pe-a lui și a făcut, zâmbind fin:

— Cana Galileei.

Aaah, exact stupidul clișeu pe care îl așteptam.

— Când aţi spus că plecaţi? ne întreabă.

— Mâine, răspunde Eva.

— Deja? Abia ai venit.

— Trebuia să vină acum o săptămână, dar a întârziat, l-am informat.

— Deci n-ai să fii aici la vernisaj? a făcut către ea, ignorându-mă.

— Nu, dar cred că o să ne vedem la cel din Tbilisi, când ajungi tu.

Pavel a întrerupt discuţia pentru a comanda șampanie. Apoi s-a întors iar spre mine:

— Eva zice că umbli mereu cu cecenii ăia cu care erai la aeroport.

Mi-am reprimat iritarea: oare când au apucat să vorbească astfel încât el să știe așa detalii?

— De ce n-ai venit și cu ei? m-a întrebat mimând un interes politicos, dar păstrând cu virtuozitate exact mimica subtilă care arăta că nu-l interesa câtuși de puţin ce am să răspund.

— Prietenii mei au plecat, sunt deja în drum spre Cecenia. Au plecat azi. Ne așteaptă la Groznîi ca să mergem să filmăm la munte, în tabăra lui Şamil, o decapitare sau o amputare. Am nevoie de asta în film. În jurnalul lui Dumas se taie mâini tot

timpul, cecenii luau mâinile celor uciși ca pe trofee, după luptă. Acasă le băteau în cuie pe poarta curţii. Tăiau întotdeauna mâna dreaptă. Dumas vorbește într-un capitol despre un armean amputat de ambele mâini. Omul făcuse pe mortul, iar cecenii s-au înșelat, tăindu-i mâna stângă, după care s-au întors și i-au tăiat-o și pe cealaltă. Armeanul ciung a devenit apoi secretarul viceregelui Iermolov, cuceritorul Ceceniei.

— Felicitări pentru *snuff movie,* a făcut. Parcă văd deja și aud tendoanele secţionate, osul rupt și toată oroarea. Ai grijă să înregistrezi bine sunetul, așa ceva e inimitabil, greu de reprodus la montaj dacă nu ai sunetul real. Ce fel de microfoane ai? Oricum, sunt sceptic că o să ajungeţi acolo, scăpând de sub controlul rușilor. Sunt sceptic ca o fosă.

— Nazală, completez eu. Apropo, cecenii mei asigură *krîșa* la Moscova. Sunt ceea ce se numește niște *abrek.* Bandiţi de onoare. În caz că ai avea nevoie de „acoperiș".

— Nu, mersi, patronul meu lucrează cu FSB. Să-mi spui dacă tu ai nevoie să-i scoată pe-ai tăi din pușcărie. Zi-mi cum este când te vâri cu gangsterii.

— Tu trebuie să știi mai bine. Milionarul tău e sigur un tâlhar de altă anvergură. Ai mei sunt niște precupeţi faţă de marii corupţi care fac pe Mecena, ca al tău.

— Corupţia e un lucru bun pentru ţările în curs de dezvoltare, amice, află de la mine. Funcţionarul sau politicianul corupt nu face în realitate altceva decât să redistribuie bogăţia și bunăstarea naţiunii. Își construiesc vile și cumpără jeepuri placate cu aur, dar dau astfel de lucru, chiar dacă la negru, multor oameni, care la rândul lor apucă să-și hrănească familiile, își trimit feciorii la universitate și așa mai departe, ducând la consolidarea claselor de mijloc. Poate nu e o

pledoarie convingătoare în termeni morali, să fac așa direct elogiul corupţiei, dar sunt măcar coerent.

Dorind să schimbe discuţia, Eva a făcut, bătând din palme:

— Arată-i și lui traseul.

— Uite, am zis, schiţând cu cuţitul pe masă, asta e Volga, aici e Caucazul.

— Știu. Am harta Rusiei în cap. Am să conduc și eu camioneta cu expoziţia de aici până la Tbilisi, ai uitat?

— Dar tu n-ai să treci prin Kalmîkia. Pe mine mă așteaptă Tiumen, la Elista, în Kalmîkia. Nu doar tu ai protectori puternici.

— Îl știi pe Tiumen?

Aici am văzut că pentru prima oară marcasem un punct.

— Nu doar că-l știu. Eu i-am aranjat prima ieșire din Rusia. Am intermediat ca să vină odată la un talkshow la televiziunea flamandă, în Belgia. De atunci l-am vizitat de multe ori și de fiecare dată m-a găzduit regește. Pentru turnajul meu, Tiumen o să organizeze un întreg lanţ de ceremonii budiste și festinuri, exact așa cum le descrie Dumas. Din Elista, tot Tiumen o să ne trimită cu o mașină la Groznîi, în Cecenia, unde ne așteaptă ai mei. Iar de acolo mergem la Makhketî, satul clanului, de unde o să urcăm pe munte ca să filmăm amputarea.

— Noroc că-l protejează FSB-ul pe Tiumen al tău. Altfel, în ritmul în care-și lichidează opozanţii...

Şi cum Eva îl privea nedumerită:

— E un asasin, dragă.

Eva s-a întors spre mine:

— Interesant. Tu mi-ai spus numai lucruri frumoase despre el, campion de șah și toate alea.

— E un dictator, da, așa e, însă noi o să ne întâlnim și cu o disidentă în Elista, nu doar cu Tiumen, am zis repede, pe un ton defensiv.

— Larisa Stern? a întrebat Pavel

Iritarea mea creștea, văzând cât era de bine informat.

— Ah, iar Tiumen ăla mai pretinde și că a fost răpit de extratereștri, a mai râs Pavel, plesnindu-și coapsa. Cică l-au răpit, l-au instruit și l-au adus înapoi.

Chelneriţa afectată și apretată, deghizată în Medeea, tocmai adusese șampania, pe care a plasat-o arhitectural alături de masă, într-o frapieră din bronz, când a apărut, de parcă s-ar fi materializat din văzduh, protectorul lui Pavel, acesta sărind de îndată în picioare cu o expresie de respect umil.

Serj Nartidze era un domn mic, chel și elegant. Exprimându-se într-o engleză impecabilă, spre folosul Evei, începu prin a ne spune că raţiunea deplasării succesive a expoziţiei de la Moscova la Vladikavkaz, capitala Osetiei de Nord, și la Tbilisi, în Georgia, e dată de originea lui mixtă, oseto-georgiană.

— Sunt oseto-georgian, precum era și Stalin, chicoti el, tușind discret în pumn.

Pavel aproba servil și m-a iritat că Eva nu remarca asta, sau se făcea că nu vede.

— Înţeleg că porniţi într-o lungă și periculoasă călătorie împreună, mi se adresă el direct.

— Nu chiar așa periculoasă, am făcut privind spre Eva. Totul e deja aranjat. Pe Volga o să coborâm cu una din navele acelea turistice, de la Kazan până la Astrahan. De altfel, plecăm mâine-dimineaţă cu trenul spre Kazan.

— Felicitări, interveni Pavel. O mie de kilometri de tren.

— O mie de kilometri! a făcut Eva spre mine. Mulţumesc, nu mi-ai spus că e așa departe.

— Dar tu n-ai pus mâna pe-o hartă? am întrebat iritat.

Deodată m-a mângâiat, împăciutoare.

— Nu-i nimic, dragule, o să citesc, iar tu ai să filmezi peisajul.

— Iar la Astrahan ne va aștepta o mașină trimisă de Tiumen al Kalmîkiei, am continuat către bogatul Nartidze.

— Transmiteţi-i salutări lui Tiumen, spuse manierat domnul Nartidze. Este un bun prieten și partener de afaceri. O canalie totală. Îl admir. Are un ego nemăsurat, amestecat cu slăbiciune și frică de lumea adevărată. Toţi criminalii ca el sunt virtuoși, asceţi și cu toţii știu, profund, că ideologia sectei lor e mincinoasă, ceea ce îi face aspri și răi. O altă formă de justiţie, câtă vreme e aplicată uniform.

Domnul Nartidze se întoarse spre Eva:

— Tiumen are cam vreo patruzeci de ani și îi este total devotat lui Putin. E probabil să fie adevărat ce se șoptește, și anume că uriașa bogăţie îi vine de la traficul cu petrol din Cecenia și că Moscova închidea ochii la asta chiar și atunci când Groznîi era bombardat cum a fost Dresda în al Doilea Război Mondial. De altfel, poate ne întâlnim pe-acolo, în Elista, să jucăm șah și să beneficiem împreună de ospitalitatea lui.

Cum șampania se isprăvise, Pavel a făcut gestul grosolan de a vârî sticla cu gâtul în jos în găleata cu gheaţă topită, cu fundul evazat în sus, evazat ca al lui, mare și vulgar, ca să-i arate chelneriţei că mai vrem. Am oftat audibil. Ştie chelneriţa că sticla e goală, vine ea discret să mai propună una, imbecilule! Cu gâtul în jos în gheaţă au să te căznească demonii bunei purtări când vei fi crăpat dizgraţios, cu cravata ta peste cămașa cu mâneci scurte.

— Trebuia să ţi-l iei protector, mecenă, pe Tiumen, chicoti Pavel.

Se întoarse spre Nartidze:

— Mai devreme, prietenul nostru aici de faţă mi-a reproșat că îmi sunteţi protector.

— Toţi avem câte un protector, chiar și eu. Domnul de sus e protectorul meu, îmi spuse domnul Nartidze, indicând prin plafonul ornat empireul Dumnezeului oștirilor și sediul Tronurilor și Dominaţiunilor și al tuturor ierarhiilor angelice. De câte ori sunt descumpănit, confuz, pierdut, mă refugiez în braţele lui iertătoare.

— Până să veniţi, mai purtam și o discuţie contradictorie despre corupţie, susură Pavel către protectorul lui, iar oaspetele nostru consideră că este un lucru rău să fii corupt, deși el e încurcat cu mafia cecenă și se mândrește cu asta.

Nartidze își drese vocea:

— Rusia noastră este foarte coruptă, da. Însă corupţia e bună pentru noi, pentru ţara asta a noastră. Corupţia este doar o altă formă de redistribuire a bogăţiei. La fel au făcut și în America toţi Rockefellerii. Fără acei corupţi neplătitori de taxe, nu s-ar construi în timp record clasa de mijloc de care noi avem azi absolută nevoie. Corupţia are regulile ei, iar asemuirea cu mafia e valabilă doar acolo unde putem compara regulile și mecanismul. Corupţia autentică nu este haotică, ea implică un cod inflexibil, cu tarife cunoscute și servicii cuantificabile. De aici și obsesia nababilor ca mine cu cinstea și cu credinţa. Cu toţii se mândresc cu fervoarea lor religioasă și cu cinstea lor clanică, de taină, fără de care corupţia n-ar putea funcţiona, pentru că, dacă nu ai încredere în corupt, atunci mai bine te întorci totuși către stat.

Pavel aproba frenetic, în vreme ce chelneriţele plasau farfurioare cu *foie gras.* Nartidze continuă:

— Însă corupţia din Europa de Est și din Rusia e diferită prin natura ei de cea a ţărilor subdezvoltate, unde spun economiștii că ar fi permanent benefică. Practic, toate ţările ieșite din comunism au asistat la aceeași împerechere

incestuoasă dintre putere, aripa economică a serviciilor secrete și organismele privatizării. Serviciile secrete au fost peste tot implicate în „privatizări”, atunci când nu s-au aflat la originea lor, ajungând să formeze ceea ce se numește prin alte părţi „Mafia gulerelor albe”. În Rusia noastră, de pildă, cazul cel mai flagrant a fost atunci când Elţîn, diminuat de boală și alcool, i-a predat puterea chiar șefului serviciilor secrete ruse, FSB, devenit prim-ministru, un oarecare Vladimir Putin, primind în schimb garanţia că nu va fi urmărit penal pentru matrapazlâcurile comise de el de-a lungul anilor ’90, în special pentru cele din vremea „privatizării”, când apropiaţii puterii au acumulat averi colosale, primind în folosinţă infrastructurile statului în schimbul supunerii politice.

Serj Nartidze se opri o clipă și sorbi delicat din cupa de șampanie.

— Așa că da, trebuie să aducem în mod deschis un elogiu corupţiei ca fenomen inevitabil într-o perioadă de tranziţie cum este trecerea de la comunism la liberalism. Eu sunt un apologet al utilităţii sociale a „baronilor tâlhari”, a celor care în vremea lui Elţîn au devenit miliardari literalmente peste noapte – oameni care în condiţiile funcţionării normale a unui stat n-ar fi avut capacitatea de a-și pune pe picioare o afacere proprie, dar care s-au aflat la momentul potrivit în favorurile structurii care, chipurile, privatiza și avea nevoie de intermediari. Oameni precum Tiumen, prietenul dumneavoastră, sau răposatul Boris Berezovski, de pildă, mort cum știţi în condiţii ciudate la Londra... Sinucis, se spune. Hm, oamenii ca el nu se sinucid.

— L-am cunoscut și pe Berezovski, îi spun grăbit. L-am intervievat o dată la Londra, în birourile lui din Mayfair, în legătură cu rolul pe care l-a jucat în finanţarea islamiștilor ceceni.

— Ştim, mă întrerupse Pavel. Şamil se prefăcea că ia ostatici, iar Berezovski, pe atunci

principalul strateg al lui Elţîn, se ducea în Cecenia cu valize burdușite cu milioane de dolari, chipurile ca să plătească răscumpărarea ostaticilor. În realitate, era doar o formă de plată pentru falșii islamiști de care Moscova are nevoie pentru a menţine instabilitatea în zonă. Rușii l-au creat pe Şamil ăla pe care acum vor să-l lichideze.

M-am prefăcut că nu-l ascult, aplicând binecunoscuta metodă a lui Socrate, cea a tăcerii plictisite, combinată cu uitatul în gol.

— Pentru a conchide, spuse domnul Nartidze, eu aduc un elogiu acestor oameni. Pirateria financiară și ingineriile economice practicate de „gulerele albe" ale mafiei nou-îmbogăţiţilor sunt un fenomen natural și, în cele din urmă, chiar util. Ei fură azi și se îmbogăţesc obscen, e adevărat, dar feciorii lor vor deveni cetăţeni eminenţi, respectabili și responsabili, care vor merge la universităţi, vor face filantropie, vor fi, pe scurt, acea clasa de tehnocraţi și intelectuali înstăriţi de care avem nevoie. Şi care protejează artele, cum o fac eu, conchise el, indicându-l pe Pavel cu bărbia.

Între timp sosise și nota. Nartidze a tăcut și m-a cercetat.

— Dar văd că sunteţi în plină transă de pregătire a călătoriei și înţeleg că plecaţi devreme, iar eu tot bodogănesc.

A vârât mâna în haină după portofel. Am avut un acces subit de mândrie necontrolată.

— Nu, nu, am insistat. Plătesc eu. Eu și Eva vă invităm pe amândoi.

— Dar e restaurantul meu, a protestat.

— Tocmai, ca să vă meargă bine afacerile.

Când am verificat nota, am avut un fior și am simţit cum mi se avariază rapid măduva spinării. Pavel mă examina sarcastic. Am scormonit febril în buzunare, am scos toate bancnotele pe care le aveam, constatând că suma era aproape de ajuns, după care am pescuit și un pumn de mărunţiș, din care o parte a căzut zuruind pe jos.

— Nu mai arunca, curtea e plină, a făcut Pavel.

M-am aplecat sub masă și, culegând banii, am văzut cu un fior de scârbă că Pavel nu purta ciorapi. Își scosese picioarele din pantofii eleganți și scumpi și avea niște degete hidoase, cu unghii lungi. Cea de la degetul mare al piciorului stâng era mov spre neagră, își scăpase probabil una din acele grele păpuși Matrioșka peste picior.

Am cules toți banii și m-am ridicat, dar impostorul hohotea cu gura deschisă. A făcut:

— Așa se duc averileee.

I-am aruncat deodată pumnul de mărunțiș în figură, umplându-i gura jovială cu fise.

Toată lumea a sărit în picioare, inclusiv cei de la mesele apropiate, iar gărzile din Solnțevo au apărut de îndată, însă domnul Nartidze i-a oprit pe gealați cu un gest.

M-a fixat apoi cu ochi goi, fără expresie.

— Noroc că sunt gazdă.

Figura lui nici măcar nu era supărată. În privire avea doar dispreț calm, de om care a văzut prea multe ca să se ocupe de mine. Mi-a luat din mână nota încă neachitată, a întins-o înapoi chelneriței și a rămas așezat, calm, fixându-mă, nici măcar schițând gestul de a-mi indica ieșirea.

Până la hotel, Eva a tăcut în taxi. Era târziu și trebuia să prindem dimineață trenul spre Kazan. La hotel s-a dezbrăcat în tăcere. În pat am luat-o în brațe, dar ea m-a împins.

— Hei, am șoptit. Idiotul ăla era insuportabil. A căutat toată seara doar să mă umilească și să mă diminueze în ochii tăi, chiar n-ai văzut?

— Înțeleg că multe lucruri din ce spunea erau adevărate. De pildă, ce a zis despre șeful kalmîk și despre islamiștii ăia ceceni ai tăi care lucrează în același timp cu Putin și toate alea. Nu? Ăia la care mă duci tu.

— Dar nu se poate altfeeel, i-am șoptit, întărâtat, prelingându-mă în pat și vârându-mi capul între picioarele ei. N-aș putea să filmez fără sprijinul unor așa oameni.

M-a lăsat să o ling și să o sorb, ea inertă, eu din ce în ce mai excitat.

— Mor de somn, a suspinat pe un ton plat.

M-am întins peste ea, am intrat în vasul mustitor și am început un du-te-vino icnit, simţind că și ea se animează.

— Dacă pierdem trenul, o să ratăm și vaporul, a gemut. Așa mi-ai zis.

— N-o să-l pierdem, ai să vezi. Îţi promit că, dacă-l prindem, la munte o să facem sex într-o poiană... cu vaci... Sau pe vapor – găsim... pe cineva – să facem sex în trei. Sau patru. Căutăm un cuplu doritor. *Swing, swing.*

Asta a excitat-o pe loc și a început să-și rotească șoldurile, moment în care am pălmuit-o, iar ea a gemut de plăcere. Am tras-o de păr și am pălmuit-o și mai tare, iar ea a început să gângurească și să scuture din cap, ca la apropierea orgasmului. Am pocnit-o atunci atât de tare, încât s-a smuls de sub mine, s-a rostogolit în pat și mi-a întors spatele.

Eram în genunchi lângă ea, nepricepând ce se întâmplă.

— Dar n-ai avut orgasm, am protestat.

— Noapte bună, a făcut pe un ton plat. Zici că te interesează orgasmul meu, dar te gândești numai la tine. Nici măcar nu știi să mă pălmuiești.

Capitolul V

Din care aflăm o vorbă ce poate numi cămila, elefantul sau leul

„Năravurile preoţilor ortodocși sunt rușinoase : cine zice seminarist zice imbecil sau tâlhar. Când adună un pic de știinţă de carte peste medie, devin episcopi. Acești episcopi, învăţaţi sau nu, sunt de o grosolănie remarcabilă. Preoţii, mai ales călugării, sunt cel mai adesea desfrânaţi. Toţi, fără excepţie, sunt beţivi și mâncăcioși. Popii, mai ales cei de prin sate, sunt de-o ignoranţă de neînchipuit.”

Alexandre Dumas, *En Russie*

Am prins trenul alergând, transpiraţi sub bagaje, exact înainte de închiderea ușilor. Ne-am trântit în vagon gâfâind. Până la Kazan aveam cel puţin 13 ore de drum, lăsând baltă etapa Nijni Novgorod, unde știam că oricum nu mai există uriașul talcioc vizitat de Dumas. M-am gândit că fusesem norocos că până la urmă nu trebuise să plătesc la restaurant în seara precedentă. Banii se împuţinaseră, iar etapa Nijni Novgorod nu mai era necesară pentru turnaj. Apoi, Dumas însuși anunţă, la un moment dat, că nu va mai descrie bisericile, pentru că, odată ce-ai văzut una, le-ai prezentat pe toate.

Cum eram singuri în compartiment, Eva s-a întins pe banchetă cu capul în poala mea, privindu-mă în ochi.

— La Marea Caspică ai să mă ungi cu caviar și ai să mă lingi peste tot? Așa ai promis.

— Da, da. Dar nu la Marea Caspică, n-o să facem asta în Astrahan. Te ling în Kalmîkia, acasă la Tiumen. Ar fi prea scump să cumpărăm caviar în Astrahan acum. Nici nu știu dacă e sezonul. La vremea aia era altceva. În Astrahan, Dumas a primit cadou de la ofiţerii ruși patruzeci de kile de caviar beluga; a mâncat jumătate până la Tbilisi, sau Tiflis, cum scria el, și a cărat restul în Franţa. Tiumen are atât de mult caviar, că o să ne dea de-o să ne facem și pantofii cu el, nu doar să te ung pe tine.

Am tăcut visător.

— Deci caviar în Kalmîkia. Bine, nu-i nimic, pot să aștept. Şi cum e Kalmîkia? Povestește, să știu la ce să mă aștept. Afară de un tiran asasin pe care mă întreb cum ai să-l filmezi.

— E doar câmpie cât vezi cu ochii, i-am spus, savurând cum eram bălăngăniţi de tren. De-aia s-au și oprit kalmîcii acolo, venind din Mongolia în vremea nomadismului. Pe câmpiile alea trăiesc mai multe oi decât oameni. Au niște oi cu cozi grase, fenomenal de grele, atât de grele, că le cară într-o roabă când pasc.

A râs, lucru care m-a încurajat.

— Vara, șerpii sunt atât de numeroși, încât cămilele trebuie să poarte cizme.

A hohotit și mai tare.

— E adevărat că Tiumen pretinde că a fost răpit de extratereștri?

— Da, i-am spus. L-au dus în altă galaxie, i-au transmis o știinţă secretă care completează budismul – știi că nu doar kalmîcii, ci și extratereștrii sunt budiști –, iar după ce i-a bătut la șah, căci el e campion, marţienii l-au adus înapoi pur și neprihănit. Deși se zvonește că în copilăria lui, la ţară, fusese siluit de un vecin, siluiala i-a dispărut prin contactul cu farfuria zburătoare. Acum e curat. Oricum, Infernul kalmîk nu prevede o caznă pentru păcatul luxurii. Şi nici pentru sodomie.

Priveam visător la peisajul hâd de afară, la satele triste din stepa care se întinde pe mii de kilometri în jos, până spre Kalmîkia, și melancolia sălbatică a Caucazului.

— Când a dat odată un ospăţ pentru mine, în Elista, după ce îl adusesem în Belgia pentru emisiunea aceea de la TV și m-a luat înapoi cu el în Kalmîkia, au adus vreo treizeci de feluri de mâncare. Exact cum descrie Dumas. La masă, Tiumen mi-a legat mai întâi la gât o eșarfă de mătase verde. Erau vreo sută de oaspeţi, inclusiv toţi miniștrii guvernului. Cei care pierduseră la șah sau jucau prost stăteau la o masă separată, mai departe de noi. Fiecare a trebuit să cânte ceva, pe rând, dar mai întâi am asistat la o ceremonie budistă, cu gemete joase și morișcă de rugăciuni. Am mâncat cal crud și cămilă, am băut ceai kalmîk de două feluri, ceai negru fiert în cazan, cu lapte, unt și sare, iar într-un alt cazan fiert cu seu de oaie. Apoi am mai băut și *kumîs,* lapte de iapă fermentat, și șampanie, însă din păcate cornul din care am sorbit șampanie nu era din argint, precum cel care i-a fost oferit lui Dumas. Dumas spune că acel corn din argint conţinea o sticlă întreagă de șampanie și că trebuie băut dintr-o răsuflare, ceea ce el putea.

Am oftat.

— Dar nu sunt sigur că o să putem merge la vânătoare de lebede, cum a mers el cu hanul kalmîk de atunci. S-a încheiat sezonul lebedelor.

Eva dormea deja cu capul în poala mea. Am încercat să rămân cât mai nemișcat, privind la succesiunea de sate care goneau în urmă pe lângă noi, uitându-mă cu ceea ce am descoperit a fi un sentiment de dușmănie. De câte ori mi se laudă viaţa la ţară și traiul sănătos și produsele de acolo, îmi amintesc cum toată copilăria, în satul nostru, îi urmăream intrigat pe ţărani, miliţian și popă cum aduceau în permanenţă căruţe cu saci de zahăr de la fabrica din târg.

Într-o zi, când tata bea în curte cu miliţianul, veterinarul și popa, acesta din urmă, care avea stupi și vie și care ne furniza mierea și vinul (în acel moment într-o găleată sub masă, din care tata lua cu un ibric ca să toarne în pahare), popa, așadar, s-a ridicat ca să ia în primire niște saci cu zahăr de la un ţăran, scuzându-se că are nevoie urgent pentru miere și ţuică.

La întrebarea mea de ce varsă saci de zahăr în miere și în butoaiele cu vin și ţuică, popa m-a privit mirat și mi-a spus, surprins, dar răbdător: „Ca să iasă mai multă, băieţel”.

Am oftat iar și Eva s-a trezit.

— Cât mai avem?

— Vreo sută de verste.

— Ce-i aia?

— O sută de kilometri. O verstă e un kilometru.

— De ce nu spui kilometru atunci?

— Am citat din Dumas. Şi el spune același lucru, folosește mereu *verste,* pe un ton de glumă.

— Mă rog, tot repetitiv devine.

Mi-au venit deodată în minte toate clipurile ei pornografice și încrederea ei în mine și m-am înduioșat. Iubirea m-a năpădit iar.

Ea căsca, cu ochii goi de orice sentiment, figura duios de nătângă.

— Te plictisești? am întrebat-o.

— Cum să mă plictisesc când sunt cu tine? Pentru tine am venit. Nu mă interesează Rusia și Caucazul.

— Cum așa, nu te interesează? Dacă mă iubești, ar trebui să-ţi placă și ce mă interesează pe mine.

— Da, că pe tine tare te interesa galeria mea. Dar asta nu înseamnă că nu mă iubești.

— Ce era să mă intereseze? Pălăriile alea închiriate de Pavel de la magazinul din faţă?

— Vezi?

Părea sincer întristată.

— Nu prea mă încurajezi, de fapt, cu filmul ăsta, i-am spus.

— E problema ta, mi-a aruncat cu o duritate care m-a înghețat.

— Problema mea? Nu cumva ai inventat și că ai citit din Trubetzkoy?

— Internetul există pentru asta. Ce contează dacă am citit sau nu? Nu-ţi ajung eu?

— Da, dar tu nu ești numai învelișul, ești și ce ai în cap.

— Şi ce, vrei să spui că n-am nimic în cap?

Părea din nou sincer enervată. Am strâns-o în braţe.

— Eva, Eva, după Kalmîkia o să călărim pe râpa Tereku-lui, fluviul ăla care traversează Cecenia și Daghestanul, iar pe malurile Mării Caspice ai să strivești cochilii antediluviene cu călcâiele tale roze, lăsându-ţi urmele tălpilor în praf de vise.

— O să fie iarnă, remarcă ea fără nici o poezie. N-am să pot umbla desculţă, nu mă minţi. Şi am citit că peisajul e oribil azi la Marea Caspică, că totul e industrial și foarte poluat.

Ca s-o fac iar să râdă, i-am povestit cum le-am spus cecenilor că aș dori să filmez o nuntă armenească, iar Salman se supărase deodată:

— Cum adică armeni?

— Dumas descrie în jurnalul lui o nuntă armenească, i-am explicat lui Salman. Sau aș putea filma o înmormântare, dacă nu găsim o nuntă, pentru că Dumas descrie și o înmormântare armenească.

Cecenii au râs atunci cu toţii.

— Aaah, o înmormântare armenească putem să-ţi aranjăm, da.

Moţăia Eva, iar eu nu mai aveam altceva de făcut, așa că am început să recitesc părţi din miile de mesaje pe care ni le scriam în acea lungă perioadă, în acele luni în care ne trimiteam filmuleţe din ce în ce mai aţâţătoare, în care ne excitam prin vorbe și prin gemete, în care ea își vâra în vintre vinete și enormi castraveţi, iar eu ejaculam spre ecran și îi promiteam că am s-o împart cu o întreagă echipă de rugby.

Am filmat un pic în Kazan, așteptând ora plecării navei *Verbliud* în josul apei, spre Astrahan. Ne-am fâţâit de fapt în jurul fortăreţei, numită tot Kremlin, precum cea din Moscova, apoi ne-am îndreptat spre portul de pe Volga, amuzându-ne să identificăm agenţii în civil ai FSB-ului local.

— Aici în Kazan descrie Dumas foarte comic folosirea excesivă a vinului ca medicament. Crâșmele, spune el, purtau firma: *Farmacie,* iar tătarii intrau acolo unul după altul, clătinându-se, ca să soarbă în grabă câte un balsam, vin sau vodcă.

— Aici nu ai prieteni ceceni?

— Nu, cecenii mai trăiesc în mici colonii doar prin Kazahstan, unde au fost deportaţi de Stalin în al Doilea Război. Nu sunt ceceni în Kazan. Mai degrabă în Aktiubinsk, în Kazahstan, acolo unde s-a dus Ali să-și cumpere o femeie.

Nava de croazieră *Verbliud,* care avea să ne poarte șase zile în jos pe fluviu până la Marea Caspică, vibra deja în perspectiva plecării, iar abia urcaţi pe vas am regretat de îndată că alesesem o etapă așa lungă a călătoriei, cu un vapor lent venind imediat după trenul la fel de lent, știind că aveam să traversăm lungi perioade de monotonie.

Din cală urcau efluvii de urină. Cușeta era minusculă, așa că am lăsat bagajele, am încuiat și am urcat în bar.

Prăvălindu-se pe banchetă lângă fereastră, Eva și-a luat mutrișoara în palme, cu coatele pe masă, și m-a întrebat, simulând interes, ce înseamnă numele vasului.

— *Verbliud*? „Cămilă”.

— Ce nume tâmpit pentru un vapor! Du-te și întreabă-l pe căpitan de ce-i spune așa.

— Îţi convine vreodată ceva?

Căpitanul bea, sporovăind la bar cu un om masiv pe care îl vedeam din spate, iar pe măsură ce mă apropiam am încercat o senzaţie stranie. Ceafa, spinarea, părul des, grizonat îmi aminteau ceva. Discutau prietenește, ca oameni care se cunosc de multă vreme. Ajungând lângă ei, am înlemnit descoperindu-l pe datornicul nostru fugar cu mustaţă de Stalin. El a avut la rândul lui o mișcare de surpriză, faţa i s-a întunecat, apoi a luat o expresie de panică și s-a uitat repede în toate părţile, căutând cecenii, după care a redevenit dur, strângând pumnii.

Căpitanul își muta privirea de la mine la el, simţind tensiunea, iar eu, văzând că Stalin, în ciuda pumnilor strânși și a spatelui rigid, n-avea să sară la bătaie pe vas, i-a spus căpitanului, mimând nonșalanţa:

— Aș fi vrut să vă întreb de ce nava se numește *Verbliud,* „Cămila”.

Căpitanul a râs:

— Pentru că e foarte lentă.

— Şi se cam clatină, a rânjit Stalin. S-a întâmplat ca unii pasageri să alunece peste bord.

Căpitanul mi-a strâns mâna și mi-a spus că îl cheamă Şahmatov, după care s-a întors spre Stalin.

Am mulţumit și am revenit la mutra plictisită a Evei, căutând să par calm.

— Zice că îi spune *Cămila* prin analogie cu corabia deșerturilor.

A dat ochii peste cap

— *Verbliud*. Ce este ciudat, am informat-o, e că în gotică, sub forma *Ulband, Ulbandus,* același cuvânt de origine incertă desemna elefantul... Iar în osetă este leul.

A făcut:

— Pfff. Sunt convinsă că-i zice așa pentru că plutește foarte încet, a oftat. Şase zile într-un Purgatoriu lent.

— Te plângi degeaba. Lui Dumas i-a luat șase săptămâni coborârea cu vaporul până la Astrahan.

M-am retras în cușetă și l-am sunat imediat pe Ali ca să-i spun că fugarul Stalin se află la bordul navei noastre, ceea ce l-a făcut să hohotească de bucurie imensă.

— Îl culegem noi la Astrahan, a hohotit. Spune-i kalmîkului tău că nu mai e nevoie să-ţi trimită mașină.

Prudent, nu l-am sunat însă pe Tiumen. Mă simţeam mai în siguranţă să știu că la Astrahan ne așteaptă totuși o mașină trimisă de el. La Moscova încăpuserăm, e drept, toţi cinci în Lada lui Ali, eu, Eva și cecenii, dar nu vedeam unde l-am fi vârât și pe Stalin, știind că la cât era de masiv n-ar fi intrat în portbagaj. Așa că nu l-am sunat pe Tiumen ca să anulez mașina promisă de el.

Ieșisem cu camera de filmat pe ponton. Alunecam de-a lungul malurilor de ciment ale fluviului, lăsând Kremlinul din Kazan în spate. Căpitanul Şahmatov continua să șușotească cu Stalin, care îmi arunca din când în când priviri întunecate.

Instalam trepiedul ca să filmez malurile fluviului, când s-a apropiat din spate, cu pas greu, căpitanul.

— Domnul meu, nu puteţi să filmaţi la bord.

— Am autorizaţie, i-am spus grăbit, căutându-mă în haină.

— Vă spun că nu aveţi voie să filmaţi aici.

— Cine a zis? Unde scrie? Textul autorizaţiei e general, spune că pot filma peste tot în Federaţia Rusă, unde scrie că nu e voie pe un vas turistic?

— Scrie în capul meu. Eu decid.

— Am autorizaţie oficială.

— Dă-o-ncoace, chiar ne lipsește hârtia igienică.

Şi pentru că mă vedea cum continuam să desfac trepiedul:

— Vă previn, altfel vă confisc camera.

În cabină, Eva mi-a zis, văzându-mi ciuda, mângâindu-mă pe faţă:

— Filmează de aici, prin hublou.

— Ce să filmez, oricum? Un zid de beton?

Ne-am așezat împreună mohorâţi, privind la cimentul malurilor, șoldurile monotone și triste ale albiei fluviului, apă largă fără o insulă, cu păsări urâte, hâde, negricioase, care se ridicau în stoluri greoaie, zburătăcind plictisit, prefăcându-se speriate.

Mă apucase o imensă melancolie la vederea stepei la infinit, fum peste apa morţilor, câmpii fără vânat, doar turme de oi trecând lent din când în când și câte un plop răzleţ păzind lacuri fără pești. Turme de oi pășteau pe lângă acele lacuri despre care știam că au apa sărată, carnea oilor căpătând gustul celei de *moutons des pres sales* din Normandia, cum bine a constatat Dumas. Volga fiind doar o lungă ezitare de 4.000 de kilometri, m-am pornit deodată să mă rog să plouă, măcar de-ar veni Potopul, am implorat în cap să avem un pic distracţie.

Eva a oftat:

— Tu n-aveai nevoie de mine. De ce m-ai adus în călătoria asta? Sau de ce nu m-ai adus primăvara?

— Pentru că Dumas a călătorit aici toamna și iarna.

— Cui îi pasă?

— Îmi pasă mie. Vreau să fiu absolut exact în documentar cu reproducerea călătoriei lui. De pildă, în Astrahan, Dumas a cerut să-i fie prezentată o familie de localnici tătari. Omul avea patru femei și vreo zece copii. I-am cerut lui Tiumen să-mi găsească o asemenea familie, dar problema acum este cu kalmîcii, care sunt mongoli, seamănă cu tătarii, însă nu fac așa mulţi copii, iar Tiumen mi-a zis că nu găsește o familie cu așa de mulţi plozi.

— Dar ce contează câţi copii au? Filmează o familie pe care ţi-a pregătit-o și gata.

— Nu înţelegi principiul. Totul trebuie să fie exact. Ce filmez eu trebuie să reflecte ce a scris Dumas. Pentru exactitate. Nu vreau să mă abat de la textul lui, altfel nu mai e autentic ce fac.

Eva a întors capul și a privit prin hublou spre Siberia cea cucerită odinioară de tâlharul cazac Ermak în onoarea lui Ivan cel Groaznic. Malul drept era doar un taluz înalt, din ciment monoton, în vreme ce în stânga începeau stepele kirghize sau kazahe, de fapt, de acolo începe Kazahstanul, rușii confundau toate naţiile astea, iar de la *kazah* ne mai vine și termenul *cazac,* i-am spus Evei, care a ridicat din umeri.

La barul navei aveau doar vin de Kizliar și de Kahetia. Mediocre și groase amândouă, dar lui Dumas îi plăceau. Îi dau însă dreptate în legătură cu abominabilul Retsina grecesc, despre care el a scris cu oroare.

Într-un asemenea decor, până și sexul devenise monoton de-a lungul zilelor. Cușetele erau doar pentru o persoană, așa că dormeam alternativ într-a mea și a ei. Era foarte incomod să facem amor în paturile înguste, iar cel mai adesea aruncam păturile și plapuma pe podea și ne alungeam, rostogolindu-ne sub pat.

Devenise ritualic, un obicei mecanic, iar într-o zi Eva m-a împins deoparte și a rămas inertă, cu

ochii în plafonul cușetei.

— Aș vrea tare mult să meargă între noi, a suspinat.

— Eu zic că merge. Uite, ești cu mine aici.

— Da, a făcut, oftând iar.

Am mângâiat-o pe față.

— Știu că te plictisești. Și eu. Dar e doar o etapă. Ai să vezi în Kalmîkia. Iar într-o zi, când o să avem timp între festinuri la Elista, o să ne strecurăm și o s-o întâlnim și pe disidenta aceea. Bun, așa ceva nu era în textul lui Dumas, hanul kalmîk de atunci nu se confrunta cu disidenţi, dar cred că pot să mă abat un pic.

— Vezi că poţi să te abaţi de la text? Mereu ai zis că vrei să faci doar strict ca acolo. Amintește-mi ce disidentă vedem.

— O jurnalistă, opozantă. O femeie, una, Larisa Stern. O pomeniserăm la masa cu Pavel. Îi știa și el numele. Tiumen o persecută.

— Tiumen o persecută. Tiumen e un tiran care a făcut bani cu petrolul cecenilor pe când ei se băteau cu rușii. Iar tu ești prieten cu el.

Asta m-a încurcat iar.

— Nu sunt chiar prieten adevărat.

Deodată mi-am amintit scena de la Paris, din ziua în care îmi fusese respins proiectul. M-am văzut iar pe scaun, în fața judecătorilor. M-am ridicat, știind că ne apropiam de escala Saratov și că aș fi putut profita pentru a filma ceva în oraș.

La Saratov, importantă etapă în călătorie și în structura documentarului, Eva a refuzat să coboare și să vină cu mine să filmăm prin oraș. Mi-a zis că ea nu mai intră în nici o biserică, că toate sunt la

fel, că Dumas avea dreptate. Își făcuse suficiente provizii de biserici la Moscova, a argumentat ea încăpăţânată. N-am putut să nu-i dau dreptate.

Pe chei l-am văzut deodată pe Stalin, care coborâse cu o valiză burdușită, fixându-mă cu ură. Îl așteptau două brute cu haine de piele și mâinile ferm înfundate în buzunare suspect de umflate.

Stalin le-a spus ceva cu voce joasă și toţi trei s-au îndreptat spre mine, așa că am urcat repede înapoi în navă, spunându-i matrozului din vârful scării că am impresia că unii vor să vină la bord fără bilet.

M-am întors spre ei, pe când urcau deja scara.

— Cecenii sunt la ieșirea debarcaderului, i-am strigat lui Stalin. Te așteaptă.

S-au oprit deodată. Stalin le-a spus iarăși ceva, cei doi i-au luat bagajele și au plecat grăbit, fofilându-se printr-o parte a debarcaderului, evitând ieșirea principală.

— Morţii mă-tii n-au demnitate și ţin genunchii suciţi spre interior, i-am strigat lui Stalin.

L-am sunat imediat pe Ali să-i spun că Stalin coborâse în Saratov, iar el a înjurat și m-a sfătuit să nu mai ies din navă până la Astrahan.

— Ai anulat mașina lui Tiumen? m-a întrebat.

— Nu.

— Bine ai făcut. Atunci, după ce închei cu Kalmîkia, te așteptăm în Groznîi, cum era planul inițial.

În cușetă, Eva zăcea tristă. Ţinea o mână vârâtă în chiloţi, în frumoșii chiloţi din dantelă de lux pe care i-i adusesem de la Bruxelles, dar nu făcea nimic, doar zăcea, mâna îi era inertă.

— Te-ai întors așa repede?

— Bof, știi, până la urmă n-am să cobor nici aici, nici la Volgograd. Ţariţîn se numea Volgograd când a fost vizitat de Dumas, iar după aia a fost numit o vreme Stalingrad, orașul distrus de nemţi în asediul ăla eșuat din război. N-a mai rămas

nimic din ce văzuse Dumas, oricum n-aș avea ce filma, nici aici, nici acolo.

M-am așezat lângă ea și am început să mă joc cu camera.

— Am filmat foarte frumos în biserica Vasili Blajenîi, i-am spus. Vrei să vezi?

— Bravo, a făcut plat, cu tonul de: „Eh, ce să spun”.

Am deschis ecranul rabatabil al camerei, am pornit imaginile și am tras, triumfător, micul ecran, ca să poată vedea și ea.

A privit un pic, apoi mi-a zâmbit și și-a întors privirea spre fereastră.

— Nu te uiţi? am întrebat-o cu un început de nesiguranţă.

— La ce să mă uit? a făcut, cu un ton de mirare sinceră. Ah, la imaginile tale.

A mai privit un minut în cameră, tăcută, s-a ridicat și s-a dus la hubloul cușetei, examinând monotonia fluviului.

După un număr decent de secunde, m-am apropiat, am luat-o în braţe pe la spate și i-am prins sânii în palme.

— Nu-mi spui nimic? i-am șoptit, din ce în ce mai tulburat.

— Ce să-ţi spun?

Am tăcut.

— Ce să-ţi zic?

S-a întors spre mine cu o meșă în ochi.

— Păi... despre imagini.

— Ah, astea ale tale? a făcut iritată. Da, ce să-ţi spun? Imagini brute. Unele-s frumoase. Sper să le poţi folosi.

Am simţit că mă posomorăsc.

— De ce faci figura aia? Of, ai fi vrut să cad în extaz de la niște imagini într-o biserică! Data viitoare să nu mai faci atâtea zoom-uri. Filmatul nu este doar meșteșug.

Am ieșit, simţind pentru prima oară că sunt gata să abandonez meșteșugul ăsta și am închis cu

grijă ușa cușetei, ceea ce m-a făcut să mă enervez pe mine, căci, deși cu sufletul zdrenţe, puteam măcar s-o trântesc.

Cuplul de nemţi pe care îi văzusem în Vasili Blajenîi bea la barul vasului. Ăștia sunt eșanjiști prin natură, mi-am spus. Pe el îl uram încă de la începutul croazierei. E specia clefăitorului dominator, cel care se lăfăie la masa de lângă tine, unde a comandat ceva lipicios, iar acum rumegă tacticos, plescăind și holbându-se în gol.

Gura lui e o cutie de rezonanţă care amplifică obscenitatea bolboacelor alimentare, forţându-te să-ţi imaginezi cum coboară bolul alimentar și ce alchimie de mâna a doua are loc în mizerabilele-i maţe.

Când plătește, face glume îndoielnice cu chelnerul, în engleză proastă, mestecând o scobitoare în colţul gurii. Cu acea scobitoare ar trebui să fie torturat, lent, până mucoasele îi devin seci, iar el va promite că nu va mai mânca niciodată în public.

Femeia lui e cam căloasă, dar, mă rog. Mă fascina cum sublinia cu roșu când citea. Pentru mine, dacă subliniezi pe cărţi și-ţi umezești degetul cu limba când dai o pagină, mai rămâne să ronţăi alune cu gura întredeschisă și aș putea să pun de-un fapt divers cu barbarie neînţeleasă de juraţi.

Deodată m-a străbătut ideea salvatoare: dar dacă i-aș oferi Evei pe neașteptate un *foursome,* o împerechere în patru, sex cu ăștia doi, singurii alţi străini de pe vas? Să ne biciuim simţurile și să ne regăsim, să ne ridicăm amorul pe o treaptă superioară, să ne împerechem cu frenezie

mitologică, pofte în coliziune, galaxii de plăcere unduitoare. Poate că Big Bang, crearea universului, a fost de fapt o secundă de orgasm, îmi spun apropiindu-mă de nemţi și aruncându-le un *Guten Tag* voios.

— *Grüß Got,* răspund împreună.

— Cum vă pare croaziera?

— *Super! Prima!* se extaziază femeia.

— *Wunderbar,* adaugă bărbatul.

Îl botez în cap Fritz și încep, disperat, mimând prietenia, o conversaţie căznită.

— Vă place și mâncarea, aici pe vas?

— Ah, nu, mâncarea e chiar oribilă. Noroc că am luat cu noi multe cutii de tăiţei uscaţi, *instant noodles.* Sunt foarte buni, de fapt.

Fritz interveni:

— Ştii că sunt *junk food,* ba chiar probabil toxice, dar le mănânci. Costă un euro cupa de plastic, scrie pe ea: „chicken flavour", iar tu verși apă fierbinte înăuntru, lipești repede capacul de aluminiu la loc, lași să se umfle, cu mirodeniile alea sintetice presărate acolo din pacheţel, după care deschizi, adulmeci mirosuri orientale și sorbi delicat tăiţeii, frigându-ţi buzele.

— Da, știu, le spun. Așa fac și eu. Apoi tragi o sticlă de vin ieftin, plus ceva alune la cutie și Pringles de-alea industriale, din plastic comestibil, și e rai.

— Exact, râde femeia. Înghiţi tot, ca după aia să te trezești senin.

— Ca un copilaș trecut prin Purgatoriu. *Junk food,* reţeta fericirii, fac eu și amândoi izbucnesc în râs.

— Da, da, am continuat. Şi eu sunt în dezacord total cu snobii care pretind că o pizza congelată te-ar plasa într-o categorie subumană. Ăștia-s oameni care uită fada, insipida oroare a bucătăriei familiale. Pizza congelată te eliberează de ipocrizie și slobozește în creierul tău enzime care te fac bun și tolerant, spre deosebire de ăia

care nu știu că mama lor a folosit întotdeauna pliculeţe de supă solubilă când gătea. Şi „sare de lămâie”...

Mă gândesc ce să le mai spun și reiau:

— „Sare de lămâie”... Unele din chimicalele astea dau adicţie. Asta-mi amintește de o româncă în vârstă care dispera pentru că nu găsea în Bruxelles, unde locuiesc eu, „sare de lămâie”, un praf chimic din vremea lui Ceaușescu, acid citric, cred, pentru ciorbă. Întrebând-o eu de ce nu acrește supa cu lămâie adevărată în loc să toarne înăuntru praful ăla, femeia s-a indignat: „Dar n-are același gust!”... Avem extazul pe care-l meritățm.

— *Junk food,* reţeta fericirii, mă imită Fritz, izbucnind iar în râs.

A făcut gestul acela insuportabil care constă în a sugera ghilimelele cu degetele: o fracţiune de secundă și-a tras capul între umeri și, rânjind complice, a ridicat braţele ca Isus când binecuvântează, clipocind ghilimele din degete: /”“ – /”“ ca să înţeleg eu că el a priceput că-i de glumă.

— Suntem în *paradisul gurmanzilor* pe nava asta, a chicotit și calul teuton, nevasta lui, schimonosindu-se la „paradis” și făcând și ea din umeri și degete ca niște urechi de iepure: /”“ – /”“ care ar încadra cuvântul.

Dar dacă erai la telefon, femeie, cum mai făceai atunci din degete și umeri ca să-mi arăţi că folosești ceva retorică elementară pentru o glumă insipidă?

Ne dregem vocea, căutând alt subiect, eu spunându-mi că ăștia doi sunt din cei care trăiesc doar intermitent.

— Așa, și mai avem și conserve cu noi, mă informează ea.

— Aaah, conserve! Ce vremuri, când conservele erau o rondelă metalică masivă și continuă și trebuiau deschise cu briceagul elveţian

pe care un bărbat autentic e obligat să-l aibă la sine. Sau cu un cuţitoi de bucătărie.

— *Ja, ja,* face Fritz. Se punea vârful ascuţit în marginea conservei, bărbatul izbea cu căuşul palmei în capătul mânerului, după care făcea, rotativ, mișcări de secţionare, mimând efort pentru impresionarea femeii.

Cum se instalează o pauză nedorită, adaug:

— Odată, când Domnul a dorit să nu am un cuţit în preajmă, am deschis conserva cu o linguriţă căreia îi ascuţisem puţin capătul. Azi, orice năucă îţi vine cu conserva la masă și trage scurt de inelul ăla ca de grenadă. N-ai nici o plăcere să mănânci ce-i înăuntru.

— Acum cu briceagul doar îţi cureţi unghiile, completează Fritz. Mai ales cele de la picioare.

Ah, îmi amintesc unghiile de la picioare ale lui Pavel, dintre care una neagră, și mă acoperă un val de ură. Sorbind din pahare, văd că ei beau șampanie.

— E ziua mea, spune Fritz. Croaziera asta pe Volga e cadoul ei.

— Ha, ce norocos sunteţi! Femeia pe care am iubit-o cel mai mult uita sistematic data zilei mele de naștere.

— Oare de ce uita? întreabă, fals naiv, căloasa muiere.

— Din răutate, îi rezum calm.

Mă rog în cap să nu aud iar toate clișeele, cum că dacă ai trăit doar cu nebune înseamnă că tu ești de vină, că așa le cauţi, tu le stârnești etc.

Femeia are unghii false, lungi, din plastic. La cât au costat, e clar că n-o să-ţi facă brazde cu ele pe spinarea ta elegant cabrată. Şi nici omletă dimineaţa. Dacă facem amor în patru, cred că n-am să mă ating de ea. Ea poate să se uite, însă, în vreme ce eu și Fritz o s-o posedăm pe Eva de la un capăt la altul. Sau poate Evei îi plac astea cămiloase, mai știi?

— *Junk food* e ca *junk love,* le-am spus. Ca împerecherile în grup, la întâmplare, fără reguli, fără calitate, doar gestul contează. Şi umplerea.

Femeia bate deodată din palme și anunţă că se duce în cușetă după altă șampanie, să o împărţim. Rămân doar cu Fritz, care mă informează:

— Exceptând mâncarea, condiţiile sunt minunate, nu mă așteptam să găsim cușete atât de mari. Parcă suntem iar în luna de miere.

— Ah, aveţi cușetă dublă? m-am mirat, de data asta sincer. Pe noi ne-au pus în două dulapuri separate.

Şi am adăugat repede:

— E loc de patru?

A râs. După care a tăcut. Cum mă privea fără să înţeleagă, am continuat:

— Luaţi-o ca pe un cadou de ziua dumneavoastră. Dacă sunteţi amatori, nu ne-am da înapoi.

Mă fixa cu figura aceea care se degradează vertiginos, a prostului confruntat cu o revelaţie neplăcută.

— Da, da, am urmat. Sau, dacă doriţi, am să fac eu mai întâi amor cu ea, timp în care voi doi doar priviţi.

Am văzut pe loc că șocul și surpriza și indignarea lui erau reale. A exclamat:

— *Was? Eine Hure!*

— *Eine Hure, jawohl.* Trăiesc cu o curvă, da. Dar nu caută bani, e o curvă astrală, metafizică, înţelegeţi?

A sărit de pe taburetul înalt al barului și mi-a întors spatele, cât eu scoteam tableta.

— Hei, nu plecaţi. Staţi să v-o arăt, doar ne-aţi văzut deja împreună.

Mă pregăteam să-i arăt unul din filmuleţele pornografice ale Evei, dar el a plecat cu pas grăbit, de departe și-a ciocănit tâmpla cu arătătorul, înjurându-mă în ceea ce mi-a sunat a fi dialect

șvăbesc, Valea Rinului. În cele două zile rămase ne-au evitat.

Zile care au fost de altfel greu de suportat. Am comandat sistematic mâncare în cameră, mai degrabă decât să ieșim și să ne întâlnim cu nemţii.

Alunecam în josul apei pe lângă localităţi cu nume precum Marx și Engels sau Leninsk, ba chiar și Togliatti, de la numele acelui politician comunist italian care a adus Fiat în Rusia, Lada lui Ali, da.

La Volgograd (Ţariţîn, Stalingrad) am trecut și de punctul cel mai apropiat între Volga și Don, doar 60 de kilometri. Ptolemeu semnala deja locul. Dumas scrie că sultanul turc Selim al II-lea a vrut să sape un canal între cele două fluvii. Nemţii l-au distrus, apoi au încercat să sape altul.

Când, în penultima zi, ni s-a adus același meniu din ajun, Eva nu s-a atins de mâncare și s-a lăsat să cadă pe cușetă cu faţa la perete.

— Ce ai? am întrebat excedat, disperat.

— Sunt tristă.

— Ești tristă de ce?

— Dar de ce nu pot să spun că sunt tristă, dacă-s tristă? Nu era vorba ca în relaţia asta să fim noi înșine, unul cu altul? Vrei acum să mă prefac?

Am căutat ceva, orice, ca să o smulg din apatie.

— Ştiu că ești obosită, i-am spus. Astea tinere n-au rezistenţă.

A zâmbit.

— Nu mai ești ca atunci când stăteai trează toată noaptea ca să te filmezi pentru mine.

A tăcut.

— Hai să vedem câteva clipuri, alternativ, cu mine și cu tine, am zis, scoţând computerul din husă. Nu le-am privit niciodată împreună.

— Mai bine le-ai șterge, a suspinat, ceea ce m-a făcut să vâr imediat computerul înapoi.

A închis ochii ca să adoarmă, iar eu am rămas cu ochii pironiţi în malurile Volgăi.

Capitolul VI

În care naratorul îi oferă în sfârșit Evei ceai kalmîk

„Comparat cu ceremonia kalmîkă, sunetul trâmbiţelor din iad ar fi sunat divin. Erau vreo douăzeci de muzicieni, iar fiecare din ei sufla și izbea. Cei care loveau o făceau pe un tam-tam, pe tobe sau oale; cei care suflau o făceau într-un fel de bucium. Nici unul din ei nu cunoaște muzica. Totul e să izbești sau să sufli cât mai tare ; cu cât zgomotul e mai mare, cu atât mai abitir îi place lui Dalai-Lama.”

Alexandre Dumas, *En Russie*

Disperarea mi s-a adâncit când, coborând pe debarcaderul din Astrahan, m-a izbit în faţă portul sinistru, cenușiu, dezolant. Ne aflam încă pe un braţ al Volgăi, iar Marea Caspică nu se vedea. Nimic nu rămăsese din gloria hanatului tătăresc, duse erau bazarurile orientale și graţioasele cămile cu covoare brodate întinse pe greabăn în loc de șa.

E drept că, în afară de caviar, nici Dumas nu găsise mai nimic interesant în Astrahan, afară de niște bumbacuri imprimate aduse din Anglia. A scris atunci cu supărare împotriva englezilor care inundau Asia cu baticuri ieftine, ruinând autenticitatea locală. În mod limpede nu aici vom putea, cum bine bănuisem, să mâncăm cu lingura icre negre de beluga la micul dejun.

Căpitanul Şahmatov se ţinea drept în capul scării, strângând mâna fiecărui pasager care cobora, dar, când m-am apropiat cu Eva și bagajele, a pretextat o bruscă nevoie de-a se răsuci spre chei și de-a le răcni ceva matrozilor care strângeau odgoanele.

Pe chei am respirat ușurat, văzând că toţi cei care așteptau pasageri în holul de la ieșire aveau ochi migdalaţi de tătari sau kalmîci. Nici urmă de Stalin și de criminalii lui cu haine de piele. Așteptam cu toate bagajele pe chei și mă tot uitam împrejur după emisarul lui Tiumen. Cuplul de germani cobora cu valize multe. Trecând prin faţa Evei, Fritz i-a aruncat, cu o faţă fără expresie:

— *Sie sind eine Hure.*

— Ce-a zis că sunt? m-a întrebat Eva nedumerită, privind după el.

— O hurie. O frumuseţe de-aia din raiul musulmanilor. Că doar ne aflăm în Astrahan, în hanatul Hoardei de Aur.

A ridicat din umeri.

— Şi îmi face complimente frumoase, așa, fără nici o expresie a feţei... Mă rog.

Nimeni, pe chei, nu purta vreo pancartă cu numele meu. Tiumen îmi spusese că mă va aștepta o mașină cu doi oameni, așa că am ieșit spre oraș, cărându-ne bagajele și uitându-ne în toate părţile cam pe unde ar fi parkingul. În piaţeta din faţa intrării spre debarcader așteptau doi bondoci cu ochi de veveriţă sub căciuli pufoase, pe care i-am auzit vorbind într-o limbă nonturcă ce nu putea fi decât kalmîka.

— Pe noi ne așteptaţi, da? am întrebat ușurat în rusă.

— Nu, a spus, nedumerit, cel mai în vârstă. Îmi aștept nevasta.

L-am sunat pe Tiumen, dar nu răspundea. M-am mai uitat împrejur, apoi am sunat insistent de mai multe ori și i-am lăsat un mesaj. În tot timpul ăsta evitam să privesc spre Eva.

În cele din urmă am luat-o de mână, am tras-o în bufetul portului, am comandat câte o vodcă și ne-am pus să privim în gol.

— Probabil e încă ocupat să pregătească ospăţul, mi-a spus ea cu voce goală.

Am sunat iar și deodată Tiumen a răspuns, dar, când l-am întrebat de mașină, a părut contrariat.

— Azi trebuia să ajungi? Am uitat, zău. Sau cred că tu mi-ai spus o cu totul altă dată. Sigur mi-ai anunţat tu o altă zi, credeam că vii peste o săptămână. Închiriază o mașină acolo la Astrahan și vino direct încoace. Nu-s decât 300 de kilometri. Până diseară ajungeţi. Să-mi spui la ce hotel o să staţi și cât timp, ca să ne vedem într-una din zilele astea.

— Rămâi aici, i-am ordonat Evei.

Am pornit în fugă după mașina kalmîcilor, care tocmai demara. Am alergat după ei, pe măsură ce mașina prindea viteză, până când m-au văzut în retrovizoare și au frânat. Când m-am apropiat, am văzut că se înghesuiseră șase oameni înăuntru.

— Nimic, nimic, le-am spus, ștergându-mi fruntea. Fac și eu puţin jogging, nu trebuia să vă opriţi.

Au zâmbit extaziaţi, jogging, manie de occidental, li se confirma un mit. Şi Eva îmi propusese odată să alergăm împreună, dar i-am explicat calm, răbdător, că am prea multă demnitate ca să fug în văzul lumii, gâfâind dezagreabil și cu fruntea îmbrobonată, dând din fund prin gaze urbane. Plus că odată am văzut niște neobrăzaţi bătrâni fugind în trening fluorescent și cu bentiţă în păr, ceea ce m-a traumatizat.

Năduşit, excedat, panicat, am intrat în crâșma portului să mai beau o vodcă cu ea, apoi am lăsat-o iar singură, am ieșit și m-am îndreptat spre mașinile ale căror șoferi sporovăiau așteptând mușterii.

M-am târguit cu toţi, insistent, blufând și știind că am foarte puţini bani. Tot portul văzuse că aveam multe bagaje și o cameră de filmat și că femeia pe care o căram ca accesoriu era posacă, bea vodcă de necaz și aștepta să plece cât mai

repede din duhoarea de găinaţ de pescărușI și pește avariat a Astrahanului. Ştiind că Tiumen îmi va vârî în buzunar un plic bine burdușit cu ruble, am cedat. Am acceptat cea mai mică ofertă pentru o mașină, ofertă oricum hoţească, și ne-am îndepărtat rapid de Volga și Marea Caspică.

Mă trântisem în faţă, lângă tânărul șofer tătar abia ieșit din adolescenţă, ca să nu fiu nevoit să vorbesc cu Eva, iar când a deschis gura m-am răstit la el înainte să aibă timp să scoată o silabă:

— Gura!... Să nu te prind că-mi vorbești tot drumul! După ce mă jecmănești, mai vrei să-ţi fac și conversaţie.

A tăcut, dând din cap aprobator de câteva ori. Mă comportam ca un occidental autentic.

Am pătruns în kitschul atroce din Elista prin acea parte a orașului numită Chess City, unde se organizează competiţiile internaţionale. Şah, șah, piese și table de șah din piatră și beton peste tot, clădiri în formă de piese, figuri de șah în faţa unui templu budist, pioni și turnuri și nebuni în jurul uriașei statui a lui Lenin din centru, Lenin cu chelia acoperită de găinaţ de porumbei și pescărușI.

Tiumen tot nu răspundea la telefon. Şoferul ne-a lăsat la hotelul din piaţa centrală, vizavi de palatul prezidenţial, în faţa sediului puterii, iar eu am informat-o pe recepţionistă că suntem invitaţii marelui șef. Ca s-o conving, i-am arătat în telefon o poză cu mine și el în Bruxelles, sub statuia băieţelului Manneken Pis, care părea că urinează în capul lui Tiumen, ceea ce a făcut-o să izbucnească în râs și să ne dea pe loc o cameră,

convinsă acum că satrapul provinciei avea să se ocupe de nota de plată.

Tiumen era o verigă esenţială în precarul meu echilibru financiar. Îmi mai dăduse bani și în alte dăţi și îmi promisese pentru documentar o finanţare copioasă, încă de când îl adusesem la Bruxelles pentru acel talkshow stupid de la televiziunea flamandă. Entuziasmul lui Tiumen în a mă ajuta să-mi realizez proiectul mă făcuse de altfel să bravez toate riscurile, ajutat de faptul că Dumas era extrem de important și cunoscut chiar și în Kalmîkia. De altfel, în cunoscutul dagherotip, fotografia veche care îl reprezintă pe Dumas în costum caucazian, este vorba în realitate de costumul tradiţional kalmîk, preluat apoi de toţi caucazienii, cu *papaha* uriașă de blană înfundată până la sprâncene și cartușierele încrucișate pe piept. Un dagherotip în Daghestan.

Am ieșit să mâncăm. Aşezaţi în trista cafenea cu tejghea murdară și scaune din plastic, am întrebat-o pe Eva, forţând dezinvoltura:

— Nu vrei totuși să guști ceaiul kalmîk? Varianta banală se face cu unt și sare, să știi, nu cu seu de oaie, cum îţi spusesem. Asta ai putea să bei, nu? N-o să ai gust de oaie în gură. Altceva ţi-aș da eu în gură.

— Biiine, bine. Cu unt și sare am să încerc, hai.

Am comandat, iar posaca blondă chelneriţă, vizibil rusoaică, ne-a depus pe masă două căni cu apă călduţă în care plutea câte un pliculeţ de Lipton. I le-am împins înapoi iritat.

— Nu din ăsta am cerut, ceai kalmîk am zis, din ăla adevărat.

M-a examinat, nepricepând.

— Ăsta e ceai, n-avem altul.

— Ce se întâmplă? a întrebat Eva, privind la trista licoare de culoarea urinei.

— Li s-a terminat stocul de unt.

Cum Tiumen nu dădea vreun semn că m-ar putea primi în ziua aceea, i-am propus Evei să mergem s-o vizităm pe disidentă, Larisa Stern.

Am întrebat în cafenea dacă au acolo Internet, am cerut parola și am căutat numele străzii pe harta orașului. Am sunat-o pe Larisa Stern la numărul pe care îl obţinusem la Bruxelles de la Amnesty International. A răspuns, m-am prezentat și i-am spus că am vrea s-o vedem și că putem trece pe la ea imediat. A acceptat foarte scurt, aproape ostil, și a închis.

Strada nu era departe de hotel și de statuia lui Lenin, dar, ca să nu dăm de bănuit, am luat-o mai întâi în direcţie inversă, făcând un ocol și scrutând atent reflexiile în vitrinele de pe trotuarul opus atunci când traversam, ca să văd dacă suntem urmăriţi.

Păream singurii străini din oraș, iar unii trecători, arătând exact cum îi descrisese Dumas (lucru care o enervase la Paris pe tartoriţa cu unghii neîngrijite), cu piele galbenă și aproape fără ochi, ne examinau cu curiozitate neascunsă, unii dintre ei oprindu-se chiar și privind lung după noi. În mod vădit nu trecuseră prea mulţi turiști pe acolo, nici măcar în timpul campionatelor de șah.

Deodată, Eva m-a tras ușurel de mânecă:

— Nu vrei totuși să mergem mai întâi în direcţie opusă și să facem un ocol?

— Dar după mintea ta ce crezi că facem noi acum?

— Acum ne ducem direct într-acolo, spre blocul ei, nu știu dacă-i bine să mergem așa, ţintă.

— Hai, mă, că doar ne-am uitat amândoi pe hartă. Femeia locuiește pe undeva în spate, dincolo de piaţa centrală.

— Eu îţi spun că ne îndreptăm direct spre strada ei.

Am pufnit, scoţând tableta să-i arăt harta:

— Credeam că-i o legendă că femeile n-au simţul orientării și nu se pricep să folosească o

hartă. Bărbatul se orientează încă din preistorie, când era o chestiune de supravieţuire.

Nu închisesem programul, așa că harta era tot acolo, etalată colorat pe ecran. Am mărit-o și i-am indicat triumfător traseul, ca să descopăr deodată că avusese dreptate. Mergeam direct spre strada disidentei.

Mă privea fără expresie, nici măcar triumfătoare, ceea ce m-a iritat.

— Bun, hai direct acolo, mai mult dăm de bănuit acum dacă schimbăm drumul.

Apartamentul se afla la etajul opt, iar femeia care ne-a deschis nu semăna deloc cu cea din pozele de pe Internet, în care era mult mai tânără. Faţa îi era trasă de la tot stresul și hărţuiala îndurate zilnic și se îngrășase, acea tară a femeilor slave a căror schelărie internă nu este altceva, din copilărie, decât o prefigurare a viitoarelor șolduri presupuse a indica siguranţă de sine și demnitate.

Tencuită cu prea mult ruj și pudră, Larisa Stern purta o stea a lui David din aur peste puloverul pe gât care îi acoperea sânii enormi. Fuma, apartamentul mirosea a ţigară, igrasie și pisică, iar scrumiera de pe masa din bucătărie deborda de mucuri și scrum.

— Tocmai dădeam un interviu prin telefon unui ziar german, mi-a spus febril, dar deodată convorbirea s-a întrerupt și văd că omul nu mă mai sună. Sunt convinsă că au tăiat conversaţia de aici. Nu trebuia să mă sunaţi, nu e prudent să faceţi asta când sunteţi aici. Germanul mă suna din Moscova, el nu riscă nimic, dar voi...

— Am un număr străin, am liniștit-o. N-au cum să știe cine sunt.

M-a privit de parcă nu-i venea să creadă ce aude.

— Ce zice? a întrebat Eva.

— Să avem grijă de bagaje, că se fură. Acum regret că n-am luat camera cu mine. Aș fi putut filma interviul.

— Nu-i adevărat, s-a enervat Eva. Ţi-a zis că nu trebuia s-o suni. Am auzit clar „niet” și „ne” și „telefon”. Nu-s așa proastă. Ţi-am mai zis să nu mă minţi.

— Hai să nu ne certăm în faţa ei, am rugat-o, că n-o să mă ia în serios.

— De parcă te-ar lua cineva.

Pricepând că Eva nu vorbește rusă, Larisa trecu deodată la o franceză impecabilă:

— Aș dori să vă solicit o favoare. Reprezentaţi pentru mine o ocazie unică. Aţi putea lua cu dumneavoastră un text al meu spre publicare în Vest?

Vorbind, se animase, ochii aprinzându-i-se, iar tonul era rugător, dar demn. Surprins de cerere, am început să mângâi mașinal, stânjenit, mâna Evei, care și-a retras-o.

— Vă daţi seama ce-mi cereţi? Nu pot să iau cu mine un manuscris într-o limbă pe care n-o înţeleg.

— Nu va fi un text în kalmîkă, evident, limbă pe care nici eu n-o stăpânesc, ba nici măcar în rusă, spuse Larisa. Vă pot scrie un text acum, pe loc, direct în franceză.

— Îmi pare rău, zău, dar n-am nici măcar un carnet sau o agendă.

— *Mon dieu,* fu tot ce ieși din ea.

Încercam să-mi imaginez cum ar fi să fiu prins de serviciile lui Tiumen sau la ieșire, la graniţa cu Daghestanul, cu un șomoiog de batiste scrise de altcineva în buzunar. M-am văzut o clipă percheziţionat, interogat, amenințat.

— Trimiteţi-mi textul pe e-mail, i-am sugerat.

— Mi-au tăiat Internetul. Iar la cafeneaua cu Internet din piaţă nu vreau să merg, totul e controlat, monitorizat. Dar scrieţi dumneavoastră în franceză, pe niște șervețele, ce vă dictez eu acum. În mod sigur nu veţi fi suspectat de ceva, pentru că aveţi în buzunar note în franceză scrise chiar cu mâna dumneavoastră la cafenea.

Sedus de atâta încăpăţânare, am zâmbit și am dat din cap. Mi-am scos pixul, ea mi-a întins niște batiste de hârtie, iar eu am așteptat.

Larisa închise câteva clipe ochii. Apoi începu să incanteze, ca în transă, de parcă toată existenţa ei depindea de acel exerciţiu profetic, irepetabil.

Transcriam rapid, murmurând, mesajul ei către lumea exterioară, pixul preluând totul în ritm continuu, nepierzând nimic.

Un fior m-a traversat în momentul în care am realizat ca eram pe cale să transcriu cel mai închegat, nepractic, naiv, dar cutremurător mesaj politico-metafizic pe care îl auzisem vreodată. Că ascultam o orgie de imaginaţie verbală care îmi evoca lumi în coliziune și că asemenea har este de nereprodus. Nimic de-a face cu imprecaţiile pe care mi le recitase odinioară Gamsahurdia în Groznîi. Eram deodată aproape invidios. Femeia asta avea coerenţă și un dar al limbii cum nu-mi imaginasem. Tulburat, mi-am spus că la fel se va fi simţit și profetul Mahomed, ascultând, pierit, dictarea îngerului Gabriel, cel care îi întindea un ghemotoc de foi răvășite poruncindu-i: „Citește!”.

Când a isprăvit, epuizată, cu ochii strânși, Larisa s-a lăsat pe spate, sprijinindu-se de peretele cu igrasie al bucătăriei, colţul de socializare din orice apartament al erei comuniste, când nimeni nu prevăzuse un viitor în care s-ar putea instala în bucătărie un bar american cu taburete înalte. Figura ei trasă purta deodată expresia tragică ce vine după un orgasm.

— Vă mulţumesc, șopti Larisa fără să deschidă ochii.

M-am ridicat. S-a ridicat și ea. I-am sărutat mâna.

Am ieșit, ea închizând grijuliu ușa după noi, fără zgomot.

— Domnul să vă aibă în grijă, a murmurat.

Ne-am plimbat apoi prin oraș, reperând tot ce aveam să filmez a doua zi, anticipând muzica, ceremonia budistă, festinul. Ne-am învârtit prin Chess City, am admirat gigantica statuie a lui Lenin cu fruntea acoperită de guano provincial.

L-am sunat pe Tiumen, care spre surprinderea mea mi-a fixat întâlnire a doua zi la șase dimineaţa. Ştiam că e stahanovist, un salahor astral, care trebuie să arate că extratereștrii i-au transmis puteri ieșite din comun, că el doarme întotdeauna în biroul lui cu luminile aprinse, fără perdele la ferestre, pentru a vedea chipul statuii lui Lenin ce se înalţă până acolo, privindu-l sever cu cerculeţele acelea săpate pentru eternitate în ochii statuilor.

Seara, în restaurantul rău luminat al hotelului, am mâncat la fel de prost ca în cel mai mizerabil *gastronom* din era sovietică. Avea dreptate Dumas când scria despre oribila bucătărie rusă, carnea rău gătită, sosurile fade. Hotelul nu avea Internet, iar cafeneaua în care mâncaserăm la prânz era închisă. Ne regăseam deodată rupţi de lume.

— Ştii cine a mai scris despre kalmîci în afară de Dumas? Thomas De Quincey, cel cu *Confesiunile unui opioman englez.*

Eva a ridicat din umeri, dezbrăcându-se. În pat, m-a întrebat:

— Crezi totuși că o să aibă loc până la urmă petrecerea aia? Nici nu știu cum să mă îmbrac.

— Ca o curvă, i-am spus, în amintirea primei noastre nopţi. Nah, suntem oaspeţi, călători, n-am venit cu frac după noi, o să ne îmbrăcăm *casual.* Mai ales eu, care va trebui să filmez. Tiumen și

nevastă-sa și mulţi alţii vor fi însă îmbrăcaţi în costume kalmîce tradiţionale din mătase și satin.

Şi cum am văzut că adormise deja, am murmurat:

— Satan în satin.

La șase dimineaţa, fără să fi luat micul dejun, am traversat piaţa centrală, trecând pe lângă soclul lui Lenin, eu evitând să privesc în sus, și ne apropiam de palatul prezidenţial, când, băgând mâna în buzunar, am dat de șerveţelele Larisei.

De departe am remarcat, prin pâcla fricii, două figuri sumbre în civil lângă poliţistul de la intrarea palatului, care ne priveau fix pe măsură ce ne apropiam de ei.

Ajungând în faţa lor, am băgat mâna în buzunarul umflat și am scos pumnul de hârtii moi.

— Şerveţele folosite, am zis calm.

Le-am aruncat în coșul de gunoi de lângă intrare, păstrând unul cu care mi-am șters fruntea, întinzându-le pașapoartele.

— Tiumen ne așteaptă, am precizat.

— Știm. Câtă bună creștere! Încă mai avem multe de învăţat de la francezi, uite cum aruncă hârtiile la coș și nu scuipă pe jos, zise bonom poliţistul începând să mă pipăie și să-mi caute prin toate buzunarele.

O poliţistă boită ca o prostituată o căuta pe Eva, pipăindu-i de asemenea tot corpul.

Sus, la ultimul etaj, Tiumen ne aștepta pășind de la una la alta între tablele de șah care îi umpleau biroul. Prin fereastră vedeam, la nivelul nostru, capul murdar al uriașului Lenin din piaţa centrală, care ne fixa ostil cu cercurile goale ale găvanelor.

Tiumen era neschimbat: subţire, înalt, elegant, imberb, parfumat. Primul președinte al unei entităţi a Federaţiei Ruse care acceptase de bunăvoie să renunţe la acest titlu: „președinte”, după ce Putin anunţase insistent că dorește ca de acum înainte titlul să-i fie atribuit doar lui.

A desfăcut braţele și m-a așteptat să ajung la el ca să mă strângă în braţe. Evei i-a sărutat mâna.

— Cum ţi-ai petrecut ziua de ieri?

— Minunat. Ne-am plimbat prin Elista.

— Îţi place cum am amenajat orașul?

— Da. E frumos de tot. Mari schimbări ai făcut de când n-am mai venit. Ador absolut totul. Mai ales pagoda aia cu o tablă de șah în faţă și Lenin în partea cealaltă.

— Din păcate, suspină Tiumen, nu toată lumea e mulţumită. De parcă, cârcotași fiind, ar putea schimba ceva. Asta îi ziceam și lui Putin: m-am săturat de vorba aia de duh searbădă și apocrif atribuită lui Lincoln: „Se poate să minţi o parte a poporului mult timp, sau tot poporul puţin timp, sau orice combinaţie în genul ăsta, dar e imposibil să minţi tot poporul tot timpul”... Mare tâmpenie. Ce politician o fi fost și Lincoln ăsta? Cum adică să nu se poată să-l minţi tot timpul? Păi, altfel cum îl îndrumi? Dacă nu-l minţi tot timpul, poporetul prost e în stare să-i creadă pe dictatori chiar și când spun adevărul.

Am râs, nepricepând unde vrea să ajungă.

— Unii chiar îmi zic dictator, când eu de fapt doar îi protejez. Ascultă la mine: în viaţă trebuie uneori să faci și bine, numai ca să derutezi.

A tăcut, deodată trist.

— Hm. Iar tu...

Ne-a întors spatele și a rămas cu faţa la fereastră, părând că privește drept în ochii lui Lenin.

— Iar tu...

Am simţit deodată un fior rece. Pe mese nu vedeam decât table de șah, nicăieri vreo farfurioară

cu dulciuri, o cafea, un whisky matinal sau ceva *kumîs*. Şi nici un ceainic.

Stătea cu spatele rigid spre noi și contempla tăcut căpăţâna lui Lenin. Deodată a vorbit:

— Mi se spune că ieri ai fost în vizită la căţeaua aia care dă un nume rău republicii mele și mă numește un dictator.

Tăcut, împietrit, îmi căutam cuvintele, forţându-mă să înghit salivă, dar gâtul îmi era sec. Am simţit cum mâinile îmi tremură.

— Așa e. M-am dus la ea pentru că eram curios să văd singura persoană care nu te iubește în ţara asta.

A rămas cu spatele spre noi, fără reacţie, tăcut, nemișcat.

— Să știi că n-am făcut vreun interviu cu ea. Lăsasem camera de filmat la hotel.

— Ştiu, evident că știu. Am vizionat tot ce ai acolo.

A început să pășească gânditor prin birou. Deodată a vorbit în engleză, spre edificarea Evei.

— Ştiu, gunoiule ipocrit. Ţi-am verificat toate imaginile. Am văzut cum l-aţi terorizat la Moscova pe partenerul meu de afaceri, tu și gangsterii tăi. Iar domnul Serj Nartidze m-a avertizat cât îmi ești de ostil și cum plănuiai să mă filmezi ca pe un dușman.

Fixându-mă, mi-a examinat starea de panică fără să dea vreun semn că asta i-ar produce vreo satisfacţie.

— Ţi-am șters doar secvenţa cu gangsterii ceceni de la Moscova. Plus că era prost filmată. În rest, totul e acolo. Ai oricum prea puţină materie ca să-ţi iasă de-un film.

Făcea pauze insuportabil de lungi.

— Ah, iar în secvenţa pe care ai filmat-o în biserica Vasili Blajenîi, la Moscova, folosești prea multe zoom-uri.

Nu îndrăzneam să privesc spre Eva. Tiumen a continuat în engleză:

— Pe deasupra, o să-ţi lipsească cu totul Kalmîkia, etapă importantă în voiajul lui Dumas. Plecaţi acum, imediat. Îţi promisesem o mașină care să te ducă la Groznîi. Eu mă ţin întotdeauna de cuvânt. Bagajele voastre sunt în mașină deja. Vă așteaptă jos, la intrare.

Am făcut:

— Iar eu...

— Iar tu, da.

— N-am nici un ban, te implor, i-am spus în rusă. Nu mă distruge. Spuneai c-o să-mi dai niște bani. Ce fac eu mai departe?

— Cum n-ai nici un ban? a răspuns în engleză, mimând surpriza.

Şi, urmând pe un ton egal, tot în engleză, fără să privească spre Eva, ci doar examinând cum mă descompun:

— La telefon mi-ai zis că fata asta și-a vândut galeria de artă pentru tine. Ce-aţi făcut cu toţi banii? Finanţezi rezistenţa cecenă?

Am desfăcut braţele, încercând să spun ceva, cu gura deschisă și seacă, ochii implorând.

— Dispari, a răcnit, dispari, gunoiule, până nu mă răzgândesc și vă trimit legaţi la Moscova, să vă preia FSB-ul. Sau poateee...

Tocmai atunci a intrat, de parcă s-ar fi materializat din văzduh, domnul Serj Nartidze, încostumat impecabil, mirosind a odicolon de calitate.

A mers ţintă la Eva, i-a luat mâna și i-a sărutat-o.

— Mă tem că am sfârșit prin a vă cauza neajunsuri vizavi de prietenia dumneavoastră oarecum fățarnică cu bunul Tiumen, ni s-a adresat el în engleză, privind de la mine la Eva, însă doresc să vă spun că am găsit contestabil moral să vă aud la Moscova hohotind, în cadrul ospitalităţii mele, și asta numai pentru că nu aveaţi o altă anecdotă de povestit, cum o comisie de cinematografie în Paris, compusă din oameni

profund ideologizaţi, printre care o femeie desculţă, v-a cerut detalii despre cum o să vă filmaţi dușmanul. Prietenul dumneavoastră aici de faţă nu vă este dușman și a fost profund rănit de cele ce a putut să audă.

Eva tremura, nesigură de ce se va întâmpla.

— Cât despre natura cecenilor în general, veţi fi doar moderat surprins să descoperiţi că Tiumen o cunoaște nesfârșit mai bine. De altfel, doresc să vă spun că doar infinita mea plăcere de a fi fost amuzat involuntar de dumneavoastră la Moscova m-a împins să-l conving pe magnificul nostru prieten să nu ia măsuri extreme în ce vă privește.

Tiumen mi-a indicat ușa și vedeam că acum buzele îi tremurau de iritare abia stăpânită.

— Înţeleg că mașina vă așteaptă jos, ne-a strigat din urmă Serj Nartidze. Dacă vă veţi găsi în Tbilisi când ajungem acolo cu expoziţia, sunteţi bine-veniţi.

Şi, când am deschis ușa biroului, ne-a mai strigat:

— Sau, și mai bine, domnișoară Eva, n-aţi vrea să vă întoarceţi cu mine la Moscova? Pavel vă așteaptă. Aţi fi o prezenţă luminoasă la vernisaj. M-am săturat să văd mereu aceiași snobi moscoviţi la evenimentele mele culturale. Aţi oficia acolo ca o Medeea, o preoteasă antică peste un sobor de falsitate.

Eva și-a dres vocea și i-a spus:

— Nu văd nimic rău în a fi snob. Snobul întotdeauna te iartă, pentru că știe câtă muncă trebuie ca să devii autentic.

Domnul Nartidze a ridicat din umeri.

— Poţi fi autentic pur și simplu având bani, draga mea. Banii te scutesc de minciună.

I-am strigat:

— E bine că alde noi n-avem bani, ca să putem părea vulnerabili!.

Am coborât împreună pe scări, păstrând tăcerea, știind că, dacă luam liftul, ar fi trebuit să-i

spun Evei ceva sau să o privesc măcar.

Afară, polițiștii în uniformă și cei doi în civil ne examinau rânjind.

M-am învârtit prin faţa treptelor, nevăzând nicăieri mașina promisă. Un autobuz vechi, din tablă, cu ferestrele din spate înlocuite cu saci de plastic și folii de aluminiu, bloca vederea spre stradă, așa că am trecut prin faţa lui ca să mă uit și în partea cealaltă, dar nu se vedea nimic nici acolo.

Am privit, neștiind ce să fac, spre șoferul bătrân, vizibil rus, albit, hirsut, înfofolit sub o căciulă de blană, care mă fixa impasibil.

Am revenit spre polițiștii care se amuzau din ce în ce mai tare. Deodată, ușile din faţă ale autobuzului s-au deschis scârţâind și pufăind, iar șoferul mi-a ţipat:

— Aveţi de gând să urcaţi odată?

Bagajele noastre zăceau aruncate în autobuzul dogit pe scaunele din faţă și printre ele, pe culoarul slinos.

Valentin aveam să aflu că îl chema pe șofer. A ambreiat, iar autobuzul a demarat, scuturându-se lent, Valentin chiuind ca un birjar de diligenţă, deja beat în zori.

Cât eram încă în oraș, până să ieșim, la fiecare colţ de stradă Valentin se apleca peste uriașul volan și îl învârtea cu tot corpul, icnind. Când conducea în linie dreaptă și accelera, împingea volanul cu pieptul, parcă pentru a spori viteza.

— Carevasăzică, porumbeilor, se pare că prietenul vostru Tiumen v-a pedepsit, mi-a strigat, hohotind de o bucurie pe care nu o pricepeam. Ce-o să creadă acum femeia ta despre tine, străine, văzând cum marele han al mongolilor te trimite la drum lung cu un nenorocit ca mine?

Am privit spre Eva și am văzut-o palidă, secată, flămândă, golită de sentimente. A căutat să-și apropie capul de geam și să închidă ochii, ca să nu mai vadă strada plină de hopuri, printre

monotonele blocuri comuniste, moment în care fereastra a izbit-o în plin obraz, aruncând-o spre mine.

Am răcnit spre bătrân:

— E gândit dinadins. A fost ideea lui Tiumen. În felul ăsta n-o să ne atace nimeni. Cine naiba crezi c-ar ataca un așa autobuz?

— Cineee? a hohotit. Oricineee de acum înainte. Oricine. Satanele de ceceni. Haitele de nogai. Ingușii!... Avarii cu ale lor fioroase Kalașnikoave pliante. E mai rău azi decât pe vremea lui Dumas.

Nu m-am mirat. Ştia, evident, de Alexandre Dumas, ca orice locuitor al Kalmîkiei sau Caucazului. Toată Elista aflase, se vede, pentru ce venisem eu acolo și cum mă gonise Tiumen, umilindu-mă.

Am calculat că aveam să facem vreo zece ore până la Groznîi, dar că, odată trecută jumătatea drumului, am putea să ne oprim undeva în Kizliar, în Daghestan, să cumpărăm de mâncare și eventual să filmez ceva. Ultima oară când trecusem prin Kizliar constatasem că târgul rămăsese exact ca pe vremea lui Dumas: uliţele – râuri de noroi între garduri de spini, mizerie, delăsare, case urâte, câini vagabonzi. Singura schimbare era adusă de stâlpii de electricitate.

— *Na hui Kizliar,* a răcnit Valentin. Nu ne oprim în nici un Kizliar.

— Trebuie să cumpărăm ceva de mâncare undeva, am argumentat logic. Noi doi n-am mâncat nimic azi.

— Treaba voastră, trebuia să vă gândiţi. Eu am merinde, pentru mine. Vă zvârl la satanele din Groznîi și pornesc imediat înapoi, nu stau eu să dorm pe pământ spurcat.

L-am sunat pe Ali ca să-i spun c-o să ajungem în Groznîi chiar în acea seară, că sejurul kalmîk a trebuit scurtat, fără să-i dau pe loc amănunte. Am amestecat cu puţină georgiană și un strop de

cecenă, ca să nu priceapă șoferul tot ce spun. Ali a înţeles, evident, că ceva e în neregulă, dar nu a întrebat. Am închis și mi-am încleștat fălcile, fixând drumul monoton.

Cum arţăgosul moș Valentin tăcea, conducând îmbufnat, l-am rugat:

— Dă-ne și nouă ceva de mâncare. La Groznîi am să-ţi cumpăr eu ce trebuie. Vei fi bine răsplătit, am prieteni acolo, o să fim sub protecţia și ospitalitatea lor.

— Ești un tâmpit, mi-a răcnit mânios. Cum să fii prieten cu ceceni?! Au să vă răpească pe amândoi și or să vă ducă sus la munte, în bârlogul lor împuţit de neoameni. Eu nu stau o secundă cu voi. Vă arunc acolo și gata.

Eva încerca să doarmă cu capul în poala mea, dar tremura toată în autobuzul neîncălzit, cu pale reci de vânt atingându-ne din toate direcţiile. Am scos din buzunar singura batistă rămasă din manifestul Larisei, cea pe care o păstrasem ca să-mi șterg fruntea, acolo, la intrarea palatului lui Tiumen, și am despăturit-o. Frazele incomplete, scrise de mine fără punctuaţie, erau acum moarte, lemnoase, lipsite de sens.

Am ţinut hârtia mototolită strâns în pumn, privind fără să văd peisajul arid, întins, dezolant, al stepei, pe măsură ce se scurgeau lungi minute.

Când am trecut pe lângă o pancartă mare, din tablă ruginită, cu litere aproape șterse, pe care scria ДАГЕСТАН/ DAGESTAN, am scos telefonul și am format numărul Larisei.

A sunat îndelung și voiam să închid, când deodată am auzit o voce răstită de bărbat:

— Ce doriţi? Cine e?

— Cu doamna Larisa, vă rog, am spus surprins.

— Din ce ţară sunaţi? Doamna Larisa nu mai e.

— Cum nu mai e? Am văzut-o ieri, doar nu s-a mutat.

— Nu mai e printre noi, cetăţene, stimat om bun. S-a aruncat ieri-noapte pe fereastră. S-a sinucis. Îi cercetăm acum apartamentul.

Am închis și am rămas inert, privind înainte cu fierbinţeală la tâmple, răscolit de emoţii care nici nu-mi aparţineau. Am mototolit iar șerveţelul și mi-am șters cu el lacrima pe care nu o chemasem.

Capitolul VII

Din care aflăm despre cum se trișează la skanderbeg

„În Caucaz, asasinatul e doar un gest”
Alexandre Dumas, citând-l pe Pușkin

în *Le Caucase*

Cum mă temeam, moș Valentin n-a acceptat să se oprească în Kizliar. Mi-am reprimat impulsul de a-i smulge volanul și de a-l arunca pe ticălosul bătrân afară din autobuz, dându-mi seama că n-aș putea în veci să conduc un asemenea monstru ruginit și tremurător. Flămândă, dârdâind de frig, Eva încerca să adoarmă.

De la КИЗЛЯР/KIZLIAR, drumul se bifurcă. În dreapta fuge prin stepă, de-a lungul fluviului Terek, spre satele căzăcești vizitate de Dumas, Şelkovskaia (scris de el *Schoukovaïa)* și Cervlionaia *(Tchervelonne),* unde el sugerează apăsat că ofiţerii ruși i-ar fi oferit femei. Noi în schimb am pornit întins pe celălalt drum, cel direct spre Hasaviurt, în Daghestan, de unde aveam să continuăm spre Groznîi, în Cecenia.

Am suspinat gândindu-mă cât de mult aș fi vrut să pot să merg în Cervlionaia ca să anchetez printre localnici, scrutând feţele sătenilor pentru a vedea dacă nu cumva vreunii din ei sunt într-adevăr descendenţi ai marelui om. Păr negru buclat, buze groase, stră-strănepoţi ai unui *quarteron,* Alexandre Dumas, pe jumătate mulatru, al cărui tată venit din Haiti fusese general al lui Napoleon, motiv pentru care și el, Dumas, era fascinat de Pușkin, care la rândul lui descindea din Abraham Hanibal, „negrul lui Petru cel Mare”.

Cum Eva până la urmă adormise, în ciuda burţii goale, l-am informat pe Valentin că în Şelkovskaia mai fusesem, cu ani în urmă, și că acolo, pe malul Terekului, Dumas a făcut lucruri atroce. De pildă, în drum spre Cervlionaia, eroul meu a plătit un cazac din escortă ca să omoare și să decapiteze un cecen care îl provoca pe acesta. Câteva zile mai târziu avea chiar să meargă la vânătoare de ceceni, cum am amintit deja, găsind ca justificare că se află în orient, iar în Cervlionaia, unde a fost găzduit de un nobil militar rus, Dumas se laudă că a beneficiat de o ospitalitate similară cu cea de care s-a bucurat Antenor acasă la filozoful grec Antifon.

— Adică acela i-a oferit nevasta pentru o noapte, îi spun lui Valentin, care pe dată a început să se închine.

— Ai spus iar povestea cu ofiţerul care i-a dat nevasta o noapte lui Dumas? a întrebat Eva, care se trezise și auzise nume cunoscute din poveștile mele anterioare. Așa cum tot vrei să mă dai tu pe mine altora?

— Dar și ţie îţi place ideea asta, i-am spus, mângâind-o. Iubesc o nimfomană.

Nu a răspuns. Depășeam căruţe de ţărani daghestanezi, unele acoperite cu coviltir arcuit, trase de căluţi famelici, și în afară de tenul mai închis nu le găseam vreo diferenţă faţă de ţăranii noștri. Căciuli de blană, unii în trening, dinţi lipsă, pantofi scâlciaţi. Nu vreau să fiu cu ei, nu doresc să ajung ca ei, îi urăsc, îi cunosc, îi știu, de la ţară vin și eu, analfabeţi bănuitori în trening, tricourile lor îmbibate de sudoare, dinţi de metal, negi, duhoare. Mujicul are un miros cunoscut în Franţa drept *cuir de Russie,* spunea Dumas.

Deodată ceaţa s-a desfăcut ca faldurile unui sex gigantic și a apărut în sfârșit muntele. I-am dat un cot Evei ca să se ridice, să fie izbită pentru prima dată de aspectul de spaimă și admiraţie religioasă pe care îl inspiră zidul fracturat al

Caucazului. Himalaya e doar un munte, Caucazul este însă un tron. Tron al zeilor și loc de caznă al eroilor, Caucazul este teatrul unde primul poet al Antichităţii își plasează prima tragedie – drama lui Prometeu.

Atât de natural este muntele pentru munteni, încât unele din micile popoare de acolo, din vârf, nici nu au un termen pentru „munte”. E mediul lor firesc, ei nu concep viaţa la câmpie, îi ţicnește monotonia șesului.

— Ţi-am zis de cazacii din Cervlionaia, i-am spus bătrânului Valentin, însă știi bine – nu? – cum cazacii s-au aflat întotdeauna în relaţii complicate cu cecenii. Ei zic că cecenii se bat ca niște artiști. Ca și cazacii, cecenii au o mândrie provocatoare comparată cu umilinţa rușilor. Apoi, rușii nu văd, nu percep frumuseţea Caucazului, a Muntelui. Pentru ei, Muntele însuși e dușmanul.

L-am văzut că se încruntă nemulţumit.

— E foarte complicat. Militarii ruși nu știu să se bată în ambuscadă cu caucazienii, de pildă, am continuat. Asta cere un dar special, pe care cecenii îl posedă în mod firesc. Amintește-ţi cum au încolţit tancurile rusești în Groznîi. Atunci când imbecilul de ministru al Apărării al lui Elţîn, Graciov, se făIea că poate să ia Cecenia în două ore. Cecenii au lăsat tancurile rusești să intre în oraș, pe aleile dintre blocuri, după care au distrus primul și ultimul tanc, blocând coloana într-o stradă și masacrându-i pe cei care ieșeau din blindate.

— Eram acolooo!... mi-a răcnit. Eram într-un tanc. Am fost militar la blindate. Autobuzul ăsta îi mai greu de condus decât un tanc. Iar acuma sunt forţat să vă duc la satane. Nu vreau să mai văd orașul ăla. Cecenii au să vă răpească și or să vă vândă, a repetat Valentin încăpăţânat. Dar, înainte să vă vândă, au să-și împartă femeia ta, iar ţie au să-ţi taie puţa, ca să devii ca ei.

— Dacă au să-mi taie puţa și devin ca ei, atunci n-au să mai poată să mă vândă, că cecenii nu-i vând pe-ai lor, i-am spus zâmbind fin.

A tăcut, nemulţumit de justeţea argumentului meu. Un panou de tablă în marginea drumului ne arăta că ne apropiam de XACABЮPT/HASAVIURT, ultimul târg daghestanez înainte de frontiera Ceceniei, ba chiar treceam pe podul de pe râul Aksai, Apa Albă, afluent al Terekului. Ah, Hasaviurt, păcat că nici acolo nu ne puteam opri, știam că într-o piaţă a târgului se află un bust al lui Alexandre Dumas, fără îndoială cea mai exotică amplasare a unei asemenea statui.

— Numai Stalin a știut cum să regleze problema cu cecenii, a pufnit Valentin. I-a deportat pe toţi în Kazahstan. Stalin a fost cel mai mare om al Rusiei. Așa bărbat mujic vrem și acum.

— Da, dar a făcut și foarte mult rău, am argumentat.

— Minciuni, a strigat, încăpăţânat.

— Stalin i-a deportat pe ceceni în vagoane de animale până în miezul Siberiei. De-aia mai trăiesc încă și acum mulţi ceceni în Kazahstan. I-a transportat în vagoane de vite și foarte mulţi au murit pe drum.

— Foarte bine le-a făcut, a strigat Valentin. Şi chiar vite sunt. Animale. Periculoase animale cu Kalașnikov, care se stropesc cu parfum scârbos. Stalin a fost cel mai mare om al nostru din istorie. A știut ce să le facă.

— Cum al vostru, când Stalin nici măcar nu era rus, era georgian? îi amintesc. Era georgian după tată și din mamă osetă.

— Şi eu sunt oset.

— Ah, nu mi-ai spus.

— Nu ţi-am spus? Nu m-ai întrebat. M-ai întrebat tu ceva? M-ai întrebat dacă sunt om? Sunt oset, iar scârbele de ceceni au să rămână pe vecie dușmanii noștri. Şi animalele ingușe la fel.

— Da, da, dar știu și ce le-au făcut oseţii bieţilor inguși în masacrul ăla din 1992, am făcut eu imprudent.

Îmi revenise deodată amintirea satelor ingușe din raionul Prigorodnîi, când trecusem atunci, venind din Vladikavkaz spre Groznîi, iar în sat după sat vedeam numai dezolare, casele ingușilor arse de oseţi, câmpuri abandonate, vite ucise în depărtare, putrezind pe câmp.

Valentin a răcnit deodată ceva de neînţeles, care ne-a făcut și pe mine, și pe Eva să tresărim, ea ducându-și mâna la piept, în dreptul inimii.

— Ştii ce? Eu nu vă mai duc în Cecenia. Vă las aici, în Hasaviurt.

Panica m-a cuprins deodată iar, după o asemenea zi care nu fusese decât o succesiune de dezastre.

— Îl sun pe Tiumen să-i spun, l-am amenințat.

— Ha-haaah! a hohotit. Aiurea. Nici n-o să-ţi răspundă. Crezi că nu știu că te-a zvârlit? Şi-a bătut joc de tine trimiţându-te în iad cu rabla mea.

O uriașă seară stacojie cobora peste Hasaviurt, peste Daghestan și peste străduţele noroioase bântuite de spectrele unor răzbunări trecute. Valentin a frânat lângă straniul cimitir care mă fascinase de fiecare dată când mai trecusem prin Hasaviurt, unde un gard de sârmă, vara ascuns de iederă, separă locul de veci musulman de cel creștin. În partea musulmană, copacii fără frunze aveau crengile acoperite de fâșii de cârpe de toate culorile, înnodate acolo de vizitatori care și le rupeau din veșminte, semn că unul din acele morminte era un loc de pelerinaj al vreunui sfânt sufi. Văzusem asta de zeci de ori, acesta era însă singurul cimitir unde un loc de pelerinaj musulman se învecina cu rânduri de cruci.

După ce a frânat, Valentin a apăsat butonul care deschide ușile autobuzului, s-a ridicat și a împins afară cu piciorul unul din rucsacurile

noastre. Am răcnit la el, căutând să-l lovesc, dar el a continuat să împingă bagajele afară, iar eu am avut reflexul de a mă repezi la sacul cu camera de filmat, strângându-l în braţe. Eva în timpul ăsta ţâșnise din autobuz, adunând bagajele, iar eu am sărit la rândul meu jos ca să-i dau să ţină camera și să mă pot întoarce să-l pocnesc pe ţicnitul bătrân.

Când m-am răsucit, el s-a aplecat din vârful scării autobuzului și m-a scuipat în faţă cu asemenea abundenţă de lichid, că am avut senzaţia unei palme. Cât îmi reveneam din momentul de surpriză, a închis ușile, s-a trântit la loc la volan și a început manevrele de întoarcere a autobuzului.

Un grup de curioși se strângea în jurul nostru, așa că a trebuit să le strig în rusă că nu s-a întâmplat nimic interesant, după care am scos telefonul și l-am sunat pe Ali.

— La ce oră ajungeţi? a întrebat.

I-am rezumat ce se petrecuse, folosind cât mai des cuvântul *cecen,* ca cei din jur să priceapă că avem protecţie serioasă și că bagajele noastre nu sunt de luat acasă.

— Închiriază o mașină, mi-a sugerat Ali, ca și cum era o evidenţă. În vreo două ore sunteţi aici. Aveţi doar o sută de kilometri.

I-am explicat că nu mai am nici un ban, la care el, răbdător, mi-a spus că, dacă găsesc o mașină, pot să-i spun șoferului că va fi plătit la Groznîi.

Am început să le fac propuneri curioșilor, însă tonul meu marţial când vorbisem la telefon își făcuse mult prea bine efectul, așa că singurul ţăran care a spus că acceptă să mă ducă până la Groznîi mi-a cerut banii în avans. Se juca cu cheile mașinii, cercetându-mă amuzat.

— Nu înţelegi c-o să fii plătit acolo? i-am ţipat. Omul care ne așteaptă e un mare caid cecen, plin de parale.

— Tocmai de-aia, de barosanii ăștia n-ai cum să te iei când nu te plătesc.

Am insistat, el a ridicat din umeri și a plecat nonșalant, jucându-se cu cheile mașinii. Grupul a început să se disperseze, în jurul nostru rămânând în cele din urmă doar câţiva copii și niște câini cu alură de lupi. Lupii Caucazului, da, precum acel lup, simbolul Ceceniei, care figurează, urlând la lună, pe drapelul republicii.

L-am sunat iar pe Ali, rugându-l să vină să ne ia. A înjurat cum nu îl mai auzisem. Mi-a spus că vine, deși n-ar fi dorit să se afișeze prea mult prin Hasaviurt, unde are o mică problemă cu un acoperiș avariat, plus că mai trebuia să traverseze târgurile Argun și Gudermes din Cecenia, iar aceia îi sunt cu toţii dușmani de clan. Şi la fel avea să fie și la întoarcere.

Eva se așezase pe bagaje, holbându-se în gol, în buza cimitirului, flămândă, cu tristeţe seacă pe chip. Am privit iar de-a lungul și de-a latul cimitirului, foarte estetic abandonat, cu crucile creștine înșirate uniform și fâșiile de cârpe colorate atârnând deasupra pietrelor tombale musulmane, semn că un sfânt derviș fermentase sub una din pietrele acelea cu inscripţii în arabă pe care nimeni nu le putea citi. Am ridicat camera de filmat, dar mi-am dat seama că ar fi fost niște imagini inutile, căci Dumas, deși trecuse prin Hasaviurt, unde își are bustul din bronz într-o piaţetă, nu descrisese un asemenea cimitir. Sau el nu remarcase, sau poate morţii creștini au fost îngropaţi acolo după trecerea lui prin Cecenia și Daghestan, după momentul cuceririi Caucazului de către Rusia, după cruntul război împotriva nobilului Şamil.

I-am spus deodată Evei:

— Stai aici cât mă duc repede să filmez bustul lui Dumas. Întreb eu acuș unde este.

M-a privit cu șoc real pe faţă.

— Tu nu ești în toate minţile.

— Nu dispar mult, e singura lui statuie din Caucaz.

— Stai cu mineee!... a răcnit. Stai cu mineee!

În cele două ore care s-au scurs până când mașina lui Ali a frânat lângă noi, împroșcându-ne cu noroi, n-am făcut decât să ședem nemișcaţi pe bagaje, strânși unul în altul și privind în direcţii diferite.

Când Ali a ieșit din mașină, i-am văzut maxilarele strânse de enervare și ochii mici ca ai unui om care băuse prea mult și fumase nenumărate tuburi de iarbă.

Încărcând bagajele și strecurându-ne pe scaune, i-am zis:

— Ali, poţi, te rog, să oprești cinci minute în centru? Aș vrea să filmez rapid statuia lui Alexandre Dumas.

M-a privit și el de parcă eram nebun și a demarat fără să răspundă.

Trecând prin faţa cimitirului, Ali s-a aplecat deodată înainte, ridicându-și fundul de pe scaun, și a făcut o plecăciune, spatele lui atingând tavanul mașinii, capul lovind parbrizul, cu genunchii îndoiţi și picioarele pe pedalele mașinii. Un cecen nu poate sta așezat când are morminte în câmpul vizual. Din Cecenia, traversând Asia Centrală până în China, călătorul, fie că se află în autobuz sau în tren, își va vedea tovarășii de drum ridicându-se scurt de pe scaun și plecând capul atunci când vehiculul trece prin faţa unei moschei, a unui cimitir sau loc de pelerinaj.

N-am făcut nici o remarcă. La urma urmei, și ortodocșii fac la fel. Trece autobuzul prin faţa unei biserici și jumătate din călători, bătrâni, fete boite și doamne deghizate în prostituate cu blugi rupţi în genunchi și unghii false, cu toţii își fac cruce de la brâu la umeri.

Şoferul autobuzului de asemenea își va face cruce, mai și uitându-se umed-tandru la biserică, de îţi spui că odată, dintr-un gest greșit de volan, au să rămână cu toţii acolo, sub o pajiște binecuvântată. Gesturi ritualice goale și absurde se

fac pe toată planeta. Budiștii mongoli ai lui Tiumen învârt moriști de rugăciune. E bine să-ţi relativizezi uneori paradigma.

Tot așa, ajuns în Belgia acum un sfert de secol, plin de proaspăt entuziasm est-european, am reușit încă din prima zi să șochez pe cineva, o persoană care îmi voia binele, când, după o dispută în care i-am dovedit verbal că aveam dreptate, am făcut gestul românesc ce înseamnă „sâc, te-am bătut”... Gestul acela, banal pentru noi, prin care vorbitorul strânge pumnii și și-i lovește vertical, ca și cum ar înfige un dop în pumnul de jos cu pumnul de sus.

Persoana – un belgian neaoș – a fost extrem de șocată. În Belgia, ăsta e un gest de o mare violenţă, care implică o propunere imediată de sex animalic, de preferinţă pe căi nenaturale. Sigur, incidentul a fost rezolvat prin explicaţii, râsete și bătut pe spate... șovăielnic, pentru a nu fi interpretat. La urma urmei, Belgia și Franţa sunt ţări în care bărbaţii se îmbrăţișează și se pupă de câte ori se întâlnesc, ceea ce pe un olandez, de pildă, l-ar face să se crispeze pe loc. Am descoperit atunci – pe pielea mea, dacă pot spune – că micile gesturi cotidiene pot fi la fel de vitale în adaptarea la o cultură ca și vorbirea corectă a limbii. Ca în Bulgaria, unde e important să-ţi amintești că dacă un bulgar aprobă frenetic din cap fără să vorbească înseamnă că spune „nu”, iar dacă scutură vehement capul, zice de fapt „da”.

Acestea sunt confuzii anodine. Uneori însă, necunoașterea unui gest poate avea consecinţe fatale. Odată, tot în Cecenia, am acordat proporţii nebănuite unei dispute înfocate în limba locală, în care unul din cei doi care argumentau i-a făcut celuilalt gestul cu arătătorul trecut pe gât, gestul prin care noi amenințăm pe cineva cu moartea. Mi s-a explicat ulterior că mă speriasem degeaba. Acel gest la ei înseamnă „m-am săturat de tine”. Pentru amenințarea cu moartea se face un gest similar, tot

cu mâna alunecând pe gât, însă se folosește degetul mare, nu arătătorul.

Îmi spuneam toate astea în cap, însă până la Groznîi nu a mai vorbit nimeni. Ne aflam deja în ţara ţicnitului de Ramzan Kadîrov, al cărui tată luptase împotriva lui Elţîn și care era acum protejatul lui Putin. Ramzan Kadîrov, apărătorul sufismului tradiţional cecen, teoretic opus fundamentalismului lui Şamil cel de la munte și care întreţinea un zoo personal, cu pantere adevărate și un tigru, prădătoare înfometate pe care le hrănea, cum se zvonea, cu dușmanii lui și cu ostaticii din clanuri rivale pentru care nu se plătise răscumpărare. Orice remarcă incorectă poate fi fatală acolo. Asasinatul e doar un gest.

Groznîi: militari mascaţi și vehicule blindate la fiecare intersecţie strategică. Peste tot uriașe afișe cu Ramzan Kadîrov și Putin, fotografiaţi separat sau împreună, agăţate sus pe faţada blocurilor noi, faţade deja fisurate. Detestam Groznîiul cel nou, cel reconstruit după bombardamentele din 2000, când avioanele lui Putin au slobozit covoare de bombe peste oraș. Nimic nu mai rămăsese din aspectul colonial al vechii capitale, nimic din amestecul acela de clădiri administrative vechi și provinciale, din casele cu copaci în curte și bănci de lemn în faţa gardului, ca într-un sat, dispărută era acum mahalaua cu zăpadă înnoroiată unde fusesem bălăngănit noaptea de Ali ca să mă întâlnesc cu Gamsahurdia. După ce distrusese orașul și îl instalase la putere pe Ramzan Kadîrov, Putin pompase sume dincolo de orice contabilitate în reconstruirea unui hâd oraș modern, lipsit de

suflet, cu o moschee gigantică imitată după una din Istanbul, flancată de patru minarete ce par rachete intercontinentale. Un fel de Novo-Solnţevo musulman de tendinţă sufi.

Cum drumul până în satul Makhketî, sus la munte, avea să ia o bună parte din noapte, ne-am dus mai întâi să mâncăm și să bem. Salman și Baisengur ne așteptau într-un restaurant amenajat într-un simplu apartament de la parterul unui bloc, fără firmă, fără nume pe ușă. Ali a comandat de îndată *qarqa,* nume generic pentru alcoolul tare, pentru vodcă. O femeie îmbrobodită ne-a adus tăcută vodca în câteva ceainice și ne-a împărţit câte o ceașcă de ceai goală, în care am vărsat vodca din ceainic, prefăcându-ne că sorbim ceva fierbinte. Departe era acum restaurantul georgian de la Moscova, cu fetele acelea deghizate în amazoane pe jumătate despuiate. Femeia cecenă care ne servea vodcă în cești de ceai nu era Medeea și nu avea unghiile mov, ci broboada trasă până peste ochi și o rochie amorfă, croită special ca să nu-i pună formele în evidenţă. Salman și-a dat peste cap prima ceașcă de vodcă și și-a turnat de îndată alta. Cum el avea să conducă pe drumurile de munte, spre Makhketî, avea nevoie să se încălzească, toamna fiind timpurie.

Femeia cu batic pe ochi ne-a adus apoi antreurile fumegânde, lăsând impresia, dacă cineva ar fi privit din prag, că aburii mâncării ieșeau din ceainicele cu vodcă.

— *Hinkali,* i-am explicat Evei ce avea să mănânce. *Dumplings* cu carne de oaie. Specialitate caucaziană.

Eva a cules un *hinkali* fumegând, ţinându-l delicat de codiţa răsucită și puţin uscată, l-a testat cu limba, ca să nu se frigă, și și l-a vârât tot în gură, făcând o mutră agasată.

— Ce să spun... Colţunași.

— Nu așa se face, i-am spus. Codiţa nu se mănâncă, toată arta e să fierbi *hinkali* așa încât

codiţa răsucită să rămână deasupra apei, uscată, ca să ai de ce apuca. Uite cum.

Şi i-am arătat tehnica, mușcând colţunașul până la codiţă și depunând-o pe aceasta delicat pe marginea farfuriei.

— Şi niciodată să nu mai iei mâncarea cu mâna stângă. În cultura asta a lor, mâna stângă e scârboasă, e cea cu care te speli la fund. Nu atingi mâncarea cu ea, nu dai noroc cu mâna stângă.

Tocmai atunci, Salman s-a aplecat și, înhăţând doi *hinkali* cu mâna stângă, și i-a vârât în întregime în gură, clefăind zgomotos, cu codiţă cu tot, după care ne-a turnat iar vodcă. Eva mi-a aruncat o privire furioasă și a tăcut îmbufnată, sorbind și ea vodcă.

A urmat apoi *jijig galnaș,* carne de oaie într-un recipient umplut cu seu topit și foarte mult usturoi. I-am întins Evei castronul cu grăsime lichidă, dar ea mi-a aruncat înapoi o privire dezgustată.

— Cine nu iubește seul de oaie n-are ce căuta în Caucaz, a făcut Salman, sărindu-mi în ajutor și privind-o apăsat. Eu mănânc seu de oaie chiar și rece, pe pâine, la micul dejun, cu sare zgrunţuroasă.

I-am transmis lui Salman o privire recunoscătoare, ba chiar i-am făcut și cu ochiul, moment în care el a propus pe neașteptate:

— Hai să facem un skanderbeg, dacă tot te-ai lăudat, să vadă femeia ta cât eşti de bun.

Ali și Baisengur au aplaudat zgomotos și au curăţat centrul mesei, în care Salman și-a proptit cotul, cu palma întredeschisă, fixându-mă drept în ochi și rânjind.

La skanderbeg totul e să știi să-ţi blochezi încheietura mâinii. Trucul este, evident, ca braţul tău și cel al adversarului să fie pe aceeași linie imaginară, să nu-i lași dușmanului nici un milimetru în dreapta sau în stânga, altfel își va folosi braţul și, prin el, tot trupul, ca pe o pârghie

necinstită, strivindu-te pe masă în puţine secunde. Salman a căutat să aibă un centimetru bun spre stânga mea, dar i-am corectat poziţia braţului înainte de a începe lupta, ceea ce a avut darul de a-i lărgi zâmbetul.

Am căutat sprijin sub masă, proptindu-mi genunchiul stâng în genunchiul Evei, iar ea, știind că voi trișa, a devenit rigidă, ceea ce de fapt îmi convenea.

Când Salman a căutat să spargă încleștarea, zvâcnind și aruncându-mă spre masă, am simţit că are o tehnică similară cu a mea și că nu e cu mult mai puternic fizic. Mi-am ridicat împingând în sus braţul în poziţia iniţială și, având punctul de sprijin suplimentar în genunchiul Evei, i-am împins treptat lui Salman, al cărui zâmbet îngheţase, braţul spre masă, până când el a cedat brusc și i-am izbit pumnul cu mare zgomot printre pahare și farfurii.

Ceilalţi doi mă examinau gânditori. Ali și-a mângâiat barba și a avut la rândul lui un zâmbet de o bunăvoinţă înșelătoare.

— Hai și cu mine, a zis pe un ton hotărât, suflecându-și mâneca puloverului.

Ali era mult mai masiv decât fragilul și veninosul Salman, însă poseda mai puţină tehnică. După lungi minute în care am rămas blocaţi, obosind amândoi, cu crampe în antebraţ și umăr, eu sprijinindu-mă în genunchiul Evei, am început să-l împing, încet, dar sigur, spre masă. Ochii i se strânseseră într-o fantă rea, sub broboane de sudoare. Mușchii gâtului îi tremurau. A pronunţat deodată, lent, ca pe o simplă remarcă încurajatoare, în georgiană:

— Eu nu pot să pierd.

Mai întâi am luat-o ca pe o fanfaronadă tensionată și mă întrebam de ce-mi vorbește în georgiană, limbă pe care ceilalţi doi nu o cunoșteau, în loc să-mi vorbească în rusă sau cecenă. Apăsând cu ultimele forţe, am continuat

să-l împing spre masă, când el a repetat în georgiană, nescăpându-mă din ochi și scrâșnind:

— Eu nu pot să pierd.

Brusc am priceput că îmi transmitea un avertisment, că era în joc prestigiul lui de șef, că el nu își putea permite să piardă în faţa celorlalţi doi, mai tineri, dintre care Salman nici măcar nu era din același clan.

Ca să verific, am apăsat un pic mai mult, iar fanta ochilor lui Ali s-a strâns și mai tare. Mi-am înmuiat atunci încheietura mâinii, am slăbit mușchii braţului, iar el mi l-a răsturnat în partea cealaltă, răcnind și izbindu-mi dureros dosul pumnului în masă.

Gâfâind, radiind de satisfacţie, a turnat iar vodcă pentru toată lumea... când ușa de la intrare s-a deschis și au intrat patru bărboși în uniformă militară, cu toţii purtând pe frunte câte o bentiţă verde cu un înscris în arabă pe care în mod sigur nu-l puteau citi sau pricepe: patrula moravurilor.

Câte un Kalașnikov lucios le atârna pe uniforma ce acoperea piepturi solide și nici unul dintre ei nu dădea impresia că ar zâmbi prea des. Femeia care ne servise dispăruse. Cel care era în mod evident șeful a venit direct la masă, a cules o ceașcă și a adulmecat-o. Faţa i s-a întunecat deodată. S-a răstit la Ali într-un dialect cecen pe care nu-l pricepeam. Ali s-a ridicat, ţinându-și mâinile bălăngănindu-se departe de corp și s-a apropiat de ei.

M-am uitat la tovarășii noștri.

— Le explică cum noi de fapt bem ceai, a șoptit Salman, neluându-și privirea de la ei.

Încet, una din mâinile lui a alunecat sub masă.

Ali parlamenta animat cu aceia, folosind argumente din care pricepeam prea puţin, invocând nume de clanuri vecine, posibili prieteni comuni și o aluzie la un racket la care ar fi participat un văr al unuia din cei patru împreună cu Salman și cu un daghestanez de încredere.

Deodată, șeful patrulei s-a răsucit spre acoliţii lui, care și-au îndreptat umerii, păstrând mâinile pe trăgaciul mitralierei, iar el le-a aruncat pe un ton răstit:

— E ceai!

Cu toţii am oftat uşuraţi, iar patrula a ieșit cu salamalecuri și multe urări de poftă bună.

Capitolul VIII

În care cititorii fac cunoștință cu deliciile haremului

> „Șeful poliţiei ne duse să vizităm o familie de tătari. Printre cele patru femei permise de Mahomed se găsea și o negresă cu doi pui. Celelalte trei femei aveau la rândul lor o șleahtă de copii al căror număr urca la opt sau zece; cu toţii fugeau, viermuiau, ţopăiau în patru labe ca broaștele, alunecau sub mobile ca șopârlele, dar cu toţii căutau doar să se îndepărteze de noi. Cele patru femei se ţineau smirnă în faţa noastră, nemișcate în cele mai frumoase veșminte ale lor, apărate de soţul lor comun, ca un caporal în faţa plutonului. După câteva minute în care ne-am desfătat cu vederea fericirii poligamiei și a deliciilor haremului, ieșirăm ca să respirăm un aer mai puţin încărcat cu azot și acid carbonic.”
>
> Alexandre Dumas, *En Russie*

Plecând din Groznîi în mașina încălzită de aburi de beţie, cu Ali și Salman așezaţi în faţă, eu în spate, strâns între Baisengur și Eva, căci nu se cuvenea ca cei doi, bărbat și femeie fără legături de familie, să se atingă, Eva a spus deodată:

— Trebuie să fac pipi.

Ne-am oprit în marginea drumului, lângă primul pâlc de copaci tomnateci golași. Eva a ieșit și s-a îndreptat spre copăcei, iar eu am ieșit la rândul meu ca să merg după ea, când Salman mi-a strigat din spate:

— Lasă femeia să se pișe în pace.

Am așteptat cu toţii tăcuţi. Eva s-a întors cu faţa crispată.

— Ai făcut? am întrebat-o.

— Nu pot, nu pot. Sunt blocată. Ce dracu' caut eu aici? Doar privindu-i din boscheţi mi-a venit un dop. Unul definitiv, poate o să stea acolo până explodez.

Se întunecase, iar spre munte drumul neasfaltat, cu o singură bandă, se înfunda în ceaţă, urcând lent, sinuos, spre o noapte mai neagră și decât sufletul iepelor nocturne miruite de Baisengur în scurtul lui pelerinaj la Mecca, de unde se întorsese cu fiola de apă sfinţită. Închizând din când în când ochii pentru a nu mai vedea oblic hăul întunecat din stânga, gaura fără fund din care se ridicau pachete de ceaţă anevoie gonite de farurile mașinii, îmi dădeam seama de justeţea sentimentului meu atunci, în aventura cu Gamsahurdia, când îl cunoscusem pe Ali și când, prin porii astupaţi cu frică, simţisem, în ciuda cagulei, că nu urcăm în munte, ci că ne învârtim la șes, în jurul târgului Groznîi.

Eva se strângea în mine, pierită. Din când în când, în miezul pufos al ceţii apăreau de departe ochii gălbui ai unei alte mașini, care cobora din munte. Atunci Salman începea să claxoneze, cealaltă mașină claxona de asemenea, semn de avertisment și recunoaștere, Salman urca cu roţile din dreapta pe stâncă, conducând oblic, în vreme ce mașina care cobora se apropia la limită de buza prăpastiei, alunecând în jos cu roţile din dreapta aproape în întregime în vid. De câteva ori ne-am frecat de cealaltă mașină, iar uneia i-am smuls retrovizoarea. Alteori am condus noi cu roţile deasupra negrului râpei, derapând, eu și Eva simţind în vintre atracţia gravitaţională, în vreme ce Lada noastră avansa smucindu-se, uneori roţile învârtindu-se disperat prin noroiul drumului și proiectând pietriș.

— Ce se întâmplă dacă ne vine din faţă un camion care coboară? a șoptit Eva.

L-am întrebat pe Salman, care a rânjit, conducând încordat.

— Facem marșarier până în ultimul sat traversat.

Am închis ochii și am retrăit senzaţia din noaptea în care l-am cunoscut pe Ali, cu cagula pe ochi... Atunci însă nu riscam nimic.

Din când în când traversam sate cu uliţe neluminate și case pitite după înaltele garduri din tablă groasă care ziua ascund curţile de privirile călătorilor, iar noaptea blochează lumina înăuntru, sate în care aerul irespirabil fremăta de la duduitul generatoarelor din curţi. În fiece sat și târg, Salman se oprea în piaţă, în faţa moscheii sau a primăriei, piaţă sistematic transformată în bazar nocturn. Ieșeam cu toţii din mașină, iar unul din ceceni se ducea la o tarabă să negocieze zâmbitor niște mere, nuci, fructe de toamnă.

În al patrulea sau al cincilea sat, Eva a întrebat:

— De ce atâtea fructe? Nevastă-sa face compot?

— Care nevastă? Ali are două neveste.

— Ah, da? a făcut înţepată. De ce nu mi-ai spus până acum? Am cadou numai pentru una. Mă gândeam să-i ofer trusa mea de machiaj.

— Nu m-ai întrebat. Şi oricum nu trebuie să le dai nimic. La ceceni nu e ca la români, nu se merge în vizită cu cadou.

Am luat-o de mână, iar ea mi-a urmărit privirea. Ali, Salman și Baisengur negociau cu niște localnici cu figură dură, închisă. Salman își ţinea ambele mâini în buzunarele hainei. Ştiam că în buzunarul drept avea pistolul, iar în cel stâng o grenadă. Nu-i spusesem Evei câte grenade transportam în portbagaj, nu doream s-o văd cum tresare chincit la fiecare smucitură a mașinii pe pietrele drumului, știind că, dacă sărim în aer, am produce o deflagraţie în stare să perforeze un blindaj.

— Nu ne trebuie nuci și mere, nu, i-am explicat pe un ton normal. Ali le arată sătenilor că

noi, străinii, suntem cu ei, sub protecţia lor, și că nu suntem marfă ambulantă, bună de răpit. Oricum, n-am putea să traversăm un sat fără să fim opriţi.

În Makhketî, drumul se oprește busc. Satul e împrăștiat pe un platou dincolo de care urcă doar muntele abrupt și unde, sus de tot, sunt lacuri înghețate, turnuri medievale abandonate și păstori sălbăticiţi, a căror limbă nu are decât consoane. De acolo se ridică spre vârful muntelui doar cărări de capre și un drum de pământ bătucit, acum acoperit de zăpadă și lăsat dinadins desfundat, pentru că duce direct la ascunzătoarea lui Şamil.

Peste sat cobora luna plină. Ne ridicaserăm deasupra ceţii. Mașina a oprit oblic în larga curte a conacului lui Ali, în care, de la lumina uriașului astru, s-ar fi putut citi eticheta unei sticle de vodcă. Pe colina de alături, o turmă de vaci placide păștea nocturn, bălăngănindu-și cozile în aerul aproape primăvăratic, cu toate că munţii dimprejur erau acoperiţi de zăpadă.

În casă, de cum am lepădat încălţările la intrare, câţiva copii s-au precipitat, viermuind și ţopăind, să le ia la frecat și văcsuit. Podelele era acoperite cu piei de urs și covoare ieftine. Aslan cel arătos, fratele mai mic al lui Ali, a cărui sarcină era să stea acasă în absenţa acestuia, adică mai tot anul, și să se îngrijească de gospodărie și femei, s-a repezit să mă îmbrăţișeze în manieră caucaziană, atingându-ne alternativ umerii și obrajii, el ștergându-mi faţa cu frumoasa lui barbă bogată de Prometeu tânăr. Cele două femei ale lui Ali au făcut același lucru cu Eva, iar eu m-am înclinat

spre ele fără să le dau mâna, lucru care ar fi fost o insultă pentru șeful familiei.

Pe Raisa o știam încă de la sfârșitul celui de-al doilea război cu Rusia, când alianţele între clanuri erau și mai tulburi decât azi și când șeful rezistenţei, muftiul Ahmed Kadîrov, tatăl actualului satrap local Ramzan Kadîrov, era un dușman total al Rusiei. Raisa avea o vârstă incertă, între 30 și 40, dar la ceceni muncile de la ţară o fac pe femeie să arate mai bătrână decât vârsta ei reală.

Pe cea tânără o chema Amina și nu o văzusem decât în pozele pe care mi le arătase Ali. Adolescentă cecenă de abia vreo 18 de ani, adusă (cumpărată mai degrabă) de Ali din Kazahstan, de la niște ceceni din Aktiubinsk, cu obrajii lucitori sub batic, roșie la faţă de emoţia de a vedea străini pentru prima oară. O faţă rotundă și obraznică, ochi alunecoși sub pleoape grele, fundul mic și pieptul masiv se ghiceau ușor sub puloverul și rochia lipite dezinvolt de corp, la limita decenţei pentru eticheta cecenă. Ochiul dibaci îi ghicea nerușinarea sub smerenie, așa cum se arăta pulpoasă, apetisantă, cu ceva pofticios și alunecos în ochi, sub privirile ei modeste. Se vedea de îndată că ea e favorita, Ali era subjugat de ea, deși nu-și putea ascunde iritarea când o vedea cum se fâţâie în jurul nostru. Era mândru de achiziţie Ali, dar conștient că se întorsese doar cu o ţărăncuţă incultă, cumpărată în Kazahstan, spre deosebire de Raisa, mama copiilor, care odinioară făcuse doi ani de universitate, atunci când, în vremea lui Dudaiev, cecenii crezuseră că se vor elibera de Rusia și că își vor transforma ţărișoara într-un soi de Elveţie caucaziană.

Raisa îi dăduse deja lui Ali patru copii, care fugeau chirăind prin casă în toate direcţiile, frecând la pantofii noștri, și se arăta acum cam ofilită. Baticul ei cenușiu era strâns sever, în vreme

ce de sub basmaua tinerei Amina, aproape la fel de roșie ca faţa ei, curgeau meșe obraznice.

De cum am intrat în odaia noastră, am aprins becul din tavan, care pâlpâia din pricina generatorului defectuos ce duduia sub fereastră, și am început să despachetăm, prima mea grijă fiind să verific starea camerei de filmat. Totul în iatac era impregnat de izul greoi al naftalinei, așa că mi-am lăsat plămânii în vestibul.

— Trage perdelele și obloanele, îmi spuse Ali cu reproș. Nu vreau să vă mitralieze cineva prin fereastră. N-aș dori să li se întâmple acasă la mine așa ceva oaspeţilor. Ce rușine!...

După ce a răcnit niște ordine în dialect celor două femei ale lui, Ali ne-a lăsat singuri în cameră, pe mine și pe Eva, ca să ne spălăm în niște lighene mari lângă care femeile lăsaseră o găleată cu apă fierbinte.

— Ai un trening, nu? m-a întrebat înainte de a ieși.

Am făcut un semn de lehamite care i-a amintit ce cred eu despre trening. În interior, în Cecenia, ca în toată Europa de Est și fosta URSS, bărbaţii se pun automat în trening. Întotdeauna am evitat dezagreabila ţinută.

Ne întrebam dacă n-am face mai bine să ne culcăm, date fiind ora înaintată și emoţiile drumului, când deodată au intrat fără să bată Ali și Salman. Am remarcat o schimbare pe feţele lor.

— Uite ce ne-am gândit, a început Ali după ce și-a dres vocea. O să pretindem că v-am răpit. O să anunţăm că aţi fost răpiţi de niște ceceni dintr-unul din satele alea de mai jos și o să împărţim cu toţii, foarte echitabil, banii din răscumpărare. Ce zici? Staţi cu noi aici câteva luni, până vin paralele pentru voi de la Bruxelles. Dă-l încolo de film, n-o să intereseze pe nimeni, oricum.

— N-ar da nimeni nici un sfanţ pe noi, am murmurat. Ce răscumpărare? Nu valorăm nimic, crede-mă.

— Nu te subaprecia, spuse Ali, plin de solicitudine. O să cerem și de la Uniunea Europeană, și de la NATO, bine?

— Cameră de filmat avem, interveni Salman împăciuitor, arătând spre a mea. Înregistrăm apelul vostru și îl postăm pe YouTube. Banii pot fi trimiși prin Western Union. Avem un birou la poșta din Vedeno. Până atunci o să trăim frumos și domol aici împreună cu toţii. Mă rog, mai gândește-te. Mai ales că am pierdut banii lui mustaţă ăla de Stalin.

Tăceam, privindu-i împietrit.

— *Kidnap,* îi spuse Ali Evei, care privea scena, iniţial fără să priceapă, și care împietri auzind *kidnap good.*

Frânt, pierdut, confuz după eșecul cu Tiumen în Kalmîkia, îmi treceam privirile de la unul la altul, căutându-mi cuvintele.

Deodată au izbucnit în râs, în hohote rostogolite, și-au dat pumni în piept unul altuia și m-au bătut pe spate.

— Ţi-a fost frică, ha? O secundă te-ai îndoit...

Iar în faţa protestelor mele:

— Haide, haide, te-am văzut. Fraierule.

Ali a scos o sticlă de vodcă și ne-a lăsat-o pentru tratamentul de culcare, după care au ieșit hohotind, rupţi în două de râs. I-am tot auzit râzând pe măsură ce vocile li se îndepărtau.

După ce ne-au lăsat, am deschis obloanele și am făcut să intre luna și vacile de pe colină, păstrând lumina stinsă și lăsând aerul proaspăt de afară să curgă peste mirosul greu de naftalină din odaie.

— Vezi? a făcut Eva, revenindu-și. Îţi reproșează totuși că l-au lăsat în pace pe ăla de la Moscova în vreme ce tu filmai.

— Crezi tu? i-am spus tremurând. Eu știu că doar glumeau. Se bucură ca niște copii.

Într-o odaie îndepărtată se auzeau acum gemetele nerușinatei mici și un scârţâit ritmic de

pat cu arcuri vechi, din cele care îţi intră perfid în spate prin saltea.

— Nu putem să facem amor aici, mi-a zis pe neașteptate Eva. O să ne miroasă și creierul a naftalină, iar tu ai să-mi găsești molii moarte în vulvă. Hai să ieșim și să ne plimbăm un pic. Mergem acolo sus, printre vaci. Oricum mi-ai promis c-o să ne futem într-o poiană.

Am privit-o, traversat de un fior prin măduvă. Remarcasem deja în vizite anterioare că platoul protejat din jurul satului asigură o climă aproape constantă, plăcută, nici prea cald vara, nici frig toamna. Am ieșit pe furiș, căutându-ne pantofii pe care copiii îi lustruiseră de păreau noi, și am urcat panta până la poiana vacilor.

În jos, spre Groznîi, vedeam sub lună doar vălătuci de ceaţă argintată. Îmi ţiuiau urechile de la liniștea totală, întreruptă din când în când de câte o talangă atârnată de gâtul vacilor care se plimbau placide în jurul nostru, încă păscând.

Tremurând de emoţie și pentru că ne aflam în spaţiu deschis, ascunși doar de vaci și niște tufișuri, ne-am sărutat, reţinându-ne gâfâielile.

Mai întâi, Eva a urinat, căci se reţinuse până atunci, iar eu i-am ţinut mâna între picioare și am gustat-o. Cum iarba era prea umedă și rece, Eva nu s-a putut întinde pe spate, ci s-a întors în patru labe, ca un animal, prezentându-mi crupa. Luna făcea să-i sclipească frunza de marijuana de pe fesa stângă.

Cum se udase foarte abundent și creativ, am intrat în ea ușor, ritmic, alternând găurile, Eva aţinându-se în patru labe, prin miresme de balegă și iarbă strivită. Am împins-o spre una din vaci, avansând amândoi lent în genunchi, iar Eva a luat ugerul vacii în gură ca pe un mădular bărbătesc și a tot supt, horcăind surd, pe când eu i-o înfigeam din spate.

— Nu mai vreau în fund, mi-a șoptit scurt când i-am implântat-o prea tare, izbind-o din spate

cu șoldurile.

S-a întors spre mine, iar când i-am ejaculat în gură și pe faţă, totul s-a amestecat cu laptele pe care îl supsese din uger, încât nu mai știam ce-i curge pe la colţuri. S-a ridicat și m-a sărutat, păstrând gustul de spermă amestecat cu cel de paie și balegă al laptelui de vacă.

— Te iubesc, mi-a șoptit, parcă torcând, făcându-mă să mă topesc de tandreţe.

Când ne-am întors în casă, Ali ne aștepta în prag cu o lanternă, acoperit cu un soi de cojoc peste pijamaua călcată cu dungă. Ne-a luminat scurt feţele cu lanterna, a stins și ne-a lăsat să intrăm, murmurând, ca să nu-i trezească pe ceilalţi, pe un ton mirat:

— Aţi băut lapte direct de la vaci?

— Da, are proprietăţi tămăduitoare, doar știi, i-am spus.

Când ne-am scos pantofii, a aprins iar lanterna și le-a văzut starea.

— Trezesc imediat un copil să-i cureţe, a spus Ali ferm. Nimeni nu doarme sub acoperișul meu cu pantofii în halul ăsta.

În cameră am șters-o la gură, ca pe un copil. Era istovită deodată, așa că am întins-o în pat, am turnat apa, acum călâie, în lighean și i-am spălat lent picioarele, sărutându-i-le din când în când. Cu un burete i-am frecat cu multe precauţii sexul la fel de obosit pe cât părea să-i fie mintea. A gemut dulce, aproape adormită.

Am șters-o, am învelit-o și m-am întins lângă ea.

— Sunt ursuleţul tău? mi-a șoptit ea.

— Da, eşti jucăria aia fetiș a copiilor, ursuleţul moale, jerpelit, murdar, cu blana jupuită pe alocuri, pe care, dacă nu-l strâng în braţe, nu pot să găsesc somnul.

Am mângâiat-o încet pe păr, adulmecând-o în întuneric. I-am strecurat mâna între picioare. De când porniserăm în călătorie nu se mai epilase și era acum mătăsoasă sub mângâiere. Cu o mână îi netezeam părul, cu cealaltă îi mângâiam tufa dintre picioare.

— Te credeai lupoaică și aventurieră, dar ești de fapt un ursuleț moale și bun la suflet și obosit, care vrea doar să fie pupat și strâns în brațe.

A scâncit deodată, apoi m-a strâns și a continuat să plângă liniștit pe umărul meu.

— Așa îmi zicea și bunica: ursuleț moale, mi-a spus ea între două sughițuri de plâns, după care a continuat să bocească liniștit, udându-mi umărul.

A adormit sforăind ușurel, iar eu am rămas nemișcat, cu mâna captivă între coapsele ei, îndrăgostindu-mă iar de ea, pentru totdeauna.

Capitolul IX

În care naratorul descoperă oroarea Muntelui

„Deodată cerul se lumină de parcă Dumnezeu privea spre pământ.”

Alexandre Dumas, *Le Caucase*

Dimineaţa, crestele învelite în zăpadă căpătau, pe măsură ce se ridica soarele, o tentă rozalie, cu raze ce ţâșneau în cerul fracturat, de parcă trăiam primele momente ale Facerii.

Când soarele s-a înălţat peste crupa muntelui, ne-am întins voluptuos, trosnindu-ne oasele și scărpinându-ne de purici. Nu mai simţeam naftalina, care ne pătrunsese până în toate cutele hainelor și cotloanele creierului.

Mă bărbieream în oglinda din bucătărie cu spumă de șampon și apă călâie, când, reflectat în spatele meu, l-am văzut în oglindă pe tânărul Aslan.

Se sprijinea tăcut de ușorul ușii și, când ochii mei i-au întâlnit pe-ai lui printre zigzagurile oglinzii crăpate, mi-a zis rușinat, roșind delicios:

— Vreau să observ cum te razi. N-am mai văzut asta decât în filme. Mă bucur că o să staţi aici cu noi atâtea luni. Aș dori să știu cum pot să te ajut, mai ales că eu nu m-am bărbierit niciodată. Eu doar îmi tai barba cu foarfeca.

— N-o să stăm aici deloc multe luni, cum zici tu, i-am mormăit prin spumă. S-a rezolvat povestea cu statul aici. N-o să organizăm nici o răpire.

A făcut de îndată o figură dezamăgită, copilăroasă.

— Ali nu mi-a zis asta. Of, speram atât să petrecem mult timp împreună! Eşti ca un frate mai mare pentru mine. Aş fi dorit să mă înveţi multe din câte ştii tu. Aş vrea să devin ziarist. Şi Ali, şi toţi verii şi unchii mei au fost gangsteri şi mercenari. Eu nu vreau să ajung ca ei. Eu citesc şi altceva în afară de Puşkin şi Alexandre Dumas. Dar, dacă totuşi vreţi să fiţi răpiţi, cum doreaţi iniţial, şi o să-mi arăţi cum să folosesc camera, vă filmez eu când depuneţi mărturie, când lansaţi apelul ăla pentru bani. Ţi-a zis Salman că avem Western Union în Vedeno...

— Nu vrem să fim răpiţi, i-am spus ferm. Şi-apoi, ziaristul e tot un fel de mercenar, să ştii. Nu ai intra într-o breaslă mai nobilă devenind jurnalist.

Dezamăgirea se lăţea pe faţa lui.

— Să nu crezi că nu ştiu că există o întreagă literatură cu prizonierii din Caucaz, mi-a spus trist. Păcat. Ai fi putut intra şi tu în mitologie.

Şi se retrase cu supremă demnitate.

Tot în oglindă, în camera din spate, am văzut cum Eva s-a apropiat de Raisa cu trusa de machiaj în mână, dar Raisa i-a întors spatele, ridicând din umeri, şi am auzit-o zicând în rusă că ea nu pricepe engleză. Atunci Eva i-a întins trusa nerușinatei mici, care s-a repezit spre ea să o pupe.

La micul dejun, Salman a adus şi a pus la încălzit *cifir,* drogul ieftin, drumul spre paradis al ocnaşilor din Gulag, unde alcoolul e inaccesibil. Fabricarea lui nu este o treabă de femeie. Salman ştia cum să fiarbă multe ore câteva kile de frunze de ceai negru, vândut liber la bufetul cantinei

lagărului. Fierbând kilele de frunze de ceai în puţină apă ore în șir, până rămâne un fel de gudron, se obţine un concentrat de alcaloizi, extras de teină, care te aruncă în aer când îl sorbi. Nu i-am propus asta Evei, amintindu-mi de eșecul cu ceaiul kalmîk, dar am sorbit jumătate de cană, lavă fierbinte, închizând ochii.

Cele două femei ale lui Ali trebăluiau în bucătărie, însă am remarcat de îndată că Raisa doar se activa să pună tot felul de ustensile, majoritatea inutile, pe masă, ca și cum doar ar fi tras de timp, sau tăia înnebunitor de încet felii de pâine, lăsând-o ostentativ pe tânăra Amina să se descurce cu omletele.

Când Amina, cu cratiţa într-o mână, a lăsat să cadă un ou care a explodat fleșcăit pe podea, iar Raisa nu s-a repezit să șteargă, Ali a ţipat iritat la ele, în cecenă, să înceteze stupida comedie, că îl fac de râs în faţa oaspeţilor. Au sărit atunci amândouă, cu rochiile lor lungi și baticurile trase peste ochi, să cureţe amărâtul de ou de pe jos, făcându-mă să-mi amintesc cum Eva goală, la București, se lăsase să cadă în patru labe ca să șteargă o picătură de șampanie în bucătărie, prezentându-mi fesele și vulva dilatată.

Nu am privit-o deloc pe Eva în timpul micului dejun, pentru că știam că ea aproba, ca mulţi stângiști și umanitari de prin ONG-uri, portul voalului de către femei, ba chiar și instituţia haremului. Femeile cecene nu poartă voal, e drept, ci doar un batic foarte strâns, însă îmi aminteam de lungul meu sejur în Afganistan, unde văzusem bucuria și exuberanţa cu care femeile, după fuga talibanilor, lepădau cât puteau și purtau, sub abajurul obligatoriu de care voiau să scape, jeans și sandale și abia așteptau să poată să umble cu meșele în vânt, ca apoi să aud, întors în Bruxelles și Paris, europence ca Eva apărând voalul integral ca făcând parte din „demnitatea femeii” musulmane.

De mai multe ori o contrazisesem pe Eva, venindu-i cu argumente, dar ea mi-a scos cu severitate definitivă că știe ea mai bine decât mine ce vor femeile, că ea e femeie, iar eu n-am cum să pricep cum e cu pudoarea, mai ales că eu tot caut s-o văd terfelită de alţii. I-am vorbit atunci despre spălarea pe creier din copilărie a acelor femei și despre degradanta poligamie, despre oroarea „haremului”, pe care ea o apăra, de vizita soţului cu rândul, promiscuitatea, dușmăniile și ura dintre cele favorizate și cele doar producătoare de copii din datorie, lucru care a enervat-o teribil, făcând-o să-mi sâsâie:

— Bietul de tine, de-ai ști tu ce complicitate se ţese între femeile alea!...

Admira, gâlgâind, poligamia, odalisca mea de pripas, asta găsea ea că e „complicitate” și o trăsătură a unei culturi tradiţionale care trebuie protejată.

Deodată, în bucătărie, un abominabil miros de ars s-a răspândit dintr-una din tigăile cu omletă, iar Ali a oprit bâlciul și le-a gonit pe amândouă, dezamăgit, strigându-le din urmă să dispară, că noi până la urmă o să mâncăm doar pâine cu unt și vodcă și cifir și că oricum sus la Şamil, după amputare, în vârf de munte, ne așteaptă un festin adevărat.

Şi-a aprins o ţigară umplută cu iarbă de bună calitate și mi-a spus îmbufnat:

— Asta mică nu știe să gătească, iar aia bătrână face pe nebuna. Dar nu vreau s-o bat, că-i mama copiilor. E cătrănită că i-am adus pe alta. Iar cea mică mai e și improductivă. O am de doi ani și nu mi-a născut nimic până acum. O fi stearpă.

M-am scuzat și m-am dus la baie, unde Raisa plângea zguduindu-și umerii fără zgomot. Am stat lângă ea, neputincios, cu braţele atârnând, apoi i-am pus mâna pe umăr. A aplecat capul într-o parte, și-a pus obrazul pe dosul mâinii mele și deodată mi-a sărutat-o, recunoscătoare.

— Curva asta leneșă! Tot ce știe e să dea din șolduri. Rudele mele nu-s de acord cu poligamia, chiar dacă Ramzan Kadîrov a decretat-o legală. Şi e o proastă analfabetă, pe când eu începusem să studiez dreptul. O să-i aranjez un accident târfei, am vorbit cu verii mei.

Am reflectat că Cecenia fiind parte din Federaţia Rusă însemna că, tehnic, poligamia este acum legală în Rusia.

— E prima dată când ating un străin, mi-a șoptit. E prima oară când ating alt bărbat.

M-am retras grăbit din baie, auzind pașii lui Ali.

După micul dejun am ieșit cu toţii în curte. Dinspre munte bătea un vânticel cu iz de zăpadă curată. Un câine s-a ridicat târând leneș după el o roabă mică pe două roţi, o cutie în care îi erau prinse picioarele din spate retezate într-un bombardament din războiul care l-a adus pe Putin la putere.

— Căţelul ăsta e ca oile alea cu coada grasă și grea despre care vorbește Dumas și pe care mi le promiseseși, a făcut Eva, cu un sarcasm pe care l-am găsit deplasat.

În curte mai era priponită și o capră, la care m-am uitat cu atâta suspiciune, încât ceilalţi au început să râdă.

— *Şeitan!* mi-a strigat Baisengur. Satana! a râs, bătându-se pe burtă, nebănuind câtă dreptate are.

L-am întrebat pe Ali dacă n-am putea s-o mâncăm după ce filmăm amputarea, sus în tabăra lui Şamil.

Baisengur a făcut semn spre mine cu palma și degetul arătător ca un pistol, ca și cum ar fi vrut să mă împuște.

Pe colina de alături, turma de vaci păștea iarbă târzie, pe fundalul munţilor cu zăpadă de jur împrejur. Ali s-a uitat cu ciudă la câmpul pe care

păşteau vacile gustate de Eva în noaptea precedentă:

— Ce-am să fac eu acum cu tot câmpul ăla de golf?

Conacul lui Ali e compus din mai multe acareturi, dintre care clădirea principală, cea în care dormiserăm cu toţii, avea faţada ornată cu o inscripţie în arabă turnată pe dos în cimentul zidului.

Ali mi-o arătă şi îmi spuse mândru că ceruse să i se graveze acolo *La Illaha ill'Allah,* formula sacră a Islamului. M-am abţinut să pufnesc şi i-am spus că muncitorii puseseră forma, mulajul inscripţiei de ciment, invers, pe dos, aşa că inscripţia arabă de pe faţadă ieşise ca într-o oglindă, ilizibilă, cu litere răsturnate.

Ali s-a pleoştit pe loc. Şi-a băgat mâinile în buzunare şi s-a învârtit îmbufnat prin curte, aruncând din când în când priviri negre în sus, spre inscripţia pe care nu o înţelegea.

— Mă duc să-i lichidez, a anunţat hotărât, sumbru.

— Hei, hei, Ali, e doar o inscripţie, am spus alarmat. Nişte litere, hai, zău, se poate repara. Îi pui s-o spargă şi s-o facă la loc, întoarsă pe partea cealaltă.

— Da? Aşa zici? Şi cu ruşinea cum rămâne? a făcut arţăgos. M-au făcut de râs faţă de tine.

Am insistat să-i ierte, iar el, grav şi mărinimos, a anunţat în cele din urmă că va renunţa să le facă ceva urât, dar că tot vor trebui să plătească pentru ruşine, altfel le distruge comerţul.

Amina întindea rufe afară, prinzându-le cu cleşti pe tot felul de sârme înălţate nu foarte sus, însă ea profita pentru a se ridica pe vârfuri cu braţele spre cer, lăsând rochia să i se muleze pe pieptul plin. Eva o urmărea fascinată, lângă o găleată din plastic plină cu cleşti de rufe. M-am apropiat, am luat un pumn de cleşti şi i i-am întins. I-a examinat fără să priceapă.

— Trebuie să merg s-o ajut?

— Nuuu, nu, nu. Pentru tine. Pentru diseară, când o să facem amor.

Cum mă fixa fără să înţeleagă, am ciupit-o tare de un sfârc prin pulover. M-a lovit peste mână și a pufnit enervată. Am aruncat pumnul de clești la loc în găleată și m-am întors descurajat spre Ali.

Cu excepţia inscripţiei în arabă, casa lui Ali e foarte banală, cum sunt banale toate casele din Makhketî, sat care aduce mai degrabă cu unele cătune din Moldova. Case fără etaj, cu acoperișuri în pantă, ascunzând poduri înalte, pentru grâne. Acoperișuri din tablă, mai rar din ţigle. Garduri înalte, din ciment, cu uriașe porţi de metal vopsite în albastru sau verde, care ascund curtea. Putere absolută a stăpânului casei în interiorul curţii. Turnurile medievale abandonate care se văd spre munte sunt acolo doar pentru un exotism de fundal.

Chiar în spatele curţii lui Ali se înalţă unul din acele turnuri care împânzesc Caucazul și în care se retrăgea odinioară o familie în caz de pericol. Arhitectura turnurilor e aceeași, ele ar putea fi situate în Daghestan, dar la fel de multe se pot găsi și în Cecenia, Osetia, Ingușetia sau Svanetia. Turnurile acelea caucaziene de apărare sunt la fel de impresionante ca acelea din San Gimignano sau Sovana ori Orvieto în Italia. Arhitectură medievală misterioasă, locuri de izolare în caz de război între clanuri. Intrarea se află întotdeauna plasată extrem de sus și se ajunge printr-o scară care e trasă apoi înăuntru. Vitele sunt parcate la parter, în întuneric, iar bărbaţii locuiesc în vârf de tot, unde beau lapte de iapă, *kumîs* și *cifir.*

Acolo se tupilau familiile vizate de o răzbunare, șeptel uman încuiat cu multe lacăte și pitit după bolovani, spionându-se de la un turn la altul, trăgând câte o săgeată spre cei care ieșeau din turnul din faţă, iar mai târziu împușcând cu

flinta artizanală, din cea cu o ţeavă care îţi putea plesni în faţă de la focurile repetate. Cultură a brigandajului, a tâlhăriei, în care adolescentul devine bărbat abia atunci când se întoarce cu o turmă prăduită în satul vecin sau dacă vine în sat cu un tabun de cai și o căpăţână de dușman. Dușman îţi poate însă fi oricine, dar la fel de bine îţi poate fi oaspete oricine îţi bate la ușă. Dușman îţi este în realitate Caucazul, muntele opresant care nu înseamnă câtuși de puţin libertate, în ciuda legendelor.

Înainte de a porni spre înălţimile lui Şamil, Ali decisese că aveam să asistăm la un *zikr* în sat, o ceremonie sufi de transă mistică. Pentru asta însă trebuia să luăm mai întâi drumul hammamului, să ne îmbăiem pentru a ne purifica ritualic.

La ieșirea din curte, unul din copiii lui Ali a fugit după noi, trăgându-l pe tatăl lui de haină și strigându-i cu reproș mirat că iese în stradă neînarmat, ceea ce l-a făcut pe Ali să-și plesnească fruntea. Copilul chiar era „legat de un hanger mai lung decât el”, cum remarcase și Dumas atunci când ajunsese în sfârșit în Cecenia și Daghestan. Mi-am amintit pe loc cum în primul nostru interviu, cu două decenii înainte, copilul generalului Dudaiev se juca cu un pistol la picioarele noastre. Pistol încărcat? *Desigur, iubite cititor,* cum ar fi spus Dumas.

Am vrut să filmez cuţitul cu copilul agăţat de el, dar bateria camerei de filmat era goală, nu o mai încărcasem din Kalmîkia. I-am lăsat camera Evei, cu instrucţiuni precise despre cum se încarcă bateria, și am pornit cu Ali și Salman spre hammam.

Între timp, copilul îi adusese lui Ali o mitralieră Kalașnikov pliabilă, fără de care un bărbat adevărat nu iese în stradă. Armele sunt peste tot, a purta o armă face parte din demnitatea bărbatului. Prin case, cecenii au cu toţii, pe lângă arme de foc, cel puţin un pumnal cu mânerul

lucrat, *hingeal,* „hanger”, apoi acele cartușiere somptuoase, dar astăzi inutile, care ornau pieptul scurteicii bărbătești din lână ţesută atât de strâns, ca pâsla, încât ploaia nu trece prin ea. Ca în poza aceea, dagherotipul lui Dumas în costum kalmîk.

Mergeam pe uliţa desfundată, propunându-mi ca în noaptea următoare să o posed pe Eva într-unul din acele turnuri medievale, când am remarcat venind spre noi un cuplu straniu. Nu erau ceceni, în mod limpede. Bărbatul avea ochii migdalaţi, o barbă lungă, ascuţită și împletită la vârf, iar femeia era învelită în văluri cum nici o femeie cecenă nu ar purta și care îmi aminteau mai degrabă Afganistanul.

— Ţigani tadjici, mi-a zis Ali, văzându-mi mirarea.

— Ţigani tadjici! Cum naiba au ajuns până aici?

— Cu trenul, mi-a răspuns Ali foarte serios. Cu trenul și pe jos. Au venit să caute milostenie musulmană.

— Şi? Le dai ceva?

— Şuturi în cur le dau, da.

— Femeia e frumoasă, am zis admirativ.

— Cum?!... Nu mă scârbi. E ţigancă. Ţiganii-s animale.

Ali s-a oprit deodată și m-a cercetat.

— Crezi că sunt rasist dacă nu-mi plac ţiganii?

— Da.

Lui Ali îi plăcuse întotdeauna că îl contraziceam fără nici o teamă. Înţelesesem de la început că gangsterii sunt ca femeile. Când blufezi cu gangsterul, e recomandabil să-i spui din start că blufezi, ca să-l destabilizezi. Îi spui în același timp că îl apreciezi foarte mult ca persoană, chiar dacă știi că e limitat în mod natural, moment în care el va căuta să priceapă dacă există măcar o urmă de sinceritate în ce-i spui, ceea ce-l va face să piardă un timp preţios, prin care tu vei strecura o îndoială

suplimentară, ce constă în a-i spune că de fapt tu ești convins că el nu-i o persoană rea, chiar dacă în stadiul anterior de manipulare tu îl minţiseși, iar el ar fi avut motive să fie rău cu tine.

După ce l-ai confuzionat, îi expui onest că ești conștient că l-ai desconsiderat întotdeauna, dar, ca să ștergi printr-un șoc brutal toate bănuielile lui legitime, îi spui că răbdarea înţeleaptă cu care te-a ascultat și suportat îţi arată că el e de fapt o persoană specială. Când s-a topit încrezător, e al tău.

Așa că atunci când m-a întrebat dacă socotesc că el e rasist, iar eu am spus că da, a dat din cap, mulţumit de mine.

Ali rămăsese în urmă, verificând îngrijorat ceva la mitralieră. Mergeam acum gânditor lângă Salman, care îmi promisese un masaj cecen autentic, eu reproiectându-mi în cap coșmarul din zori, când iar căutasem să violez mumia lui Lenin, după ce mă strecurasem nevăzut în Mausoleul din Piaţa Roșie. De astă dată reușisem să-mi vâr mătărânga în gura venerată a Fondatorului, însă menghina dinţilor cadavrului îmbălsămat se închisese pe mine.

M-am scuturat când Salman mi-a vorbit, mergând agale în dreapta mea:

— Întotdeauna am vrut să am un prieten ca tine, mi-a spus pe neașteptate.

L-am privit surprins, mai ales că ne știam de atâţia ani, dar îmi zâmbea larg, fără nici o ambiguitate. Văzând că nu spun nimic, a urmat:

— Te gândești că venim din lumi așa diferite, știu. Dar eu vreau ca tu să rămâi cine ești și să fim

veșnic prieteni, ca mușchetarii. Mie nu-mi pasă că tu mănânci melci și picioare de broaște și alte scârboșenii de care eu nu m-aș atinge. E cultura voastră, așa aţi fost învăţaţi. Eu știu doar că am avut noroc să mă nasc cecen și musulman. Dar știu și că n-am nici un merit în asta. Puteam, de pildă, să mă nasc evreu și acum m-aș fi culcat cu maică-mea.

L-am privit și mai surprins:

— Ce vrei să spui?

— Evreii se culcă cu maica lor înainte să devină bărbaţi, nu? De-aia sunt așa legaţi de mamele lor, au un legământ cu ele, așa e religia lor.

Şi, cum îmi urmărea stupoarea și vedea că e reală:

— Dar toată lumea știe asta. Ce, nu-i așa?

— Nu, i-am spus ferm, aproape răstit.

M-a privit trist.

— Crezi cumva că pot fi numit antisemit fiindcă nu-mi plac jidanii?

— Da.

— Adică și eu sunt rasist, ca Ali. Te cred, mi-a spus demn, după un efort. Sunt antisemit, bine. Eu sunt incult, dar înţeleg un om cu o inteligenţă ca a ta. Am încredere în tine. Aș dori să mă înveţi lucruri de care nici nu am vreo idee. Aș vrea să înţeleg cine eşti, ca să ţin și mai mult la tine.

Mergând lângă mine, eu tăcând, a murmurat:

— De fapt, și eu am mâncat odată melci, când eram la ocnă. N-am spus nimănui.

Şi a continuat să se confeseze:

— Mi-e greu uneori, ce crezi? Sunt neînvăţat, dar mă interesează multe. Nu mă ajută să-mi petrec ce mi-a mai rămas din viaţă pe lângă Ali și tâmpitul lui de văr. Da, grasul de Baisengur. De când te cunoaște, spune la toată lumea că și el ar vrea să devină jurnalist, cum vrea și fratele ăla mai mic. Dar are deja 45 de ani și n-a deschis niciodată o carte. Sunt oameni buni, ei în clanul lor, însă ei

nu concep alt fel de viaţă. Eu am mai citit, știi? Mă crezi? Poţi să mă pui la încercare. Eu l-am citit pe Dumas, de pildă. Şi vreau mereu să-mi găsesc și să-mi definesc limitele. Eu nu mă tem de nimic. De-aia, deși sunt așa firav, lor le e frică de mine.

— Îţi mulţumesc că m-ai lăsat să câștig la skanderbeg, i-am spus aproape în șoaptă.

— Şi tu ai făcut bine că l-ai lăsat pe Ali să câștige. Avea nevoie să se împăuneze. E bună dreptatea în competiţie, dar un șef trebuie să rămână șef, indiferent cât e de nătâng.

Ajunseserăm la hammam, rezervat pentru abluţiunile noastre rituale, obligatorii înainte de o amputare. Curăţenie completă. Femeia nu conta, putea să se spele singură acasă, unde Eva rămăsese cu obsesiile ei de harem, având în sarcină doar încărcarea camerei de filmat.

Hammamul era o clădire lungă, cu ferestrele zidite, care părea să fi fost căminul cultural al satului în deceniile de comunism. La intrare, cel care rupea biletele și număra banii pe pipăite era un orb tânăr. Valea cu două concavităţi acoperite de piele fragilă de deasupra surâsului lui era semnul unei explozii în plină figură.

— Oare orbii plâng? îmi șopti copilăros Salman pe când intram.

N-am știut ce să-i spun și deodată m-am umplut de tandreţe pentru el.

Hammamul fusese amenajat în uriașul subsol al clădirii, fiind prevăzut cu nenumărate ţevi prin care ţâșneau aburii fierbinţi. Totul era nou și improvizat și de proastă calitate, nimic de-a face cu minunatele băi medievale pe care le frecventasem la Tbilisi, orașul izvoarelor calde.

Salman m-a uleiat mai întâi. Zăceam pe burtă, cu braţele întinse de-a lungul trupului, încordat de tulburare. Uleindu-mă, Salman m-a mângâiat de mai multe ori în fanta feselor.

M-am scuzat pentru colăcelul de pe șolduri și burtă.

— O să-mi dispară în călătoria asta, i-am spus gâtuit atât din pricina poziţiei, cât și a tulburării.

M-a asigurat că sunt bine așa.

M-a frământat peste tot, făcând să-mi trosnească toate articulaţiile, până la ultima falangă a degetelor, dislocându-mă complet, lent, metodic.

Apoi a urcat pe mine, mai întâi călcându-mă în picioare, trosnindu-mi coloana vertebrală cu genunchii, făcând „ursul”, ca apoi să-mi bată darabana cu palmele pe buci, amintindu-mi de toaca bunicului în copilărie, bunicul meu paracliser, care mă învățase ritmuri complexe de bătut cu ciocănelele pe larga tablă de lemn spânzurată vertical în turla clopotniţei.

Şi, amestecând în cap cadavrul îmbălsămat al lui Lenin cu ceremonia sufi din sat la care aveam să asistăm, mi-am amintit vechea învăţătură a sufismului, ca o parabolă pentru abandonul total: cum că discipolul se află în puterea învăţătorului precum „un cadavru în mâinile îmbălsămătorului”.

E însă oare posibil ca Salman să fie...? Hm? Așa cum mă mângâia și mă freca... Ai lui l-ar masacra cu bâtele dacă ar bănui ceva. Dar acolo, în deceniul de ocnă în Gulag, de câte ori va fi fost Salman bătut și violat? Vacuitatea din ochii lui, calmul lui permanent, vidul moral și mișcările alunecoase de motan căpătau deodată un alt sens.

— Tu nu crezi în Dumnezeu, nu-i așa? m-a întrebat deodată, masându-mă și părând neafectat de aburii fierbinţi.

N-am ezitat, Salman nu trebuia minţit, ochii lui goi de morală decriptau orice strategie retorică. Salman nu putea fi manipulat prin vorbe.

— Nu, i-am spus, aproape ca un oftat. Nu cred în Dumnezeu.

Tăcea.

— Dar tu, Salman? Tu crezi? În Dumnezeu? În Allah? În *Diala*, cum spuneţi voi?

Nici un răspuns.

— Nu știi, nu? Nu știi dacă crezi? am insistat.

Tăcea și mă frământa.

— Salman?

A pronunţat repezit, forţându-se:

— Când treci prin ce-am trecut eu, îţi pui multe întrebări. Dar ăstora din sat n-aș putea să le zic ce am eu în cap.

A început să mă biciuiască cu o măturice din crengi fine, făcându-mă să simt că pielea îmi explodează în fâșii roșietice, precum zdrenţele acelea colorate agăţate de pelerini prin copaci la mormintele sfinţilor sufi, din care numai satul lor avea vreo trei.

M-am lăsat mângâiat, frecat, biciuit în continuare, maltratat în fiecare mușchi dureros, mâinile lui Salman alunecându-mi regulat în fanta din ce în ce mai relaxată a feselor.

— În primul război cu rușii, după ce tu ai plecat de aici, noi ne trăseserăm spre munte, iar rușii, intrând în sat, au prins un bărbat, unul singur, care rămăsese să îngrijească ceva. L-au căznit zile în șir, după care au anunţat că a fugit și a dispărut. Dar părinţii lui știau că îl omorâseră și s-au dus să-l răscumpere. Rușii cer răscumpărare pe cadavre, știi?

Am dat din cap că știu, cu faţa lipită pe piatra mesei de masaj.

— Când bătrânul, tatăl, a ajuns la ei cu banii, i-au înmânat un sac cu niște maţe și oase.

A început să bată iar darabana pe spatele meu, scrâșnind, gâfâind, cu suflul scurt.

— Un sac cu măruntaie, atât rămăsese. Nici măcar nu se putea ști dacă maţele alea împuţite și oasele rupte proveneau de la un om sau de la mai mulţi.

S-a oprit o clipă, trăgându-și respiraţia prin aburi. M-a întors cu o mișcare scurtă pe spate, m-a încălecat și a început să-mi fricţioneze umerii și pieptul, fixându-mă prin ceaţa fierbinte.

— Rușii lăsaseră șase militari în sat, retrăgându-se spre Vedeno. Noi am coborât de la munte, i-am încercuit și i-am prins. Vrei să știi ce le-am făcut? Ha? Vrei să știi ce le-am făcut?

Mă fricţiona și mă strângea și mă plesnea din ce în ce mai violent, însă nu mai simţeam durerea. Aveam ochii pironiţi într-ai lui, ca hipnotizat.

— Am coborât tiptil și i-am încercuit și i-am prins când erau la masă. Ne-am desfătat mai întâi privindu-le vreme îndelungată panica. I-am privit, așa dezarmaţi și strânși unul în altul într-un colţ al bucătăriei, cât ne sfătuiam între noi, în cecenă, ce aveam să le facem. Toţi erau foarte tineri, afară de comandant, dar n-am simţit nici o milă, nici un fel de milă, nu. Nici o formă de sentiment, de... Cum îi zice? Compasiune. Trebuia făcută dreptate, sec, fără ezitare.

— Spune-mi, i-am zis. Vreau să aud tot. Vreau să știu cine ești.

— Ei bine, i-am pus să aleagă care din ei aveau să moară imediat, jumătate din ei, trei din șase. Au stat și au negociat între ei, în vreme ce noi priveam și examinam și ne miram de orbirea lor, căci se străduiau să născocească mecanisme de tras la sorţi prin care fiecare căuta să rămână în viaţă, nebănuind că cei trei care aveau să moară imediat erau cei norocoși.

S-a oprit din povestit pentru a-mi trosni expert un umăr, fricţionându-mă.

— Când, la decizia căpitanului, au fost aleși trei din ei, le-am tăiat de îndată gâtul. Eu i l-am tăiat unuia, am făcut-o atunci pentru prima oară și n-am simţit nimic deosebit, era ca o oaie, e la fel ca atunci când tai gâtul unui berbec, dai de aceeași consistenţă, o rezistenţă a tendoanelor, tu pronunţi *Allahu Akbar,* împungi, apeși, faci o mișcare circulară și retezi până la coloana vertebrală. Sângele ţâșnește prin carotidă... Dar, spre deosebire de oi, la oameni se întâmplă altceva, care te urmărește după aceea.

Nu ne puteam lua ochii unul de la altul.

— Omul ţipă prin beregata tăiată. Se aude un gâjâit de la aerul care iese din plămâni, ţipă pe acolo, prin gâtul fără cap. Basmele ne-au minţit. Când în poveşti eroului i se taie capul, nu ni se spune niciodată că el ţipă pe acolo, prin gât, la aer, ca o cucuvaie.

Mă mângâia acum tăcut, mâna lui atingându-mi sfârcurile, stânga-dreapta, ca ștergătoarele unei mașini.

Cum tăcea, fixându-mă cu privirea lui goală, l-am îndemnat să continue.

— Ai spus că cei trei morţi erau norocoșii.

A avut un rictus înspăimântător.

— Da, a fost ideea mea. Pe primii trei nu i-am decapitat, doar le-am tăiat beregata, de parcă aveau un rânjet larg sub bărbie, iar pe cei trei vii i-am cuplat cu cei trei morţi. Pe fiecare l-am legat strâns de un cadavru, faţă în faţă, cât mai strâns, membru de membru, mădular de mădular, bazin de bazin, chip lipit de chip. Ca niște împerecheri drăcești. Fiecare săruta un mort, gură la gură, și i-am lăsat așa împachetaţi în pădure, trei perechi, știind că aveau să se căznească mai rău ca în iad pe măsură ce cadavrul de care era legat fiecare din ei avea să putrezească și să facă viermi. Gură la gură, ochii holbaţi în împuţiciunea aia, membrele rigide, o oroare permanentă mai rea decât moartea, apoi animalele care le dădeau târcoale. Oricât ne parfumam, tot ne podidea duhoarea de la ei. Primele trei zile au urlat aproape încontinuu, implorându-ne să-i omorâm. Din când în când ne duceam să-i privim, doar ca să aţâţăm în ei speranţa că am putea să-i dezlegăm. După trei zile mai ţipa slab numai unul. Eu am fost cel care s-a dus să le dea foc, cu benzină, așa direct, vii, dacă mai poţi numi asta resturi de viaţă.

— Ai făcut bine că le-ai pus capăt suferinţelor, am spus, știind că formulez ceva plat.

M-a împins cu pumnii în piept, făcând să-mi trosnească sternul.

— Nah. Le-am dat foc pentru că începuseră să miroasă prea tare, chiar și cei care putrezeau de vii.

Şi-a trecut o mână pe faţă.

— Așa, asta pentru că m-ai întrebat dacă eu cred în Dumnezeu.

Şi, frecându-mă, mi-a mai zis:

— Să știi că femeia asta a ta nu te mai iubește.

Tocmai atunci a intrat Ali din chilia aburindă de alături, masiv, burtos, păros, nebănuitor.

— Ce faceţi, vă futeţi? a hohotit, întinzându-ne sticla de vodcă.

Salman a luat-o tăcut, imperturbabil, nesurâzător, și a tras un gât.

— Atât! a decis Ali, smulgându-i-o. Avem o ceremonie sacră de împlinit.

Ne-am șters și îmbrăcat în tăcere, fără să ne privim, eu și Salman. Ştiam că doar profeţii falși invocă apocalipsa. Cei adevăraţi învaţă că atunci când ai văzut Răul absolut nu mai bodogănești despre el.

Uşuraţi de atâta frecat și biciuit cu crengi în aburi de baie, am ieșit în curtea hammamului, unde ceilalţi ne așteptau sporovăind, iar câţiva bătrâni s-au apropiat de grupul nostru. Bătrânii sunt cei care cunosc cel mai bine ritualul de *zikr,* al transei colective a dervișilor, al membrilor confreriilor sufi. Ritualul transei colective pe care îl practică cecenii diferă foarte mult de la o confrerie la alta. Fiecare sat are confreria lui. Unele frăţii practică

un ritual muzical, altele pun accentul pe posturi corporale care nu diferă de cele adoptate în anumite variante de yoga. Ritualul poate de asemenea să includă dansul sau diferite mișcări ritmice și tehnici de folosire a respiraţiei, ajungându-se la fenomenul cunoscut în medicină drept „hiperventilaţie”, și o cunoaștere aprofundată a anatomiei și fiziologiei umane.

Moscheea din Makhketî nu are nimic deosebit, aduce cu oricare din case, cu un acoperiș de tablă vopsit în albastru, doar minaretul o distinge, precum și faptul că e înconjurată de un mic cimitir, unde crengile golașe ale copacilor sunt acoperite de mii de fâșii de zdrenţe colorate, rupte din hainele și cămășile generaţiilor de pelerini.

Confreriile sufi ale cecenilor își duc viaţa în jurul mormântului unuia sau altuia dintre sfinţii din trecut ai grupării, mormânt numit *mazar* și care e centrul vieţii spirituale a satului. Islamul cecenilor e astfel foarte diferit de cel al afganilor sau arabilor; este un Islam cu ceremonii foarte arhaice, cu rămășiţe păgâne, de transă colectivă, care nu sunt acceptate de ceilalţi musulmani.

Micul mausoleu, mazarul, locul unde e îngropat sfântul sufi al clanului, a fost de altfel reparat de curând. Ceremonia are loc acolo. Este o casă de fapt, cu un minaret scund lângă ea, iar înăuntru se înfăţișează, ca un soi de hală, o singură sală lungă, cu solul acoperit de covoare urâte, ieftine.

Odată intraţi, mai întâi s-a decis tacit locul de onoare al fiecărui bătrân. Pentru un caucazian, indiferent de religie, fie pentru un musulman, cum sunt cecenii, fie pentru creștini ca georgienii, adoraţia faţă de bătrâni, *ak-sakal,* „bărbi albe”, are ceva aproape senzual. Nimic ambiguu, nu, abia aici intrăm în zona platonicului, și mi-am promis să-i spun Evei asta. Câţiva din bătrânii *ak-sakal* arătau exotic-marţial, cu căciulile înalte de blană de miel din Astrahan, scurteică militară din pâslă

impermeabilă peste care se încrucișează două cartușiere decorative și pantaloni bufanţi în cizmele de interior din piele fină, care la rândul lor erau vârâte în galoșii murdari și rupţi pentru mers pe afară.

Absenţa bătrânilor în clanul lui Ali e unul din lucrurile de care suferă cel mai mult prietenii mei. În sat se șușotea că, pentru că verii Turpalov (Ali și Baisengur) crescuseră fără părinţi, Ali era atât de capricios și răzgâiat și de inutil violent, iar Baisengur atât de delăsător și gras. Cei doi fraţi, taţii lor, merseseră la o vânătoare de urși, când unuia din ei îi explodase o grenadă în mână. Muriseră amândoi consumaţi tacticos de urși. Crescând fără tată, băieţii Turpalov n-au trebuit niciodată să se pitească fumând. N-au fost niciodată forţaţi să ţâșnească respectuos în picioare când intra tatăl, pentru că nimeni nu rămâne așezat într-o cameră când intră cel vârstnic, autoritatea clanului.

În moschee, toată lumea își lasă armele la intrare. Bătrânii își scot șoșonii, păstrând cizmele de interior, din piele fină, mulată, mai mult un fel de ciorapi până la genunchi, cizme care nu sunt făcute pentru mers pe afară.

Fidelii, dervișii, intră unul câte unul și se înclină profund în faţa imamului, după care fiecare merge să se așeze turcește pe covor, formând împreună o roată. Cât se mai așteaptă până vine toată lumea, fidelii discută între ei cu voce joasă. Un *zikr* este și un eveniment social.

Bătrânul șef al confreriei a început să lanseze un șir lent de *Allahu akbar* pe un ton din ce în ce mai pasional într-un microfon care transmite pârâituri deasupra satului prin megafon.

Când ceremonia începe, versurile, formulele incantatorii, sunt foarte simple, e vorba mai ales de formula numită *șahada,* profesiunea de credinţă a Islamului: *La illaha ill'Allah* – „Nu există alt dumnezeu decât Dumnezeu". Încetul cu încetul,

dervișii încep să-și balanseze bustul, repetând la nesfârșit aceeași formulă. Imamul, maestrul de ceremonii, veghează și dă ritmul cel bun și tot el dă semnalul când toată lumea se ridică și începe să fugă în cerc, bătând din palme și repetând aceeași formulă. Unii se opresc însă și încep să ţopăie pe loc frenetic, ca posedaţii creștini din Evul Mediu.

Mai observasem, în ceremonii similare, cum unii participanţi cad în transă, dar prezenţa vizitatorului străin care sunt împiedica asta azi, ceremonia era mai reţinută decât multe altele pe care le-am văzut. Dumas râdea de asemenea ritualuri descrise în jurnalul lui. Întotdeauna mi-a plăcut că Dumas nu avea nimic sfânt.

Ali e mai reţinut în practicarea exerciţiilor de transă, doar recită și se balansează, în schimb, Salman face salturi frenetice de posedat, răcnind ritmic *la illaha ill'Allah.* Ansamblul pare un dans nupţial, are ceva de orgie colectivă, iar la un moment dat Salman a vrut să mă tragă și pe mine în horă, dar am rezistat, pentru că mă gândeam cum ar fi Eva în mijlocul unei asemenea adunări în transă și cum ar fi fost dacă fiecare ar fi posedat-o pe rând, eu doar privind. Am avut o senzaţie de orgasm și m-am simţit ud în chiloţi.

Odată încheiată ceremonia de *zikr*, am pornit direct spre munte, oprindu-ne doar cât să o culegem pe Eva. Am sunat-o mai întâi, i-am cerut să ia camera și microfoanele și să iasă, iar ea ne-a așteptat în faţa curţii cu o figură impenetrabilă, știind ce avea să se întâmple.

Câţiva bătrâni au venit să ne strângă mâna și să ne înmâneze tot felul de saci cu merinde și alte lucruri pentru Şamil și gruparea lui de gherilă pitită în vârf de munte. Nici un fel de băutură însă. Mergeam spre înalţii *mujahidini* care atinseseră perfecţiunea religioasă, *ma'arif* și, cu toate că Şamil pretindea că practică un Islam riguros de tip wahabit, opus sufismului din sat, bătrânii păstrau o

atitudine ambiguă faţă de el: pe de o parte, le displăcea Islamul lui arid, aplicat ostentativ și importat din Arabia, de la Mecca, din locul în care Baisengur pretinsese că a fost în pelerinaj. Ba chiar Şamil comisese ceva absolut nemaiauzit până atunci: executase doi bătrâni care fuseseră prinși fumând. Asta îl făcuse să meargă mult mai departe decât Şamil cel istoric, pe care Dumas ar fi dorit mult să-l întâlnească. Pe de altă parte, bătrânii îl apreciau pe Şamil pentru faptul că se opunea satrapului sadic de la Groznîi, Ramzan Kadîrov, care, la rândul lui, era pus pe tot soiul de execuţii, dar care ar fi trebuit să se situeze mult mai mult pe gustul tradiţionaliștilor, întrucât se poziţiona în apărător al Islamului sufi, mistic, cel local, cu ceremoniile sale de transă colectivă.

Era evident însă cât de util le era Şamil rușilor prin faptul că întreţinea o tensiune permanentă în regiune, lucru pe care prietenii mei nu l-au contestat. Unchiul lui Ali lucra de altfel cu Kadîrov, la Groznîi, în vreme ce un văr fugise în vârf de munte cu luptătorii islamiști ai lui Şamil. E probabil că analiștii politici și strategii din FSB-ul rusesc își smulgeau părul încercând să înţeleagă cum funcţionează această societate.

Am demarat, câţiva copii au fugit după mașină, iar bătrânii ne-au făcut cu mâna.

Ali îmi spusese că spre ascunzătoarea lui Şamil există doar un drum neasfaltat, greu de folosit chiar și vara, însă iarna aproape impracticabil, drum care duce apoi peste versant și coama muntelui în Daghestan, și că pe acolo trecuseră luptătorii lui Şamil în straniul episod al invadării Avariei, în Daghestan, ceea ce-i dăduse lui Putin ocazia să atace și să bombardeze din nou Cecenia, instalându-l la putere în Groznîi pe Ramzan Kadîrov, cel ce se plimbă cu un pui de tigru, acum adult, despre care se șoptește că-l hrănește cu dușmanii care-i sunt dragi. Şi hrănește și pantere, desigur, Ali mi-a descris diferitele tipuri

de pantere pe care încă le mai prind cecenii, un soi de lincși sau râși de fapt, între care ei organizează lupte obscene. Pun în scenă, pentru pariuri, lupte între pantere și câini, acei masivi câini ai păstorilor caucazieni care nu-și slobozesc niciodată prada odată ce-au mușcat, preferând să moară cu ea în dinţi. Câini mai răi decât lupii. Şi, pentru că lupii sunt consideraţi oameni, egalii cecenilor, deoarece un lup e demn, se bate și moare singur, atunci acei câini mai duri decât lupii sunt niște supraoameni.

Lada condusă de Ali urca acum printr-un tunel format deasupra drumului acoperit de coamele înzăpezite ale copacilor. Ca să nu ne înghesuim în Eva, ea se așezase de astă dată în faţă, lângă Ali. Eram chiar mulţumit că nu o am lângă mine. Coapsa mea o atingea pe a lui Salman, care privea înainte, zâmbind blând. În stânga eram lipit de șoldul dolofan al lui Baisengur, ceea ce îmi era dezagreabil, dar cu puţin efort mi-a devenit indiferent.

— Ce-i cu tine? m-a întrebat Eva fără să se întoarcă, examinându-mă în oglinda retrovizoare. Arăţi foarte tulburat.

— Am asistat la un *zikr,* o ceremonie de transă, i-am spus gâtuit.

Eva, Eva... De ce te-am adus aici? În realitate, mă tot întrebam până unde te poţi autoînșela încât să nu realizezi că într-o asemenea relaţie și o astfel de călătorie totul a fost de fapt fals de la început. De-a lungul drumului încerci să te păcălești sistematic că lucrurile au să se rezolve. E un fel de existenţă paralelă, un scenariu la care n-ai participat, un rol pe care nu l-ai dorit, dar îl joci, improvizând, așteptând să-ţi vină rândul cu replicile pe care le inventezi, o lume în care încerci să nu privești în faţă realitatea. Chiar și când survine catastrofa, încă te mai forţezi să crezi că totul se va rezolva. Nici măcar nu te forţezi, de fapt, ești lipit pasiv în chihlimbarul sorţii, precum musca aceea din copilărie spre care venea lent,

pofticios, obscenul păianjen, atunci când mi-am înscenat prima transă erotică autentică.

Privisem la călătoria asta ca la ceva preexistent și just și care trebuie dus riguros până la capăt, ceva cu o realitate naturală și care trebuia acceptat de către Eva, ca și cum eu nu făcusem decât să pun în scenă o structură narativă prestabilită. De parcă era vorba de acţiuni imaginate și definite într-o altă dimensiune. De ce oare ea nu vede asta? mă întrebam, căutând să-mi moderez ciuda, pe care o știam în același timp nefondată. Nici măcar pe mine însumi nu mă puteam convinge că aveam vreun motiv să-i reproșez ceva, însă nu puteam să accept ciuda ei pe mine. Eva, Eva, tu chiar nu vezi? Călătoria asta trebuie dusă la capăt.

Ştiam însă în același timp că Eva n-avea nici o vină în deriva inexorabilă pe care o simţeam apropiindu-se, că ea nu putea să întrevadă frumuseţea construcţiei preexistente, chiar dacă eu îi vorbisem întruna despre asta, iar ea ar fi trebuit să fie obișnuită cu asta de multă vreme. Accidentele călătoriei ar fi trebuit să fie de așteptat, așa cum nu poţi prevedea starea vremii cu prea mult timp înainte. Ştiuse și ea că aveam să mergem toamna și iarna și că nu o să ne plimbăm sub palmieri abhazi.

Mă îndărătniceam astfel să-i impun tot felul de abateri de la reguli pe care eu nu mă căznisem niciodată să i le explic preventiv. Reguli pe care tot eu le stabilisem, fără însă să-i încredinţez și ei codul. Jucasem la noroc și pe convingerea profundă că steaua mea norocoasă avea să ne conducă de la sine. Mi-am propus pe loc ca atunci când aveam să devin celebru și bogat să o și lepăd pentru asta, sau măcar să-i arăt răceală o vreme, să fiu distant, ca să priceapă retrospectiv că mă rănise prin prea multă neîncredere și nemulţumire afișate ostentativ.

Pe scaunul din faţă însă, în maşină, ea mă privea surâzătoare în oglinda retrovizoare, fără să bănuiască că era deja părăsită. Şi în acelaşi timp nu încetam să o doresc. Eva, Eva, sunt pe cale să mă îndrăgostesc iar de tine... Iar disperarea mi se adâncea.

Ieşind din sat, urcând spre munte, drumul dispărea, devenind o serie de zigzaguri înzăpezite, acoperite de crengi, pietriș, nisip împrăștiat, ba chiar cenușă presărată pe primele sute de metri. Era limpede că zăpada, crengile și pietrișul erau reînnoite după fiecare ascensiune a unei mașini spre bârlogul șariatic al crudului Şamil.

Nu puteam crede că rușii sau forţele loiale lui Kadîrov ar fi putut fi păcălite de asemenea mascaradă, mai ales că în căldarea dintre munţi a satului nu bătea mai niciodată vântul pentru a justifica crengile rupte și aruncate pe zăpadă.

În dreapta și stânga, pe muchiile de prăpăstii, întrezăream poteci înguste pe care nu s-ar fi aventurat nici caprele.

La un moment dat am remarcat alte urme de mașină, iar Ali a oprit, Salman a ieșit și, chircindu-se elastic, a mângâiat tandru marginea urmei lăsate de roţi în zăpadă. A avut o expresie satisfăcută:

— Nu sunt de azi.

Cât pipăia el zăpada, am ieșit la rândul meu pe jumătate din mașină, iar tăcerea muntelui era opresantă. Atâta liniște apăsa pe noi, încât mă temeam că motorul se aude până la Groznîi.

— Stingeţi telefoanele, a ordonat Ali. Nu vrem să ne detecteze Putin.

— L-am închis pe-al meu încă din sat, i-am spus. Dar Şamil cum face fără telefon? Dirijează rezistenţa prin porumbei?

— Nu fi insolent. Şamil celălalt cum crezi că făcea? Şi a rezistat douăzeci și cinci de ani în faţa rușilor.

— Oricum, nu mai e deloc mândru că îl cheamă Şamil, a intervenit Salman. Pe toţi avarii

de peste munte îi cheamă Şamil.

— Așa e, odată mi-a spus că ar fi vrut să-l cheme Baisengur, ca pe mine, a vorbit, gâfâind cu pauze, grasul în trening.

Ah, noul naţionalism cecen, fie de tip sufi sau șariatic, nu se mai împăca cu faptul că Şamil cel istoric fusese un avar din Daghestan, iar nu un cecen precum acolitul lui, Baisengur cel din istorie.

— Totuși, ştiţi că limba avarilor e înrudită cu a voastră, le-am spus.

— Absolut deloc, s-a indignat Ali. Nu înţelegem nimic când bolborosesc ei scuipând pe graiul lor imposibil. Suntem obligaţi să vorbim cu ei în rusă.

I-am tradus Evei, explicându-i că ideea cu scuipatul venea de la consoanele laterale din limba avară, consoane laterale pe care cecena nu le are, pronunţate ca o serie de *tl-* scuipate din colţul gurii și, ca să-i demonstrez, am pronunţat unul din cuvintele pe care le știam în avară, împroșcând puţin.

— Şi Trubetzkoy a scris despre asta, știi? Ar trebui să știi, că doar atunci când m-ai întrebat despre limbile caucaziene îl citeai pe Trubetzkoy.

Eva tăcea, admirând drumul și valea. Salman fuma iarbă lângă mine. Deodată a bătut-o pe Eva pe spate, așa cum ședea ea visătoare pe scaunul din faţă, ea s-a întors, iar Salman i-a întins ţigara. Eva a tras adânc în piept, închizând ochii, a fremătat, după care și-a ţuguiat buzele și a scos un inel de fum de o perfecţiune geometrică. Înapoindu-i ţigara lui Salman, Eva mi-a făcut cu ochiul și ne-a întors iar spatele, ca să privească drumul.

Salman mi-a întins și mie jointul.

— Salman, știi că nu fumez.

— Of, marele explorator, a făcut, ridicând din umeri.

M-a năpădit deodată tulburarea, așa cum eram lipit de coapsa lui Salman, și m-am gândit:

oare am putea?... Eu cu Eva și Salman. Oare?...

Salman s-a aplecat spre urechea mea și mi-a șoptit aproape inaudibil, cu fața deodată foarte serioasă, închisă:

— Nu te mai iubește.

Știam că fierbinţeala mea, gura uscată și mâinile ușor tremurânde aveau cauze multiple, că erau efectele multor pături de stres suprapuse. Până la baia și masajul cu Salman fusesem calm, aproape negândindu-mă la felul în care avea să se deruleze acea zi. Nu anticipasem nimic, nu așteptam nimic, nu știam cum aveam să filmez mutilarea. Nu-mi puneam probleme morale, cum făcusem cu ani înainte, în timpul războiului, atunci când cecenii ocupaseră aeroportul din Groznîi, ţinut de ruși, pe când îl intervievam pe Gamsahurdia și credeam că noi eram cei atacaţi, și când, pentru a-și arăta prin mine umanitatea, cecenii mă duseseră apoi să-l intervievez pe comandantul militar rus al aeroportului capturat.

Ofiţerul rus se comportase foarte demn în faţa camerei mele de filmat și îmi spusese că este foarte bine tratat de ceceni, ceea ce se și vedea, ca după aceea să-mi amintesc că acele Convenţii de la Geneva care reglementează regulile războiului le interzic jurnaliștilor să facă interviuri cu prizonierii de război aflaţi în captivitate.

Aici însă, de data asta, totul era diferit... Care război, ce fel de război, ce Convenţie de la Geneva? Intram în ţinutul *șaria,* acoperit de zăpadă mitologică, amintindu-mi cât de straniu mi se păruse prima oară să descopăr Islamul zăpezilor și al râpelor înghețate, peste care călăreţul caucazian își face să sară bidiviul după ce l-a legat la ochi, ca să-i ascundă prăpastia.

Însă deodată, după mângâielile lui Salman, ideea că amputatul avea să privească răcnind drept spre mine îmi devenea deodată insuportabilă, pentru că lui nu puteam să-i cer să nu privească în cameră, cum vor regulile reportajului:

— Vă rog să nu priviţi în vizorul camerei... Faceţi ca şi cum n-aş fi aici.

Convenţia este că spectatorul unui film documentar trebuie să-și închipuie că un fel de ochi din cer disecă și recompune scena. Celor intervievaţi li se cere așadar, în mod absurd, să nu privească spre cameră.

Îmi venea deodată să abandonez expediţia, deși era prea târziu, mașinăria se declanșase, Ali și ai lui nu puteau să-și piardă creditul social vizavi de Şamil, satul era acolo jos, expus răzbunării. Ali nu putuse să piardă la skanderbeg, cu atât mai puţin putea el să-l facă pe Şamil să piardă credit moral și social și religios, Şamil al cărui statut în faţa alor lui trebuia să fie sporit de faptul că un jurnalist occidental urcase până acolo, traversând nenumărate primejdii și încercări, pentru a arăta lumii cum el, Şamil, distribuie dreptatea, legea *șana,* tăind mâna dreaptă a unui hoţ.

Dar, pe lângă dezmierdările lui Salman și tulburarea provocată de anticiparea privirii amputatului, mai intervenea aici și o spaimă difuză de moarte. Lada aceea pârâitoare, umplută cu grenade împachetate în coșuri de paie, zgomotul pe care îl făcea mașina modificată pârâind prin pădurea înzăpezită, zgomot pe care mi-l imaginam declanșând avalanșe, Eva cu afecţiunea pentru mine evaporându-i-se prin toţi porii, toate acestea mă făceau să mă simt mic și gol și neînsemnat, pierzând cu totul controlul asupra destinului meu.

Când a oprit mașina și a stins motorul, Ali a așteptat, tăcut, cu mâinile pe volan, închizând ochii. Liniștea era atât de nefirească, încât am întins mâna să deschid geamul de lângă mine, când deodată a bufnit în sticlă un dulău uriaș și tăcut, ridicat pe labele din faţă, cu colţii băloși dezveliţi. Un altul a lovit în partea cealaltă a mașinii. Nu mârâiau, erau câini caucazieni, supraoameni în formă de animal, doar ne fixau cu ochi ca niște

mărgele vineţii, piepturile lor palpitând rapid de poftă.

Doi bărboși cu sumane de cioban și mitraliere sub braţ au ieșit de sub copacii acoperiţi de prima zăpadă și au chemat câinii la ei.

Ali a ieșit încet din mașină, ţinându-și braţele departe de corp.

Atitudinea câinilor nu se schimbase, doar că acum se așezaseră lângă stăpânii lor și respirau rapid și sacadat, cu botul deschis, fixându-ne.

Am ieșit și eu odată cu Salman și Baisengur, însă Eva a refuzat să părăsească mașina. Palidă, rigidă, se ţinea cu ambele mâini de scaun, privind fix înainte și strângând umerii.

Cecenul care a păși ca să se îmbrăţișeze cu Ali era unul din acei roșcaţi de la munte. Nu avea nimic ostentativ în înfăţișare și îmbrăcăminte, nici un detaliu vestimentar inutil, nu purta în jurul căciulii de blană vreo banderolă verde cu înscrisuri din Coran, precum caraghioșii lui Kadîrov din Groznîi, și nici nu balansa pe piept o mitralieră antitanc, ci doar un banal Kalașnikov. În mâna dreaptă strângea un solid baston, aproape un ciomag, tăiat direct în trunchiul unui arbust, pe care l-a arătat câinilor, care de îndată s-au ridicat și s-au dus să se așeze în marginea drumului, tăcuţi, menţinându-și privirea fixată pe noi și pe mașină.

Ali și roșcatul s-au îmbrăţișat, mai întâi umăr drept contra umăr stâng, apoi stâng pe drept, bătându-se ușurel unul pe altul pe spate și făcându-și complimente. Dialectul pe care îl foloseau îmi era de neînţeles, *myalkhi,* probabil, dialect de trib mărunt din vârf de munte, dintr-un clan, *teip*, ai cărui membri, deși puţini, beneficiază de o imagine mai prestigioasă decât a altora. Clanul lor e considerat mai pur decât celelalte și mai vechi, numele lor apare în ciclul de legende al Narţilor, celebre în tot Caucazul. Este o societate teoretic egalitară, cea a cecenilor, iar oricine, până și

copiii, i se adresează celui mai respectat om din sat prin *tu*, dumneavoastră nu există, precum în Roma antică, unde îi puteai spune *tu* și împăratului... sau lui Dumnezeu, însă egalitatea aceea afișată ascunde în realitate uriașe diferenţe de statut social.

Roșcatul mi-a strâns și scuturat mâna, iar Ali i-a explicat în rusă adevărul, căci nu se cuvine să minţi în așa circumstanţe, și anume că femeia avea să rămână în mașină, pentru că îi era frică de câini, dar și că ideea de a asista la amputare îi făcea rău.

Roșcatul a ridicat din umeri.

— Atunci de ce-aţi mai adus-o până aici? m-a întrebat din mers, părând sincer mirat. Putea să rămână în sat cu vacile lui Ali.

Ali a râs în hohote și l-a bătut pe spate.

— A venit pentru că-i plac peisajele, i-am zis în rusă roșcatului. Peisajele de iarnă, ba chiar adoră veveriţele. Alea care coboară pe trunchi cu capul în jos, se uită holbat la tine cu ochi sticlos și fug înapoi în sus între crengi, bâţâind din funduţ. Când vede una din astea, femeia mea bate din palme, ţopăind și ea.

— Spune-i c-a venit degeaba, veveriţele dorm iarna.

Mi-a zis-o pe un ton foarte serios, după care i s-a adresat iar lui Ali în dialect și au continuat să discute, pe un ton rapid și coborât, de parcă ar fi negociat ceva.

Începuse să ningă delicat și am făcut cu toţii câţiva pași printre copaci, ieșind aproape imediat într-o poiană înzăpezită și protejată cu bolte peste bolte de crengi, pentru a păcăli dronele. Deodată era acolo Şamil, mi-a ieșit brusc în faţă și l-am recunoscut pe loc. Îl mai văzusem, cu mulţi ani în urmă, de parcă se petrecuse în altă viaţă, în preajma generalului Dudaiev, tânăr și bonom, fără barba lungă cu șuviţe albe de acum, care sub *papaha* urieșească din astrahan îl făcea să semene

leit cu Şamil cel vechi, cel din gravuri și dagherotipuri.

Își pierduse un picior în bombardamentul din Vedeno Şamil, bombardament care îi obliterase gospodăria și întreaga familie. Complicatele construcţii manipulatorii și care se anulau reciproc ale serviciilor secrete făcuseră că Şamil nu păstrase ranchiună pentru ruși în general, ba chiar funcţiona acum parţial finanţat de ei, de FSB. Îi servise în mai multe rânduri lui Putin, simulând o invazie a Daghestanului sau atacând o școală în Osetia. Ştia că devenise indezirabil și inutil, odată ce Putin avea nevoie de mâna de fier a lui Kadîrov în Cecenia, însă lanţul complex de alianţe și vechi vendete complexe între clanuri și serviciile de la Moscova nu putea fi spart așa ușor.

Şamil intrase în jocul islamistului care aplică implacabil *șaria*, fără sentimente, fără milă, căci mila e doar una din cele mai perfide încercări impuse sufletului celor puri. M-au fascinat pe loc ochii lui ficși, bănuitori sub *papaha* de blană, dar care nu arătau neapărat răutate. Ştiam că e frugal și blând, dar implacabil, precum Salman. Tocmai blândeţea și calmul lui speriau mai mult decât răutatea afișată a lui Kadîrov cel din vale, din Groznîi, așa cum o remarcasem în poze. Şamil arăta o impasibilitate care speria la fel de mult ca și calmul permanent afișat al lui Putin.

Şamil mi-a strâns scurt și viguros mâna, spunându-mi un simplu:

— *Salaam aleikum.*

Am răspuns la fel de simplu:

— *Wa-aleikum as-salaam.*

S-a întors spre Ali și l-a întrebat ceva ce n-am înţeles în cecenă de la munte.

— Ştie rusă, a zis Ali în rusă, arătând spre mine. Îţi spusesem că știe.

Şamil s-a încruntat. A pronunţat și el în rusă:

— Ştiu că știe rusă, că, într-adevăr, mi-ai zis-o. Dar ce-ţi spune că aș dori să vorbesc cu el pe

limba *kafirilor,* a păgânilor?

Ali a tăcut stingherit.

— Mi se spune că l-ai intervievat la Londra pe cunoscutul Boris Berezovski.

Am dat din cap, aprobând.

— *Dika du,* a spus Şamil: „foarte bine". Berezovski a fost un bărbat de treabă și un autentic prieten al cecenilor, *alhamdulillah*. A fost asasinat pentru că urmărea intens să dea în vileag faptul că Putin și FSB-ul au pus în scenă acele atentate atribuite nouă și care i-au oferit lui Putin prilejul să invadeze a doua oară Cecenia și să instaleze la Groznîi pe gorila aceea de fiu al bunului Ahmed Kadîrov.

— Asta spunea și răposatul Litvinenko, să știţi. Am participat la redactarea cărţii lui, *Blowing Up Russia,* în care demonstra toate astea, în perioada în care era întreţinut la Londra de Berezovski.

Şamil a ridicat o mână, oprindu-mă.

— Litvinenko nu era un om care să fie întreţinut. Berezovski îi oferea doar o justă răsplată pentru faptul că Putin îl trimisese la Londra să-l omoare, iar Litvinenko, membru în elita FSB-ului, nu o făcuse. Astăzi sunt amândoi morţi, Putin a reușit să-i lichideze până și acolo.

M-am stăpânit să-l întreb pe sumbrul Şamil care a fost rolul lui în ajungerea la putere a lui Putin prin acea simulare a unei invadări a Daghestanului, operaţiune militară absurdă și sortită eșecului din start. Ce fel de emirat credea el că instaurează acolo, în Daghestan, în ţara adevăratului Şamil istoric, unde rivalităţile sunt uriașe și de nestins între diferitele triburi și mici popoare, unde cele două milioane de locuitori ai micii republici a Federaţiei Ruse vorbesc 26 de limbi, fiecare cu dialectele ei ininteligibile.

— Înţeleg că ai venit până aici ca să faci un film despre lumea și cultura noastră. Înseamnă că ne cunoști suficient ca să fi riscat atât încât să vrei

să ajungi în faţa mea. Ştii că Şamil cel din vechime era atât de drept și implacabil, încât și-a condamnat propria mamă să fie biciuită atunci când ea a încălcat legile *șaria*?

— Da, dar mai știu și că tot el s-a oferit pentru a primi pedeapsa în locul ei în ultimul moment, după ce o condamnase, ceea ce *șaria* permite, și că a insistat să primească el toate loviturile de bici până la capăt, fără să crâcnească, în locul mamei sale care greșise.

Am auzit murmure de admiraţie împrejur.

— Mai știu și că un cecen este atât de brav, încât, atunci când galopează și ajunge la o prăpastie, el leagă ochii calului pentru a-l face să sară peste ea fără ca bidiviul să se sperie.

— *Mashallah, mashallah,* au făcut bărboșii cu mitraliere dimprejur.

— Cunoști câte *madhab,* școli religioase, sunt în Islam?

— Patru principale, însă cecenii aparţin celei mai autentice, *Shafi'i,* care mai este practicată și de arabii de la Mecca.

— Recită Fatiha, crezul sfânt al musulmanilor.

— *Bismillah i rahman i rahim / Alhamdulillahi rabbi-l-alamin...*

— Şi *șahada*?

— Şahada e ceea ce recită și ceilalţi ceceni, din vale, când fac un *zikr* și cad în transă: *La illaha ill'Allah.*

În mod surprinzător, faţa lui Şamil se întunecase, deși ochii lui aveau o sclipire care era un amestec de cruzime și amuzament.

— Ştii că, tehnic, pronunţând din inimă formula asta, tu devii de fapt musulman. Dacă tu cunoști atât de multe despre Islam și despre noi, de ce nu te convertești la dreapta credinţă? Rămâi aici cu noi, iar după amputare, ospăţ și purificare, mâine te vom deprepuţa și vei deveni musulman în

toată regula. Un frate, unul de-al nostru, autentic, cum îmi pari că ești.

În tăcerea care s-a lăsat, am auzit cum cade un pachet de zăpadă dintr-un copac. Ali și Salman au tușit. Până și viitorul amputat ridicase capul și mă privea cu interes. M-am întors spre Salman, care a ridicat imperceptibil din umeri.

— Aș vrea mult de tot să mă convertesc la dreapta credinţă, am spus. Cred că de mult mi-am dorit asta, doar că îmi este imposibil pentru moment. Ambii mei părinţi trăiesc încă, sunt buni creștini și nu aș dori să-i necăjesc prin schimbarea religiei mele, mai ales acum, că ei au o vârstă așa înaintată. La urma urmei, voi nu luptaţi împotriva creștinilor, ci împotriva rușilor, care nu au nici o lege.

Am auzit murmure de aprobare și discuţii șoptite împrejur.

Șamil m-a examinat lungi secunde fără expresie, apoi a râs pe un ton care părea sincer, în mijlocul bărbii spicuite cu alb, și m-a bătut pe spate.

— *Maladeţ,* a făcut. Ești un bărbat adevărat. Ești un nimeni.

Am râs și eu, căutând să ascund hăul de spaimă din interior în care câteva clipe m-am simţit absorbit. M-am uitat la Salman și l-am văzut cum se relaxează de ușurare, arătându-și albul ochilor.

Șamil mi-a întors spatele și a pornit, șchiopătând pe piciorul lui de lemn, spre jilţul înalt, care aducea cu un scaun electric, pe care era legat condamnatul.

Omul ale cărui braţe fuseseră prinse cu curele de piele de marginile late ale jilţului mă fixa cu ochi goi. Fusese în mod vizibil drogat, căci pupilele i se micșoraseră, sau poate era doar paralizat de teroare. În picioare, lângă el, se ţinea un slăbănog mascat pe care l-am identificat ca fiind în același timp medicul și călăul grupului.

Ah, iată-mă în clipele de dinaintea amputării – cu timpul va crește o pieliță acolo, mai ales dacă doctorul știe să coasă în jurul osului pielea rămasă. Pielea crește, cum văzusem pe ochii orbului de la hammamul din Makhketî, acolo unde mâinile lui Salman pe mine... M-am întrebat dacă nu cumva, odată secţionată mâna, au s-o arunce câinilor.

— Să nu-ţi fie milă, îmi susură Salman la ureche. Omul a furat. Nu se fură de la ai tăi. Nu bagi mâna unde nu trebuie. Dacă faci asta – o pierzi.

Am avut un frison amintindu-mi cum dimineaţă mâna lui îmi alunecase între fese.

I-am șoptit:

— Şamil știe cât de mult beţi voi?

— Evident, însă cu noi e diferit. Noi nu suntem de-ai lui. Dar vărul nostru care e cu el nu bea și nici nu fumează. S-a purificat el pentru noi.

În spatele jilțului condamnatului atârnau două steaguri: cel al Ceceniei, cu lupul liber care urlă la lună, și cel al Statului Islamic, cu *La illaha ill'Allah* în alb pe fond negru. Nu putea scăpa nimănui ironia faptului că steagul cecen cu lupul figura și jos în vale, la Groznîi, pe toate clădirile oficiale ale statului autonom cecen supus Moscovei, ba chiar și afară, în stradă.

Doar că acolo, jos în vale, domneau confreriile sufi și clanul lui Kadîrov. Iar presupusul islamist Şamil știa sau bănuia că în acea dimineaţă noi fuseserăm la o ceremonie sufi. Capul începea să mi se învârtă.

— Începem? m-a întrebat sec Şamil, arătând spre condamnat.

— Ce-a furat? am întrebat, instalând trepiedul.

— Întreabă-l tu. Ești liber să-l întrebi ce vrei.

Aveam în cap interviul acela forţat, cu ani înainte, cu comandantul rus al aeroportului din Groznîi. Acel militar capturat care fusese dat înapoi rușilor printr-un schimb de prizonieri.

Condamnatului de azi însă avea să i se taie mâna oricum. Ne aflam dincolo de Convenţia de la Geneva.

Călăul era singurul care avea faţa mascată. Nu pentru a se ascunde, căci toată lumea îi cunoștea identitatea, ci pentru că așa era regula. Se antrena în spate pe niște butuci pe care îi secţiona în două, impecabil, sec.

Mi-am instalat trepiedul, am înșurubat camera cu piuliţa aceea mare, care o fixează pe dedesubt, simţindu-mă gol de orice sentiment. N-aveam să filmez întrebări și răspunsuri cu căznitul, scenă de nefolosit într-un documentar, vedeam deja mutra severă a pariziencei cu pistrui, dar puteam măcar să găsesc balanţa culorilor fixând obiectivul camerei pe albul zăpezii cât îi vorbeam.

Mă privea fix, drogat, părând a arăta un interes excesiv pentru tehnica înșurubării. Avea bale la colţurile gurii, din pricina terorii care îl strângea din toate părţile, însă ochii îi păreau lucizi.

— Ce-ai furat? l-am întrebat, călăul aţinându-se acum în spatele lui și așteptând semnalul să înceapă operaţiunea.

— Pistolul unui camarad, a pronunţat calm.

— La ce-ţi folosea? N-aveţi cu toţii arme?

— Ba da, însă am vrut să cobor câteva ore în sat. Eram grăbit. Nu puteam să cobor cu Kalașnikov, prea vizibil. Tovarășul meu avea un pistol. Era doar un împrumut, i l-aș fi dat înapoi, oricum.

Călăul mascat mângâia acum încheietoarea mâinii condamnatului, căutând arterele, oasele, zgârciurile, ce știu eu?... – locul precis unde avea să izbească cu securea, secţionând, șocul rapid făcând ca primele secunde să fie nedureroase pentru osândit.

— Şi ce se va întâmpla de acum înainte, ai să rămâi în rezistenţă după amputare? l-am întrebat, deschizând camera.

A fost momentul în care mi s-a căscat în cap un vid total și în care am primit o lovitură cu ciocanul în piept, totul combinat cu vidul din maţe: camera de filmat era moartă. În vizor vedeam bateria la nivel zero, iar ecranul era negru. Am apăsat febril pe toate butoanele, dar nivelul bateriei rămânea pe zero. Mi s-a prăbușit pe creștetul capului evidenţa: Eva nu pusese bateria la încărcat.

— O secundă, am bâiguit, trebuie să iau ceva din mașină.

Mă cercetau cu toţii increduli, un început de iritare devenind perceptibil.

Am desfăcut șurubul, am smuls camera de pe trepied și am fugit cu ea spre mașină, știind că Ali lăsase cheia înăuntru. Prin panica amestecată cu rușine, speram să pot porni motorul mașinii și să stau câteva minute, cugetând în spatele volanului, câtă vreme camera de filmat, branșată în priza de la bricheta auto, avea să se încarce măcar cât să pot filma scena.

Apropiindu-mă de mașină cu pași rapizi, dar fără să fug, căci nu doream să mi se remarce panica, am văzut-o de departe pe Eva cum discuta animat cu telefonul la ureche în spatele geamurilor închise ale Ladei. M-am repezit atunci, într-un sprint combinat cu alunecări pe zăpada întărită, m-am izbit în portieră precum dulăul tăcut de mai devreme, am deschis portiera și i-am smuls telefonul din mână.

— Ești nebună? am mârâit la ea cu dușmănie. Cum poţi să telefonezi, când știi...?

— Când știu ce? a ţipat ea înapoi la mine.

— Nu e voie să telefonezi, pot să ne depisteze rușii.

— De unde să știu?

— Ţi-am spus.

— Nu mi-ai spus nimic.

Am îngheţat, realizând că, atunci când Ali ne ordonase să stingem telefoanele, omisesem să-i

transmit asta Evei, uitând pentru o secundă că ea nu înţelege rusa.

— Nici n-am să-i spun lui Ali ce tâmpenii faci, am zis, examinându-i telefonul.

Am apăsat pe butonul virtual unde se văd ultimele apeluri și am identificat un număr de Rusia.

— Pe cine ai sunat? am ţipat la ea, deodată bănuitor. Pe lipovean?

Am văzut pe faţa ei că da, îl sunase pe Pavel la Moscova, pe numărul rusesc al aceluia.

— L-ai sunat pe imbecilul ăla? Te rugasem să-mi pui camera în priză. N-ai făcut nici asta. Bine c-ai avut grijă să-ţi încarci tu telefonul. N-am baterie acum, nu pot să filmez. Am urcat până aici ca să mă fac de râs.

Salman a venit la mașină să vadă ce se întâmplă. Câinii adulmecau agitaţia și redeveniseră nervoși. Unul s-a ridicat și a mârâit, iar eu am simţit un tremurat gros al aerului, valuri de nervi nefiltraţi.

Dintr-o singură privire, Salman a priceput situaţia. S-a întors cu pas rapid spre grupul din poiană și le-a explicat în dialectul acela de neînţeles ceva din care am priceput doar rusescul „generator”. Exasperarea creștea pe feţele lor. Şamil a spus aproape ameninţător ceva din care am înţeles doar particula negativă, iar Salman a continuat explicaţia arătând spre mine, de data asta eu pricepând „camera”.

A urmat o lungă negociere, timp în care condamnatul legat pe scaun mă fixa, cum o făcuse în permanenţă, fără expresie, cu ochii goi și bale în colţurile gurii.

— Ce faci? mi-a strigat deodată și Ali. Nu putem să-l lăsăm pe Şamil să aștepte. Toată lumea e aici numai și numai pentru tine.

Golit de vlagă, am spus:

— Bine, gata, vin.

Aveam să mă prefac că filmez. Căutam deja argumente să le spun după aceea pentru ce nu vreau să le arăt imaginile. Să inventez că am filmat criptat și că nu se poate să verificăm imaginile pe loc.

Am alunecat pe zăpadă și gheaţă, iar Ali și Baisengur au venit spre mine sub pretextul de-a mă ajuta cu camera de filmat, m-au prins de câte un cot, iar Ali mi-a șoptit, întunecat la faţă:

— Prefă-te măcar că filmezi. E o amputare pregătită pentru tine și numai pentru tine, de luni de zile. Arată că filmezi.

Ne ţineam toţi trei în marginea luminișului înzăpezit, întreaga scenă, așa cum o vedeam de la distanţă, având deodată ceva grafic, arhitectural, foarte armonic: fotoliul în centru, cu cele două steaguri atârnate în spate. Într-o parte a fotoliului condamnatului se ţinea Şamil, iar lângă el Salman, pentru care Şamil părea să aibă o tandreţe și o consideraţie neobișnuite. În partea cealaltă, călăul-doctor, cu toate instrumentele lui, într-o mână cu securea pe care o strângea ferm, așteptând, iar la picioarele lui: găleţile, trusa medicală, sacii cu accesorii. Privitorii așteptau calm, pe două rânduri, cu mâinile încrucișate pe piept, ca dansatorii sufi din sat în aceeași dimineaţă, doar că aceștia ne fixau întrebător, iar în spatele lor vedeam targa lângă care se aţineau doi tineri, încă copii, al căror rol era să-l care de îndată pe osândit în coliba-dispensar, în caz că avea să leșine după șocul amputării.

Au fost lungi secunde, în pragul pajiștii înzăpezite, cât priveam de departe la gloata estetic distribuită în jurul fotoliului de pedeapsă, știam că se scurg multe clipe extinse și lărgite insuportabil, însă nu mă puteam mișca, de parcă mă aflam într-un coșmar, încercând să mă conving că visez, ceea ce nu reducea cu nimic frica pe fond de ţiuit al tăcerii, care ţiuit se făcea din ce în ce mai puternic, până a căzut peste noi bubuind!

La prima explozie am priceput pe loc ce fusese șuieratul prevestitor. Am simţit că-mi crapă timpanele, ochii mi s-au umplut de zăpadă și pământ, iar o bucată de carne de om m-a izbit în frunte, făcându-mă să cad greoi pe spate.

Obuzul a explodat în centrul geometric al poienei, în fotoliul cu condamnatul, călăul, Şamil și Salman, împrăștiind o bulă de foc și împroșcând în aer și în crengi membre și fâșii de carne – o conflagraţie ce părea filmată cu încetinitorul, iar pe Salman l-am văzut dezmembrat și zvârlit prin copaci, îmbucătăţit în fâșii de carne proiectate în crengi, precum zdrenţele pelerinilor care atârnă în cimitire.

A urmat imediat o altă explozie, apoi încă una ceva mai departe, în mijlocul camioanelor spre care fugeau membrii grupului.

Ali m-a smucit înapoi.

— Ne-au depistat! a răcnit și mi s-a părut incongruent că subliniază evidenţa pe un asemenea ton.

Ne-am întors, fugind disperaţi spre mașină, eu și Ali și Baisengur, eu nemaivăzând deloc cărarea, căci pe retină mi se imprimaseră fâșiile din carnea lui Salman împrăștiate prin crengi.

Ne-am aruncat în mașină, Baisengur în faţă, lângă Ali, eu în spate, lângă Eva, care se strânsese paralizată în colţul opus, pricepând la ce dusese telefonul ei către vopsitorul de păpuși din Moscova.

— Drone! a formulat Ali evidenţa.

Mașina a ţâșnit spre tunelul format de crestele înzăpezite ale copacilor. Ali conducea plângând.

— Nu înţeleg cum ne-au dibuit. Nu pricep. N-a folosit nimeni telefonul și eram bine ascunși. Cum au știut? Cum ne-au găsit? blestema Ali.

Un nou obuz în spatele nostru, aproape, a produs o deflagraţie și mai răsunătoare.

Spatele Evei s-a îndreptat și ea a rămas așa, ţeapănă, cataleptică.

— Trebuie să fugim de-aici. Kadîrov o să trimită chiar azi forţele speciale. Trebuie s-ajungem cât mai repede-n Azerbaidjan. Oricum, abia la Tbilisi am putea fi în siguranţă.

— Păi, și casa ta? Familia, copiii?

— Kadîrov nu se leagă de femei și copii. Asta-i o afacere de bărbaţi. Am încălcat un pact.

Şi Ali a reînceput să plângă, conducând dement, alunecând în jos spre sat, pronunţând din când în când: *Salman*. A trecut imediat la decizii rapide, căci eram pe cale de-a pune acum pe toată lumea în pericol, știind mai ales că forţele lui Kadîrov n-aveau să întârzie, pe fundalul general de nemulţumire că se încălcase târgul dintre guvern și rezistenţa islamistă.

Ştiam că, dacă apucăm să traversăm muntele spre Daghestan și să ajungem în aceeași zi la graniţa cu Azerbaidjanul, eram poate salvaţi. Din Baku, Azerbaidjan, unde puteam dormi în aceeași noapte, puteam ajunge la Tbilisi în Georgia o zi mai târziu. Acolo intram în reţelele lui Ali din afara Rusiei, fără a mai socoti posibilitatea de-a ne refugia la munte, la verii clanului, în valea Pankisi.

— De la Tbilisi, după ce ne liniștim, o să încerc să negociez o împăcare. Dar trebuie, trebuie să treacă ceva timp.

Şi a reînceput să plângă, conducând. *Salman, Salman...*

Capitolul X

Unde se arată că tatuajul de pe crupa Evei e cel mai bun pașaport

> „Drumurile dispar sub zăpadă, care acoperă și prăpăstiile, iar cum nu există semne indicatoare, temerarul care călătorește în Caucaz din decembrie până în martie riscă în fiecare clipă să fie înghiţit într-o râpă adâncă de două sau trei mii de picioare, tocmai când se credea în mijlocul drumului.”
>
> Alexandre Dumas, *Le Caucase*

Alunecând pe buze de râpă, am ajuns cu mașina jos în sat, unde Ali a năvălit în conac doar cât să le dea ordine lui Aslan și femeilor și să adune câteva lucruri, ceea ce am făcut și noi, îndesând în saci ce ne cădea sub mâini și demarând apoi imediat cu toţii pe drumul de gudron alunecos spre Vedeno.

Zăpada se schimba treptat în ploaie sau în ceva și mai nedefinit, ca și cum nici elementele și stihiile nu mai aveau vreo noimă, însă ajunseserăm deodată să nu ne mai pese când mașina aluneca, izbindu-se ciobit în stânci.

Totul se petrecuse atât de rapid, încât eram încă sub șoc, cum s-ar fi aflat și condamnatul acela după amputare, dacă nu l-ar fi chiftit obuzul, împreună cu Salman și Şamil și floarea rezistenţei cecene. Tăceam toţi patru cu fălcile încleștate, iar Eva își îngropa din când în când faţa în palme, rămânând acolo îndelung, scâncind, evitând să mă privească.

Ali hohotea conducând, scuturând capul ca un cal care se apără de muște, cu faţa plină de lacrimi. Plângea tăcut, bărbătește și a vorbit doar când Baisengur i-a aruncat ceva scurt, ca un lătrat, moment în care a sucit volanul spre stânga și a făcut să cadă mașina cu botul înainte în râpa înzăpezită, unde a alunecat sub un pâlc de arbuști acoperiţi de zăpadă, izbindu-se într-unul din ei.

Ali a oprit motorul imediat și s-a întors spre noi cu faţa dură, amenințător, cu degetul pe buze, ordonând liniște. Am ieșit cu toţii tiptil din mașină. Fixam toţi trei drona printre crengile înzăpezite. Eva căuta să nu privească în sus.

— Asta e tot dronă din alea care trag? șopti Baisengur încordat.

— Nu cred, nu pare, spuse Ali, vorbind cu voce normală, ceea ce-l făcu pe Baisengur să se rușineze.

Ali și-a deschis geanta cu steaua roșie și portretul lui Stalin și a scos un binoclu.

— E o dronă de-aia care filmează. Ne filmează urmele.

A scos apoi o sticlă pe care o trecu împrejur, inclusiv către Eva, tot tăcută, închisă. Am băut și am așteptat.

Când drona s-a îndepărtat, zburând fără să facă vreun zgomot, am urcat la loc în mașină, însă aveam acum roţile înfundate pe jumătate în zăpada noroioasă, unde greoaia Lada patina excesiv.

— Cum se iese din noroi? l-a întrebat Eva în engleză pe Ali, ignorându-mă.

— Nu se iese, i-a răspuns Ali.

A trebuit să coborâm și să împingem, reușind în cele din urmă să urcăm mașina înapoi pe îngustul drum tăiat în flanc de munte.

Am gonit, traversând în trombă satul Vedeno, târgul de naștere al lui Șamil, unde întreaga familie îi murise în primul război cecen, cel dus de Elţîn împotriva lui Dudaiev. Am trecut prin faţa poștei satului, unde am văzut pe faţadă literele galbene pe

negru de la Western Union, ceea ce mi-a stârnit deodată un straniu regret. Joaca se încheiase.

Goneam cu viteză maximă, fără nici o prudenţă. Telefonul lui Ali a sunat de câteva ori, însă el nu a răspuns. Baisengur a făcut la un moment dat gestul să-i ia telefonul ca să răspundă el, dar Ali nu i l-a dat. Nu era nevoie de explicaţii.

A sunat și telefonul meu și am văzut numărul de Belgia al lui Ylber Mysafiri. *Fuck you, shqipetare.* Am să fac bani monstruoși cu filmul ăsta, doar că n-am să mai pot să vi-l aduc pe Salman la Bruxelles, să vă înghețe fixându-vă cu ochii lui goi de orice sentiment. Salman e acum doar fâșii prin copaci.

Trecând peste o altă creastă de munte, Ali ne-a anunţat că suntem deja în Daghestan, dar totul se petrecuse atât de neașteptat de brutal, încât știrea nu ne-a produs nici o ușurare.

Întregul lanţ de munţi de la Vedeno până în Avaria, în Daghestan, și în jos până la Marea Caspică, este de o sălbăticie totală. Ne aflam acum în ţara lui Şamil cel din istorie, cel care s-a opus rușilor, rezistând un sfert de secol, eram în Avaria Daghestanului pe care se prefăcuse că o invadează Şamil al nostru, cel de astăzi, dar de acum intrat și el în istorie, invazie care i-a dat lui Putin pretextul pentru a lansa al doilea război cecen.

Trecurăm de postul de frontieră, o carcasă golită, apoi am alunecat, pe jumătate zburând, pe sub niște arcade albe și seci ridicate deasupra șoselei precum osul pelvian al gigantului mort pe care Seska Solsa îl învie într-una din cele mai tulburătoare povești cecene.

Mi-am redepănat-o în cap, fără s-o privesc pe Eva:

> *Pe atunci, oamenii trăiau tupilaţi în peşteri, unele chiar mari de tot, pe care le închideau cu lespezi de piatră. Astăzi putem încă vedea în Caucaz înţelepciune ieşită din aceste văgăuni. Seska Solsa era un om cinstit şi de o foarte mare*

deșteptăciune. Nu se născuse dintr-o femeie, ci fusese plămădit direct de Dumnezeu.

Odată, pe când călărea pe nişte drumuri de sub pământ, Solsa ajunse la un os pelvian atât de mare, încât trecu pe sub el ca pe sub un pod. Își dădu atunci seama că bidiviul îl ducea tropăind prin scheletul unui uriaş, mai bine zis, prin oasele bazinului acestuia. Solsa se puse atunci să-l roage pe Dumnezeu să readucă monstruoasa momâie la viaţă şi unde nu-mi trosni odată cu biciul în oase, iar văzduhul se închegă în jurul ciolanelor, făcând rămăşiţele momâiei să se ridice deodată cât un munte. Dar uriaşul era orb şi lumina zilei nu ajungea în fundul găvanelor sale goale. Solsa îi ceruse lui Dumnezeu să-i înlăture uriaşului vederea, ca nu cumva să-i pricinuiască acesta vreun neajuns. Gigantul bubui atunci cu voce de tunet:

— Cine m-a înviat?

— Eu, Seska Solsa.

— De ce nu mi-ai dat şi vederea? gemu dihania.

— Pentru că, dacă ţi-aş fi înapoiat vederea, ai fi putut să nimiceşti întreaga lume.

— Ce fel de lume e asta? pufni uriaşul, care începu să pipăie discret cu piciorul. Odinioară aici se găsea o pădure.

— Nu pot să-ţi explic acum, răspunse Seska Solsa. Lasă pădurea. Zi-mi mai bine cum era înainte.

În loc să-i răspundă, gigantul bâjbâi împrejur, găsi orbecăind o stâncă şi, chiflind-o în pumn, se puse să muşte din ea.

— Uite ce mâncam noi, clefăi el cu gura plină, mâncam din astea şi tot ce mai găseam pe jos.

— Şi vă băteaţi mult între voi, nu? întrebă Seska Solsa.

Deodată uriaşul se aplecă, smulse un platan din rădăcini şi îl zvârli în direcţia lui Seska Solsa. Acesta văzuse însă şi făcu un pas într-o parte. Aruncând trunchiul, gigantul răcni:

— Hă, hă, am ucis gândacul care m-a trezit fără să-mi dea ochii înapoi.

— Nu sunt câtuşi de puţin mort, protestă Seska Solsa.

Înciudat, gigantul suspină:

— Ăştia care au venit în urma noastră sunt vicleni. Nouă ne-ar fi fost ruşine să ne ferim şi ne izbeam în cap cu copaci.

— Dar de unde aveaţi voi atâta forţă ca să vă bateţi întruna, întrebă Seska Solsa, dacă mâncaţi lucruri atât de nehrănitoare precum pietre şi nisip, aşa cum ai binevoit să-mi arăţi?

Atunci dihania îi spuse:

— Mergi până la capătul acestei peşteri şi acolo vei găsi un mesteacăn. La rădăcina mesteacănului sunt două pâini. Adu-le aici.

Seska Solsa urmă indicaţiile gigantului, găsi pâinile şi le aduse. Atunci gigantul întrebă:

— Ce zici de pâinile astea, hm? Gustă un pic. Eram mort de foame, n-am făcut decât să ronţăi puţină coajă şi acum sunt sătul. Cu pâinile astea două, noi doi am putea să călătorim vreme de patru luni. Dar voi cu ce vă hrăniţi?

— Noi suntem mici, răspunse Seska Solsa, dar mi se pare că pâinile astea două abia de mi-ar ajunge pe o măsea.

— Lumea de azi o duce tare rău, suspină uriaşul, dacă tu poţi înghiţi în câteva îmbucături proviziile mele pe patru luni.

Dar Seska Solsa se plictisise de văicărelile gigantului şi, plesnind din bici, îl transformă la loc în os pelvian. După care sări pe cal, traversă arcada osoasă a bazinului şi îşi urmă drumul, tropotind agale.

Nu agale tropoteam însă noi, ci făceam un slalom primejdios pe drumuri înguste de munte, nepăsători la ideea că ar fi putut veni cineva din faţă.

Ne-am oprit pe un platou deasupra *aulului*, satului Ghimrî, locul de naștere și fortăreaţa lui Şamil cel istoric, avarul, de unde departe, spre răsărit, confundându-se cu linia orizontului, părea a se întrezări marea. Dumas o zărise și el de acolo, era de îndată limpede că nu putuse să inventeze descrierea. Văzuse într-adevăr satul și turnurile lui medievale, însă Şamil era atunci retras cu fidelii lui în vârf de munte. O ceaţă groasă atârna acum peste văi, curgând în șuvoaie spre Marea Caspică, Marea Hircaniană, balta născătoare a omenirii.

Am întins instinctiv mâna spre cameră, uitând că bateria e moartă. Eram încă în stare de șoc, se produsese acel declic în care par a ţi se revela taine, dar în realitate intri într-o stare de stupoare. Evitând a pricepe ce lăsaserăm în urmă, nedorind să formulez succint eșecul, catastrofa, mă desfătam prin nefirescul extaz morbid al Muntelui dominator. Iată-ne în creierul cel mai ascuns al piscurilor, de unde acestea se prăvălesc violent, crupe aride, zimţi, canioane, cotloane prin care zac și se ascund seminţe de specii niciodată pe deplin zămislite. Cine știe dacă prin anumite văi nu trăiesc încă – ne-grăitor – arătări pe jumătate umane care n-au inventat niciodată vorba articulată: giganţi cu orbitele goale, eroi rătăciţi scoţând din torbă câte o pâine care nu se mai isprăvește.

Stâncile astea pe sub care treceam în fugă erau cele pe care a fost căznit Prometeu!... Şi îl și vedeam, hieroglifă vie, suferindă, rezumând întreaga durere a omenirii. Prometeu, stai o clipă, lui Prometeu un vultur îi mânca ficatul! Şi dacă asta era doar o metaforă pentru ciroză alcoolică? M-am scuturat, am întins mâna după sticla de vodcă, Ali a demarat și ne-am pornit spre vale, de partea cealaltă a muntelui.

A urmat alunecarea spre hăurile căscate ale Daghestanului, spre Marea Caspică, trecând acum prin ţinutul darghinilor, cei suprareprezentaţi în poliţia locală, în rivalitate permanentă cu naţia andi și cu avarii. Mai departe, spre dreapta, trăiesc lezghienii, cu muierile lor păroase și, desigur, lezghiene, iar în puţine verste muntele devastat își prăbușește schimonosit splendida oroare de la mii de metri înălţime până la nivelul zero, până în stepa seacă a Mării Hircaniei, Caspica, marea Lupilor, plată precum câmpia sărată din buza ei, Caspica înșelătoare, mare închisă și lipsită de sens, precum e lipsită de sens mintea pelicanilor târzii pe care-i zărisem la plecarea din Astrahan, în altă

viaţă, în ceea ce părea acum o dimensiune paralelă. Şi lebedele acelea stupide pe care nu ajunsesem să le vânez.

Coboram oblic, uneori zburând pe câţiva metri, zăpada dispăruse, am mai sărit peste o movilă decorată cu un rest de drum și deodată acolo era marea, în faţa noastră, jos, departe, marea sturionilor pe care o părăsiserăm la Astrahan, iar panglica drumului ne trăgea acum spre o șosea mai lată, care separa apa de uscat și pe care se prelingeau mașini înșirându-se domol spre un pod de asemenea paralel cu marea, însă Ali, căutând să evite drumul principal, a smucit deodată volanul spre dreapta și a aruncat mașina în albia seacă a unui râu, cel care explica prezenţa îndepărtată a podului.

— Așa conduci și tu prin București, i-am spus Evei, care nu a părut să aprecieze gluma.

Ali n-a explicat nimic, însă era limpede că nu dorea să mergem pe șoseaua principală, era prea imprudent, trebuia să fugim pe drumuri paralele, desfundate, până la Derbent, după care venea graniţa cu Azerbaidjanul.

Spre Derbent am gonit doar prin hopuri și găuri, într-o linie paralelă cu șoseaua, lăsând zăpada și munţii în urmă și în dreapta. Trebuia să ieșim din Daghestan, din Rusia, cât mai repede, asta o știa și Eva, fără să fie nevoie să-i spun sau să-i arăt o hartă. Încercasem s-o liniștesc zicându-i că, odată ajunși în Azerbaidjan, am putea teoretic chiar și noi doi să luăm avionul de la Baku înapoi spre Moscova. Până la urmă, nu eram suspectaţi de nimic, aveam vize, puteam spune că, deși fuseserăm abandonaţi în Hasaviurt de odiosul șofer de autobuz Valentin, călăuza nedorită din Kalmîkia, ne continuaserăm drumul direct spre sud, traversând Daghestanul, prin Mahacikala și Derbent, spre Baku. Nu lăsaserăm nici o urmă administrativă în Cecenia.

Nimeni nu știe că am trecut prin Cecenia, am liniștit-o pe Eva, și de altfel ar fi absurd să renunţăm la călătorie chiar acum, ajunși atât de departe, totul e să nu fim prinși în mașină cu cecenii cât ne aflăm încă pe teritoriu rus. Deși chiar și așa puteam foarte bine să pretindem că făcuserăm autostopul și că în realitate nu-i cunoșteam deloc pe acești ceceni cu figuri închise și aur în gură, că noi doi eram niște pasageri străini, inocenţi. Ali și Baisengur ar fi confirmat asta.

I-am explicat toate astea, însă ea nu mi-a răspuns și am tăcut și eu, am închis ochii și sub pleoape am văzut deodată fâșiile de carne proiectate din Salman în copaci precum zdrenţele hainelor fidelilor într-un cimitir sufi atârnând de crengi și tremurând domol în vânt și m-au podidit lacrimile. Am început deodată să plâng, un plâns tremurat, iar Eva m-a tras spre ea și m-a mângâiat fără să-mi vorbească.

Cam după o oră, Derbent s-a înălţat în faţa noastră și, pentru că veniserăm pe drumuri lăturalnice, am văzut mai întâi cetatea veche, fortăreaţa antică, Gura Zăvorâtă, Poarta Asiei de la malul mării, cu zidurile ei masive înălţate, spune legenda, de Alexandru, ziduri ridicate de Iskander, de Dhul Karnain, eroul din Grecia, venit cu oastea din Yunan, adorat și de musulmani, Alexandru purtător a două coarne cum numai Moise mai fusese împodobit. Ziduri pline avea fortăreaţa Derbent, fără ogive, cu un cimitir lipit sub ele pe coastă de munte. Acolo în cimitir sunt și pietre funerare evreiești, ale jidovilor de la munte, neamul numit *tat,* iar mai la sud *talîş,* vorbitori de persană arhaică, evrei din cei cu căciuli de blană și cartușiere, puși pe *vendetta* fără limite, atât între ei, cât și împotriva triburilor vecine, ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, sau, dacă poţi, atunci să-i iei toată gura vrăjmașului, căci un glonţ tras de aproape prin bărbie îi va smulge întregul maxilar.

Fiind vineri, era deja aproape șabat acum... La evrei și iranieni, ziua începe la căderea serii, iar nu dimineaţa, ca la noi. Înserându-se, era deja sâmbătă. Acolo, când inviţi pe cineva la tine la cină și spui: „duminică seara”, e de fapt sâmbătă seara pentru noi. Seara lor face parte din ziua următoare, pe care o deschide. O legendă a evreilor caucazieni spune că până și dizgraţioasele satane din iad încetează schingiuirea păcătoșilor în ziua de șabat. Așa cum și noi aveam să ne odihnim într-un hotel din Baku în seara asta, în pat dublu cu cearșafuri albe.

— Aici locuiesc, printre alţii, evrei persanofoni, i-am spus mașinal Evei. Urmăm exact drumul descris de Dumas.

— O, încetează, a făcut ea, excedată.

Am admirat cu jind, din viteza mașinii, amfiteatrul de deasupra mării și cascada caselor cu acoperiș plat din Derbent, unde terasa și balconul fiecărei locuinţe formează acoperișul plat al celei de dedesubt, însă era limpede că nu ne puteam opri. Ne aflam în Daghestan, iar Daghestan e încă Rusia.

Trecând cu regret de Derbent, în puţine minute am văzut de departe postul de frontieră al Azerbaidjanului. Acul era înfipt adânc în colţul roșu când Ali a oprit motorul și a lăsat mașina să alunece tăcut până la pompa de benzină aflată încă pe teritoriu daghestanez/rusesc, la câteva sute de metri de graniţa azeră.

— Trebuie să lichidăm rublele, a spus Ali printre dinţi, deșurubând dopul rezervorului și indicând din cap micul magazin al staţiei de benzină, iar remarca mi s-a părut atât de anodină, încât avea ceva obscen.

— Vrei ceva de la magazin? am întrebat-o pe Eva, și am văzut din nou pe figura ei aceeași expresie de incredulitate rănită, amestecată cu dispreţ, de parcă tocmai aș fi spus cea mai mare tâmpenie imaginabilă.

Am renunţat să cumpăr ceva. Cât Ali făcea plinul mașinii, am privit împrejur, golit de orice energie. Într-o parte aveam marea, liniștită, de culoarea naftei, Marea Caspică din care Azerbaidjanul spre care ne îndreptam își extrage bogăţia, norocul nemeritat al foștilor nomazi turci azeri care n-au cunoscut până astăzi decât feudalismul și supușenia, ba pe deasupra împrumutând și o religie care nu fusese a lor: șiismul iranian. Dictatură feudală devenită dictatură comunistă, apoi dictatură clanică sub dinastia Aliev, evoluând abil între Moscova și British Petroleum.

Am întors spatele mării ca să admir iarăși muntele, înspre care nu mai aveam de ce să urcăm, căci drumul până la Baku și apoi spre Tbilisi trece prin câmpie. În marginea șoselei, sub un fel de spânzurătoare din lemn, o jumătate de oaie atârna de un picior bălăngănindu-se, iar vânzătorul în şorţ murdar decupa din ea fâșii de carne, mai mult sau mai puţină după fantezia lui, fără păs pentru tendoane și oase, aruncându-le apoi pe un talger, o terezea acoperită cu un ziar mustind de sânge pe cale de-a se coagula. În spatele lui – Caucazul luminat de soarele care aluneca după piscuri.

Am simţit deodată că nu pricepusem de fapt nimic din Munte și că nu era în realitate nimic de priceput. Nici eu și nici Dumas, cu toate consideraţiile lui filozofico-istorico-estetice și toată erudiţia care devine inutilă în faţa unor fâșii de carne atârnând din copaci.

Postul de frontieră azer era situat direct pe fluviul Samur, care coboară din zonele sălbatice ale ţahurilor, vorbitori ai unei limbi de nimeni înţeleasă și ale căror sate erau încă conduse, în momentul cuceririi ruse, de un *sultan*, așa cum naţia kumîk din Tarku avusese un *șamhal,* iar tătarii nogai de la câmpia Mării Caspice aveau pe atunci un *mirza.* Titluri nobiliare, egalitarism care se distruge de la sine. Democraţia muntenilor

caucazieni e doar o ficţiune a etnografilor, în interiorul acelor clanuri au existat întotdeauna unii mai puternici și alţii mai supuși.

Ali înșuruba acum dopul rezervorului, iar eu priveam de departe spre grănicerii azeri, imobili și gravi. Intram acum într-o cu totul altă lume, la turcofonii kîzîlbaș de religie șiită, profund impregnaţi de cultură persană, dușmănoși, bănuitori, în perpetuă luptă cu armenii, vicleni în faţa rușilor, temători de muntenii cum sunt cecenii. Odată trecută graniţa, nu mai era mult până la Baku, unde aveam în sfârșit să dormim, pornind imediat, a doua zi, spre salvarea georgiană, spre relaţiile clanice multiple și protectoare ale lui Ali.

Ali a demarat și a condus încet spre postul de frontieră, unde feţele vameșilor se închideau pe măsură ce noi avansam lent spre ei.

Gradatul care în mod vizibil era șeful ne-a făcut semn să tragem mașina în marginea drumului. Ali s-a executat și a oprit motorul, oftând. Şeful vameșilor ne-a întors apoi spatele și a plecat cu mutră plictisită spre ghereta lor cu acoperiș de tablă, lăsându-ne să așteptăm.

I-am pus Evei mâna pe genunchi. Tremura incontrolabil.

Timpul se oprise. Placizi, ceilalţi vameși înarmaţi, în uniforme noi, fluierau sau izbeau cu piciorul în pietre, aruncându-ne din când în când câte o privire goală. Câţiva metri mai încolo, alţi vameși dirijau sau lăsau să treacă unele mașini la întâmplare, după chef, fantezie și după mutra șoferului.

Prin fereastra murdară a postului de control vedeam din profil silueta șefului vămii, care frunzărea, cu lentoare exasperantă, tot felul de hârtii și dosare.

Azerii – dinastia Aliev, ca și populaţia – au întreţinut întotdeauna o atitudine ambiguă faţă de ceceni în cele două războaie ale acestora împotriva Rusiei, sau mai degrabă ale Rusiei împotriva lor.

Pe de o parte, dictatorul de la Baku, Aliev tatăl și apoi Aliev fiul, nu își puteau îngădui să critice violenţa nemăsurată a Rusiei împotriva minusculei Cecenii, violenţă întru totul comparabilă cu cea la care asistase Dumas în vremea genocidarului general Iermolov. Pe de altă parte, venit eu odinioară în Azerbaidjan pentru un interviu cu răposatul geront tiranic Heidar Aliev, întâlnisem ceceni pitiţi, proaspăt sosiţi de pe front, de peste munte, cum veneam noi acum, pentru a se odihni în Baku sau a fi îngrijiţi complice prin spitale azere. În timpul războiului cu Rusia, mulţi rezistenţi ceceni, islamiști sau nu, se ascunseseră în Azerbaidjan, serviciile secrete locale închizând ochii, știind că dau de furcă Rusiei. Așa încât nu a fi depistaţi ca fiind ceceni era riscul cel mai mare pentru Ali și Baisengur, ci mai degrabă faptul că poate fuseserăm deja anunţaţi de FSB la frontieră și daţi în urmărire.

Şeful vameșilor a venit înapoi fredonând, cu nepăsare neliniștitoare bine rodată, dovedind o desăvârșită tehnică profesională.

Ali ieșise din mașină și îl aștepta cu teancul de acte pregătite, dar vameșul nu le-a luat în seamă.

Ali îl privea demn, calm pe arhontele vămilor, fără să zâmbească. Zâmbetul e suspect, este un semn de slăbiciune și arată că ai avea ceva de tăinuit. Ali i-a întins încă o dată hârtiile, dar ofiţerul a continuat să le ignore, păstrându-și mâinile în buzunar.

— Încotro vă grăbiţi? a întrebat el lent, mimând ostilitate reţinută.

— Nu ne grăbim deloc, a răspuns Ali suav. Domniile lor europene doresc să viziteze Turnul Fecioarei din Baku. Și citadela. Tocmai am vizitat-o pe cea din Derbent și li s-a spus că cea din Baku este mult mai măreaţă.

Sub scrutătoarea privire nemulţumită a vameșului, care în mod vădit nu aprecia gluma, Ali

a adăugat:

— Vor să vadă și templul zoroastrian din Baku. Dacă e deschis.

Vameșul a făcut, fredonând, turul mașinii, indicându-și din când în când sieși, încruntându-se, feluritele bose și găuri și scrijelituri din carcasa murdară. S-a lăsat deodată pe vine, a scos din buzunar o mănușă de cauciuc, și-a pus-o tacticos, aplecându-se în spatele mașinii. S-a ridicat apoi fără expresie, clătinând în lumina amurgului o fâșiuţă de carne, cu mănușa acum pătată de sânge. L-a fixat în ochi pe Ali. Ali a ridicat din umeri.

— Am făcut marșarier lângă taraba ăluia care vinde oaie, uitaţi-vă, acolo în spate, la staţia de benzină. Cred că am atins ceva.

Vameșul și-a scos mănușa oftând.

— Ce-aveţi în portbagaj?

— Un cadavru, a făcut Ali.

— Şi multe grenade, a adăugat neîntrebat Baisengur.

Podarul a izbucnit deodată fără reţinere în râs. Şi-a revenit însă imediat, ca un bun actor, iar faţa i s-a închis sever. A izbit cu pumnul în portbagaj.

— Ceceni, ha?

— Am avut o răzbunare în sat, a spus deodată Ali, calm. Avem o *vendetta* cu clanul vecin. Am strivit pe cineva cu mașina, da, e o dușmănie între noi, n-are nimic de-a face cu legea voastră sau a Rusiei. De-aia e mașina așa lovită și are sânge pe ea.

Tăcerea șefului vămilor arăta că Ali trebuie să continue.

— Cei din satul vecin sunt mai tari ca noi, așa că trebuie să ne ascundem o vreme. Avem rude în Georgia, în Tbilisi și Batumi. Suntem buni cetăţeni, n-am făcut nimic rău. E doar o simplă răzbunare între vecini. Am strivit un ticălos și acum gata. Respectăm mult legile și obiceiurile Azerbaidjanului.

Vameșul a râs fals, dând voit o notă artificială, ca să sperie.

— Iarbă aveţi la voi?

— Iarbă? Suntem buni musulmani, a făcut Baisengur, prefăcându-se că ia o figură surprinsă.

— Nu fi obraznic, că vă confisc mașina și femeia. Ești un exaltat de sunnit cecen asasin de profeţi. Scârboșenia lumii.

— Dă-i iarba, a făcut Ali spre Baisengur. Dacă domnul dorește să caute în mașină, o va găsi oricum.

Baisengur a căutat sub scaunul din faţă și a ieșit cu o pungă de iarbă într-o mână și sacul de golf în cealaltă.

— Dorim să vă oferim și acest excepţional sac *design* cu accesorii de golf, a spus Baisengur, ridicând sacul și înmânându-i-l.

Ofiţerul a luat sacul și l-a adulmecat.

— Mmmm... Paradiziacă mireasmă.

— Piele parfumată cu apă de la Mecca, a spus Baisengur.

— Și iarbă de calitate, a adăugat Ali.

— Miroase mai frumos, oricum, decât curva voastră, a făcut deodată ofiţerul. Ce faceţi cu femeia asta străină și camera de filmat? Un turnaj porno în peisajele noastre exotice?

— Facem un film documentar despre Alexandre Dumas, am intervenit eu. Pe urmele lui Dumas, care a traversat minunatul Azerbaidjan și a scris lucruri atât de frumoase despre citadela Baku.

— Gura! m-a repezit. Gura, desfrânat franţuz. Câte filme porno ai făcut în Rusia de știi limba așa de bine?

— Vă rog. Pot să vă arăt conţinutul camerei, i-am spus, o să vedeţi că sunt doar banale secvenţe stradale din Moscova și Kazan.

Gestul meu spre cameră s-a oprit, amintindu-mi că bateria e moartă.

Ceilalţi grăniceri se strânseseră deodată în jurul nostru, cu figuri din ce în ce mai închise.

— O facem și noi pe domnișoara, o poștim un pic, iar după aia puteţi să treceţi, a anunţat ofiţerul. Altfel sun chiar acum la Derbent să trimită o brigadă de poliţie să vă ia înapoi.

— E pe ciclu, a spus Ali. E pe ciclu, nu v-aș recomanda. Dar puteţi să-i admiraţi tatuajele. E o curvă tatuată.

Ofiţerul a făcut semn spre căsuţa vămii.

— Vino să-i arăţi tatuajul, i-am spus Evei.

Şi cum nu părea să priceapă:

— Vrea doar să-ţi vadă tatuajul și după aia totul o să fie perfect. Intrăm în Azerbaidjan, ieșim din Rusia. Am scăpat.

— Vrea să-i arăt fundul meu?

— Da, vrea să-i arăţi fundul.

— Aha, îi arăt fundul. Şi scăpăm în Azerbaidjan. Şi ce-o să facem după aia?

— O să fie bine. Cum eram înainte.

— De ce crezi asta?

— Hai să-i arăţi tatuajul. Te rog.

Ali a trântit portiera.

Ne-am îndreptat cu toţii spre șandramaua vămii.

— Tot îmi spuneai că vrei să mă vezi sodomizată de alţii, în grup, a gâfâit Eva cu un amestec de panică și dispreţ vecine cu ura. Dar de ce nu vin toţi? Ăia de acolo de ce stau?

— Trebuie să dirijeze traficul, i-am spus, neștiind ce zic, căutând doar să umplu spaima cu cuvinte.

— Voi rămâneţi afară, le-a ordonat șeful vămii lui Ali și Baisengur. Să vină doar desfrânatul străin să traducă pentru târfă.

Interiorul biroului cu pereţii daţi cu var și afișe oficiale era supraîncălzit. Comandantul a tras perdelele.

Eva s-a întors cu faţa la mine și spatele spre el. Privindu-mă în ochi, și-a coborât lent pantalonul militar. Torţionarul nostru îi fixa șalele din spate, respirând greu. Când a văzut frunza de

marijuana tatuată pe fesă, a izbucnit în râs, toate bănuielile lui fiind deodată confirmate.

— Cum de nu sunteţi sătui de atâta pornografie în vieţile voastre?

— Nu facem pornografie, am suspinat.

Auzind termenul *pornografie,* cu șalele încordate întoarse spre el, Eva s-a aplecat și mai mult, punându-mi mâinile pe umeri, cu lacrimi în ochi, buzele tremurânde, ochii albi.

Ofiţerul s-a aplecat ușor spre fesele ei și a adulmecat-o.

Deodată i-a înfipt două degete în anus, a făcut un scurt du-te-vino cu ele în inelul strâns al Evei și a gâfâit:

— O să vă ppputrezească ceva în creier de la atttâta pppornografie.

Răcnetul Evei avea ceva atât de animalic, de umilinţă dureroasă, încât alţi doi grăniceri au intrat tropotind cu armele în mână.

Șeful vămii și-a îndreptat spatele.

— Poate să se îmbrace târfa. Şi spune-i că miroase a mort. Halal miresme! Nu știu pe unde aţi fost, dar eu nu mă ating de ea.

Mașina aluneca acum spre Baku pe șoseaua aproape pustie, de-a lungul mării, muntele pierzându-se undeva spre dreapta. Ali și Baisengur păreau la fel de afectaţi ca noi doi. Nimeni nu vorbea.

Am traversat în tăcere zona industrială abandonată de lângă Sumgait, printr-un peisaj de apocalipsă: ruine metalice împrăștiate acolo parcă pentru a produce un efect de spaimă de sfârșit de lume.

Sumgait fusese orașul industrial sovietic de pe malul Mării Caspice, minunea tehnologiei grele din URSS, locul de unde a ţâșnit puroiul urii etnice atunci când, în 1988, a avut loc pogromul azer antiarmenesc, primele masive violenţe interetnice, care au declanșat prăbușirea imperiului sovietic.

Cum mai toţi inginerii și cadrele superioare fuseseră armeni, orașul industrial azer fusese rapid abandonat, fabricile jefuite, utilajele decupate pentru fier, ferestrele sparte cu praștia sau cu răngi de fier de copii chirăitori.

Am traversat, de-a lungul mării, arcade metalice abandonate semănând cu oasele gigantului lui Soska Solsa, am trecut pe sub un viaduct absurd, întortocheat, care nu ducea nicăieri, spălat de mare, dar din care am reușit să ieșim, ca dintr-o bandă Mobius în care am fi putut să ne învârtim la infinit.

Deși instalaţiile fuseseră abandonate de câteva decenii, din câteva faţade metalice, schelării spre cer, ieșeau ţevi din care încă ţâșnea sau picura apă, apă la care se adăpau oile unui cioban azer cu căciulă de blană și suman gros, care ne-a privit placid pe când treceam, arătare atemporală, fanatic șiit analfabet, cu oile lui pe malul mării, în mijlocul unui dezastru industrial, pe locurile în care cu milenii în urmă se născuse religia lui Zarathustra, sub impulsul focului etern ieșit din nafta vărsată din mare.

Deodată mi-am spus că poate chiar asta este sursa mării, în realitate, iarăși ca într-o buclă absurdă, Marea Caspică fiind alimentată de fapt de ţevile abandonate de la Sumgait, ţevile acelea care curg în mare din scheletul unui oraș industrial ai cărui locuitori armeni au fost masacraţi acum mai multe decenii, provocând un ciclu permanent de violenţă în acea parte a lumii, ducând apoi la ocuparea Karabahului de către armeni, la instabilitate permanentă, la bătălia pentru petrol în jurul Azerbaidjanului, la jocul de influenţe între

Putin și Occident pentru controlul conductelor și la o instabilitate mondială care ne împinge acum spre abis. Totul a pornit din locul ăsta pustiu și amenințător, unde un păstor azer își adapă acum oile de la o țeavă ce se varsă direct în Marea Caspică.

Intrând în Baku, ne-am lovit de ceremonia de comemorare a morții, a asasinării metaistorice a lui Shah Hussein, profetul șiiților, de către sunniți. Străzile erau blocate de șiroaie de bocitori în negru și verde, mii de piepturi izbite cu pumnul, sânge și oi. Caldarâmul tremura, aerul era plin de plânsete, pe la colțuri de stradă, pe diferite schelării se jucau pantomime ale morții martirului, eveniment cosmic situat dincolo de răscumpărare. Iranul nu era departe, aici intram într-o altă dimensiune, complet diferită de partea cealaltă a Caucazului. Chiar și la Tbilisi, în mult-creștina Georgie, aveam să ne lovim de urmele iraniene, iar turcofonii kîzîlbași („capete roșii”) dăduseră și o dinastie imperială Persiei șiite.

În Baku, la hotel, unde iarăși cecenii ne-au plătit camera, ne-am dus mai întâi întins jos în restaurant, să mâncăm ceva, descoperind brusc că tremuram de foame și epuizare.

Ne-am spălat sumar și am coborât. Am căutat să o iau de mână pe Eva, dar m-a respins. Hotelul se arăta scump, a mânca acolo părea un privilegiu prin definiție. Singuri la masă, în restaurantul gol, nedorind să știm unde se aflau Ali și Baisengur, care probabil ieșiseră să mănânce prin cine știe ce bodegă azeră.

Şase chelneri au venit să ne ia comanda și s-aducă mormane de șervețele și ustensile fără

număr, din cele care strică plăcerea unei mese, făcând-o să devină paradă de misterioase forfecuţe. Meniul era în engleză, așa că Eva a ales singură, arătându-le chelnerilor cu degetul ce dorea, fără să-mi ceară ajutorul.

După ce au adus mâncarea, cei șase chelneri s-au plasat de-o parte și de alta a mesei, de-a lungul pereţilor, trei și trei, observându-ne atent cum mâncăm.

Privindu-i în timp ce ne priveau în restaurantul gol, i-am întrebat:

— Vă deranjăm?

— O, nu, Sir, poftă bună.

— Atunci de ce nu mergeţi la treaba voastră?

— Treaba noastră e să vă servim, Sir. Poftă bună.

— Lăsaţi-ne singuri, i-am rugat.

— Nu putem, Sir, m-au implorat. Dacă cumva aveţi nevoie de ceva și se întâmplă să nu fim prezenţi?

Alaiul și atenţia venite din supușenia medievală a chelnerilor le era surogat de personalitate. Pompa feudală este un mare afrodiziac. Cel mai adesea, momâile care se simt flatate de asta sunt sincere și cred că li se cuvine ritualul. Azerbaidjanul rămâne apoi și astăzi o cultură a suspiciunii și dușmăniei. Aici nu mai eram în Caucaz. Azerii nu au nimic din exuberanţa muntenilor. Turci grosolani de la câmpie, eșuaţi acolo din întâmplare, azerii nu trăiesc la munte. În partea lor de Caucaz găsești doar lezghieni, udi, armeni și evreii aceia munteni, *tat,* vorbitori de persană. Prostimea trăiește jos, la oi și bumbac și vermină.

Eu comandasem nisetru, care era exact așa cum îl descrisese Dumas: carne de pește gras, fără gust. Sosul trebuie încă găsit, cum spunea el. I-am făcut remarca Evei, care mi-a spus:

— Dacă-mi mai pomenești o dată de Dumas, mă întorc la Moscova cu primul avion.

— Era vorba mai mult de mâncat scârboșenii exotice din obligaţie, i-am zis, căutând s-o înveselesc.

— Chiar plec, să știi. Tu crezi că eu glumesc.

— Așa e, tu nu glumești niciodată.

— Nu. Eu nu mă joc în amor. Şi sunt onestă și fidelă.

— Onestă și fidelă?! Ha!... Şi toţi ăia cu care mă înșelai la București, când nu eram acolo?

— Bun, atunci poate tocmai asta sunt, disimularea absolută.

A tăcut un timp, mâncând furios.

— Fidelă, da. Ţi-am fost și ţie, dar nu te-ai priceput să mă ţii.

Onestă și fidelă. Am lăsat paradoxul neatins, gândindu-mă că în realitate are dreptate și că asta e natura ei.

Am lăsat-o să urce prima în cameră, să redevină om, femeie, să se frece prin toţi porii și toate cutele, mai ales maniacă a curăţeniei cum era. Şedeam la o masă sub fereastra largă de unde se vedea Turnul Fecioarei, construit pe vremea când marea se întindea încă până acolo. Priveam spre turn, întrebându-mă dacă voi mai filma vreodată ceva, când deodată între masă și fereastră s-a strecurat neamţul Fritz, blocându-mi vederea. O vedenie dintr-o dimensiune paralelă, într-atât se îndepărtaseră în mintea mea vasul *Verbliud* și coborârea pe Volga.

— *Guten Abend.* Aș dori să vă cer scuze, a început.

S-a oprit, blocat de privirea mea albă. Simţeam că nu am nici o expresie, ceea ce l-a descumpănit.

— Nu e nevoie, i-am spus obosit. Eu sunt singurul vinovat de acea neînţelegere de atunci.

— Ba nu, ba nu, neînţelegerea îmi aparţine doar mie, a continuat timid, puţin grăbit. Ştiţi, am discutat mult, eu și soţia mea, despre cuplul dumneavoastră atât de liber și deschis și îndrăzneţ

și... toate celelalte. Soţiei îi place de altfel mult iubita dumneavoastră, iar eu... deși datorită educaţiei mele luterane... totuși simt că nu m-aș da înapoi.

— Despre ce vorbiţi? l-am întrebat sever.

Asta l-a descumpănit.

— Păi... Propunerea.

— Care propunere? am continuat nemilos.

— Înţeleg că v-am rănit atunci, pe vas, sentimentele, a urmat, deodată timid, însă soţia mea...

— Soţia dumneavoastră ce?

A privit în jos.

— Ar dori, de fapt. Ar accepta. Poftește.

Am tăcut.

— Mi-a spus și atunci, pe loc: *Îţi dai seama ce cadou neașteptat ai refuzat chiar de aniversarea ta?*

Am tăcut. Apoi m-am întors spre el și i-am zâmbit.

— La ce cameră sunteţi?

Faţa i s-a luminat și lui:

— Camera 69, a... am ales-o special, vă daţi seama.

— Şi acum doriţi să venim să ne împerechem cu toţii, în patru, colectiv și alternativ, și să ne dăm peste tot cu frișcă și caviar și eventual să ne pișăm în gură și toate astea?

Mi-a zâmbit atât de naiv și deschis, că l-am urât pe loc.

— Haideţi să vă arăt ceva, i-am spus, scoţând computerul.

Am aprins, am mers la mesageria Facebook, am căutat corespondenţa cu Eva.

— Veniţi lângă mine, i-am zis pe un ton de ordin. Iată ce aţi ratat pe vas.

Am dat *play* la unul din clipurile ei, la întâmplare.

Eva era acolo, lăţită, desfăcută, cu cheaguri de lichid vaginal la buze, în vreme ce își înfigea,

gemând ritmic, pumnul în vintrea hămesită.

— Daţi, vă rog, sunetul mai jos, a gemut el, holbând ochii.

Am închis computerul.

— Aşteptaţi-ne goi în cameră. Lăsaţi uşa descuiată. La miezul nopţii să fiţi larg deschişi în pat, crăcănaţi precum în scena asta, şi atunci o să intrăm şi noi goi peste voi.

A avut un gest de recunoştinţă reală, nesimulată. Mai că a vrut să mă îmbrăţişeze. S-a ridicat febril.

— Merg chiar acum să ne pregătim. Trebuie să facem duş înainte. Iar eu vreau să-mi tai unghiile de la picioare. Mi-au cam crescut în călătoria asta.

După ce a dispărut, am făcut semn chelnerilor.

— Aveţi torturi de aniversare?

— Desigur, Sir.

M-am dus şi l-am ales pe cel mai mare, în formă de catedrala Vasili Blajenîi, cu lumânări în turle şi multă frişcă, imitând zăpada împrejur.

— Puteţi scrie un mesaj pe el?

— Desigur.

Păreau chiar ofensaţi că întreb dacă se poate.

Am scris foarte citeţ pe un şerveţel: *Leck mich am Arsch.* Le-am explicat şi am insistat că A de la *Arsch* trebuie să fie literă mare.

— E o urare şvăbească, le-am spus, iar ei au dat din cap mulţumiţi. La miezul nopţii să intraţi cu tortul, cu toate lumânările aprinse, fără să bateţi, la camera 69, cântând *Happy Birthday to You.* Este dorinţa domnului de adineaori şi să puneţi tortul pe nota lui.

În cameră, Eva zăcea întinsă, goală, curată, acoperită pe jumătate cu un cearşaf impecabil, concentrată toată în tableta ei.

A ridicat capul şi mi-a aruncat o privire scurtă.

— Corespondenţă acumulată.

Prin fereastră vedeam luminile orașului și Turnul Fecioarei înconjurat de reflectoare. Turnul Fecioarei, cea pe care o poftea tatăl ei, sultanul din Baku, cea care i-a spus tătânelui că i se dă lui numai dacă el îi ridică turnul ăsta, pe malul mării, un cilindru uriaș, și care fecioară, odată terminată construcţia, s-a aruncat din vârful turnului în mare. Baku iluminat, uriașul producător de petrol, acel *naphte* de care vorbește Dumas, care descria vanitos cum în onoarea lui militarii ruși au dat foc mării în largul portului Baku, unde și-au făcut averea fraţii Nobel dătători de premii și unde decenii mai târziu Stalin avea să jefuiască bănci și să instaleze o tipografie clandestină pentru a răsturna Împărăţia Ţarilor. Azerbaidjanul, tărâmul de origine al adoratorilor focului, *ateș,* religia lui Zarathustra, cel de la care ne-au rămas noţiunile de Paradis și de îngeri și demoni.

M-am întins lângă ea în pat, scoţând și eu tableta și mergând direct pe Facebook.

Şi deodată ea mi-a zis rece:

— Ştii, te-aș ruga să ștergi clipurile alea obscene cu mine.

— Clipurile cu tine? De ce să le șterg?

— Tu ești persoană publică. Dacă ţi-e piratat contul Facebook, îţi dai seama că eu ajung de râsul lumii pe Internet?

— Am să le copiez mai întâi în tabletă. Sunt în siguranţă acolo. După aia le șterg din mesagerie.

— Hai s-o facem acum.

Iritat, i-am întins tableta.

— Poftim, fă-o tu.

Am mers să pun camera de filmat la încărcat și am auzit-o oftând.

— Ţi-am trimis așa de multe clipuri!... Ne-am scris și ne-am trimis enorm de multe lucruri. Obosesc derulând. Am să fac tendinită clickând și ștergându-le unul câte unul.

— Șterge toată conversaţia noastră și hai să dormim, i-am spus iritat.

S-a oprit și m-a privit mirată.

— Să o șterg pe toată? Toată conversaţia ta cu mine?

— O ai tu oricum. Am s-o copiez de la tine după aia, dar măcar acum ești liniștită.

— Ești sigur?

— Da, sunt sigur. Hai la culcare.

A făcut un click cu arătătorul ei elegant și mi-a înapoiat tableta.

— Gata, s-a dus tot.

Am luat-o și am privit rubrica deschisă a mesageriei Facebook de unde numele ei dispăruse. Deodată nu mai era nimic acolo. Miile de mesaje reciproce, declaraţiile de dragoste vreme de un an, ochiul pineal înghiţit și care o iluminează pe dinăuntru, clipurile toride – totul dispăruse. M-am simţit deodată gol, sărăcit. Aveam probabil o figură demnă de milă, pentru că a întins mâna și m-a mângâiat.

— De ce nu-mi mai spui niciodată că mă iubești?

— Ba te iubesc...

— Nu-i de ajuns.

— Bine, dar tu nu vezi că te iubesc?

— Ba văd. Dar de ce nu-mi spui?

— Păi, ce să-ţi spun, dacă vezi?

— Nu văd nimic.

— Ai zis că vezi.

— Ce prost ești!

— Aha. Ai pe altcineva în cap. Cine e? Pavel? Că tot stai în contact cu el. De-aia am ajuns fugari.

— Cineva care mă înţelege. N-am pe nimeni. Da, Pavel. Ce prost ești!

— Ai mai spus că-s prost. Cine e?

— Tu. Idiotule! Te părăsesc.

— Mă lepezi așa, deodată, în plin turnaj?... Cum poţi să mă lași, dacă mă iubești?

— Pentru că ești un prost și nu-mi spui niciodată că mă iubești și nu înţelegi nimic din mine. Şi m-ai adus în oroarea asta.

— Eu să-nţeleg? Tu singură nu știi ce vrei.

— Asta era treaba ta, tâmpitule. Mâine îţi spun adio.

Şocul a fost atât de mare, încât am rămas paralizat și m-am holbat iar în mesageria Facebook goală, în vreme ce ea scria ceva în tableta ei.

Deodată s-a aprins beculeţul acela roșu din mijloc care anunţă sosirea unui mesaj.

— Ţi-am trimis un mesaj, a chicotit ea din partea cealaltă a patului.

Am deschis mesajul:

EVA:

Te iubesc.

M-a năpădit pe loc duioșia, o reîndrăgostească fără margini.

— Nu-mi spune că mă iubești, i-am aruncat. Sunt cuvinte mari, greu de dus, care mă sperie.

— Vezi? O luăm de la capăt, a șoptit ea.

Năpădit de fericire, m-am întors să o iau în braţe, dar m-a respins.

— Uite, aș vrea să fac un salt la Moscova. Vii cu mine mâine la agenţie să vedem cât costă avionul până acolo? Zborurile astea interne între ţări ex-URSS nu pot să fie așa scumpe.

— Zbori înapoi cu mine de la Tbilisi, după ce filmăm acolo.

— Nu mai pot. Crede-mă, sunt epuizată. Parcă trăiesc într-o lume paralelă. Am nevoie de o pauză. Mă duc la Moscova să văd vernisajul și am să cobor cu Pavel, cu camioneta lui, și ne regăsim la Tbilisi, cum spui.

Goi, ne ţineam la distanţă, cu braţele rigide.

— Dar de ce suferi acum așa, tu, nonconformista?

— Hm. Eu, nonconformista? Ideea e că eu... da, încerc să nu mă conformez cu nimic la nimic. Dar, când îmi dau seama că am devenit nonconformistă, văd și că tocmai atunci am picat în conformism. Nonconformismul poate fi doar spontan. Odată ce te-ai gândit la el, dispare. De-aia sufăr așa des. Din motive banale sau frivole, de tipul: „Să mă vopsesc blondă, să afișez un manifest rebel în aspectul meu exterior, să mă îmbrac cu aia sau cealaltă?”. Odată ce mă gândesc la lucrurile astea, dintr-odată ele își pierd semnificaţia, adesea devin stupide și cam atât. Nu mai e nimic spontan în ele, doar o interfaţă, o mască artificială pe care o pun între mine și lume. Odată ce mă gândesc la lucruri, am senzaţia că ele sunt văduvite de esenţă, rămân simple cârpe colorate în bătaia vântului. Probabil ăsta e motivul pentru care am atât de des dubii cu privire la ce fac în viaţă, cu privire la artă, cu privire la umanitate în general. Identific mai toate lucrurile făcute de oameni drept niște creaţii lipsite de sinceritate și spontaneitate. Ai priceput ceva din ce am zis? Ha?

Tăceam, mângâind-o.

— Bine, i-am spus. Așa facem. Du-te la Moscova, revino-ţi și te aștept la Tbilisi. Mergem dimineaţă la aeroport și cumpărăm un bilet pe primul zbor.

— Îţi mulţumesc, mi-a zis.

— De ce îmi mulţumești?

— Pentru că reacţionezi așa simplu.

— Dar ce credeai, c-am să te bat?

S-a pus deodată pe scâncit.

— Ne mai vedem? am întrebat-o.

— Eu zic că da.

Dimineaţa, la aeroportul Heidar Aliev, de la numele răposatului dictator, făceam pe turiștii dezinvolţi, știind că sunt poate urechi și ochi ţintuiţi asupra noastră din toate părţile.

Cu biletul și pașaportul în mână, înainte de a se îndrepta spre vameși, mi-a spus:

— Te-ai gândit că tatăl meu e mai tânăr decât tine?

— Ştiai asta înainte de a-mi scrie pentru a mă seduce, nu? De ce faci asta?

— Așa sunt eu! mi-a aruncat sever, părând că impune, din nesiguranţă, o regulă absurdă în care nici ea nu credea.

Înăuntru însă, ea părea că mă roagă: scapă-mă de asta, scapă-mă, nu asta-i harta. Arată-mi tu cine sunt.

În loc să-i iau biletul din mână și să i-l rup, i-am întins valiza și am întrebat-o:

— Când vii la Tbilisi?

— Nu știu.

— Mai vii?

— Nu știu.

— Mi-ai zis că vii cu el, cu expoziţia.

Mi-a luat capul între mâini, m-a sărutat și mi-a șoptit:

— Ai grijă de tine.

M-a durut pe loc să aud: „Ai grijă de tine”. Suna mai abrupt decât orice ruptură, era ca o lepădare imediată. Fad și nepăsător, o platitudine care rănește, deși pornită poate din bune intenţii. Era limpede că pierduserăm codul comunicării, și am dușmănit-o imediat pentru asta.

Am urmărit-o cu privirea cum se îndepărta. Şi deodată am văzut-o cum își îndreaptă spatele și se scutură, mergând cu un pas din ce în ce mai grăbit.

După ce a dispărut dincolo de ghereta vămii, am realizat deodată că nu mai aveam nimic de la ea. A durat o secundă până să pricep că nu mai puteam să mă cufund în computer și să mă desfăt cu clipurile ei aţâţătoare. Îmi șterse tot, întreg trecutul care conta.

Capitolul XI

Din care aflăm cum se sparge un apartament în Tbilisi

„Nu pricepeam cum se făcea că drumul care ne rămăsese putea fi mai prost decât cel pe care îl făcuserăm.”

Alexandre Dumas, *Le Caucase*

Când, dimineaţă, le-am deschis uşa camerei de la hotel, Ali şi Baisengur s-au arătat traşi la faţă şi nedormiţi, cum nu-i mai văzusem, cu barbă de câteva zile peste coşurile şi pielea rozalie şi buhăiala de beţivi, şi deodată mi-am dat seama că se află şi ei la cumpăna vieţii, îmbătrâniţi, nemaipricepând ce li se întâmplă, şi că bara de aur din gura lui Ali nu mai funcţiona ca odinioară. Brusc m-am simţit eu mai în formă decât ei şi activ. I-am informat rapid că Eva ne va regăsi la Tbilisi peste nu mult timp, venind să ne regăsească acolo pe drumul cel mare, coborând şoseaua dinspre Vladikavkaz şi pasul Darial, cu camioneta odiosului deturnător de Matrioşti şi expoziţia lui de artă conceptuală. Mă cercetau cu expresii dubitative, de parcă s-ar fi întrebat dacă sunt întreg la minte.

— Strânge tot şi haide, a ordonat scurt Ali, întrerupându-mă. Plecăm imediat. Abia în Georgia o să fim în siguranţă.

Am aruncat totul de-a valma în geantă şi am coborât grăbit, nespălat. Mă aşteptau în faţa hotelului, cu motorul pornit. M-am lăsat să cad în spate şi au demarat înainte să am timp să trântesc portiera.

Aveam să ajungem abia spre seară în Tbilisi, teoretic ultima etapă a turnajului, dar știam deja că nu voi avea niciodată suficientă materie pentru un film.

După prima pompă de benzină, dat fiind că de acolo nu mai riscam să fim urmăriţi sau atacaţi sau bombardaţi, m-au lăsat să mă așez în faţă, ca să cercetez dacă e ceva de filmat pe drum.

Golit de orice inspiraţie, m-am așezat pe locul lui Baisengur, care a profitat de asta pentru a se întinde în spate ca să mai doarmă un pic. Admiram capacitatea muntenilor de a adormi oricând nu au altceva de făcut, doar întinzându-se și închizând ochii, la orice oră, putând însă în același timp să stea treji cu zilele când era nevoie.

Era prima oară când ședeam în faţă de când începuserăm călătoria pe urmele lui Dumas și am simţit deodată o bucurie copilărească, de care mi-a fost mai întâi rușine, o rușine pe care însă am îngropat-o imediat.

Am încercat să mă adun, dar din toate colţurile minţii ieșea: Eva, Eva, Eva!...

Ca să nu mă mai gândesc la ea, m-am agăţat încăpăţânat de bucuria copilărească de a ședea pe scaunul din faţă și de a sorbi drumul care fugea spre mine. Încet, am alunecat în transă, nedoritor s-o opresc, necăutând să filmez, nepăsător, prins de o euforie de sfârșit de lume, când nu știi spre ce te îndrepţi, doar că ești legănat și totul în jur îţi amorţește simţurile. Ca după o amputare, mi-am spus, ca după o anestezie generală care încă nu s-a împrăștiat cu totul, și am știut imediat că am dreptate, că așa trebuie să fie când ţi se taie un membru.

Pornind din Baku, șoseaua spre Şamahi, fosta capitală a hanatului Şirvan, și spre Nuha, care astăzi se numește Şeki, trece în linie dreaptă prin niște zone pustiite, fără copaci, fără nici o vegetaţie. Spre dreapta vedeam doar niște coline

de o ciudată culoare rozalie care dădea spre mov, datorată în mod sigur poluării industriale.

Şoseaua fuge de-a lungul conductei de petrol care duce din Baku, de la Marea Caspică, până la Poti, la Marea Neagră, trecând pe lângă Tbilisi și tăind în două câmpia dintre Caucazul Mare și Caucazul Mic.

În stânga vedeam departe masa sumbră a masivului Karabah, ocupat în întregime de armenii care se răzbunaseră crunt pe puţinii azeri de acolo pentru pogromul antiarmenesc de la Sumgait, intrat deja în istorie. Armenia istorică deja, arca lui Noe și vinul, primele soiuri de viţă-de-vie plantate vreodată, apoi covoarele kilim.

Ha, uite că n-am apucat să filmez o înmormântare armenească. Nici măcar înmormântarea lui Salman, care îmi promisese că ar putea organiza asta... Şi aici mi s-a strâns inima imaginându-mi cum aveau să-l culeagă de prin copaci. Dar cine să-l culeagă? Salman, oh! *Îţi aranjăm noi o înmormântare armenească...* Şi cum râdea el, cu ochii ăia goi, masându-mă.

— Salman era însurat? l-am întrebat pe Ali, care a făcut de îndată o mutră rea.

— N-aveai decât să-l întrebi, a mârâit nemulţumit.

Am tăcut, simţind dojana reală. Da, nu-i întrebasem niciodată despre ale lor. Nu știu să mimez interesul. Chiar și gospodăria lui Ali, o descoperisem abia mergând acolo, dar înainte nu întrebasem niciodată câţi copii are și doar târziu de tot aflasem că ţine două neveste.

Ne-am continuat drumul spre Georgia, Baisengur sforăind intermitent în spate, eu căutând strategii și exerciţii, orice trucuri de distragere a depresiei amoroase, numai ca să nu mă mai gândesc la Eva.

Iată și lacul Mingecevir, unde l-am intervievat odinioară pe Heidar Aliev în tren, îmbătat de mirosul sângelui. Da, acolo l-am intervievat pe

răposatul dictator, tatăl actualului satrap, după ce văzusem străzile lipicioase de sânge de oaie, de la turme întregi sacrificate în faţa lui.

Era în anul 2000, parcă, și trebuia să filmez pentru Comisia Europeană inaugurarea Podului Roșu, pe graniţa între Azerbaidjan și Georgia, punctul spre care ne dirijam, pe fluviul Kura.

Mai fusesem până atunci de multe ori în Azerbaidjan, făcând reportaje despre persecutarea presei și a opoziţiei politice. Mă întâlnisem cu caricaturiștii de la revista satirică *Ceşme* („Fântâna", „Cișmeaua"), arestaţi, persecutaţi, băgaţi în închisoare pentru atentat la siguranţa statului. Aliev, bătrânul KGB-ist viclean, practica metode de manipulare psihologică la care o momâie rigidă precum Ceaușescu al nostru nu s-ar fi gândit. De pildă, după întemniţarea cutărui jurnalist, Aliev mergea personal să o viziteze pe mama acestuia... „De ce feciorul tău face asemenea lucruri? De ce contestă autoritatea bătrânilor, a ak-sakalilor? Cred ca s-a rătăcit, anturajul e de vină. Hai că ţi-l eliberez, dar pune-l pe calea cea buna.." Toate aceste fapte mărinimoase – transmise la televiziunea de stat.

Dictatura patriarhală, pe fundal de contracte de dimensiuni galactice cu Shell și Chevron și British Petroleum și Lukoil. Am acoperit alegerile din 1996 și din 2000, și de fiecare dată am urmărit în detaliu manipularea nu doar rece, ci și asasină. De fiecare dată au avut loc atentate cu bombe în metroul din Baku. Prilej pentru Aliev să impună starea de urgenţă, controlul asupra presei și asupra partidelor politice. Metodă urmată ulterior (dacă nu fusese cumva inspirată) de FSB-ul rusesc. De Putin. Încheiată cu intervenţia în Cecenia.

În 2000, când l-am intervievat, Aliev era în plină campanie electorală. Mergea cu un tren blindat de-a lungul și de-a latul Azerbaidjanului (mai puţin în Karabahul muntos ocupat de armeni, desigur) și în fiecare haltă și gară unde se oprea,

populaţia îl primea sacrificând în faţa lui zeci sau sute de oi.

Reportajul filmat, comandat de Uniunea Europeană, pe care l-am făcut atunci nu a fost difuzat niciodată. La Bruxelles, comanditarii UE, care aveau mari speranţe în acel reportaj, au fost oripilaţi de faptul că Aliev păşea prin băltoace de sânge de oaie, că l-a făcut să aştepte jumătate de zi pe georgianul Şevardnadze (cel care îl răsturnase pe Gamsahurdia) ca să inaugureze podul între cele două ţări, Azerbaidjan și Georgia, pod plătit cu bani UE, dar mai ales pentru că interviul a avut loc în tren, în pijama.

Noaptea, în trenul lui blindat, Aliev, în pijama călcată, mi-a recitat următorul catren, scris de el, despre libertate. Căci orice azer e poet (la urma urmei, unul din cei mai mari poeţi sufi de limbă persană, Nizami, era un azer din Gandja), așa că Aliev mi-a recitat: „Libertatea este o femeie care a dormit în cearșaful vostru o mie de ani. Dar unde, o, unde, oameni, vă e bărbăţia?”.

Un bătrânel miliardar în pijama, care compunea catrene tâmpite în trenul lui blindat, în vreme ce la fiecare haltă sărea prin băltoace de sânge de oaie. Iar în metroul din Baku explodau bombe ale unor implauzibili teroriști, pentru ca familia Aliev (inventatoarea președinţiei ereditare în Caucaz și Europa) să-și impună dictatura patriarhală.

Iată că treceam din nou cu Lada lui Ali peste acel pod, respirând adânc, în transă, abandonat în mâinile cecenilor. Eram în sfârșit în Georgia. În stânga se întindea acum Kahetia cu podgoriile ei, și mi-am amintit de vinul băut afectat cu cana de imbecilul de Pavel. În dreapta – munţii aspri, Caucazul, piscuri zdrenţuite, cu tichii de zăpadă veșnică, unde se tupilează lezghienii și unde se află peștera în care profetul Ilie a fost hrănit de un corb (ah, și supa de corb a lui Dumas, da, oferă el

o așa rețetă, lăudând mireasma divină ieșită din zeama dată de fierberea îndelungată a corbului!).

Ne aflam în Georgia acum, dar amintirea lui Gamsahurdia nu mă mai bântuia, gonită fiind de Eva. Eram în Georgia unde toate castelele și toate ruinele au fost construite de regina Tamara, cum o constatase amuzat Dumas, colosul meu adorat. Am lăsat în stânga Rustavi, unde Șota Rustaveli scrisese pentru regina Tamara acel poem, *Viteazul cu blană de tigru,* despre care îmi vorbise cu atâta patimă răposatul Gamsahurdia, Rustavi, nume de legendă – astăzi un oribil oraș industrial. Nu simţeam nimic. Ţara asta de atâtea ori violată, ruptă, spartă între turci și persani, cerând ajutorul Rusiei mult detestate. Dar nu-mi mai păsa acum de toate astea. Eva, Eva!...

Intrarea în თბილისი/TBILISI a fost așa cum o știam, doar blocuri și cartiere industriale spre centrul acela vechi, de o parte și de alta a fluviului Kura, pe lângă un imens magazin IKEA.

După ce ne-am lăsat lucrurile în apartamentul ale cărui chei la avea Ali, el și Baisengur au mers să se întâlnească cu contactele lor, lăsându-mă să mă plimb prin oraș.

— Nu iei camera de filmat cu tine? m-a întrebat mimând mirare Ali.

Am dat din mână a lehamite.

M-am învârtit pe străduţele vechi din Tbilisi, ochiul meu nereușind să se agaţe de nimic. Uite fluviul pe care au urcat argonauţii, da. Ce să spun, când îl văd acum... O apă curgătoare. Medeea a trădat pentru ei, pentru aroganţii de ahei și îngâmfatul de Iason, cu ridicola lui navă albă. Şi-a

ucis fratele Medeea, și l-a tăiat în bucăţi pe care le-a împrăștiat pentru a-i încetini pe urmăritorii mingreli ce se opreau să le adune. Ca Salman în bucăţi atârnate prin crengi, părul lui auriu atârnând din vârful copacului, cine o să-l strângă? Nu l-am întrebat niciodată dacă avea pe cineva, dar mâinile lui pe mine la hammam...

Priveam cu ochi goi, văzând și neînţelegând, Tiflis, Tbilisi. Gigantica statuie a Mamei Georgia sus pe deal, kitschul naţional-comunist. N-au dat-o jos, n-au dinamitat-o, e unitatea neamului.

Da, eram acum printre georgieni, singurii oameni pe care cecenii îi respectă. Deși creștini, au aceleași obiceiuri ca și cecenii, aceeași încăpăţânare în răzbunare, rezistenţă la băutură, frugalitate la masă și meticulozitate apăsătoare în prietenie. Şi oricare din ei e mândru să fie *tamada* la o petrecere. Iar ei nu se sinucid.

Totuși, georgienii nu îi recunosc pe ceilalţi, pe vecinii lor, mingreli, svani, lazi, adjari, gurieni... Gamsahurdia nu era gruzin, ci mingrelian. Margali, Argo, Argolida. Acolo au ancorat argonauţii, ah, nu, nu, să n-o iau de la capăt.

Am trecut pe lângă mormântul nefericitului Zviad Gamsahurdia, ale cărui resturi fuseseră dezgropate din Cecenia și aduse la Tbilisi, orașul în care el ar fi dorit să se întoarcă învingător. Am stat mult timp în picioare, privind piatra, amintindu-mi-l, simţind că o etapă importantă din viaţa mea se încheia acolo.

Am trecut pe trotuarele desfundate din faţa caselor de lemn al căror cat superior se sprijină pe stâlpi, ieșind în afară și oferind o protecţie trecătorului.

Eva, Eva care nu-mi răspunde, care e acum la Moscova cu impostorul de Pavel și parcă văd că o să pretindă că i s-a stricat telefonul. Stă toată ziua cu nasul în telefon, dar când nu vrea să-ţi răspundă spune că bateria telefonului e fragilă și pe sfârșite. Cu ea nu-ţi trebuie hartă și nici acumulator sau

mod de întrebuinţare ca să știi ce se întâmplă. Dumnezeul ticăloaselor a creat bateria în fază terminală.

M-am trântit la o terasă pe lângă băile persane, vizitate și descrise de Dumas, Tbilisi fiind ridicat pe izvoare termale, iar Dumas intuind foarte bine etimologia preistorică a numelui orașului, faptul că într-adevăr limbile acestea kartvele, caucaziene de sud, au trebuit să fie în contact cu cele indo-europene, de unde și similitudinea rădăcinii între *Tbili*-si și latinescul *tepidus*.

Am cerut vodcă, apoi m-am ridicat și am cumpărat ziarele de la chioșcul din faţă. Ziare în rusă, pentru că în georgiană tot nu pot citi liber nici acum, mă obosesc literele lor ca niște viermișori fără majuscule. Nu știi niciodată dacă cutare cuvânt e un nume de persoană sau cine știe ce participiu pe care nu-l pricepi. Hai, încă o vodcă.

Sub masă văd deodată o bucată de pâine căzută în glod, mânjită. Mă aplec și o ridic, suflu pe ea. O așez delicat pe masă. O, Salman.

Ce spun ziarele? De când m-am rupt eu de lume? A început dezgheţul oceanelor? Tiumen avea dreptate și *aliens* se află de fapt printre noi? Turnul Eiffel mai este în picioare? Dar Atomium din Bruxelles e tot acolo? S-a mai aruncat cineva în aer în staţia de metrou de lângă casa mea, acolo unde pândește la colţ Ylber Mysafiri?

Aha, Putin lasă de înţeles că, dacă Georgia continuă provocările la graniţa celor două provincii ocupate de Rusia, Abhazia și Osetia, atunci Moscova nu va sta cu braţele încrucișate. Scot capul din ziar și privesc spre munte, spre Caucaz, peste umbrelele terasei. Tancurile rusești sunt la mai puţin de 50 de kilometri. Eva e acum în tabăra inamică. Eva, Eva...

Ah, trec niște motocicliști. Printre cele mai imbecile și nocive creaturi plasez motocicliștii cu coifuri de astronauţi, care pârâie dinadins rafale

asurzitoare când trec în trombă pe lângă terasa ta, pompând explozii cu pedala lor cretină.

Dacă le pricepi algoritmul fâţâielii prin oraș (cei mai mulţi fac asta din plictis, pe traseu fix și repetitiv), o găleată de ulei vărsată discret în stradă cu un minut înainte rezolvă definitiv problema. Telefonul tău va fi descărcat în clipele acelea. N-ai cum să suni după ajutor.

Cer coordonatele reţelei Internet, mă conectez cu telefonul pe Facebook... Contul Evei e tot suspendat. Nu e șters, însă arată doar numele și profilul acela de cap alb, inaccesibil.

Când o sun, linia se închide singură la fiecare încercare. Şi-a închis telefonul. De ce, o, de ce? Ah, poate e deja pe drum încoace cu ticălosul. Când era oare programat vernisajul la Moscova? Poate că ei sunt deja pe autostradă în drum spre sud, spre Vladikavkaz, Osetia, trecătoarea Caucazului, Pasul Darial, porţile lui Alexandru, venind încoace spre Tbilisi, să mă regăsească, draga de ea, frumoasa lumii, o, oare de ce-am tot repezit-o, de ce n-am luat-o să stea cu mine la Bruxelles, în mizeria aia în care-mi dau târcoale albanezii?

Tocmai atunci a sunat telefonul: Ylber Mysafiri, din Bruxelles.

— Ah, răspunzi, în sfârșit.

Am tăcut, lăsându-l să continue.

— Trebuia să ne ceri bani și pentru o asigurare de incendiu, mi-a zis, cu accentul lui detestabil. Auzi sirenele pompierilor? Îţi arde casa. Poţi de acum să rămâi unde ești.

Am închis tremurând. Carevasăzică dusă e cochilia mea din Bruxelles cu pereţii acoperiţi de cărţi, ars e tomul lui Athanasius Kircher despre Arca lui Noe, cea eșuată în sudul Caucazului Mic, în Armenia, pe muntele Ararat. La întoarcere am să găsesc doar cuplul de pitici de grădină, carbonizaţi, înlănţuiţi, cu priviri goale și cu resturi de reproș.

Hău hămesit și hapsân în suflet... Ce mă face să sufăr mai tare? Simt voluptate în durere. Casa, Eva, filmul, ce doare mai rău? Eva, ah, trebuia s-o părăsesc eu primul, da. Eu ar fi trebuit s-o las și aș fi cântat acum despre răutatea femeii lepădate. Răutatea femeii lepădate nu știe de pomană, nu știe de tine și de sine. Răutatea femeii lepădate nu cunoaște meșteșuguri, brutarii sunt pentru ea o specie stinsă, zugravii din biserici încă nu și-au amestecat culorile. Da, aș fi cântat răutatea femeii lepădate, cea care nu ar învârti paradisuri pe zidul bisericii, care și-ar sugruma desfătarea, care și-ar usca pâinea, și-ar sorbi măduva din oase.

Răutatea femeii lepădate nu cunoaște moduri verbale, ea vorbește o limbă fără timp viitor, în care condiţionalul e păcat de horcăială. Lepădatei nu-i pasă de Anton și de ispitirile lui, dincolo de ispită e răutatea femeii lepădate, patul ei e deșertul Sinaiului, tufișurile lui ard acolo nevăzute, fumul lor – semnale necitite.

Dar, ah, stai! Am sărit în picioare, cu mintea goală, căutând să-mi golesc alveolele minţii în care trăisem la Bruxelles într-o viaţă paralelă, am plătit și am pornit grăbit spre muzeul lui Stalin, unde Partidul Comunist georgian avea să găzduiască expoziţia nerușinatului Pavel. Acolo am să găsesc datele evenimentului și toate detaliile. După ce îl văzusem pe Salman pulverizat, obsesia pentru momâia adunată și cârpită artificial a lui Lenin îmi trecuse definitiv. Ha, când te gândești că unii sunt fascinaţi și astăzi de Stalin, dar iată că remarc deodată, ca într-un vis, ba chiar cu un început de neliniște, că pe lângă mine trec, depășindu-mă grăbiţi, tot soiul de oameni, de diferite vârste, care seamănă mai mult sau mai puţin cu Stalin, cu mustaţa aceea stufoasă imposibil de confundat, unul purtând chiar o uniformă militară sovietică. Un Stalin cu nas roșu de beţiv și expresie de hoţoman potenţial genocidar a ieșit dintr-o cafenea, și-a scuturat umerii sub manta, a râgâit și

s-a repezit, depășindu-i pe ceilalţi, spre intrarea căsoiului care adăpostea muzeul Partidului Comunist și spre care se îndreptau acum, cu pas grăbit, sumedenie de sosii ale lui Stalin, curgând din toate direcţiile, unii însoţiţi, alţii nu, câţiva flancaţi de fotografi sau de câte un reporter cu microfonul întins.

„Concurs de mustăţi de Stalin”!

კონკურსი „ამხანაგი სტალინის ულვაში”

Конкурс „Усы товарища Сталина”

scria mare, în georgiană și rusă, deasupra intrării muzeului, lângă care doi funcţionari, de-o parte și de alta, filtrau vizitatorii.

„Concurs de mustăţi ale tovarășului Stalin”, scria de fapt, iar sosiile genocidarului dictator intrau liber, în vreme ce publicul era dirijat ferm spre casa de bilete, o firidă cu ghișeu de sticlă tăiată în faţada clădirii.

Am ezitat să intru. Am examinat mai întâi afișele viitoarei expoziţii a lui Pavel și am împins discret, șubrezind-o, zgâlţâind-o, păpușa Matrioșka din ghips masiv, mare cât mine, învelită în văl islamic și pictată cu o faţă însângerată, reclamă a viitoarei expoziţii, înfiptă pe un soclu înfășurat în afișe.

Era deja un pic înclinată pe soclu, dar am hâţâit-o cu dușmănie până când abia stătea să cadă. Cum un copil mă fixa cu gura căscată și ochii mari, semn că nu mai văzuse vandal occidental, am lăsat-o așa, într-o rână, și m-am întors spre afișe.

Afișele spuneau că evenimentul Matrioșka urma să aibă loc abia peste o săptămână.

Am blestemat în toate limbile și am mers până la colţ, unde văzusem o crâșmă primitoare, am intrat și am cerut o vodcă și o bere, oricare, orice, ca să accelerez efectul. O săptămână!

Am sunat-o pe Eva, știind acum că e tot la Moscova, dar telefonul ei era în continuare tăiat. Crâșma nu avea Internet.

Am respirat adânc, cu pieptul dureros, gâjâind prin gâtul sec. Săream fără pauză de la o ură înfricoșătoare, ce făcea să-mi tremure mâinile, în ciuda băuturii care ar fi trebuit teoretic să mă liniștească, la o pace nefirească, la o mare de nepăsare ce mă speria și mai tare, făcându-mă să trec înapoi la ură.

Încă o vodcă și încă o tentativă de a o suna, jurându-mi că va fi ultima oară... De data asta, linia nu s-a tăiat imediat, ci a urmat o lungă pauză fâșâitoare, în care îmi simţeam accelerându-se bătăile inimii, ca deodată, după un *pop!,* să aud iar vocea femeiască monotonă anunţându-mă în română bucureșteană afectată că numărul nu e accesibil. Odată primisem un răspuns în rusă, cu afectare moscovită, semn că intrasem pe o altă reţea și mă pusesem, pentru a-mi păcăli angoasa, să brodez scenarii despre cum cele două voci aparţin unor creaturi superioare și eterate, lipsite de sentimente, care fac experimente cu noi, cuplând umanii după bunul lor plac.

Cum nici Ali nu mă suna, m-am smuls deodată de la bar și m-am îndreptat spre ghișeul din faţada muzeului lui Stalin, gândindu-mă cum arde acum casa mea din Bruxelles, simţind chiar un soi de voluptate din asta. Trecând pe lângă Matrioșkă, am mai împins-o o dată, iar ea a pârâit într-o parte, rupându-se acum aproape cu totul.

Nu mai era nimeni în faţa intrării și a trebuit să bat îndelung în geamul ghișeului.

— Concursul de mustăţi de Stalin e aproape de sfârșit, mi-a aruncat funcţionara îmbrobodită

care și-a iţit capul nemulţumit în cadrul ferestruicii. Acum se dau premiile.

— Vreau să văd, i-am spus ferm, aruncându-i banii. Am pariat pe un câștigător.

Sala era plină ochi, așa că am alunecat printre spectatorii în picioare de-a lungul zidului până aproape de scenă, unde, pe trei podiumuri semicirculare plasate în ordine crescătoare, se ţineau aliniate trei duzini de Stalini în cele mai diferite uniforme cunoscute ale dictatorului, unii surâzători, alţii rigizi, alţii plesnind de sănătate roșiatică sau dată de întăritoarele pe care le luaseră anterior pentru a supravieţui emoţiei competiţiei.

O sosie a lui Beria, care reușea să aibă alternativ și un aer de Himmler sau de Bertolt Brecht, anunţa la microfon, pe un ton tragic, trecând spre triumfal și complice, că tovarășii care tocmai s-au produs pe scenă veneau din toate colţurile URSS-ului. Nu a spus „fosta URSS”, ci a pronunţat apăsat „toate colţurile URSS-ului”, ceea ce a declanșat aplauze furtunoase și hăulit apreciativ din sală.

Am bătut și eu din palme euforic, am strigat „Viva Stalin!” și am primit deodată două palme de apreciere în spate, iar un Stalin bălos, în uniformă de amiral, m-a prins deodată în braţe și m-a pupat viguros pe gură. S-a tras înapoi și m-a examinat admirativ. „Viva Togliatti!”, am mai încercat. M-a strâns iar în braţe, am evitat pupatul, iar el mi-a întins o sticlă de vodcă. Am tras un gât lung, dovada definitivă că-i meritam admiraţia, i-am înapoiat sticla și m-am întors spre scenă.

În rândul doi, pe jumătate acoperit de un Stalin nefiresc de înalt, Stalinul nostru, datornicul de la Moscova, asociatul lui Tiumen, cel vânat de ceceni, încerca să se ascundă de ochii mei. Primul meu impuls a fost unul de incredulitate, însă omul prea încerca să se facă nevăzut, întorcându-și faţa, iar când cel care îl acoperea s-a întors să șoptească

ceva la urechea concurentului din dreapta, l-am văzut perfect și da: el era!

Ochii lui răi și mijiţi s-au fixat într-ai mei, l-am văzut cum devine rigid, cu maxilarele strânse și pumnii încleștaţi.

Am făcut un pas spre scenă și deodată ochii i s-au dilatat de panică, nu frică fizică de mine, ceva mult mai vast, spaima de necunoscut combinată cu ciuda că ceva atât de neprevăzut îl poate iarăși izbi pe neașteptate, ca atunci pe vaporul de pe Volga, într-o altă dimensiune.

S-a fofilat în spatele grupului, a sărit greoi, dar neauzit, de pe podium, cu o bufnitură acoperită de cântecele patriotice și urletele din sală,

Căzut de pe scenă, s-a repezit afară pe o ușă laterală. Am ţâșnit după el, izbindu-mă în Stalini minori, împins de ei, dând din coate, stârnind urlete indignate.

M-am aruncat în ușa laterală prin care ieșise Stalinul meu, izbind-o în perete, am gonit într-un tunel din ce în ce mai întunecat, neștiind spre ce fug, ca deodată să mă izbesc cu pieptul și faţa în altă ușă care s-a deschis larg, lăsându-mă să cad în patru labe pe trotuarul străzii din spatele muzeului.

Stalin fugea greoi, gras, șuncile umflându-i uniforma la șolduri, iar eu am ţâșnit în picioare și am alergat după el ţipând „Stoi! Stoi!”...

Căuta să facă zigzaguri rapide, cum învăţase la cine știe ce antrenament, dar, pentru că era masiv, nu reușea decât să obosească și mai tare, așa că a cotit brusc spre stânga și a fugit pe o străduţă care ducea înapoi spre muzeu.

Alergând după el cu orice spaimă dispărută, beat de instinctul vânătorului în transă care a trecut de frica durerii și a morţii, am scos telefonul și l-am sunat din fugă pe Ali.

Exact atunci, ajunși din nou în faţa muzeului, Stalin s-a oprit și s-a întors spre mine gâfâind, strângând pumnii.

Am frânat și eu, ţinând din instinct braţul stâng întins spre el, mâna dreaptă cu telefonul la ureche, pieptul bătându-mi dureros.

— E aici! i-am urlat lui Ali. Mustaţă e aici, la muzeul comunist! Muzeul comunist, știi unde e. Îl am!

— Ţine-l pe loc, a răcnit Ali, închizând.

Stalin s-a repezit deodată spre mine, brută îndesată, și mi-a aruncat pumnul spre figură cu toată forţa braţului lui masiv, dar am eschivat lovitura și l-am izbit cu telefonul în plină faţă, ceea ce l-a surprins, făcându-l să dea înapoi, scuturând din cap.

Telefonul meu era acum spart, mort, bucăţile răspândite în toate părţile pe trotuar. Primul meu gând a fost că nu știu numărul Evei pe de rost. Asta mi-a declanșat o violentă disperare ce m-a făcut să mă reped deodată în el, dezechilibrându-l. A căzut greoi pe spate, capul izbind în caldarâm cu o bufnitură de os crăpat care mi-a stârnit simultan silă și ură.

Cât încerca să se ridice, ajutându-se cu coatele, scuturând ameţit din cap, am smuls cu totul greaua Matrioșkă de ghips de pe soclu și i-am spart-o pe cupola craniului, făcându-l să cadă la loc, lat, pe caldarâm.

Am cules apoi capul ca un vârf de ou gigantic al Matrioșkăi și am așteptat câteva clipe, gâfâind.

Când Stalin s-a ridicat iar în coate, l-am lovit din nou cât am putut cu capul Matrioșkăi în plină figură, trimiţându-l înapoi pe trotuar, în care a bufnit cu ceafa.

Am lovit în el cu piciorul și iar am lovit, până în momentul în care au apărut doi dintre concurenţi, aproape identici, unul fiind cel în costum de amiral care-mi dăduse vodcă, și care, după o clipă de surpriză, au venit spre noi cu pas grăbit, strigând ceva în georgiană.

Tocmai atunci a năvălit de după colţ și Ali, fugind cât putea și care le-a răcnit în rusă:

— Nu vă băgaţi!

— De ce, frate? a întrebat unul. Dar ce faceţi voi aici?

— E al nostru, a strigat Ali, gâfâind.

Cum Stalin se ridica iar, Ali l-a izbit din toate forţele cu bocancul în frunte, făcându-l să cadă la loc inert.

Unul din ceilalţi doi a scos un telefon, dar deodată pistolul a apărut în mâna lui Ali:

— Dacă suni la poliţie, după ce te împușc îţi caut în buletin unde stai și îţi regulez toată familia.

I-a smuls telefonul din mână și l-a trântit cu forţă pe trotuar și pe acela, împrăștiindu-i bucăţile.

Lada noastră condusă de Baisengur a frânat lângă noi. Am remarcat că nu mai avea plăcuţe. Baisengur a ieșit în grabă.

L-au apucat pe Stalin de picioare și cap, iar Baisengur, care-i ţinea picioarele, a tras de trup spre portbagaj.

— Nu-l punem peste grenade, s-a enervat Ali.

L-au îngrămădit pe bancheta din spate, unde a umplut tot spaţiul. Baisengur s-a vârât acolo și s-a așezat pe el, ţinându-și spinarea încovoiată din pricina plafonului jos.

— Fugi, mi-a ordonat Ali, trântindu-se la volan.

Am fugit cât am putut de repede, evitând străzile principale, căutând să mă orientez cum să ajung cât mai ocolit la apartament.

Pe strada blocului nostru era nefiresc de liniște. Am urcat treptele de ciment sunător, sub un bec chior, dar m-am oprit pierdut, în faţa ușii apartamentului, la etajul trei, descoperind că Ali nu-mi dăduse cheia.

Am sunat și am bătut, știind că e un gest absurd. Ali și Baisengur plecaseră spre cine știe ce donjon de spaimă, cu prada lor încă vie.

Mă regăseam deodată fără acte, fără telefon, îmi era frig, nu mâncasem, vodca îmi sfredelea stomacul și tremuram de supărare pe mine la

gândul că poate Eva mă suna chiar în acel moment.

Am bătut în ușă până când am auzit foșnituri și am știut, cu experienţa din copilărie a blocurilor comuniste, că vecinii din dreapta și stânga mă cercetau prin vizor.

Am coborât scara și am ieșit din bloc, căutând o crâșmă, știind că trebuie să fac un bilanţ al zilei, al călătoriei, al vieţii mele, dar mai întâi să beau ceva.

Aveam doar un pumn de mărunţiș, mi-a ajuns pentru o vodcă și o bere în același timp, ceea ce a atras un dat din cap din partea barmanului, mulţumit că servește un cunoscător. Cu restul înapoiat am primit și o plăcintă rece, pe care am mâncat-o pe un șerveţel la bar.

E sâmbătă seara, iar în bar, în faţa tejghelei, sunt strânși băieţi în toată firea care beau în picioare, mimând camaraderie, și deodată, cum izbucnesc din difuzor pulsaţii de muzică stupidă, încep să dea din șolduri și umeri unul spre altul, ca niște păpuși dezarticulate, răschirându-și degetele. De ce, o, de ce cu degete răschirate?

Mi-am dat seama că nu știu nici un număr de telefon pe dinafară. Nici pe-al Evei, nici pe-al lui Ali sau măcar vreun număr din Bruxelles. Toate rămăseseră cetluite în telefon sau tabletă. Am întrebat barmanul dacă au Internet, dar a ridicat nedumerit din umeri, înţelegând abia pe jumătate ce doream.

M-am întors la bloc, am urcat scările, vârtos, sigur de mine. Am bătut și am auzit iar foșnete și am simţit prin piele că sunt cercetat prin vizor din dreapta și stânga.

— Bună seara! am pronunţat atunci tare, înclinându-mă teatral spre uși, stânga-dreapta.

Simţind că se lasă tăcere totală, am repetat gestul, strigând „bună seara” și adăugând: „franţuz!”.

Am fost convingător, pentru că deodată s-au auzit chei, lanţuri, zăvoare și bare de fier trase, iar cele două uși s-au deschis scârţâind simultan.

— Bună seara, au răspuns.

După care și-au zis bună seara și între ei, întrebându-se cu reproș prietenesc de ce nu s-au mai vizitat unul pe altul. Din schimbul lor de replici peste capul meu am aflat că pe cel din stânga, care avea în mână o cheie franceză în caz că fac ceva imprevizibil, îl chema Zaza, iar cel de vizavi, care îndrepta ceva spre mine prin buzunarul halatului, era cunoscut drept Kaha.

După multe complimente și promisiuni de vizite strigate spre femeile și copiii care se strânseseră în spatele fiecăruia, au tăcut și m-au privit prietenește, așteptând.

— Nu-s acasă, am murmurat.

— Cine? au întrebat simultan.

Asta m-a derutat și mi-am căutat cuvintele, căutând să nu par tulburat.

— Gazdele mele, am zis.

— Care gazde?

— Oamenii care stau aici, am zis, arătând spre ușă.

Au tăcut.

— Nu stă nimeni acolo, a spus Zaza.

— Absolut nimeni, a întărit Kaha.

Deodată m-a năpădit disperarea, descurajarea, un ocean de oboseală și o dorinţă să plâng și să dorm.

— Dar lucrurile mele sunt înăuntru, am gemut. Şi trebuie să dorm. Vin dintr-o lungă călătorie.

S-au consultat rapid într-o georgiană de neînţeles.

— Ah, asta e altceva, a spus Kaha. Dacă lucrurile tale sunt înăuntru și nu ai unde dormi, o să spargem ușa.

— O să spargeţi ușa? am bâiguit, sperând că am înţeles bine.

— Da, m-a liniștit Kaha. Nu stă nimeni aici, dar uneori Amirani, proprietarul, mai aduce femei și face ospeţe.

— Mare bandit, a râs Zaza îndreptându-se spre ușă cu cricul lui și o bară de fier.

Vârând fiecare cricul și bara de fier din direcţii opuse între broască și ușorul ușii, Zaza și Kaha au tras și împins cu forţă, făcând ca după mult pârâit și trosnete ușa să se deschidă cu un pocnet final care a făcut să sară broasca cu totul, lăsând acolo o gaură pătrată, neagră, cu franjuri și așchii.

Am intrat, am aprins lumina și, da, totul era acolo, bagajele mele și camera de filmat. Şi cunoscutul miros de naftalină peste tot.

— Să tragi o canapea în dreptul ușii, să nu intre cineva peste tine, m-a sfătuit Zaza.

Iar Kaha s-a dus la el în apartament și a venit înapoi cu două copane de pui, o jumătate de pâine și o sticlă de bere. Le-am primit mulţumind sobru, fără să zâmbesc. Era de rangul și demnitatea mea să primesc copanele cu răceală, ca și cum favoarea mi s-ar fi cuvenit.

Unul din ei mi-a întins și un șomoiog de cârpe.

Văzându-mi privirea mirată, mi-a spus:

— Ca să înfunzi gaura din ușă. Trage curentul pe acolo, iar apartamentul nu-i încălzit. Au tăiat gazul de când nu s-a mai plătit.

Am umplut gaura cu cârpe, am mâncat copanele, deja frecate cu sare, reflectând la faptul că prima dată când am dat de ospitalitate autentică a fost atunci când nu am căutat-o și nu era pregătită.

Tremurând, după ce am împins o masă în dreptul ușii sparte, m-am culcat îmbrăcat pe canapea, învelit cu singura pătură și pricepând treptat cât sunt de singur și pierdut. Nu mai aveam nici un ban, fără telefon, rupt de lume, și am alunecat într-un somn greu, făcându-mi planuri

cum aveam să merg într-o cafenea Internet a doua zi, cu toate bagajele – că doar nu era să le las într-un apartament fără ușă – pentru a cerși puţin Internet ca să am acces la baza mea de date, rugând după aceea pe cineva să accepte să mă lase să-l sun pe Ali pe numărul lui de Rusia...

Pe ecranul somnului căznit se derulau nenumărate mesaje ale Evei de care îmi aminteam, unele reale, altele care se scriau singure și încă altele de care nu eram sigur dacă au existat sau nu, iar eu îi replicam strălucit și o seduceam pe ecran, iar ea îmi scria din nou, comic și original, căci se știa iubită și îi promisesem că o voi unge cu caviar, iar din când în când mă certa pentru pedanterie, căuta să mă destabilizeze prin remarci viclene și uneori rău formulate, ceea ce le făcea vii, reale, sau râdea de mine printr-un: *tu pui majuscula si punct chiar si la o monosilaba ca: Nu. hahahahah...* Asta fusese o remarcă reală, dar oare ce îi răspunsesem? Eva, Eva. Ai șters, printr-un click, toată istoria noastră. Şi toate filmele și toată fierbinţeala și toţi cleștii de rufe...

...când m-am trezit deodată scuturat de Ali. Zorile aruncau zăbrele de umbră prin jaluzele. Ali trăgea de mine, în vreme ce Baisengur examina nemulţumit ușa spartă.

— Trebuie să plecăm imediat, mi-a șoptit febril Ali, trăgându-mă de pe canapea, așa îmbrăcat cum eram. M-au sunat de la poliţie, sau de la serviciile secrete, nu știu. Ţi-au reconstituit telefonul și au găsit înăuntru numere de Rusia. M-au sunat pe mine, pretinzând că vor să-ţi înapoieze telefonul, dar asta înseamnă că au deja numărul meu și tot ce mai aveai tu în telefon. Eu l-am închis pe-al meu și am distrus cartela. Avem acum doar telefonul lui Baisengur, pe care tu nu l-ai sunat niciodată, și pe-al lui Salman, așa că hai! La drum.

— Unde mergem? am gâfâit confuz, cleios de somn, tremurând de frig, din nou flămând.

— Sus la munte, în valea Pankisi, la rudele noastre. Ajungem în câteva ore.

Am ieșit din apartament lăsând ușa larg deschisă.

În mașină, m-am întins pe bancheta din spate, încercând să adorm la loc. În seara precedentă, Stalin zăcuse lăbărţat pe bancheta aia. Am decis să nu întreb ce se întâmplase cu el. Nu-mi mai păsa.

Capitolul XII

În care naratorul vede îndepărtându-se Caucazul și parfumurile sale

„Vânătoarea de urși este o adevărată pasiune; cei care s-au obișnuit cu această vânătoare nu pot să renunţe la ea.”

Alexandre Dumas, *En Russie*

Şi iată că urcam din nou în munte, cum nu prevăzusem că vom mai face, iar pe măsură ce avansam, pereţii de zăpadă, în dreapta și stânga, se făceau tot mai înalţi.

Nici după ce m-am trezit și am văzut că urcam din nou pe serpentine nu am pus vreo întrebare despre ce se întâmplase cu Stalin. Vedeam doar că lui Ali și Baisengur le revenise o parte din starea lor normală de bărbăţie demnă.

În faţa noastră, dincolo de muntele Kazbek și valea Pankisi, spre care ne îndreptam, de partea cealaltă a Caucazului, știam că se ajunge din nou în Cecenia, prin Ingușetia, lângă șoseaua spre Vladikavkaz, capitala Osetiei, cea pe care aveau să vină, cărând într-o camionetă hidoasele păpuși pictate, Eva și impostorul. E singurul drum care traversează Caucazul, nu foarte departe de Groznîi, și, ca să ajungem din nou în apropierea Ceceniei, a trebuit să ocolim jumătate din lanţul de o mie de kilometri al Caucazului.

Pankisi – ha! singura șosea prin Caucaz – poate chiar le fac o surpriză, Evei și escrocului, și îi aștept aici, cu autostop, când au să vină din Vladikavkaz, din capitala nesuferiţilor de oseţi.

Am convenit cu Ali că oseţii sunt cei mai scârboși și josnici oameni din lume. Am schiţat chiar un mic surâs interior, imaginându-mi cum ar fi reacţionat pretenţioșii membri ai comisiei din Paris dacă aș fi pus așa ceva în scenariul documentarului.

Spre seară am ajuns în satul de ceceni georgieni din cei numiţi *kist,* care locuiesc deasupra autostrăzii Moscova-Vladikavkaz-Tbilisi, unde eram așteptaţi și unde ni s-a dat de îndată o odaie încălzită, gazda informându-ne că aveam și Internet, chiar dacă funcţiona aleatoriu.

Iniţial îmi propusesem să închei turnajul la Tbilisi și să zbor acasă de acolo, dar după toate cele întâmplate Ali a hotărât că mă voi îmbarca la Batumi, traversând Marea Neagră cu feribotul spre Constanţa. Aeroportul era acum exclus. Eram căutaţi, daţi în urmărire. Puteam însă să-mi spun că, la urma urmei, soarta făcea bine lucrurile, Dumas își încheiase călătoria exact la fel, părăsind Caucazul cu vaporul din Georgia.

M-au hrănit și m-au lăsat singur să mă adâncesc în oboseală și disperare, cu spatele lipit de soba din perete care încălzea probabil mai multe odăi, cu ochii pironiţi în fereastra neagră, știind că mă aflu la mii de metri deasupra civilizaţiei, căutat de poliţiile din Rusia și Georgia.

Am deschis computerul ca să mă conectez la Internet, când am auzit ciocănit în ușă. Am deschis și Baisengur era în prag, cu faţa închisă, ameninţătoare. L-am urmărit ca în vis cum se umflă, începe să mormăie, venind spre mine ameninţător, clătinându-se și fixându-mă cu ochi sticloși, cum nu-l mai văzusem. M-am tras înapoi cu un fior de neliniște. Încruntat, Baisengur a ridicat deodată un pistol și l-a îndreptat spre pieptul meu.

Am stat secunde grele, amândoi fixându-ne în ochi, eu mirat deodată că nu-mi e frică. I-am zâmbit, am ridicat lent mâna și am astupat gaura

ţevii cu arătătorul, ca și cum aș fi făcut gestul de-a cere cuiva să păstreze liniștea.

— Ai venit după un silenţios, Baisengur?

A coborât pistolul și a început să râdă, dând capul pe spate, hohotind mimat, fără zgomot.

A băgat pistolul la loc în buzunar. M-a împuns în piept, de data asta cu degetul arătător.

— *Maladeţ,* a chicotit cu o lucire dementă în ochi. Am venit să bem.

— Ești obosit, Baisengur, i-am spus, liniștindu-l. Ai trecut prin prea multe. Du-te și fă nani.

S-a posomorât, mi-a întors spatele și a plecat cu umerii căzuţi.

Am închis ușa, la fel de nefiresc de liniștit, m-am așezat, m-am conectat la Internet și am deschis Facebook, mergând direct la mesagerie. Am lâncezit câteva ore tot clickând și deschizând mesaje pe care nu le citeam. E cumplit când suferi și aștepţi un mesaj care nu vine și deodată vezi cum se aprinde beculeţul acela roșu de la mesagerie... Ce palpitaţii, cafea răsturnată pripit pe bietul computer... Dar totuși nu e ea. Click febril de fiecare dată, dar nu și nu: foști colegi jurnaliști, insulte anoste de la dușmani virtuali cărora le lipsești, întrebări despre etimologii și cărţi, invitaţii la aiureli, apeluri din altă lume.

Şi deodată beculeţul roșu a aprins-o pe Eva, cerându-mi să accept un *video chat.* Am declanșat camera computerului. Iat-o acolo, Eva, în plin vernisaj de expoziţie la Moscova, printre păpușile ăluia. Purta o bluză pe gât mulată, lipicioasă, de parcă ar fi fost o hartă umblătoare, scurtă în faţă până sub sâni, cu o largă tăietură în formă de inimă, care lăsa să i se vadă pântecul gol de la stern în jos, în vreme ce sfârcurile îi ieșeau prin stofa mulată.

— Heeei, cum ești? E minunată expoziţia asta, îmi zise. Şi pe tine te ador. Doar oamenii de aici sunt oribili.

— Cum să fie minunată tâmpenia aia? Zi-mi când veniţi la Tbilisi.

— E chiar minunat, are ceva magic evenimentul ăsta, făcu, fără să răspundă la întrebare. Hai să te fac să vizitezi expoziţia. Uită-te şi tu câte babe sportive au venit. Am să ţi le descriu, că ele oricum nu înţeleg ce-ţi zic.

— Nu-i nimic interesant în prostiile alea, am insistat febril.

A început să descrie, imitând enervant mizantropia mea obişnuită. A filmat împrejur cu telefonul, lăsându-mă să văd figuri care de obicei îmi declanşează reacţii de violenţă. În timp ce filma, îi auzeam vocea descriindu-mi:

— Moarte şalvarilor... Uită-te şi tu: şalvarii de clovn cu fundul căzut dau foarte urât pe orice femeie, dar uită-te la isterica asta, stupidă şi stridentă ca un ciclon, vezi? Şi dă din mâini cu tot atâta energie.

Şi, într-adevăr, femeia mătura aerul, acoperind muzica discretă din expoziţie cu chicote forţate, trâmbiţând platitudini despre „energia internă" pe care o depista ea în fiecare Matrioşkă. Oxigenata excitată, gesticulând şi cotcodăcind tare şi dispreţuitor, împiedica pe oricine împrejurul ei în expoziţie să aibă o conversaţie normală. Cu ea – un ochelarist pakistanez pierit, cu costum cuminte, fără cravată, care purta două cupe de şampanie.

Apoi, Eva mi-a mai arătat-o pe una agăţată de braţul domnului Serj Nartidze şi care semăna leit cu Aleksandra Kollontai, cea care îl convinsese pe Lenin să accepte revoluţia sexuală, o mâncătoare de bărbaţi (aproape literalmente), scriitoare şi prima femeie-ambasador, care propovăduia amorul liber şi sexul fără limită pentru a distruge bazele familiei, odioasă instituţie burgheză. O simplă privire de-a Aleksandrei Kollontai putea muia genunchii unui bărbat mai eficace decât o vizită a NKVD-ului. Doar că împopoţonata asta de pe ecran simte nevoia să-şi fâlfâie braţele lungi cu

brăţări și să-și lălăie nazal impresiile. Unele arătări din astea fac copii care vor moșteni, precum notarii de provincie, nu doar averea, ci și o clientelă, un patrimoniu, un stil dispreţuitor, o fibră psihopată. Mutrișoara Evei reapăru în imagine. Iar lângă capul ei se iţi o clipă și cel al lui Pavel, care îmi făcu cu mâna, apoi dispăru.

— Ești cu el acum? am întrebat. Te culci cu vita asta?

— Tu ai căutat mereu să mă dai altora. Ştiai că așa se va întâmpla. Eu ţi-am spus de la început că nu funcţionez în felul ăla, cum doreai tu. Te-am iubit, dar nu m-ai ascultat.

— Era doar o fantasmăăă! am strigat disperat. N-am vrut să te dau nimănui.

A luat o figură rea:

— Aha, deci tu nu mi-ai propus niciodată serios să îmi aduci alţi bărbaţi să mă încalece pe toate părţile în faţa ta, nici nu mi-ai zis vreodată că te-ar excita să vezi cum fac cu alţii iar tu să mă săruţi, mângâi. Totul era doar în mintea mea, da? Oi fi fost permanent beată.

— O făceam pentru că ne excita pe amândoi discursiv, pentru că era o fantasmă narativă și pentru că participai la dialog. E nedrept să-mi reproșezi asta acum. Dacă ţi-a displăcut naraţiunea, trebuia s-o spui de prima dată.

A zâmbit deodată cochet, cu puţin sarcasm, cum o mai văzusem de atâtea ori când se pregătea să-mi spună ceva care să ne facă complici:

— Ce ciudat, mă cert cu tine pentru ce mi-ai propus în van atâtea luni și acum chiar aș vrea să te-aud iar explicându-mi cum m-ai da unora și cum tu ai admira. De multe ori mă întrebam de ce n-o faci. Poate aș fi vrut să ţi-o asumi. Acum chiar aș pofti să te am în mine în timp ce-mi șoptești cum vrei să mă dai altora. M-ai făcut să visez mult, dar tu nu te-ai priceput.

M-a privit din ecran serioasă:

— Crezi că sunt nebună?

M-am înduioșat:

— Ești ţicnită, da, însă e un șarm esenţial al tău.

— Ce bine c-ai fost rezistent și că m-ai suportat, așa comună și nebună banală cum sunt, nu la înălţimea ta. Păcat că mi-ai dat doar sex, când eu căutam iubire.

— Şi cum poţi să te culci acum cu unul care e contrariul a tot ceea ce ai crezut și susţinut tu vreodată? Un lingău care face elogiul corupţiei!

— Tocmai, eu nu-s deloc de acord cu el. Îmi place să mă contrazic cu el, da. Cu tine prea eram de acord în toate. Şi să vezi ce greșeli face în scris, e semianalfabet, dar când îl corectez nu se supără. Te-am iubit, tâmpitule, dar tu te-ai gândit numai la tine.

— Nu-i adevărat. Când veniţi la Tbilisi? Vrei să ne futem în trei?

— Nu vreau. Ai uitat că eu sunt fidelă în suflet.

— Te iubesc! am răcnit.

— Omuleţule, nu mai e nimic între noi, tu chiar nu pricepi? Trebuie să ţi-o spun așa brutal? N-ai nici o demnitate? Plus că el chiar știe să mă pălmuiască, nu ca tine.

Am simţit cum înţepenesc.

— Te pălmuiește? M-ai lăsat pentru unul care se pricepe să-ţi dea palme?

— Da, și mă strânge de mandibulă când o face. Şi mă mușcă de fund și are zimţi pe mădular. Şi altele. Şi viziune artistică. Plus că ar trebui să-i vezi mușchii. Oricum, să-mi iau un prost după un deștept ca tine e o vacanţă. Şi cum m-ai mai vrea tu după asta, eu așa inferioară, eu care nu înţeleg nimic din complexitatea discursului narativ-vizual din marele tău documentar? O golancă sunt. Iar tu ești tare artificial când cauţi să fii vulgar.

— Îmi place să fiu ţigan uneori. Plăceri fezandate.

— Da, dar se simte asta, iar eu prefer ţiganii autentici.

— Ştiu... Iluzia mea era deșartă, iar a ta e de șatră.

Mușchii... Auzi la ea, mușchi. Obsesia femeilor pentru *bodybuilding* și pătrăţele la bărbaţi este echivalentul perfect al obsesiei bărbaţilor cu ţâţele mari la femei. Nu se gândesc că mai târziu au să atârne. Creierul însă nu atârnă niciodată. Doar plutește peste dezastrul flasc. Așa mă gândeam, uitându-mă la figura ei deodată tristă și rău pixelată, când am auzit:

— Dă-mi mie telefonul.

Era vocea lui Pavel. Faţa ei a dispărut și a apărut detestabila lui mutră mustăcioasă sub joben.

— Șatră, ha? S-a terminat, omule, n-ai înţeles? Făcusem o mare greșeală când am lăsat-o să vină cu tine.

— Cum ai lăsat-o să vină? Și-a vândut galeria pentru mine, i-am ţipat.

— Nu și-a vândut nimic. Nu-i galeria ei. Ea doar lucrează acolo. E galeria mea. O las să stea acolo fără chirie. Ea n-are bani, poate doar ceva economii, nu mă uit în contul ei. O las să-ţi facă toate plăcerile. În cearșafurile mele te tăvăleai, n-ai strâns după tine niciodată la plecare.

Am auzit și vocea ei:

— Dacă mai ești la Tbilisi când venim, o să facem ceva de ziua ta.

Eva a reapărut pe ecran, în vreme ce spatele puternic al lui Pavel se îndepărta spre păpușile lui. Faţa ei luă deodată o expresie senzuală, cum nu i-o mai văzusem de mult. A vârât un deget în gulerul bluzei, a tras rapid un colţ în jos, dar, cum nu se întindea suficient, și-a ridicat atunci bluza, cât să mă facă să văd un sân pe care avea vânătăi proaspete, a chicotit, apoi ecranul s-a stins.

Am rămas fixând albastrul pixelat al mesageriei, golit deodată de orice sentiment. Sec, un gol dureros, o apăsare în piept. Eva, Eva...

Acces de ură. Apoi o răbufnire de plâns. Înapoi la ură. Nu se poate, nu cred. Îi promisesem animăluţe mitologice și icre de sturioni istoviţi de prea multă fertilitate, ritualuri de purificare și brocart de vise și glorii încă neîmplinite, iar ea a fugit în braţele protectorului, care la rândul lui are un protector cu braţe și mai largi, care la rândul lui...

Am respirat adânc și m-am dus în bucătărie, unde Ali își curăţa arma. Şi-a ridicat privirea spre mine și mi-a zâmbit blând, cum rareori îl văzusem.

— Ţii minte când ai vrut să-mi faci un cadou de ziua mea?

Ali s-a oprit din demontatul pistolului. Faţa lui, care în ultimele zile fusese permanent tristă, s-a luminat.

— Ştii, mi-a zis, și lui Dumas i se propusese să meargă la vânătoare de urși. E primul lucru care i se propune unui străin, așa scria el. Dar nu-i adevărat, de fapt. E ceva rar în realitate. I s-a făcut o favoare imensă, așa cum îţi fac eu ţie. Am suferit prima oară când m-ai refuzat.

A pus deoparte arma montată la loc și și-a frecat palmele.

— Avem portbagajul plin de grenade. O să căutăm o ursoaică cu pui mici, mi-a zis cu un zâmbet feroce care făcea să-i sclipească bara de aur din gură.

A văzut deodată o expresie necunoscută pe faţa mea, căci s-a oprit.

— E vorba de alt fel de ursoaică, i-am spus lent, fixându-l.

Nu spunea nimic.

— Au să treacă pe aici în câteva zile. Caut și îţi spun imediat data exactă. Vin pentru expoziţia din Tbilisi. Ştii cum arată camioneta aia pictată. N-au să poată circula decât încet de tot, mai ales cu zăpada asta. Şi e singurul drum.

Tăcea, examinându-mă fără expresie.

— Mi-ai aranjat plecarea cu vaporul din Batumi, am continuat. Ai să faci și asta pentru

mine? E cadoul pe care ţi-l cer. Mi-ai promis.

M-a cercetat tăcut, fără expresie.

— Eu nu-s un amărât de armean sau oset, mi-a spus, decupând lent silabele. Am promis, da, așa e. Dar trebuie să pleci atunci cât mai repede. Să fii deja pe vapor când se întâmplă.

În dimineaţa în care am plecat, Ali mi-a dat, pentru omul care avea să mă aștepte cu biletul de vapor în Batumi, un plic cu bani, costul cursei până la Constanţa și comisionul pentru intermediar, care cumpărase deja biletul de vapor și plătise nu doar preţul cușetei, ci și o mită pentru ca eu să nu fiu controlat la îmbarcare. Aceluiași om, pe care Ali mi-l arătă într-o fotografie, aveam să-i las și mașina, odată cu banii.

Ali mi-a întins și un telefon:

— E al lui Salman.

Mașina avea acum plăci noi. Baisengur scotea grijuliu lăzile cu grenade din portbagaj.

Ne-am îmbrăţișat. Strângerea lor n-avea nimic de-a face cu cea a lui Salman, iar bara de aur din gura lui Ali mă dezgusta acum.

Conduceam în jos spre vale privind la monstruoșii tăvălugi de nori – aici în Caucaz se revoltaseră Titanii împotriva zeilor, iată acolo în cer siluete de hecatonchiri, iată și monstruosul

Python, uite colo oroarea. Totul învârtit în vălătucii norilor.

De la Tbilisi la Poti aveam să gonesc de-a lungul șoselei care dublează conducta ce duce petrolul, nafta, în linie dreaptă din Baku, de la Marea Caspică, până la Poti, la Marea Neagră. De la Poti aveam să ajung la Batumi pe șoseaua ce fuge de-a lungul Mării Negre. Vreo șase-șapte ore.

Am trecut pe lângă Mţheta, vechea capitală și leagănul neamului georgian, unde Gamsahurdia mă asigurase că e îngropată mantaua lui Isus. În ce viaţă mi se întâmplase asta? Apoi am trecut pe lângă Gori, în stânga drumului, orașul de naștere al lui Stalin, dar care are, ca orice loc respectabil din Georgia, și un castel al reginei Tamara, apoi Kutaisi, unde Dumas fusese, desigur, ospătat, și am simţit deodată foame. Tot acolo vizitase el o colonie de scopeţi, de castraţi, acea sectă în marginea creștinismului care aduce cu lipovenii noștri. Ahhh, lipovenii! Pavel! Am încercat să-mi închipui o orgie cu Eva și o întreagă gloată de castraţi, dar m-am scuturat și am accelerat cu ochii aţintiţi spre drum. Eva... Eva n-o să mai fie. Pavel n-o s-o mai pălmuiască.

Nu-nu-nu... Nu vreau asta de fapt, ce-am făcut? Ce-am făcuuut?!... Conducând, l-am sunat pe Ali, pe numărul lui Baisengur, ca să anulez contractul de onoare, să-i înapoiez cadoul, dar nu răspundea.

Am trecut peste podul de pe Ţhenis-Ţqali, „Apa Calului”, râul care coboară din inaccesibila Svanetie, pe care anticii îl numeau judicios *Hippos.* Svanii, da, cu limba lor de neînţeles, despre care Dumas, pe baza mărturiei anticilor, scrie că sunt *phthirofagi,* adică atât de murdari și săraci, încât își mănâncă păduchii. Cine reușește să treacă dincolo de munte coboară spre dulceaţa subtropicală a Abhaziei de pe malul Mării Negre, Abhazia smulsă georgienilor și militarizată de ruși – abhazii care se măcelăresc între ei, cu *vendetta*

mereu vie și unde, da, cresc palmieri, Pavel avea dreptate.

L-am sunat iar pe Ali ca să anulez vânătoarea, dar telefonul era tăiat, nici măcar nu mai suna, de parcă numărul nu exista.

Deja clima se schimba, iar la poalele munţilor vedeam cum se întind pădurile mlăștinoase în care se pierduse Dumas, de mai că era să nu ajungă la timp și aproape că a pierdut vaporul din Batumi. Mlaștini infecte, unde ţânţarii formează un soi de vată neagră deasupra unor ape împuţite, otrăvite.

Mă apropiam de gura fluviului Rioni, care se varsă lângă Poti și prin care au urcat argonauţii. De la Poti spre Batumi, de unde pleca vaporul, rămâneau 70 de kilometri. Apoi: 48 de ore de croazieră prin Marea Neagră până la Constanţa. Salvat!

N-am înţeles ce se întâmplă când fruntea mi-a izbit parbrizul, mașina a alunecat pe jumătate în afara drumului, iar motorul s-a oprit. După o secundă de năuceală, am examinat impactul capului meu în parbriz, un cerc concentric de sticlă înfundată de unde porneau linii de crăpături spre toate colţurile. Mi-am pipăit fruntea, promiţându-mi că, dacă scap, trebuie neapărat să-mi fac un scan la Constanţa, să nu se fi slobozit vreun cheag de sânge la plimbare prin creier.

Am ieșit din mașină și am examinat palmierul din marginea drumului în care mă izbisem în vreme ce căutam să-l sun pe Ali ca să oprim contractul. Cauciucul explodase, însă pocnitura se confundase cu izbitura mea de cap în parbriz.

Duminică seara: mașini care veneau doar dinspre Poti, urcând de la Marea Neagră spre Tbilisi, însă nici una în sens invers. Am făcut câţiva pași și am ajuns pe buza falezei.

M-am întors și am contemplat Caucazul. Eram în gura fluviului Rioni, Phasis, care taie în două câmpia Colchidei. În stânga, Caucazul cel Mare, în dreapta, câmpia cu fazani (pasărea din

Phasis), unde se ridicase odinioară stejarul de care atârna Lâna de Aur. Totul se situa în minte, nu în ochi. Îmi era suficient să nu-i mai spun Rioni banalului fluviu, ci Phasis, ca magia Antichităţii și a mitului să mă ilumineze sărind peste milenii.

M-am întors iar spre mare. Lumina se schimba pe măsură ce soarele se înfunda lent și greoi la orizont. Ce ciudat, mi-am zis: pentru noi, de partea cealaltă, în România, soarele iese din Marea Neagră, ni se pare atât de natural asta. Aici îl văd în schimb cum dispare tăcut la orizont, în partea opusă, spre locul în care ar trebui să se afle Vama Veche, satul românesc de vacanţă unde Eva îmi spusese de atâtea ori că a fugit cu mașina, cu chef de mare și nisip nocturn și că avusese telefonul descărcat, motiv pentru care a dormit acolo un weekend întreg, izolată, fără Internet. Iată-mă însă acum de partea cealaltă a mării, în Caucaz, unde vara nu se face nudism, sătenii se mândresc cu *vendetta* și mănâncă seu, iar în loc de turiști văd doar cai sălbăticiţi fugind pe plajă. Cum naiba se numește o turmă de cai? Ah, herghelie. Nu, stai, nu, herghelia cred că e doar locul, ţarcul. Nu o herghelie galopează, doar o femeie care dă din gură e o herghelie, însă știam un cuvânt vechi, mai frumos. Tabun! Tabun. Un tabun de cai, da.

M-am întors, auzind mașini venind spre mine. Am făcut semn, o mașină s-a oprit, dar bătrânul de la volan, auzind *bună seara* în georgiană, a redemarat. Ah, un naţionalist mingrelian! Gamsahurdia era mingrelian, ăsta-i Caucazul, leagănul naţiilor învrăjbite, dacă până și eu mă pierd!

I-am strigat în rusește: *Franţuz!* și el a oprit ceva mai departe.

Suma cerută de el era hoţească, a trebuit să-i dau tot plicul de bani de la Ali, iar pe deasupra moșul conducea încet, ca și cum ar fi vrut să mă facă să pierd vaporul, în vreme ce păsăroii de pe marginea drumului se înălţau leneș când ne

apropiam, zburătăcind fără efort, parcă pentru a spune:

— Dacă am vrea, am ajunge la Batumi înaintea voastră.

Îl duşmăneam pe moşul tăcut din stânga mea, cu atât mai mult cu cât peisajul era magnific şi ar fi meritat să fie filmat. În spate se topeau munţii, în dreapta fugeam de-a lungul mării, Marea Neagră, cu plajele pustii pe care alergau, în paralel cu noi şi cu aceeaşi viteză, caii aceia sălbăticiţi pe grumazul cărora cobora soarele, din ce în ce mai mare şi mai roşiatic, un gogoloi de foc care treptat s-a scurs sub burta bidiviilor, înainte de a se scufunda în mare, tăiat du-te-vino de picioarele cailor care se încăpăţânau să fugă în acelaşi ritm cu noi, apoi soarele a atins marea şi aproape că am auzit apa sfârâind.

Făcusem întins drumul între două mări, de la Marea Caspică la Marea Neagră, de-a lungul Caucazului, urcasem până la Kazbek, la piscul lui Prometeu, dar muntele îmi rămăsese la fel de ostil, de fapt, Muntele rămăsese Duşmanul, adevărata lui natură. Da, dintotdeauna Muntele fusese inamicul oamenilor, îi suportase ca pe nişte purici, vermină, parabolă mărită a acelor svani şi ceceni mâncători de păduchi, la rândul lor gunoaie pe greabănul lumii.

În Batumi am ajuns cu câteva minute înainte de plecarea navei. Mi-am smuls bagajele din maşina tăcutului şi ostilului bătrân mingrelian, când tocmai a sunat telefonul. Era Ali!

În cuvinte puţine, m-a informat că li se transmisese din Cecenia că se pot întoarce şi că ei se aflau acum deja foarte aproape de Groznîi. Kadîrov îi iertase în urma intervenţiei unor rude comune. Din Pankisi nu avuseseră decât să continue spre nord pe aceeaşi autostradă pe care trebuiau să vină Eva cu impostorul în sens invers, fără să se oprească, şi în câteva ore vor fi ajuns deja acasă în Cecenia.

— Pe drum ne-am oprit la o mică vânătoare, mi-a spus deodată. O vânătoare de urși, un mare succes. Am lichidat un urs cu femelă și alte soiuri de vânat mai mic. O zi foarte bună am avut.

Inima îmi bătea să-mi rupă pieptul.

Am închis. M-am învârtit, gol de gânduri. Dar de ce a făcut-o, până la urmă, de ce, de ce? Ali ar fi putut, pur și simplu, să-mi ignore sugestia. Să pretindă că nu i-a întâlnit. Să-și urmeze drumul și să se întoarcă la el în Cecenia, la capra încruntată și câinele fără labele din spate și inscripţia în arabă turnată pe dos în faţada casei.

Deodată a sunat iarăși telefonul.

— Bună ziua, a spus o voce în rusă, cu accent gruzin. Am găsit telefonul unei cunoștinţe a dumneavoastră, un străin cu număr de Belgia. Am dori să i-l restituim.

Nu am spus nimic, inima zbătându-mi-se de spaimă.

— Hm, a spus vocea. S-ar părea că vă aflaţi în Batumi, după cum vă localizăm de aici. Rămâneţi vă rog unde sunteţi și trimitem pe cineva în scurt timp, ca să vi-l înapoiem.

Am aruncat imediat telefonul cât am putut de departe în mare.

Alergând spre navă, în lumina neoanelor de pe chei, izbindu-mă de oameni, sărind peste bagaje, am recunoscut deodată un Stalin în uniformă de amiral, cel care mă pupase și îmi dăduse vodcă în timpul concursului de mustăţi în Tbilisi.

— Ce s-a întâmplat cu câștigătorul concursului? i-am strigat.

Şi cum mă privea mirat:

— Eram în sală, i-am amintit. Pariasem pe unul din Stalini, dar n-a câștigat. Din cauza lui am pierdut tot ce aveam.

A dat din cap înţelegător și deodată s-a înveselit:

— Aaa! Da, da, vă recunosc, mi-a plăcut cum l-aţi dojenit acolo în faţa muzeului. Foarte urât gest cum a dispărut de pe scenă înainte de final.

— Viva Togliatti, i-am strigat.

S-a repezit la mine, m-a strâns în braţe și m-a pupat iar pe gură, lucru ce deodată nu mi s-a mai părut dezgustător, simţind că asta era tot ce aveam să iau cu mine din Caucaz.

Pe chei, lângă puntea vaporului, l-am recunoscut pe omul de legătură cecen, pe care Ali mi-l arătase într-o fotografie. Își făcea vânt cu biletul meu de vapor.

— Feribotul de Constanţa pleacă în câteva minute, mi-a zis, enervat că întârziasem atât.

Am întins mâna spre bilet, dar el a întins mâna după bani.

— Plicul mai întâi, a spus ferm. Şi cheile mașinii. Mașina unde e?

— Accident pe drum, i-am spus febril, privind spre vapor, unde sirena suna plecarea.

— Unde-i mașina? Nu pot să te las să pleci așa.

— Nu știu să-ţi explic. Undeva la intrarea în Poti.

— Şi banii?

— Nu-i mai am. Hai să-l sunăm pe Ali, sa-ţi spună că te plătește el după aia. Te rog mult, pleacă vaporul.

— L-am sunat eu adineauri pe Ali, mi-a zis sumbru, dar nu răspunde, e probabil într-un loc fără semnal, dincolo de munte. Eu vreau banii mei acum, altfel nu-ţi dau biletul. Am mai și intervenit pentru tine ca să urci la bord fără control. Dă-mi banii. Acum pe loc! De unul ca Ali nu te iei când nu plătește.

Am scos camera de filmat de pe umăr și i-am întins-o.

— Îţi dau camera asta.

Şi, din ce în ce mai febril:

— Îţi las toate bagajele. Am și o tabletă înăuntru. Şi un computer. Ia tot.

Am ajuns la feribot în momentul în care puntea se ridica. Mi-am fâlfâit biletul spre marinarul din capul scării, iar încruntatul l-a examinat, l-a rupt în două și mi-a întins o jumătate de carton înapoi fără să-mi ceară vreun act.

Pe punte am privit cum se îndepărtează lent Caucazul și se deschide amfiteatrul format de uriașele lui braţe care păreau a slobozi Marea Neagră din strânsoarea unor parfumuri ceţoase.

„Or, parfums, pierreries, armes, boue et poussière, voilà l'Orient", spunea Dumas, privind, ca mine, la plecare, spre piscurile Caucazului. Leagănul omenirii, mi-am șoptit eu, conștient de teatralitatea mea, ca și cum aș fi vrut să mă pedepsesc prin vorbe ieftine. „Riche, pittoresque et sale", am mai zis, invocând „stătutele și mefiticele miresme ale Asiei", iar în vreme ce fixam cu un amestec de nostalgie și oroare Muntele care se îndepărta, tocmai atunci a început să pârâie mesajul de la megafon al căpitanului:

— Stimaţi pasageri, bine aţi venit la bordul feribotului nostru. Înainte de-a părăsi apele teritoriale ale Georgiei, lăsând în urmă măreţul Caucaz, îngăduiţi-ne să vă atragem atenţia asupra unor curiozităţi. Porturile Poti și Batumi au fost ultimele localităţi vizitate de bine-cunoscutul și mult îndrăgitul scriitor francez Alexandre Dumas, la capătul lungului său periplu prin Rusia și Caucaz. Alexandre Dumas, autorul *Celor trei muşchetari* și al celebrei formule : *Toţi pentru unul, unul pentru toţi,* creatorul personajelor D'Artagnan și Milady Winter, cea cu spatele marcat pe vecie de pecetea rușinii și care sfârșește în cele din urmă așa cum a trăit...

Iar eu, iar eu...

Un cuplu de îndrăgostiţi români traversează Rusia lui Putin, de la Moscova spre Marea Caspică, în jos pe Volga, apoi prin Daghestan, Cecenia şi Georgia, până la Marea Neagră, pe urmele lui Alexandre Dumas. El, naratorul, se străduieşte să facă un film documentar care să reconstituie puţin cunoscuta călătorie a lui Dumas prin Rusia şi Caucaz; Eva, artistă conceptuală bucureşteană, îşi târâie după el sexualitatea neînfrânată, curioasă de orice experienţe. *Pantere parfumate* este un *road-novel* baroc prin Rusia şi Caucaz, pe un fundal geopolitic mustind a sex, moarte şi sumedenie de detalii culturale, istorice şi etnografice. Romanul ne duce în Kalmîkia mongolilor budişti, ne face să simţim duhoarea de petrol a Mării Caspice şi ne aruncă fără menajamente în atrocele război al guvernului pro-moscovit din Groznîi împotriva islamiştilor ceceni de la munte. Delicata ţesătură a cuplului nu rezistă însă rigorilor călătoriei, degradării relaţiei afective şi nici fluviilor de alcool pe care cei doi trebuie să le ingurgiteze împreună cu protectorii lor din mafia cecenă.

virtual-project.eu

EDITURA POLIROM
ISBN 978-973-46-7114-4
www.polirom.ro
Carte publicată şi în ediţie digitală

"PANTERE PARFUMATE"
9789734671144
"34.95 LEI/BUC"

Table of Contents

Capitolul I
- În care naratorul se încârligă cu Fiara

Capitolul II
- Unde naratorul se ascunde sub un acoperiș la Moscova, așteptând venirea Fiarei

Capitolul III
- În care naratorul își redeapănă schimbul epistolar cu Fiara, pe fundal de beție colectivă

Capitolul IV
- În care naratorul aproape că deschide o raclă, dar se trezește între vicioase păpuși Matrioșka

Capitolul V
- Din care aflăm o vorbă ce poate numi cămila, elefantul sau leul

Capitolul VI
- În care naratorul îi oferă în sfârșit Evei ceai kalmîk

Capitolul VII
- Din care aflăm despre cum se trișează la skanderbeg

Capitolul VIII
- În care cititorii fac cunoștință cu deliciile haremului

Capitolul IX
- În care naratorul descoperă oroarea Muntelui

Capitolul X
- Unde se arată că tatuajul de pe crupa Evei e cel mai bun pașaport

Capitolul XI
- Din care aflăm cum se sparge un apartament în Tbilisi

Capitolul XII
- În care naratorul vede îndepărtându-se Caucazul și parfumurile sale

Table of Contents

Capitolul I 3

În care naratorul se încârligă cu Fiara 3

Capitolul II 35

Unde naratorul se ascunde sub un acoperiș la Moscova, așteptând venirea Fiarei 35

Capitolul III 50

În care naratorul își redeapănă schimbul epistolar cu Fiara, pe fundal de beţie colectivă 50

Capitolul IV 79

În care naratorul aproape că deschide o raclă, dar se trezește între vicioase păpuși Matrioșka 79

Capitolul V 109

Din care aflăm o vorbă ce poate numi cămila, elefantul sau leul 109

Capitolul VI 129

În care naratorul îi oferă în sfârșit Evei ceai kalmîk 129

Capitolul VII 148

Din care aflăm despre cum se trișează la skanderbeg 148

Capitolul VIII 163

În care cititorii fac cunoștinţă cu deliciile haremului 163

Capitolul IX 173

În care naratorul descoperă oroarea Muntelui 173

Capitolul X 213

Unde se arată că tatuajul de pe crupa Evei e cel mai bun pașaport 213

Capitolul XI 241

Din care aflăm cum se sparge un apartament în Tbilisi 241

Capitolul XII 262

În care naratorul vede îndepărtându-se Caucazul și parfumurile sale 262